

Tuhansia merkkejä V

Ajankohtaiskommentareja politiikasta ja kulttuurista

2020–2021

MIKKO MAJANDER

© Mikko Majander 2024

Sisällys

Saatteeksi	7
Ilmestyskirja kestää isältä pojalle	10
Jatkuvatko ”naisten talkoot”?	12
Bauhaus 100	15
Junckerin kirous	17
Bye bye, Britannia	18
Kosmopoliittia kitarointia	19
SDP:n kolme paluuta pääministeripuolueeksi	22
Jyrki Lehtolan teslan kyydissä	24
Läget i Finland efter att kvinnorna tog över	26
Vihreät näytön paikassa	29
Korona voi mullistaa politiikkaa	31
Jazzin diplomatiaa	32
Koronan kourissa	33
Sahlberg, Pilatus ja Tacitus	35
Kampanja och politik får ge vika när arbetets fest firas i undantagsförhållanden	39
Miten katsoa Woody Allenin elokuvia	43
Verot valtion maksettavaksi – ja palkat myös	45
Jazz Me: Hyvää toivoa koronan keskelle	46
Great American Songbook	47
Pölhö-Kustaa ja unilukkari	49
Santa Marin, osa II	50
Venäjä ei ole seuraamassa Saksan pitkää tietä länteen	52
Countrya ja westerniä Sipoon kuistilla	55
Kestäkö kehitys?	58
Sanna Marin nousee viikon kuluttua SDP:n johtoon...	60
Sosialismista vapauteen	63
Keskustan tuska syö koko poliittista järjestelmää	65
Sveriges viktigaste referensram är Sverige	69
Annika Saarikko: sanoittajakomeetta	71

Kieli ja kansakunta	74
J. K. Paasikivi 150 år	75
Trumpia odottaa murskatappio, mutta mitä tapahtuu sen jälkeen	76
Ihmettelyjen päivä, dagen efter	78
I dag firas svenska dagen – Sanna Marins regering får gott betyg	80
Suomi-kuvaa (2002)	81
Ääniharava vaihtuu kuntavaaleissa	84
”Hans roll efter krigen var helt avgörande för Finland som nation”	85
Markkinataloudessa työn arvostus mitataan palkoissa	87
Korona ravistelee Ruotsin itsetuntoa	88
Kaipaisiko SDP Väinö Linnan rinnalle uutta luettavaa?	89
Tiikerikissan paradoksi	93
Svenskans framtid i Finland	94
Marinin Navalnyi-tviitistä käynnistyi keskustelu marssijärjestyksestä	96
Isät ja pojat	99
NATO-optio	100
Päivän uutisia Venäjältä odotellessa	102
Naisia hyvinvointivaltiossa	103
Pelkkä työllisyysasteen nousu ei pelasta huoltosuhdetta	107
Tutkittu tieto ja poliittinen päätöksenteko pandemiassa	110
Helsingin puoluekartta tasoittuu	112
EVA ja koronan hoito	114
Kampen mot ”post-sanningens tid” förtjänar bättre	115
Tutkijat uskovat hallituksen löytävän sovun kehysriihessä	118
Miten tähän on tultu?	119
Mitä Keskusta tarkkaan ottaen tahtoo?	120
Kepu näkee näkyjä	122
Riihi karkasi käsistä	124
Grattis, Bob Dylan 80 år!	128
Iltalehden juttu synnytti jupakan Marinin aamiaisista	130
Paikallispolitiikka demokratian peruskouluna	131
Ohisalo-effekt snarare än Marin-effekt bland svenskspråkiga väljare	133
Tutkijat nimeävät 7 trilleriä, joita kuntavaaleissa kannattaa seurata	133
Vasemmistovaaran paluu	135

Vaalien kärkisija, keskustan ahdinko ja paikalliset ilmiöt	136
Vaalit tuovat valtuustoihin ison joukon uusia perussuomalaisia päättäjiä	138
Äänestysaktiivisuus oli vaalien suurin häviäjä	139
Keskusta piti puolensa	140
I Svenskfinland regerar SFP	141
Kokoomuksen voiton taustalla vihreiden tapio oli kaikkein dramaattisin	143
Ei paha	145
Kannattaisiko suljettua listavaalia kokeilla?	147
”Kyllä suomalaisessakin järjestelmässä puolensa on”	149
Taipuuko Dylan jazziksi?	153
Tanska–Italia finaalia odotellessa	154
Kommunisteja ja tulipunaisia demareita	156
Hallituspokeria porvarikortilla	158
”Me kuulutaan tänne!”	159
Pohjoisessa Suomi on niin kuin Afganistan etelässä	161
Kulttuuri takaisin, kaikille!	162
Naisten ote vahvistumassa Ruotsin politiikassa	162
Saksa käy kohti kirjavia vaaleja	166
Vasemmisto johtaa pian kaikkia Pohjoismaita	168
Dylanistin joulu ja Byrne Broadwaylla	169
Keskustahakuisuutta polarisaation sijaan	172
Onko Euroopan ilmapiiri muuttunut?	173
Suurten aika on Saksassa(kin) ohi	174
Demariruusu kukkii taas	176
Keskustan vuoristorata	182
Kansanliikepuolue ja ikääntyvä yhteiskunta	183
Ruotsin sosiaalidemokraattien linja tuskin muuttuu, vaikka puheenjohtaja vaihtuu	188
Sosiaalidemokraatit tarvitsevat hallituskumppaneita yli blokkirajan	190
Elina Valtosen sauma pääministeriksi	191
Kööpenhamina näkee punaista	193
Ketkä ovat Suomen fiksuimmat poliitikot	194
Hobsbawm, jazz & Dylan	195
Perussuomalainen kaksari hillotolpalla	198
Hävittäjäratkaisun jälkipeli	200

Yhä useampi oikeistolainen luonnehtii itseään vahvasti oikeistolaiseksi	202
Keisaria kai tässä on kiittäminen	203
Perussuomalaisten peruskysymys	204
Kylmän sodan Suomi ankkuroitui Pohjolaan	206
Hakemisto	208

Saatteeksi

NIIN HISTORIOITSIJA kuin identiteetiltä olenkin, menneen hahmottaminen on aina ollut minulle väline ympäröivän yhteiskunnan ja ajankohtaisen maailman ymmärtämiseen. Historialla on itseisarvonsa menneisyytenä, mutta se on myös läsnä tässä ja nyt, osana jokapäiväistä arkea ja asenteita, päätösten perusteluja ja orientoitumista tulevaan.

Tältä pohjalta siirtyminen historian tutkijasta Suomessa virinneelle ajatuspajakentälle ei ollut niinkään suuri, vaikka aikaperspektiivin polttopiste vaihtui vuosien takaisesta eilisestä paremminkin päiväkohtaiseen ja huomiseen. Toimenkuva paimensi myös entistä aktiivisempaan osallistumiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun, jota toki olin harjoitellut ja harjoittanut eri muodoissaan oikeastaan jo opiskeluaajoista lähtien.

Ajatuspaja Kalevi Sorsa -säätio on julkaissut kolme kokoelmaa ajankohtaiskommentaarieni kronikkaa vuosilta 2012–2017.¹ Niiden rungon ovat muodostaneet artikkelit ja kolumnit eri lehdissä ja foorumeilla sekä blogipalstani ajatuspajan nettisivuilla. Mausteita lisäsivät lopulta päivitykset Facebookiin, johon liityin sosiaalisen paineen alla vasta pääsiäisenä 2016.

”Jatkuuko kommentointi, missä muodoissa tai millä foorumeilla, sitä en osaa tällä hetkellä ennustaa”, pohdiskelin kolmannen kokoelman saatesanoissa, kun kypsymässä oli päätös jättää Sorsa-säätio, mutta uusista tehtävistä ei ollut tietoa. Aikomus oli

joka tapauksessa jatkossakin flaneerata kaupungilla ja kulttuuritapahtumissa pää pystyssä, seurata aikamme kysymyksiä, jos kohta sukeltaa syvemmälle historiaan. Kirjoihin ja kirjoittamiseen on yhtä kaikki kasvanut kiinni niin, ettei niihin ole aikomustakaan tehdä eroa.

Näin on myös tapahtunut. Olen sittemmin onnistunut tyydyttämään historioitsijan kutsumustani parilla laajemmalla tutkimuksella,² samalla kun ajankohtaisen maailman seuraaminen on jatkunut ajatuspaja Magman tutkijana. Siinä roolissa on syntynyt liuta raportteja, selvityksiä ja kartoituksia, Suomen ruotsinkielisten asenteista ja mielipiteistä sekä Suomen ja Ruotsin suhteista (ks. www.magma.fi).

Lyhyempien kommentaarieni julkaisufoorumit ovat säilyneet osin entisellään, mutta Sorsa-säätion palsta on korvautunut lähinnä omilla kotisivuillani (www.mikkomajander.fi). Temaattisesti kirjoitukset ovat rönsyilleet ennen muuta kulttuurin suuntaan, joka tosin ei ole mikään uusi harras-

¹ Mikko Majander: *Tuhansia merkkejä politiikasta I–III* (2013, 2015, 2017), nettilinkit näihin löytyvät muun muassa kotisivujeni www.mikkomajander.fi kautta.

² Mikko Majander: *Komplekseja, kilpailua ja kumppanuutta Suomen ja Ruotsin suhteissa* (2020) & *Kylmän sodan ja ristiriitojen puolue. SDP:n historia 4. 1952–1957* (2022).

tus. Vuonna 2014 julkaisin kulttuurisia kohtaamisia käsitelleistä kolumneista kokoelman itselleni 50-vuotislahjaksi.³

Näin kymmenen vuotta myöhemmin jatkan näkemysteni turhamaista dokumentointia *Tuhansilla merkeillä IV–VI* kattaen ajanjakson 2018–2023. Tekstit ovat entiseen tapaan alkuperäisessä muodossaan, mutta kirjojen, äänilevyjen ja elokuvien yhteyteen on lisätty tarkentavia tietoja, samoin joitakin viitteitä kannanottojen kontekstin ymmärtämiseksi.

Varsinaiset kirja-arvostelut on karsittu pois. Sen sijaan mukaan on otettu kommentaareja, joita olen ”päivystävänä dosenttina” ja ajatuspajan tutkijana antanut eri tiedotusvälineille. Kokoelma ei ole tältä osin aivan täydellinen. Puutteet eivät johdu itsesensuurista vaan siitä, että kaikista lausunnoista ei ole jäänyt arkistoihini tallenteita, kuten ei televisio- tai radiohaastatteluistakaan.

Enempiä selittelemättä,

Helsingin Töölössä 24. lokakuuta 2024

Mikko Majander

³ Mikko Majander: *Lukemisen hulluus. Esseitä aikamme kulttuurista* (2014).

[...]

UUDENVUODEN aaton teemaksi muodostui ”boheemielämää”, jota parikymppisenä kävi nuuhki-massa paikan päällä Pariisissa. Nyt sitä katsoi kaiholla Aki Kaurismäen kulttielokuvasta (1992), jo-ka löytyy YLE Areenasta, kuten ohjaajan muukin tuotanto.

Matti Pellonpää pistelee siinä Rodolfon roolin – ranskaksi, vaikka ei kuulemma osannut kieltä lainkaan. Kun Peltsi sitten palkittiin Berliinin elokuvajuhlilla ja hänen suoritustaan ihmetel-tiin, Aki kuittasi, että näyttäelijän tehtävä on näytellä. Niinpä.

Vuoden päätöksestä tuli double feature, sillä Töölönlahdella meni illalla Puccinin *La Bohème*. Salintäyteinen yleisö palkitsi oopperaklassikon suurin suosionosoituksin – korut kaulassa ja ykköset niskassa. Kuinka meistä tuli näin kunnollisia?

Facebook 1.1.2020

ROSEBUD poistuu Kolmen sepän aukion laidalta, ja Akateeminen kirjakauppa lopettaa Itäkeskuk-sessa. Mutta rätkökauppa kukoistaa ja täyttää sinne tänne nousevia yhä uljaampia ostosparatiiseja. Vai elämyskeskuksiksi niitä nykyään kutsutaan.

En tiedä, mikä toimisi paremmin, mutta materiaaliseen kulutuskulttuuriin perustuva talous-järjestelmä tuntuu kyllä henkisesti köyhältä. Molemmin puolin joulua, joka on myös kirjojen osta-misen ja lukemisen aikaa. Tavara on saatava kiertoon, hintaan mihin hyvänsä, muuten rahavirrat tukkeutuvat. Kunnes sen myötä salpautuu henki.

Halpakamaa tilataan kaukomailta, ja sitten palautetaan epäsopivana sinne takaisin. Sellulle ja pakkauspahville riittää menekkiä, kuljetuskapasiteetille käyttöä. Globaalin kaupan rattaat pyöri-vät ja nostavat globaalissa mittakaavassa ihmisiä köyhyydestä.

Uutislähetyksen äärellä pääsee huokaus, kun eivät saa ilmastoneuvotteluissa Kiinan ja mui-den konnien päästöjä kuriin. Miten lienee niiden sademetsien hiilinielujenkin laita.

Pahimpina aikoina kuulee poliitikkojen ministereitä myöten kehottavan kansalaisia kulutta-maan, talouskasvu ja sitä myöten työllisyys kun kituuttavat kotimaisen kysynnän varassa. Samaan aikaan toisella kanavalla kannetaan huolta kotitalouksien velkaantumisesta yli varojen ja tulojen.

Ja minä itse, miksi näitä mietin. Se merkki varhaisen on vanhuuden? Metsää kaatuu minun-kin kirjojeni edestä. Toisaalta olisi kiva, jos kavereilla kustantamoissa riittäisi heilläkin pöytä pöy-tään. Mitäpä muutakaan, myös ensi jouluna.

Facebook 4.1.2020

Ilmestyskirja kestää isältä pojalle

TIE ROCKIN ihmeelliseen maailmaan kulki 1970-luvun jälkipuolella isoveljen levyhyllyn sekä hänen tilaamansa *Soundi*-lehden kautta. Ja radion, jonka harvoja alan ohjelmia missasin vain harvoin. Niistä imi musiikin lisäksi uutisia siitä, missä mennään, meillä ja maailmalla.

Muistiin on painunut sekin kerta, kun juontaja kertoi Francis Ford Coppolan tulevasta Vietnam-elokuvasta, jossa soisi The Doorsin kappale 'Unknown Soldier'. Seuraavassa ohjelmassa tuli korjaus, että kyseessä olisikin kuin psykologista jännäriä varten luotu 'The End'.

Enempää ei tarvittu nostattamaan odotuksen kuumetta. Coppolan *Kummisedät* oli jossain jontenkin nähty, vaikka ikää ei ollut kuin 15 vuotta. Mario Puzon romaani luettu, WSOY:n Taskukirjaston SiniSet-pokkarina, jonka kannessa ikoninen Marlon Brando komeili Don Corleonena.

Sama Brando oli kuulemma nytkin luvassa, entistä myyttisempänä. Hänen karismansa ja karmansa piiriin olin jäänyt jo pikkupoikana, kun television kesäsarjassa (?) näin *Alastoman sataman* (1954) ja *Hurjapäät* (1953), Marcus Antoniuksen puhumassa väkijoukolle *Julius Caesarissa* (1952).

EIKÄ *Ilmestyskirja. Nyt* (1979) pettänyt, kun jonain talvi-iltana 1980 elokuvan viimein pääsi näkemään. Se tuntui myöhään syntyneiden sukupolvikokemukselta, avaukselta Vietnamin sotaan, jonka vastustamisen kanssa yhtäjalkaa rock oli saanut merkityksen ja minua 10–20 vuotta vanhemmat kypsyneet tietoisiksi yhteiskunnasta ja maailmasta.

Kuten Erkki Tuomioja, jonka päiväkirjoista huomaan hänen helmikuussa 1996 suuresti pettyneen kovasti mainostettuun ja palkittuun elokuvaan. ”Sodanvastaisuus on toki hyvä asia, mutta ei poista sitä että filmi on minusta tylsä ja vähäjuoninen ja täynnä näennäissyvällisen onttoa filosofointia.”

Jotain tuontapaista taisin itsekin tuumia, kun 2000-luvun puolella katsoin televisiosta *Ilmestyskirjan* Redux-version, jossa jo alkujaankin pitkän elokuvan kesto oli venynyt lisäkohtauksilla lähes kolmeen ja puoleen tuntiin. Kotisohvalla pienen ruudun ääressä ei syntynyt vangitsevaa intensiteettiä.

Sitä suuremmalla mielenkiinnolla menin joulukuussa 40-vuotisjuhlanäytökseen ihmettelmään, miltä näyttää *Ilmestyskirja. Nyt – Final Cut* Tennispalatsin jättiscreenillä. Varsikin, kun kyseessä oli tälläkin kertaa sukupolvien kotaaminen: isä ja poika -ilta.

COPPOLA tarjoi siis jälleen uuden version, jonka eroavaisuuksia aikaisempiin en kykene ulko-
muistista identifioimaan. Sen enempää kuin kuvan laatua, jota kuulemma myös oli paranneltu nyky-
teknologian avulla.

Ratkaisut lienevät onnistuneita, sillä tällä kertaa kolmituntiseksi leikattu elokuva piti ottees-
saan 'The Endin' ensitahdeista lähtien aina Brandon viimeiseen kuolinkuiskaukseen asti: "The
horror... the horror...".

Viidakko leimahtaa napalmituleen, ja helikopteriarmada käy wagneriaaniseen hyökkäyk-
seen, joka peittoaa jopa Omaha Beachin realismin *Pelastakaa sotamies Ryanin* (1998) alussa.
Robert Duvall tekee hulluna everstinä elämänsä roolisuorituksen, legendaarisia repliikkejä myöten:
"Charlie don't surf!"

Koko elokuva on sodan mielettömyyden puretumista yhä syvemmälle mielen sisään. Heti
Saigonissa käy selväksi, että kapteeni Willard on yhtä sopeutumaton siviilielämään kuin saamansa
salainen tehtävä: etsiä Kamputsean puolelta käsiinsä eversti Kurtz ja tappaa tämä raiteiltaan mennyt
entinen eliittiupseeri.

KYSEESSÄ on road movie, jossa matka tehdään jokea pitkin partioveneellä, aina vain kauemmaksi
irti sivilisaatiosta. Juonen sijaan kohtauksesta toiseen kehitellään panoraamaa ja painostavaa tunnel-
maa.

Yhdellä seisakkeella puputyttöjen provokatiivinen tanssishow sotapoikien piristämiseksi
päätyy pidättelemättömään anarkiaan. Se taas on jo valmiiksi vallitseva tila amerikkalaisten viimei-
sessä tukikohdassa Do Lungin sillalla, josta Willard jatkaa eteenpäin – kohti pimeyden sydäntä.

Kurtz on ollut tajunnassa läsnä koko elokuvan ajan, enää on jäljellä hänen kohtaamisensa.
Mutta matkan päättäminen onkin koko road movie -genren ikuinen ongelma. Mitä on tien päässä
niin, että se motivoi koko reissun?

Viidakon ytimestä löytyvä amerikkalaissotilasta jumalhahmona palvova alkuasukasyhteisö
on yhtä epäuskottava kuin Kurtzin höpsemä kvasifilosofia pinnallista. Dennis Hopperin fotojourna-
listin sekoilu paikan päällä ei paranna asiaa eikä asetelmaa.

Mutta Brandon magia pelastaa paljon, ja huikea kameratyöskentely loput. Kurtz antautuu
kohtalokseen katsomaansa murhaan kuin yhteistanssissa vesipuhvelin rituaaliteurastuksen kanssa.
Elokuva päättyy, enempää ei tarvita.

NUORUUDEN kulttikokemusten kanssa on riskinsa, kun koettaa kohdata ne uudelleen. Ei niiden
äärellä tarvitse tavoittaa samaa munaskuiden värinää kuin silloin joskus. Riittää hyvin jos ymmär-
tää, miksi aikanaan sisuksissa kolahti.

Sitäkin nautinnollisempaa on, että *Ilmestyskirja* pärjäsi suurella kankaalla yhä omillaan eikä pelkän nostalgian varassa. Eikä yhtään harmittanut, että aloitteen koko elokuvakeikkaan tehnyt, kameratyöskentelyyn ammattimaisesti paneutuva poika tuntui olevan elokuvasta yhtä liekeissä kuin isänsä.

mikkomajander.fi 5.1.2020

Jatkuvatko ”naisten talkoot”?

”YHTEISKUNTARAKENTEEMME selkäranka on sen palvelusektori. Ihmiset, jotka työssään toteuttavat, mitä kansanvalta on tahtonut.”

Tämä merkittävä nosto Sauli Niinistön uudenvuoden puheesta on jäänyt yllättävän vähälle huomiolle. Siinäkin presidentti viittasi arjen ilmapiirin koventumiseen: päivittäiseen häirintään, uhkailuun, painostukseen, jopa väkivaltaan.

Työ ei ole enää vain ammatillisesti vaativaa, se on henkisesti painavan raskasta. Jos hoivan, koulutuksen ja turvallisuuden tuottajat uupuvat, koko yhteiskuntamme toimivuus vaarantuu. Siihen meillä ei ole varaa.

Jatkokysymys kuuluu nyt, paljonko meillä on varaa palvelusektorin työntekijöille maksaa. Ja lisäresurssejakin sinne on luvattu aina hoitajamitoituksen rukkaamista myöten.

TUOREESSA mielipidemittauksessa jopa 79 prosenttia vastanneista asettui kannattamaan sitä, että hoitoalan työntekijät saisivat kevään työehtoneuvotteluissa muita aloja korkeammat palkankorotukset.

Näin naisvaltaisilla matalapalkka-aloilla tuntuisi olevan sekä presidentin että kansalaisten sympatiat puolellaan, kun työmarkkinataisto kohta tiivistyy. Toki julkiseen sektoriin kuuluu muitakin ammattiryhmiä.

Oman paineensa tuovat kuuluisat kiky-tunnit, jotka äsken siivottiin pois teknologiateollisuuden puolella saavutetussa vientialojen sopimuksessa. Voivatko nämä jäädä korvauksetta muualla elämään, siellä missä ne lienee myös pantu muita täysimääräisemmin toimeen?

Jatkuvatko ”naisten talkoot”, joihin Suomi tosin on historiansa saatossa tottunut nojaamaan?

SYKSYN työmarkkinasotkut horjuttivat hallitusta ja johtivat jopa pääministerin eroon. Niiden päältä Sanna Marin on vakuuttanut, ettei hallitus sekaannu työmarkkinaneuvotteluihin, joita työmarkkinajärjestöt hoitavat keskenään.

Yhtälö taitaa olla kestävä. Julkisen sektorin ratkaisut vaikuttavat suoraan julkiseen talouteen, jonka julkinen valta eri tasoilla löytää pöydältään. Päälle tulevat vielä muut poliittiset paineet, joissa tasa-arvonäkökulma elää vahvempana kuin pitkään aikaan.

”Sari Sairaanhoitaja” on täällä taas ja miettii, kenen joukoissa seisoo. Edellä mainitussa galupissa vasemmistopuolueiden kannattajista yli 90 prosenttia kannatti hoitajien muita korkeampia palkankorotuksia, kun kokoomuslaisten keskuudessa tuki jäi 68 prosenttiin ja perussuomalaisten joukossa 76 prosenttiin.

HALLITUS ei voi väistää työmarkkinakysymyksiä, jotka ovat myös avainasemassa pyrittäessä työllisyysasteen nostamiseen kohti 75 prosenttia ja siitä ylikin. Vaan kolmikantaisista valmisteluryhmistä ei toistaiseksi ole kuulunut erityisen positiivisia uutisia, ja kello tikittää.

Naisviisikon vetämään hallitukseen on kohdistunut poikkeuksellisen paljon positiivista huomiota, joka uuden vuoden myötä muuttuu konkreettisiksi odotuksiksi. Hallitusohjelman hyvyttä on nyt hoettu puoli vuotta. Olkoon 2020 viimein alku sen hyvälle toteutumiselle.

mikkomajander.fi 6.1.2020

JUUTUIN eilen television ääreen katsomaan taas kerran elokuvaa, jossa Suomen sotilas vastasi kymmentä ryssää. Sanonnan alkuperä on Wikipedian mukaan 1800-luvun puolelta Lappeenrannan varuskunnasta – jos ei sitten jo Joutselän taistelusta vuodelta 1555.

Talvisodan kaatuneiden perusteella suhdeluvussa on todettu olevan puolet liitoittelua. Lie-neekö kukaan laskeut vastaavaa yhtälöä jatkosodan hyökkäysvaiheesta 1941, jolloin suomalais-sotilaita kaatui saman verran ellei enemmänkin kuin talvisodassa. Hyökkäys syö yleensä joukkoja enemmän kuin puolustus.

Martin Amisin Auschwitz-romaanista *The Zone of Interest* (2014) olen pannut muistiin saksalaisten maltillisemmän uhon: ”Ach, any German soldier is worth 5 Russians.” (Kymmenen on fiktionkin jo liikaa.)

Lieneekö kirjailija noukkinut lausahduksen laajasta lähdekirjallisuudestaan, vai onko se vain yksi ilmaus hänen loputtomasta ironiastaan. Kuten toinen itärintamaa koskeva lohkaisu: ”defeat’s a biological impossibility”.

Facebook 7.1.2020

FREE JAZZ blogin top-listoja 2019 selaillessani huomaan, että olen taas ollut laiska harrastamaan. Kuten vuosi sitten postauksessani vuodatin, seuratuksi tulee lähinnä entuudestaan tuttuja suosikkeja.

Kärkisijan on valloittanut Matana Roberts, jota jokunen vuosi sitten kuultiin Tampereen Jazz Happeningissa. En silloin niin innostunut, mutta miksei, kyllä hänen *Coin Coin* -sarjansa on jännän runsas ja rönsyilevä. Ja *Chapter Four: Memphis* nyt siis vuoden levy.

Kakkoseksi nousseen Whit Dickey'n tupla-cd *The Tao Quartets: Peace Planet & Box of Light* on suoraan kirsikkatarhasta, jota William Parker ja Matthew Shipp kastelevat ja hoivaavat. Tälle paikalle olisi yhtä hyvin voinut yltää Parkerin itsensä *In Order to Survive* -kokoonpanon *Live/Shapeshifter*. AUM Fidelityn laatutaattua tuotantoa molemmat.

Oma valintani vuoden levyksi tulee kuitenkin ECM:ltä. Pianistit Vijay Iyer ja Craig Taborn ovat käyneet Budapestin Liszt Akatemiassa keikalla, jonka taltiointi *The Transitory Poems* on pitkin vuotta palannut kuulokkeisiini päivän jo hiljentyessä ympärillä.

En ole koskaan ymmärtänyt, miten kaksi pianoa voi kommunikoida keskenään tulematta toistensa tielle, sotkeutumatta keskenään. Mutta eihän tätä ymmärtää tarvitse, vaan kuunnella. Kerrassaan hieno modernistinen kohtaaminen!

Jäbät näyttävät konsertoivan maaliskuussa Kölnissä... Hmm.

Facebook 8.1.2020

AINA ilahduttaa, kun näkee hyvin rakennetun näyttelyn ja niissä runsaasti kiinnostunutta yleisöä. Kuten eilen Tennispalatsin HAMissa ja Hakasalmen huvilassa, jotka johdattavat yhteisponnistuksella sota-ajan mielialoihin ja niiden valvontaan Helsingissä.

Valokuvamateriaali on vaikuttavaa, kuten ohessa Punaisen Ristin invaliidisairaala. Potilaan seinällä kaksi kovaa, Edelfeltin Kaarle-herttua Klaus Flemingin ruumiin äärellä ja Reichskanzler Hitler. Stalingrad taitaa olla vasta edessä.

Facebook 13.1.2020

VAHVA uutisotsikko tämäkin: Mahdollinen aselepo Libyassa voi olla väliaikainen (HBL 19.1.).

Facebook 19.1.2020

”TAKAVUOSINA puolueet pyörivät jäsenmaksuilla”, Saska Saarikoski kirjoittaa päivän HeSassa. Aika kauas saa peruuttaa, ennen kuin se aika tulee vastaan. Jos silloinkaan. Muilta osin helpompi yhtyä kolumnin pohdintoihin.

Facebook 23.1.2020

HITTO. Kolumnia kirjoittaessa sattui näppihäiriö, jossa *punamullasta* tuli *punamuta*. Lieneekö enteellistä, eh?

Facebook 24.1.2020

Bauhaus 100

ENSIMMÄISEN maailmansodan raunioille Weimariin perustettu taidekoulu Bauhaus täytti viime vuonna sata vuotta. Tapahtumaa on muistettu maailmalla monin tavoin: näyttelyistä, kirjoista ja artikkeleista aina dramatisoituun tv-sarjaan.

Meillä Teema-kanava näytti muun muassa vanhan dokumentin *Kun nykyaikaa rakennettiin* (1967), jonka huipentumana haastateltiin Bauhausin ainoaa suomalaisopiskelijaa Liselotte Kerbsia. Olisi kiinnostavaa tietää tarkemmin, mikä hänet kouluun vei ja miten, tai kuinka elämä sen jälkeen järjestyi.

Ohjelmassa Kerbs kertoo tullessaan Dessauhun siirtyneeseen Bauhausiin vuonna 1927, jolloin siellä opettivat muun muassa Josef Albers, Paul Klee ja Wassily Kandinsky. Nobelisti-tiedemies Wilhelm Ostwald vieraili pitämässä esitelmäsarjan omasta kiistellystä väriteoriastaan.

Koulun maine oli levinnyt ympäri maailmaa, ja opiskelijoita saapui Euroopan ohella Amerikasta ja Japanista asti. Erikseen Kerbs mainitsi ryhmän nuoria juutalaisia, joiden tarkoituksena oli asettua uudisasukkaiksi Palestiinaan.

Toverielämä oli vilkasta: ”Laulettiin ja soitettiin paljon ulkomaalaisia lauluja. Lauantaisin meillä oli tanssiaiset ruokasalissa, jossa koulun oma orkesteri, jatsiorkesteri soitti charlestonia ja sen ajan muut tanssit.” Eniten Kerbsia miellytti kuitenkin Bauhaus-teatteri ja Oskar Schlemmerin organisoimat balettiesitykset.

JUHLAVUODEN tuotannoissa on nostettu naisten roolia, tai paremminkin tehty se näkyväksi. Vaikka Bauhausin idea rakentui kollektiivisuudelle ja tasa-arvolle, naiset löysivät itsensä ennen pitkää enimmäkseen kutomon, ellei keittiön puolelta.

Gender-aspekti on valikoitunut suorastaan kantavaksi näkökulmaksi kuusiosaiseen draamasarjaan *Bauhaus – uusi aika* (2019), joka rakentaa epookkia taidekoulun Weimarin vaiheesta 1919–1925. Historiallista tarkkuutta on rikastettu kehyskertomuksella ja ripauksella rakkautta, joka on säpähtänyt rikkana joidenkin kriittiseen silmään.

En osaa olla ratkaisusta kovin närkästynyt. Bauhausin perustajan Walter Gropiuksen ja oppilaan Dörte Helmin välisessä jännitteessä on historiallistakin pohjaa sen verran, että hienoviritteisesti toteutettuna se ei riistä vaan kenties palvelee kokonaisuutta. Ja koukuttaa katsojaa.

Dokumentilla ja draamalla sopii olla eroa, vaikka suuren yleisön mielikuvissa ne usein sulautuvat toisiinsa. Itse seurasin Bauhaus-sarjaa innostuneemmin kuin paljon hypetettyä *Babylon Berliniä* (ensimmäinen tuotantokausi 2017), jonka tyyliä Weimarin ajan lopusta oli silläkin tuki puolensa.

Toivottavasti Bauhaus saa jatkokseen toisen, miksei kolmannenkin ”tuotantokauden”, jolloin historiallinen tarina siirtyy ensin Dessauhun ja saa lopulta loppunsa natsien valtaannousun myötä Berliinissä. Niihin vaiheisiin voimme sitten mielissämme sijoittaa myös Liselotte Kerbsin sopivaan sivuosaan.

mikkomajander.fi 27.1.2020

JOS OLEN ymmärtänyt oikein, niin tällä hetkellä Suomen työmarkkinoilta poistuu työntekijöitä enemmän kuin sinne tulee. Eikö silloin työikäisten työllisyysaste nouse, vaikka työpaikkoja ei synnyisikään lisää? Tämä ei kuitenkaan auta heikkenevään huoltosuhteeseen eikä julkisen talouden tasapainottamiseen, kestävyysvajeen umpikuromiseen.

Kävin tänään kuuntelemassa Talouspolitiikan arviointineuvoston raportin esittelyä. Viestit olivat aika jäätäviä, muun muassa ”tulevaisuusinvestoinneista”,⁴ jotka ekonomistien mielestä eivät täyty investointien määritelmää. Toivottavasti olen ymmärtänyt kaiken väärin.

Facebook 29.1.2020

⁴ Antti Rinteen/Sanna Marinin hallitusten ohjelmassa puhuttiin ”tulevaisuusinvestoinneista”, joita rahoitettaisiin valtion omaisuutta myymällä.

Junckerin kirous

JEAN-CLAUDE Juncker toimi Euroopan komission puheenjohtajana 2014–2019, joka oli EU:lle monin tavoin vaikeaa aikaa. Unionin historiassa häntä tuskin muistetaan integraation suurmiehenä, ehkä ennemminkin eksentristen esiintymistensä johdosta.

Sen sijaan poliittiseen käsitehistoriaan Juncker on onnistunut ikuistamaan nimensä. Suomesakin on ahkerasti toistettu niin sanottua Junckerin lakia tai paremminkin kirousta: ”Me kaikki tiedämme, mitä pitäisi tehdä, mutta emme sitä, kuinka tulisimme sen jälkeen valituksi uudelleen.”

Naseva lohkaisu on jäänyt kiertämään *Economist*-lehden haastattelusta keväältä 2007, jolloin Juncker toimi Luxemburgin pääministerinä ja euroryhmän puheenjohtajana. Sanontaa on sittemmin sovellettu ongelmiin, joihin hallitukset ovat törmänneet niin yhteisvaluutan kuin hyvinvointivaltion rakenteiden uudistamisessa.

Mutta pitääkö kirous kutinsa?

JUNCKER itse onnistui uusimaan pääministeripostinsa vuoden 2009 vaaleissa, mutta Luxemburg on liian pieni maa yleisen maksimin todisteeksi. Saksan sen sijaan luulisi eurooppalaisen politiikan mahtimaana sopivan tehtävään paremmin.

Angela Merkel nousi liittokansleriksi 2005 ja on sen jälkeen valittu tehtävään peräti kolmesti uudelleen. ”Kirous” ei siten ole koskenut Saksan sisäistä politiikkaa. Toisaalta edes Merkel ei ole rohjennut sitoa maansa resursseja muutoksiin, joita koko euroalueen onni edellyttäisi.

Ruotsi on toinen Euroopan menestysmaa, joka ei anna Junckerin laille empiiristä tukea. Fredrik Reinfeldt tuli 2010 uudelleenvalituksi nimenomaan sen vuoksi, että hänen porvarialliansinsa luotsasi Ruotsin pragmaattisesti läpi kansainvälisen finanssikriisin.

RISTO Uimonen käy kirjassaan *Tulos tai ulos* (2019) läpi Juha Sipilän myrskyisän valtakauden tavalla, jossa sankaripääministeri pelastaa Suomen itsensä uhraamisen hinnalla. Junckerin kirous on nostettu tarinan motoksi, ikään kuin kannatuksen romahdus olisi onnistumisen luonnonlain mukainen kääntöpuoli.

Ehkäpä taitavammin toimimalla olisi suosiotakin säästynyt, tuloksista tinkimättä. Erityisesti kiky-sopimuksen ylenpalttinen hehkutus kummastuttaa, kun työmarkkinat ja sitä myöten koko kansakunta kipuilee siitä yhä vieläkin.

Sitä paitsi koko Junckerin laki nojaa vaarallisesti näkemykseen, jossa itsevarma eliitti muka tietää, mutta tollo kansa ei vain tajua. Tulevaisuus tuppaa olemaan arvaamattomampi kuin kummankaan järki riittää.

Demokraatti 2/30.1.2020

Bye bye, Britannia

BREXITEERIT bilettivät, mutta surkukin oli suurta, kun britit viimein viime yönä vetäytyivät EU:n jäsenyydestä. Eron hetki nosti tunteita pintaan, niin Britanniassa kuin sen ystävien joukossa ympäri Eurooppaa. Järki saa sitten rämpiä perässä, kun käydään ratkaisemaan lukuisia käytännön kysymyksiä.

Omaan alakulooni luin lohtua historiasta, tuhannen vuoden perspektiivissä, kuten Brendan Simmsin *Britain's Europe* (2016) täsmentää heti alaotsikossaan: *A Thousand Years of Conflict and Cooperation*. Pitkä jänne tasaa nyt päälle kaatuvasta käänteestä niin romantiikkaa kuin dramatiikkaa.

Ei Britannia Euroopasta eroa tai katoa. Simmsin keskeinen muistutus on, että ensin Englanti, sitten Iso-Britannia ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat keskeisesti muodostuneet ja kehittyneet suhteessa muuhun Eurooppaan, osana maanosan valtakuvioita ja aatevirtauksia.

BRITANNIAN mentaalinen asenne toisen maailmansodan jälkeiseen integraatioon on kieltämättä ollut alusta asti problemaattinen. On viitattu vanhan suurvallan vaikeuteen sopeutua asemaan, jossa globaalin imperiumin entinen keskipiste onkin enää vain saari Euroopan mantereiden rannikolla.

Toisaalta britti-imperiumikin oli osa Eurooppa-keskeistä maailmanjärjestystä, sen tuotos ja huippukauden ilmentymä. Mutta globaalit tasapainot ja voimasuhteet ovat noista ajoista kovasti muuttuneet.

Brexit-leiri on lupailut nostalgista haavekuvaa, jossa Britannia puhkeaa jälleen kukoistamaan täyteen potentiaaliinsa, kun se pääsee irti Brysselin byrokraattien kahleista. Itsetunnosta ei ole puutetta, kun kohtalo ja kontrolli otetaan takaisin omiin käsiin.

Globaalista kulmasta katsoen Britannia on kuitenkin saattanut olla kiinnostavampi kumppani nimenomaan osana Euroopan unionia, maailman suurinta markkina-aluetta, kuin sen ulkopuolella. Lontoon bisneskeskuksessa Cityssä tämä ymmärretään paremmin kuin politiikan sydämessä Westminsterissä.

BRENDAN SIMMS on kansainvälisten suhteiden historian professori Cambridgen yliopistossa, mutta Dublinissa syntynyt ja irlantilainen. EU-näkemyksiltään hän on julistuksellinen federalisti, joka on ajanut asiaansa muun muassa Project for Democratic Union -ajatuspajan perustajana ja vetäjänä.

Britannian Eurooppa-suhdetta käsitellessäänkin Simms on lopulta ensisijaisesti huolissaan euroalueen tulevaisuudesta. Valuuttaunioni ei pidemmän päälle toimi ilman liittovaltion rakenteita. Paradoksaalisesti Yhdistynyt kuningaskunta ja Amerikan Yhdysvallat ovat nimenomaan esimerkkejä ongelman onnistuneesta ratkaisusta.

Britain's Europe on kirjoitettu ennen Britannian kansanäänestystä, jossa Simms piti brexitpuolen voittoa täysin mahdollisena – vaikka tuskin toivottavana. Olennaista hänestä oli organisoida toimivat yhteiselon muodot, joilla Britannia ja euro-EU vaurastuttavat ja vakauttavat koko Eurooppaa kaikkien hyödyksi.

Kansanäänestyksessä kävi niin kuin kävi, ja nyt on brexit myös totta, jos ei vielä käytäntöä. Vaikka kummankaan puolen rakenteet eivät vastaa Simmsin hahmottelemia ideoita, Britannian ja EU:n on neuvotteluissa löydettävä ratkaisu, *modus vivendi*, jolla toisistaan erkaantuneetkin tiet vievät kohti yhteisesti jaettuja maaleja.

Sillä Britannia on yhä elimellinen osa Eurooppaa, ja EU vaikeuksineenkin maanosan tulevaisuuden avaintekijä.

mikkomajander.fi 1.2.2020

HELSINGINKADUN kapakat näyttivät sunnuntai-iltana tyhjiltä, paitsi yksi. Tenho Restobarissa riitti tungosta ja tunnelmaa, sillä Manuel Dunkel, Alexi Tuomarila, Eero Tikkanen ja Alessandro D'Anna soittivat siellä John Coltranea.

Ja sehän vetää! Hyvä päätös poikkeukselliselle jazzviikolle. Do I just love Helsinki...

Facebook 3.2.2020

Kosmopoliittia kitarointia

SYYSKESÄLLÄ 1984 pysähdyin pariksi päiväksi Müncheniin huilaamaan, ennen kuin interrail vei eteenpäin Alppien yli Italiaan ja Välimerelle. Kaduilla maleksiessani bongasin seinään tai pylvääseen kiinnitetyn ilmoituksen, jonka mukaan kaupungissa olisi illalla tarjolla elävää jazzia.

Karttapahaiseni ei tunnistanut klubin osoitetta, mutta onnistuin jotenkin löytämään ydinkeskustan ulkopuolelle oikeille huudeille. Kaduilla ei näkynyt ristien sielua missään. Harhailin aikani, kunnes yhdessä kulmauksessa näytti musta mies menevän sisään kyltittömästä ovesta.

Siis sinne. Isohko kellaritila oli tikattu täyteen väkeä, jonka ahtaista väleistä coolit tarjoilijat kulkivat tarjottimet täynnänsä oluttuoppeja. Viilentävät tulivat tarpeeseen, sillä sakea ilma tihkui hikeä. Lavan puolelta lämpötilaa hilasivat ylös George Adams ja Marvin ”Hannibal” Peterson torvillaan – sekä nouseva kuuma kitaristi John Scofield.

Vuosia myöhemmin käsiini osui levy George Adams, Hannibal & Friends: *More Sightings* (1984), jolle tuon kiertueen Zürichin-keikka on taltioitu. Eihän se näin jälkikäteen kotioiloissa kuulosta järin ihmeelliseltä, mutta en anna sen häiritä ajan patinoimaa nuoruuden muistijälkeä.

TUOSTA ensikohtaamisessa on hämmästykseni hujautanut yli 35 vuotta. Scofield täyttää kohta 70, ja muutama vuosi sitten hänet palkittiin Grammylla levystä *Country for Old Men* (2016), jolla musiikki on nimen mukaista, toki groovekkaaksi jazziksi maustettuna.

Odotuksissani saattoi silti olla ripaus nostalgiaa, kun viime maanantaina suuntasin Hakaniemeen Koko Jazz Clubiin. Luvassa oli Scofieldin soolokeikka, pelkkä mies ja kitara. Aina simppele ja vaativa yhdistelmä, kuinka pitää yleisöä koukussa ja jäänitettä yllä.

Sali oli tälläkin kertaa täysi, kukin hillitysti istumapaikallaan, mutta meininki mieluummin unelias kuin sykkivä. Perinnekappaleet seurasivat toisiaan enimmäkseen laiskanpuoleisessa tempossa. Sinänsä sympaattinen, kotokutoinen olohuonetunnelma.

Scofield teki tempunsa ammattipelimannin taidolla, ja yleisö taputti kohteliaasti. Kipinä vain oli kadoksissa, tai ainakin piilossa vakan alla. Mietin, kumpi meistä on tullut vanhaksi – vai molemmat?

TORSTAI oli taas toivoa täynnä, Leppävaaran Sello-salissa, johon juna vie Helsingin keskustasta joutuisasti. Stagella Marc Ribot, toinen kitarasankari, jonka kuulemista livenä muistan hyvällä ainakin Tampereen Jazz Happeningista vuodelta 2006.

Ribotin kollektiivinen kvartetti Spiritual Unity suoritti silloin sielukasta rituaalia Albert Aylerin hengessä. Samanniminen levytys (2005) on yhä mainiosti kestävää kuunneltavaa, samoin kuin samasta sammiosta ammentanut hieman varhaisempi soololevy *Saints* (2001). Ennakkoluolettomia korvia ne tosin edellyttävät molemmat.

Yksin Ribot Espossakin tassutteli lavalle, ei puhunut turhia, vaan käpertyi akustisen kitaransa ympärille. Tarjolla oli tour de force, josta yleisö ei varmasti tiennyt, sopiko sitä lainkaan kes-

keyttää aplodein. Soitto jatkui uralta toiselle, ikään kuin Ribot olisi aina saanut uudesta ideanpätkästä kiinni.

Tyylilleen uskollisesti miehen tyylikirjo oli edelleen laaja: eurooppalaisesta klassisesta perinteestä meksikolaisiin sävyihin, hassuttelua 30-lukulaisista standardeista rämebluesiin. Eikä asenteessa koskaan ole kovin kaukana free ja ”punk”, miten kukin niitä sitten aistii ja vaistoa.

Rootless Cosmopolitans (1990) oli aikanaan nimeltä Ribotin ensimmäinen oma levytys, jolloin hän oli jo hankkinut mainetta muun muassa Tom Waitsin luottomiehenä. Kosmopoliitti oli nyt enemmän hienostunut kuin hermostunut ja postmoderni poukkoilu pysyi sopivasti aisoissa. Runsauslukuisen yleisön oli helppo kiittää.

mikkomajander.fi 3.2.2020

KAHDEN hävityn sodan jälkeen suuret muuttoliikkeet veivät 300 000 ihmistä uusiin koteihin ja vieraille rannoille, mutta tämä väestöliike on merkittävästi pienempi kuin jatkuva kaupungistuminen ja ihmisten virtaus etelään. (Jörn Donner: *Surun ja rakkauden kesä*, 1971)

Suomessa muutto maalta keskuksiin ja kaupunkiin on tällä hetkellä yhä kiivasta ja myöskin ”kesken”. (Petja Pelli, HS 5.2.2020)

Facebook 5.2.2020

SUNNUNTAINA minulta meni Netflix-neitsyys, kun katsoin sieltä Martin Scorsesen kokoaman dokumentin Bob Dylanin legendaariselta Rolling Thunder -kiertueelta vuodelta 1975.⁵ Järisyttävän intensiivisiä livepätkiä, kuten oheinen ’A Hard Rain’s A-Gonna Fall’, jossa vastustamattomasti rullaavasta bändistä erottuu kuin bonuksena Mick Ronsonin kitarasoolo.

Muina kohokohtina muun muassa mystis-hypnoottinen ’Isis’ sekä Joni Mitchellin Gordon Lightfootin kotona Torontossa esittämä ’Coyote’, joka löytyy youtubesta muttei Rolling Thunder Revuen 14 cd:n boksista.⁶ Sen sijaan vaikeampi on ymmärtää, miksi dokumenttiin piti upottaa fiktiivisiä haastatteluja – vaikka kuinka tykkäisi Sharon Stonesta.

Facebook 11.2.2020

⁵ *Rolling Thunder Revue: A Bob Dylan Story* (2019).

⁶ *Live 1975: The Rolling Thunder Revue* on julkaistu Dylanin virallisessa bootleg-sarjassa (Vol. 5, 2002).

SDP:n kolme paluuta pääministeripuolueeksi

”16 VUOTTA siihen meni”, huokaisi Antti Rinne loppukeväällä 2019 selvästi helpottuneena. Sosiaalidemokraattien kannatus oli eduskuntavaaleissa jäänyt pettymykseksi, mutta se riitti rimaa hiipoen suurimman puolueen asemaan.

Ja sen turvin SDP palasi pääministeripuolueeksi. Vallan näkökulmasta Rinne ohjasi huomiota aivan oikein ja kannaltaan edullisesti olennaiseen. Sillä tiukkaa se oli tehnyt aikaisemminkin.

SDP hävisi kuudella tuhannella äänellä ja kahdella edustajapaikalla kärkisijan Keskustalle vuoden 2003 eduskuntavaaleissa. Sen jälkeen oli tarjolla ollut vain toisen viulun soittoa hallituksessa ja kaksi katkeraa oppositiokautta.

Suunnannäyttäjän sijaan vanhaan valtuutukseen oli alkanut takertua leima menneisyyden mahtina.

VUODEN 1958 yöpakkaskriisin jälkeistä oppositiokautta on tavattu kutsua SDP:n korpivaellukseksi. Sitäkin näyttävämminkin se palasi keväällä 1966 johtavaksi hallituspuolueeksi, takanaan 27,2 prosentin kannatus sekä eduskuntaan äänestetty vasemmistoenemmistö.

Vaikka valtaan liittyi monenlaista vääntöä ja kompromissia, saavuttivat sosiaalidemokraatit yhteiskuntapoliittisen hegemonin aseman, jota kesti 1980-luvun loppuun asti.

Suuri lama seuraavan vuosikymmenen alussa taittoi uskoa alati täydellistyvään hyvinvointivaltioon, mutta SDP:lle se toi paradoksaalisesti uutta potkua – tai jatkoaikaa. Seurattuaan porvarihallituksen kriisipolitiikkaa oppositiosta käsin puolue palasi vuonna 1995 ohjaksiin sotienjälkeisen ajan parhaalla vaalikannatuksella: 28,3 prosenttia ja 63 kansanedustajaa.

VALLAN näkökulmasta Paavo Lipposen kaksi sateenkaarihallitusta ja vielä niitä seurannut punamulta ovat toistaiseksi SDP:n viimeisin ”suuruuden aika”. Lipponen on myös viimeisin pääministeri, joka on eduskuntavaaleissa onnistunut jopa kasvattamaan puolueensa kannatusta.

Globaaliin markkinatalouteen sovittautuminen herätti toisaalta sosiaalidemokraattien keskuudessa paljon tyytymättömyyttä, kuten Erkki Tuomiojan päiväkirjat todistavat. Houkutus oli suuri panna ongelmat Lipposen piikkiin vielä pitkään sen jälkeen, kun tämä 2005 oli väistynyt puheenjohtajan paikalta.

Mutta mitä tilalle? Tältä osin Suomessa on oltu yhtä neuvottomia kuin muuallakin Euroopassa, missä sosiaalidemokraatit ovat poteneet Tony Blairin ja Gerhard Schröderin ”kolmannen tien” jälkeistä aatteellista ja ohjelmallista krapulaa.

Uusia suunnannäyttäjiä ei ole löytynyt, sen enempää oikealta kuin vasemmalta. Matteo Renzi jäi Italiassa tähdenlennoksi ja on sittemmin jättänyt Demokraattisen puolueen. Jeremy Corbynin vaihtoehto taas koki joulukuussa haaksirikon brexitin varjostamissa parlamenttivaaleissa.

HYVINVOINTIVALTION rakentaminen ja kiinnittyminen Euroopan unioniin olivat eteenpäin katsovia, Suomelle parempaa tulevaisuutta lupaavia hankkeita. Niiden toteuttamiseen tarvittiin laajaa yhteistyötä, mutta sosiaalidemokraatit olivat avainasemissa viemässä hankkeita maaliin.

Kolmannen tulemisensa tueksi SDP tarvitsisi vastaavanlaisia pitkäjänteisesti kantavia visioita. Niitä se lähti Lahden puoluekokouksen 2017 jälkeen etsimään laajamittaisella ohjelmatyöllä, jonka tavoitteena on ollut palauttaa asema johtavana tulevaisuuspuolueena.

Prosessi huipentui viime keväänä hallitusneuvotteluissa, joiden tuloksena syntyi kunnianhimoinen ja kauas katsova hallitusohjelma. Sosiaalidemokraateilla ei kuitenkaan ole selkeää omistajuutta sen tulevaisuusteemoihin. Eikä edellisten kertojen kaltaista parlamentaarista voimaa ja mandaattia ohjelman toteuttamiseen.

SDP:n kannatus jäi vaaleissa vaatimattomasti 17,7 prosenttiin ja 40 kansanedustajaan. Tärkein kumppani Keskusta ei puolestaan tiedä vielä, onko sen paikka ylipäätään vasemmistovetoisessa hallituksessa vai ei.

SDP:N on venyttävä melkoiseen spagaattiin historiallisten saavutustensa puolustamisen ja tulevaisuusinvestointien välillä. Demografinen kehitys ei tällä kertaa pelaa sen pussiin. Teknologinen valankumous taas murentaa palkansaajan asemaa ja kollektiivisia työmarkkinoita, sosiaalidemokratian kannatuksen kulmakiviä.

Sanna Marinin hallitukselle pahin uhka on kuitenkin krooninen paniikki keuhkojen galluplukujen äärellä. Tulevaisuuden tekijöiden on uskottava itseensä ja ohjelmaansa, yli lyhyen aikavälin suhdannevaihteluiden tai muiden takaiskujen.

SDP meni eduskuntavaaleihin luvaten toimia toisin kuin edellinen hallitus. Jos se ei onnistu tällä viisikolla, sosiaalidemokraatit tuskin pääsevät pitkään aikaan viitoittamaan kansakunnan agenda. Sopeutuvaisille apupuolueille riittää toki jatkossakin tarvetta.

Talouselämä 6/14.2.2020

Jyrki Lehtolan teslan kyydissä

JYRKI Lehtolan *Teslaa metsässä* (2019) on rattoisa lukea, mukavassa lukutuolissa Aalto-lampun alla punaviiniä maistellen. Takakannen lupaamissa kohtuuttomissa esseissä pilkka osuu (jos kohta ei pitkittyessään parane), mutta kohde ei uppoa, vaan jatkaa kellumistaan.

Luultavasti rintahöyhenet entistä röyheämpinä, sillä kohteeksi pääsy lienee ajassamme enemmän kunniaksi kuin häpeäksi. Oli kyseessä sitten henkilö, paikka(kunta) tai tapahtuma, joiden kolmiosta Lehtolan mylly suoltaa vittuiluviihteen Vorschmackia.

Raaka-aineeksi riittää useasti ripaus osallistuvaa havainnointia ja runsaasti liioittelevaa kirjallista kykyä – sekä *Helsingin Sanomat*. Niin kuin näissäkin retkissä Suomeen, joka ei ole vain ”se kuuden neliökilometrin läiskä Helsinkiä, josta useimmiten kirjoitetaan”.

”VUOSAARESSA käydessään osa toimittajista piipahtaa myös Puhoksen sekä Kontulan kauppakeskuksissa – todella kätevä tämä metro! – jotka molemmat ovat toimittajien mielestä parempia kuin niiden maine.” Lieneekö liikkeellä itse miljonääritoimittaja Riku Rantala, joka on istahtanut YLElle myytyjä tv-ohjelmia mainostavassa HS-kolumnissaan lentokoneen sijasta junaan.

Tunnelmaan viritti Alppiharjussa sijaitseva ”täydellinen treffi-illan elokuvateatteri Riviera”, jossa ”voi laatuleffan lisäksi nauttia mainioita juovukkeita ja pikkusuolaisia”. Niiden ”päälle oli hyvä ottaa pikku tsuppaus Puhokselle, joka on yksi Suomen vanhimmista ostareista. Kansainvälisempää tunnelmaa tuskin Helsingistä löytää.”

Ravintola Kirkukin täpötäydessä vesipiippusalongissa pelasimme noppaa, joimme kahvia, maistelimme baklavaa ja kuuntelimme uusimpia arabialaisia ja Bollywood-hittejä. Sitten yksityismetro Rastilaan, josta iltamarssi pitkin uneliasta Mogadishu Avenueta eli Meri-Rastilantietä.

Pittoreskiä!

Kyllä se mitään häpeämätön Lehtola osaa ja uskaltaa! Paitsi että jälkimmäiset sitaatit ovat Rantalan viime viikon kolumnista ”Vein vaimon yllätysmatkalle metrolla – Itä-Helsinki tempaisi hetkessä lomatunnelmaan”.

KOHTUUTTOMISSA esseissä ”Laura Saarikosken vanhemmanpuoleinen mies katselee Suomea kyynisen vauvan silmin asuttuaan muutaman vuoden Yhdysvalloissa”, kun *Helsingin Sanomat* raportoi elämästä Kehä III:n tuolta puolen. Lehtolan kuvaamana

toimittaja tilaa silloin tällöin Internetistä junalipun, valittaa, kuinka junalipun tilaaminen on tehty liian monimutkaiseksi, käy junalla vilkaisemassa muuta Suomea, saapuu eksoottisesta juttukohteestaan takaisin työpöytänsä ääreen, ja jotta muiden journalistien kirjoittamisen ääni ei häiritsisi omaa ajattelua, toimittaja asettelee korvilleen samanlaiset kuulosuojaimet kuin remonttityömailla voidakseen keskittyä täysipainoisesti kirjoittamaan pitkää Suomi-juttua, joka on jo kirjoitettu.

Siis niin kuin politiikan toimittaja Marko Junkkari, joka viikko sitten matkusti keskustalaisuuden ytimeen Etelä-Pohjanmaalle etsimään, mitä arvoja ahdinkoon vajonnut Suomen Keskusta oikeastaan edustaa? Jutun hellyyttävä helmi oli houkutella maakuntasatraappi Kari Hokkanen Laihian kirkkomaalle kuvattavaksi Santeri Alkion haudalla.

Joskus menee kuitenkin yksinkertaisesti överiksi. Että eduskuntavaalien 2015 alla puoluekantaansa aprikoiva Anne Berner on jo kallellaan Kokoomukseen, kunnes löytää sisäisen keskustalaisuutensa lukemalla Santeri Alkion elämäkerran! Paitsi että tämä viimeinen viilto ei ole sen enempää Lehtolaa kuin Junkkariakaan, vaan se löytyy Risto Uimosen kirjasta *Tulos tai ulos. Juha Sipilän myrskyisä pääministerikausi* (2019).

mikkomajander.fi 17.2.2020

J. K. PAASIKIVEN 150-juhlavuoden merkeissä on avattu nettisivusto jkpaasikivi.fi, jolta löytyy linkkejä myös audiovisuaaliseen materiaaliin. Kuten dokumenttifilmi Helsingin olympialaisten avajaisista, jossa tasavallan presidentti kisojen suojelijana ja avatuiksi julistajana vilahtaa useampaan otteeseen.

Olympia-katsaus etenee selostajan tahdittamana, joten se ei tarjoa Paasikiven autenttista ääninäytettä. Toisin kuin oheinen tervehdys maailman urheilevalle nuorisolle, jossa Juho Kusti kehuu olleensa nuorena innokas voimistelija ja seuranneensa mielenkiinnolla kaikkea urheilua läpi pitkän ikänsä.

Ja totta vie, luokkansa priimus hilasi aikanaan todistukseen myös voimistelunumeron kasista kymppiin, kuten suurin piirtein kaikki muutkin oppiaineet, mukaan lukien äidinkieli, ruotsi, latina, venäjä, ranska ja saksa. Sen sijaan ääntämyksestä kuulee, että Hämeenlinnan lyseossa ei 1880-luvulla opetettu lainkaan englantia.

Facebook 20.2.2020

TAPAHTUMAT Syyrian, Turkin ja Kreikan (eli EU:n) rajoilla ovat taas masentaneet niin, että en tiedä, miten päin olisi. Hain töiden päältä lohtua ensin Akateemisesta kirjakaupasta ja Café Aal-

lost, sitten Mechelininkadun Bar Favelasta, jossa Mikko Innanen, Antti Kujanpää ja Tuomas Timonen soittivat jazzia.

Siellä John Lewis Gaddis viittasi *On Grand Strategyn* (2018) viime sivuilla Isaiah Berliniin ”that not all praiseworthy things are simultaneously possible. And that learning to live within that condition – let’s call it *history* – requires adaption to incompatibles.”

Hiukan se helpotti, järkeä. Sydäntä enemmän Innasen saksofonit kavereineen...

Facebook 3.3.2020

Läget i Finland efter att kvinnorna tog över

INFÖR VALET till Europaparlamentet maj 2019 tittade jag undrande på Finlands television där ledare för de fyra största partierna deltog i en av de sista debatterna. Ännu en *all male panel*, fyra mer eller mindre stiliga män i medelåldern i sina slipsar och kavajer.

Någonting sånt skulle man aldrig få se igen, tänkte jag och skickade ett sms till en vän:

I stället för Juha (Sipilä), Petteri (Orpo), Jussi (Halla-aho) och Antti (Rinne) heter nästa generation Annika (Saarikko), Elina (Lepomäki), Laura (Huhtasaari) och Sanna (Marin) + Maria (Ohisalo) och Li (Andersson) – alla kvinnor mellan 30 och 38 år men inga nykomlingar i politik.

FÖRÄNDRINGEN kom snabbare än jag vågade ana. I juni valde De Gröna Maria Ohisalo som partiets nya ordförande utan motkandidat. Centern bytte ledare i september. Förhandsfavoriten Annika Saarikko väntade sitt andra barn och beslöt sig för att backa ur, men i reserven fanns en annan ung kvinna, Katri Kulmuni, som slog en manlig konkurrent med en klar majoritet.

Den största överraskningen kom i december. Efter 16 långa år hade Socialdemokraterna åter blivit ett statsministerparti – tack vare eller trots Antti Rinnes ledning, det beror på observatörens bedömning. Hur som helst, under höstens arbetsmarknadskonflikter förlorade han förtroende bland regeringspartnerna och måste avgå.

Den nya statsministern valdes i SDP:s partifullmäktige där Sanna Marin slog Antti Lindtman med endast tre röster (32–29). Om inte någonting mycket speciellt händer blir hon också partiets nya ordförande i nästa sommarens partikongress.

Då även Vänsterförbundet och Svenska folkpartiet (SFP) hade kvinnliga ledare, Li Andersson och Anna-Maja Henriksson, blev Finlands politik – eller politikens ansikte – plötsligt ett

fenomen i internationella medier. Alla ville intervjuar världens yngsta statsminister och rapportera om Marins ”Fem” där alla regeringspartier leddes av kvinnor.

MARINS REGERING har tills vidare njutit av en smekmånad. Opinionssiffrorna har varit klart bättre än för Rinne, trots att statsministerbytet inte betydde någon förändring i regeringskoalition eller regeringsprogram. Det senare är fortsatt mycket ambitiös till exempel när det gäller klimatfrågor och social utjämning.

Spänningar mellan partierna har inte heller blivit lättare att hantera. Landsbygdspartiet Center har helt olika syn på Finlands skogsbruk än De Gröna som har sitt största stöd i de urbana universitetsstäderna.

Som finansminister måste Kulmuni också vidmakthålla den borgerliga syn på statsfinanser som alltid klagat på vänsterns iver att slösa bort pengarna. De flesta experter har redan varnat att regeringen håller på att öka utgifterna trots att ekonomiska utsikter och prognoser inte ser lovande ut.

Regeringen har baserat sin politik på en strävan att lyfta sysselsättningsgraden närmare den höga skandinaviska nivån. Men även det eftersträvade 75 procent hjälper inte långt om fler människor pensioneras än inträder på arbetsmarknad. Finlands demografiska utveckling och försörjningskvot ser dystert ut med låg nativitet och en snabbt växande åldrande befolkning.

Progressiva satsningar på utbildning, forskning och produktivitet kan nog hjälpa på lång sikt, men frågan är om det finns tid att vänta. Det var en stökig vinter på arbetsmarknaden, med många strejker. Och den offentliga sektorns avtalshandlingar har ännu inte ens börjat. Efter flera magra år riktar fackförbunden nu stora förväntningar mot den socialdemokratiskt ledda regeringen.

SÅ, SVÅRIGHETER i sakfrågor finns tillräckligt i horisonten men de brukar komma med makten. Det största akuta hotet för regeringen Marin finns dock i de låga stødsiffrorna för enskilda regeringspartier.

Situationen har varit svårast för Centern. Under förra valperiod ledde partiet en högerkoalition som våren 2019 slutade i partiets sämsta valresultat (13,8 procent) i det självständiga Finlands historia. Efter en politisk U-sväng och regeringssamarbete med vänstern har stödet i opinionsmätningar nu blivit ännu lägre.

Centern vet inte vilken fot att stå på och faller samtidigt mellan olika stolar. Partiets linje är splittrad, även om det för nuvarande inte finns en öppen opposition mot Kulmuni. En ung kvinna och ett nytt ansikte som ordförande ökar inte automatiskt partiernas stöd.

Li Andersson har till exempel länge njutit av en hög personlig popularitet och respekt över partigränserna, men Vänsterförbundet under hennes ledning tycks ligga fast vid cirka 8 procent. Sanna Marin har i sin tur givit Socialdemokraterna mycket positiv media och uppmärksamhet. Ändå ligger SDP:s stöd fortfarande på lägre nivå än i det sista riksdagsvalet.

Det är förstås för tidigt att förutse hur ”kvinnoregeringen” ska lyckas. Men det är klart att den inte har råd att panikslås av dåliga siffror i opinionsundersökningar. Man måste tro på sitt eget program, skrivet i långtidsperspektiv. För om regeringen inte gör det, varför skulle då medborgarna tro på dess politik?

I DEN högerkonservativa oppositionen har Sannfinländarna etablerat sig som den ledande kraften – det enda partiet i Finland som stadigt har över 20 procents stöd. Liksom i andra europeiska länder dominerar en maskulin världsbild i populisternas väljarkår. Jussi Halla-aho är en obestridd ”mästare”, även om partiets ungdomsförbund längtar efter en radikalare etnonationalistisk linje.

Laura Huhtasaari finns i partiets reserv. Hon hade en rätt framgångsrik kampanj i presidentvalet 2018 och representerar nu Sannfinländarna i Europaparlamentet. Hon är definitivt fortfarande ett framtidsnamn.

Sedan 1987 har Samlingspartiet deltagit i alla regeringar förutom en valperiod (2003–2007). Nu söker partiet sin linje i opposition mellan den rödgröna-centerkoalitionen och den populistiska högern. Även om Petteri Orpo må hålla sin ledarpost i sommarens partikongress betyder det inte att han ska leda Samlingspartiet till nästa riksdagsval.

Sakkunniga och skarpa Elina Lepomäki kunde vara en naturlig utmanare som ordförande om partiet vågar pröva en tydlig nyliberal profil. Antagligen bör hon invänta lämpligare omständigheter, liksom Antti Häkkänen, en annan stigande stjärna som är under 40 år.

Den stora frågan är samma som i Sverige: Skall Moderaterna samarbeta med den nationalpopulistiska högern?

Kristdemokraterna har haft en kvinnlig partiledare sedan 2004 utan någon större förändring i stöd (circa 4 procent). Det gäller också Svenska folkpartiet under Anna-Maja Henriksson. För henne var SFP:s återkomst i regeringen nog en framgång som garanterar svenska språkets ställning i Finland åtminstone för den pågående valperioden.

SAULI Niinistö blev vald för sin andra presidentperiod i 2018, med en överlägsen majoritet direkt i den första valomgången. Hans tid som statschef kommer fortsätta till 2024. Fyra år är en lång tid i politik, men man vet ju hur media älskar presidentspelet. Och det har redan börjat.

Det finns flera erfarna manliga politiker som ofta betraktas som potentiella presidentkandidater. Kvinnoskaran är betydligt tunnare, fast efterfrågan på en kvinnlig tungviktare är uppenbar. Vem som kommer utvecklas till den rollen, om någon, det blir intressant att se.

Den bästa möjligheten har kanske Jutta Urpilainen som blev Finlands första kvinnliga EU-kommissionär. Det är inte det första glastaket hon har spräckt. Tidigare har Urpilainen varit både Socialdemokraternas ordförande och finansminister. Men popularitet är svårt att bygga på ett medvetet sätt, liksom att förutspå många år i förhand.

Man vet inte om eller hur kvinnovågen ska fortsätta i Finlands politik. Allt tyder ändå på att det inte finns någon väg tillbaka till gångna tider. Begåvade, välutbildade, arbetsamma, ambitiösa och modiga kvinnor är på frammarsch på alla samhällsliga områden på ett sätt som oundvikligen också kommer att påverka politiken.

Finlands första kvinnliga statsminister Anneli Jäätteenmäki satt bara tio veckor i 2003, den andra, Mari Kiviniemi, i tio månader före en stor valförlust 2011. Ur en jämställdhetsvinkel skulle det vara ytterst önskvärt att Sanna Marins regering lyckas bättre.

Det behövs inga reaktionära utrop som ifrågasätter om kvinnorna kan. Det gör de, lika bra som män. Eller bättre.

Dagens Arena 7.3.2020

HÄTKÄHDIN, kun sähköpostiin pamahti viesti, joka alkoi tervehdyksellä: Heil

Hieraisin silmiä, ennen kuin viimeinen kirjain erottautui huutomerkitseksi (eli Hei!). Pitäisikö vaihtaa lukulaseja vai korvienväliä.

Facebook 11.3.2020

Vihreät näytön paikassa

VIHREILLÄ on ollut Suomessa kymmenen ministeripostia sitten kevään 1995, jolloin Pekka Haavisto nimitettiin Paavo Lipposen sateenkaarihallitukseen. Niistä puolet on kantanut puolueen perusprofiilille sopivasti vastuuta ympäristöasioista tai/ja kehitysyhteistyöstä.

Kuukausilla mitaten pestit kattavat vielä suuremman siivun vihreille toistaiseksi siunaantuneesta hallitsemisen kakusta, noin 55 prosenttia.

Tie sosiaalisektorille aukeni, kun Osmo Soininvaarasta tuli 2000 pätkäperuspalveluministeri Lipposen toiseen hallitukseen. Tarja Cronberg ja Anni Sinnemäki puolestaan hoitelivat työministe-

rin tehtävät Matti Vanhasen kakkosessa ja Mari Kiviniemen lyhyellä pääministerikaudella (2007–2011).

Niissä istui oikeusministerinä Tuija Brax, mikä merkitsi vastuualueen laajennusta. (Vihreiden kansanedustajasta Paavo Nikulasta tosin oli 1998 tehty oikeuskansleri.) Temaattisesti kiinnostavaa oli myös valtion omistajaohjauksen uskominen Jyrki Kataisen ”sixpackissa” 2011 Heidi Hautalalle, jolle kylläkin kävi siinä hommassa vähän kurjasti.

KEVÄÄN 2019 eduskuntavaalit merkitsivät vihreille läpimurtoa raskaaseen sarjaan, vaikka 11,5 prosentin ääniosuus ja 20 kansanedustajaa eivät sinänsä oikeuttaisikaan puhetta suuresta puolueesta. Toukokuun eurovaaleissa tuli sitten kakkossija 16 prosentin kannatuksella.

Hallitusneuvotteluissa vihreiden painoarvoa kasvatti vaalivoittajan aura sekä ylipäättään puolueiden kannatuksen tasaisuus. Saaliiksi lohkesi kolme keskeistä ja ”kovaa” salkkua ajatellen aikamme haasteita. Ympäristöministerikin kasvoi nyt nimikettä myöten myös ilmastoministeriksi.

Puolueen nuori puheenjohtaja Maria Ohisalo ei pelännyt panna päätään siihen silmukkaan, jonka sisäministerin pesti väistämättä poliitikolle muodostaa. Sisäinen turvallisuus suojelupoliisia myöten ja pakolaispolitiikka ovat paloherkkiä sektoreita, jotka polarisoivat niin puoluekenttää kuin yleistä mielipidettä.

Jos isoksi haluaa, on rohjettava isoisten kisoihin, vaikka siitä olisi leikki kaukana. Samalla lankesi ulkoministerin salkku luontevasti Pekka Haaviston kannettavaksi – potentiaalisesti pohjustamaan vaikka presidenttitietä, jos kolmas kerta sen onnen soisi.

”REALISTI, siksi vihreä” taisi aikanaan kuulua Osmo Soininvaaran vaalilause. Se markkeerasi linjavallintaa liikettä jakaneiden ”realojen” ja ”fundien” välillä sekä irtiottoa taivaanrannan maalareista, mutta alleviivasi samalla ympäristökysymysten ohittamatonta keskeisyyttä. Toisaalta uskottavuuden lunastamiseksi tuli kestäviä vastauksia tarjota politiikan kaikille lohkoille.

Ulkoministerin ja sisäministerin tehtävät ovat sellaisia, joissa raaka realismi ja korkeiden ihanteiden idealismi uhkaavat törmätä, ennemmin tai myöhemmin. Nykymaailma ei ole tältä osin kulkemassa helpompaan suuntaan, kuten sekä Haavisto että Ohisalo ovat saaneet kouriintuntuvasti todeta jo ministerivastuidensa alkutaipaleella.

Molemmilla on kapasiteettia yllin kyllin, Haavistolla kokemustakin. Vihreät käyvät nykyisessä hallituskoalitiiossa kenties ratkaisevaa tulikoettaan siitä, onko heistä kasvamaan kansakuntaa kantavaksi poliittiseksi voimaksi, sen yhdeksi kulmakiveksi. Näytön paikka on vallan kahvassa – ja se on nyt. Ekomerkkien aika on jo ajat sitten ohitse.

mikkomajander.fi 12.3.2020

TV-UUTISET kertoi äsken, että korona koettelee jo paavinkin uskoa: ”Vatikaani ilmoitti, että pääsiäinen on peruttu.”

Facebook 15.3.2020

Korona voi mullistaa politiikkaa

KUN koronaviruksen aiheuttama poikkeustila loppuu, vaikutukset politiikan todellisuuteen voivat olla ylättäviä.

[...]

Poliittisen historian dosentti Mikko Majander sen sijaan ennakoi, että koronan takia julistettu poikkeustila ei alenna kynnystä rajoittaa perusoikeuksia.

Hänen mukaansa olennaista on, että kyseessä on kulkutautiepidemia eikä yhteiskunnallinen kuohunta, kaappaus tai jonkin puolueen rajaaminen ulos.

– Syy, mihin reagoidaan on sen luonteinen, että se tuskin alentaa kynnystä vaan pakottaa perustelemaan pakottavan tarpeen entistä tarkemmin, Majander sanoo.

Sen sijaan hän arvioi, että rajatiukennusten suhteen kynnys oli jo muutenkin alenemassa.

MAJANDER sanoo, että poikkeustilalla on historiallisessa mustissa paha kaiku demokratian näkökulmasta. Hän muistuttaa, että nykytilanne eroaa kuitenkin esimerkiksi 1930-luvusta.

Tällä viikolla käyttöön otettua, poikkeusoloihin tarkoitettua valmiuslakia edelsi 30-luvun Suomessa tasavallan suojelulaki, jota käytettiin hillitsemään poliittisten äärilaitojen eli kommunistien ja Lapuan liikkeen toimintaa. Myös se antoi oikeuden torjua maahan kohdistuvaa uhkaa asetusteitse rajoittamalla kansalaisoikeuksia.

– Kun kyse on kulkutaudeilta suojautumisesta, kansalaiset pikemmin odottavat valtiojohtolta toimia. He eivät koe olevansa väärämielisten rajoitusten kohteena samalla tavalla kuin yhteiskunnallisessa kuohuntatilanteessa, Majander sanoo.

Majander on tutkinut aiemmin muun muassa SDP:n historiaa ja työskentelee parhaillaan ajatuspaja Magman tutkijana.

[...]

MIKKO Majander arvioi, että poikkeusolot voivat nostaa kansallisvaltioiden suosiota ja vähentää haluja EU-integraatioon.

– Kriisitilanteet vahvistavat yleensä valtiokeskeistä ajattelua. Jos tätä kestää pitkään, ajattelutapa voi olla, että kovan paikan tullen meillä ei ole olemassa muuta kuin valtio, joka meidän eduistamme pitää huolen, Majander kuvaa.

Majanderin mukaan on sen sijaan epäselvää, mitkä puolueet poikkeusoloista hyötyvät eri valtioiden sisällä.

– Olisi helppo sanoa, että tämä vahvistaa kansallispopulistien asemaa. Voi olla niinkin, että jos nyt vallassa olevat perinteiset puolueet hoitavat kriisiä kansalaisten mielestä uskottavalla tavalla, se antaa heille uutta uskottavuutta.

– Tavanomainen poliittinen kritiikki väistyy tautsalle, kun on hätätila. Ne, jotka ovat vallassa eivätkä mokaile, hyötyvät siitä.

Majander uskoo, että poikkeustilanne voi jopa lujittaa demokratiaa, jos kansalaiset kokevat, että edustukselliset instituutiot hoitavat tilannetta tehokkaasti ja hyvin.

[...]

Majander lisää, että Euroopassa on syytä keskustella kansalaisoikeuksien asemasta, kun kansallisella turvallisuudella ryhdytään perustelemaan toimia.

– Kansallisella turvallisuudella voidaan ääritapauksessa perustella vaikka minkälaisia tekoja, hän varoittaa.

Yle.fi 21.3.2020 (Antti Pilke)

Jazzin diplomatiaa

MAALISKUUN tullen alan kaivata putkinotkooni, jossa kevään ihme tuo palan Toscanaa Sipooseen. Siellä verkkaisissa aamupäivissä Gerry Mulliganin baritonifoni ja muu 1950-luvun jazz taas kohta virittävät mielen hyvälle aaltopituuksille.

Samoja säveliä etsi aikanaan muutaman kilometrin päässä varhaisteini Ulf Sundqvist lyhytaaltoradiosta. *Voice of American* jazzohjelmat läpäisivät lännen ja idän erottavat esiriput ja ylsivät pohjoisessa Suomeen asti.

Amerikkalaiset ymmärsivät varhain, että jazzissa oli kulttuuridiplomatian ässä. Radiosignaalin lisäksi lähetettiin maailmalle huippuartisteja soittamaan vapauden musiikkia, voittamaan totalitarismin uhkaamat ja kolmannen maailman sydämet liberaalille demokratialle.

Yhdysvaltain oma liberaalisuus vain oli kovin toispuolista. Moni musta muusikko hankkiutui toisen maailmansodan jälkeen Eurooppaan, jossa rodullinen toleranssi oli väljempää kuin Amerikan punaniskaisilla sydänmailla.

ILTAA KOHTI käännyt enemmän free jazzin puoleen, johon 1960-luvun edetessä kanavoitui jazzin vastakulttuurinen traditio. Sen paikantaminen poliittiselle kartalle on yhtä kimuranttia kuin koko vuosikymmenen kulttuurikumouksen.

Tuore julkaisu *Free Jazz Communism* (2019) dokumentoi Archie Sheppin ja Bill Dixonin avantgardistisen yhtyeen vierailua Helsingin nuorisofestivaaleilla 1962. Samanaikaisesti jazz oli CIA:n rahoittaman vastafestivaalin vahvin vetonaula, kärkenään moderni klarinetisti Jimmy Giuffre.

1970-luvulle tultaessa jazz oli menettänyt potentiaalinsa kylmän sodan propagandataistoissa. WikiLeaksin paljastusten mukaan Yhdysvaltain Moskovan-lähetystössä suunniteltiin sen sijaan Bob Dylanin ja Joni Mitchellin kaltaisten artistien värväämistä kiertueille.

Hankkeet eivät edenneet, mutta rocktähtien esiintymisillä on sittemmin riittänyt kysyntää erilaisten hyvien asioiden edistämiseksi.

KYSYIN kerran yhdeltä pitkän linjan rumpalilta, oliko hän jazzurallaan törmännyt politiikkaan missään muodossa. Hän vastasi, että soittamaan mentiin aina kun keikka vain jostain saatiin.

Parempi niin, että musiikki yhdistää yli mielipidekirjojen ja muiden kuilujen. Mutta on jazz-diplomatiaa osattu myöhemminkin harjoittaa.

Erkki Liikanen on kertonut Brysselin päiväkirjoissaan jazzbrunssiensa suuresta suosiosta, kun Suomea tehtiin 1990-luvulla tutuksi EY:n sisäpiireissä, Jacques Delorsista alkaen. Kyllä sellainen maa oli tervetullut mukaan, josta löytyi Eero Koivistoisen ja kumppaneiden taseisia musiikoita.

Demokraatti 6/26.3.2020

Koronan kourissa

PANIN viestin Barcelonaan ja kysin tutulta, kuinka siellä pärjätään koronakriisin keskellä. Hyvin voidaan, kuului rauhoittava vastaus, mutta jatko saikin sitten päänahan kihelmöimään: ”Pääasia, ettei joudu sairaalaan. Kolmas karanteeni viikko alkaa ja pahinta kohti ollaan menossa.”

Niin kuin Espanjan uutiset eivät olisi jo viime viikolla olleet riittävän korutonta korona. Kuolleisuus kipuaa Italian tuntumaan, lähemmäs tuhatta päivää kohti.

Tuollaiset luvut rinnastuvat isoihin miestappioihin suuremmassakin sodassa.

SUOMALAISILLE on perusteltu rautalangasta vääntäen poikkeustoimien tarvetta sillä, että viruksen leviämistä kanattaa hidastaa, vaikka sitä ei voidakaan estää. Näin loivennetaan pandemian huipputa ja turvataan terveydenhuollon kapasiteettia sen kohtaamiseen.

Parasta tietysti, että ei joudu sairaalaan. Mutta jos tarve tulee, niin siellä sopisi odottaa paranevansa. Tästä näkökulmasta Espanjan terveiset tuntuvat kylmääviltä ja Suomen valitsema linja viisaalta.

Yksittäisten toimenpiteiden tehokkuudesta voi toki kullakin olla mielipiteensä. Omalta kaapealta mutu-pohjaltani en oikein rohkene kyseenalaistaa asiantuntijoiden ja viranomaisten laajapohjaista kokonaisharkintaa.

”HISTORIA näyttää, mikä strategia toimii pandemiaa vastaan parhaiten”, EVAn johtaja Emilia Kullas kirjoittaa päivän *Helsingin Sanomissa*, mutta uskoo saman tien Ruotsin selviävän tästäkin kriisistä Suomea vahvempana.

Naapurissahan kaupat, laskettelukeskukset ja koulut ovat toistaiseksi auki. Siellä mietitään, miten yhteiskunta kestää epidemian, kun Suomi Kullaksen sanoin käpertyy terveydenhuollon ongelmien ympärille.

Toisaalta *Svenska Dagbladetista* luen Ruotsissa heränneen massiivista kritiikkiä siitä, että ihmishenkiä uhraataan talouden alttarille. Lääkärit vetoavat, että nyt pysyttäisiin kotona eikä lähdettäisi pääsiäiseksi tuntuureille.

Skånessa uskotaan aikaisten rajoitustoimien auttaneen siihen, että siellä koronatilanne on toistaiseksi Tukholmaa parempi. Kuolleita Ruotsissa on jo toista sataa – kymmenen kertaa enemmän kuin Suomessa.

YHTEISKUNNAN ja terveydenhuollon kestävyys taitavat kietoutua koronakysymyksessä tiukasti toisiinsa. ”Målet nu är att inte alla ska bli sjuka samtidigt”, todetaan yhdenmukaisesti molemmin puolin Pohjanlahtea.

”Suomi on saatava auki mahdollisimman pian”, kuuluu mielipidekirjoituksen otsikko. Meillä ei Kullaksen mukaan ole varaa pitää maata kesään asti kiinni, eikä kriisinkään keskellä unohdu credo: ”Paras tapa hoitaa valtiota on luoda edellytykset yritysten kyvyille työllistää.”

Voi kuitenkin olla, että hätiköinti juuri nyt on sekä terveydelle että taloudelle suurempi riski kuin toimiminen varman päälle, jos sellaista vaihtoehtoa on edes olemassa. Uutiset kertoivat eilen, että Espanjan hallitus keskeyttää kaiken taloudellisen toiminnan koko valtakunnassa kahdeksi viikoksi.

mikkomajander.fi 29.3.2020

NÄINÄ aikoina on liikuttavaa seurata, millä tavoin itse kukin nyt nojaa valtioon. Kuten esimerkiksi *Talouselämä*-lehden päätoimittaja Jussi Kärki tänään YLEn aamu-tv:ssä:

Itsekin olen vähän sitä mieltä, että ei hirveästi valtion tehtävä ole tukea yrityksiä, koska se ei ole kauan tervettä pitemmän päälle. Mutta nyt on semmoinen poikkeustilanne, että kun valtio on omilla toimillaan pistänyt toimialoja, yrityksiä polvilleen, niin kyllä sen tehtävä on myös nostaa ne ylös sieltä. Ja se tarkoittaa silloin suoraa tukea heille.

Joopa joo. Valtiohan se on tässä pistänyt bisnekset polvilleen.

Facebook 8.4.2020

AHKERUUS lamaantuu ja velttous leviää jos kenelläkään ei enää ole aihetta omakohtaiseen pelkoon tai kunnianhimoon, vaan kaikki odottavat turvallisin mielin avustusta muualta, tekemättä mitään omaksi hyväkseen, valtiolle taakkana.

Nuoroikeiston manifesti pohjoismaisen hyvinvointivaltion rappiosta? Ei, vaan keisari Tiberius Rooman senaatissa vuonna 16 jKr (Tacituksen mukaan).

Facebook 9.4.2020

Sahlberg, Pilatus ja Tacitus

VUOSI sitten poikkesin piinaviikolla tuttuun antikvariaattiin katsomaan, löytyisikö luettavaa maa-kunnassa vietettäväksi pyhiksi. Ovensuun uutuushyllystä osui silmään Asko Sahlbergin *Haudallasi, Adriana* (2019).

Tiesin heti että tuolla mennään, mutta päätin vielä vilkaista takahuoneen puolelta historiaa ja vieraskielisiä kirjoja. Se oli virhe. Sillä aikaa kun silmäilin täyteen ahdettuja hyllyjä, joku toinen onnekas osti Sahlbergini.

Mitä tästä opimme? Kun haluamansa kirjan näkee, siitä pitää välittömästi pitää tiukasti kiinni, vaikka sen lukeminen sitten joutuisi odottamaan vuoroaan. Havitellun kirjan paikka on omassa hyllyssä.

No, en minä viime pääsiäisenäkään vaille luettavaa jäänyt. Tuo antikvariaattikäynti painautui kuitenkin vaarallisena opetuksena mieleeni paremmin kuin seuraksi valikoitunut kirja.

Adrianan luin sitten lähempänä kesää, ja totesin sen täysin täyttävän sijansa Sahlbergin tuotannossa. Mutta ehkä pääsiäisen sieluun ja henkeen sentään sopi paremmin jotain muuta.

KARANTEENIKAUDEN piinan valopilkkuihin kuuluu ilo tehdä retkiä omaan kirjahyllyyn. Tarpeen tullen sieltä löytää sen aikaa sitten hankitun opuksen, joka on jäänyt odottamaan oikeaa hetkeä. Esimerkiksi Sahlbergin kohdalta.

Lieneekö ammattitauti, mutta en ole erityisen innokas heittäytymään historiallisten romaanien vietäväksi. Lukemattomia tutkimuksiakin kun riittää. Niinpä Sahlbergilta oli jäänyt väliin sekä *Herodes* (2013) että *Pilatus* (2016), joista jälkimmäinen pääsi nyt melkeinpä itse oikeutetusti pääsiäiskirjaksi.

Takakannen viittaus ”aikamme Waltariin” veti mielteliääksi, mutta niinhän tuo lähti vetämään heti ensisivuilta kuin poikien seikkailukirja.

Alkumetreillä roomalaisten kolme legioonaa tuhoutuu germaanien metsässä, jossa ”vihollisen tavoitteena oli katkaista pitkäksi venähtänyt rihmamme osiin ja eristää ne toisistaan”. Mottitaktiikkaa ei näemmä keksitty Raatteen tiellä.

EN TIENNYT Pilatuksesta muuta kuin mitä evankelistat ovat kertoneet. Ja Bulgakov *Saatanassa* joka *saapuu Moskovaan* (1969; ven. 1928–1940/1966–1967). Kuka heistä sitten lienee luotettavin kuvaamaan historiallista henkilöä.

Sahlbergin yllätys on siinä, että pääsiäisen suuri draama on kirjassa sivuosassa. Sen sijaan minäkertoja Pilatus todistaa ajanlaskumme ensimmäistä vuosisataa Rooman imperiumissa, suurin piirtein Tiberiuksen hallituskauden, alkuun vähän myös Augustusta ja päälle Caligulaa.

Romaani tuntuu olevan kirjoitettu Tacituksen *Keisarillisen Rooman historia* toisessa kädessä. Niinpä minäkin päädyin lukemaan niitä rinnakkain, Sahlbergia intensiivisesti edellä ja Tacitusta perässä hiukan harppoen.

Palestiinan probleemit eivät näytä paljoa valtakunnan keskusta vaivanneet, vaikka Tacitus muuten viittaa paljonkin raja-alueiden kahakointeihin. Vaiva palkitaan vasta takautumana, lyhyenä taustoituksena Rooman palolle, myöhempien keisarien aikaan:

Nero teki syntipukeiksi kansan kristityiksi nimittämät, rikostensa takia vihatut henkilöt, ja rankaisi heitä valikoiduin kidutuksin. Nimitys oli saanut alkunsa Kristuksesta, jonka prokuraattori Pontius Pilatus oli teloituttanut Tiberiuksen aikana. Turmiollinen taikausko talttui hetkeksi mutta levisi sitten uudelleen, ei ainoastaan Juudeaan, jossa paha oli saanut alkunsa, vaan jopa Roomaankin. Kaikki inhottava ja hävettävä näet kerääntyy tänne ja viihtyy täällä.

TIBERIUS vetäytyi Rooman rappiosta viimeisiksi vuosikseen Caprille, mutta epäluuloisen valtiaan vainoharhat eivät ottaneet hellittääkseen edes saaren eristetyssä idyllissä. Kimmo Rentola on muistaakseni verrannut vanhaa Stalinia tähän Tacituksen tyranniin, ilmeisen osuvasti.

Sahlbergia lukiessa ajattelen Marlon Brandoa sopivaksi elokuva-sovituksen Tiberiuksen rooliin, variaationa *Ilmestyskirja*. Nytin eversti Kurtzista. Syvyyttä tulkintaan toisi muisto nuoresta Brandosta, joka Marcus Antoniuksena puhui roomalaiset puolelleen vuoden 1953 leffaversiossa Shakespearen *Julius Caesarista*.

Näinkö siinä käy, että nuoruuden ihanteet eivät kypsykään vanhuuden viisaudeksi. Vaan valta turmelee, ja absoluuttinen valta absoluuttisesti.

Tuon paljon käytetyn aksioman muotoili 1800-luvun lopulla Lord Acton, joka päätyi Cambridgeen historian professoriksi. Antiikin traditiot olivat voimissaan, vaikka Actonin pohdinnan jatkoa on siteerattu harvemmin: ”Suurmiehet ovat melkein aina pahoja miehiä...”

PONTIUS Pilatus ei ollut Sahlbergin tai *Raamatunkaan* mukaan sen enempää erityisen ”suuri” kuin ”paha”. Edellisellä hän täytti hankalia virkatoimiaan väkivaltaisten aikojen väkivaltaisoin tavoin, ja jälkimmäisessä rooliaan, niin kuin kirjoitettu oli.

Historian suurten aaltojen laineilla Pilatus pesi pelkuruuttaan tai voimattomuuttaan kätensä vastuusta, antoi periksi hurskasteleville kansankiihottajille. Sen paineen sietokykyä meistä itse kustakin mitataan yhä.

Sahlbergin Pilatus on samaan henkeen sympaattinen kuin Waltarin historiallisten romaanien sankarit. Inhimillisine vajavaisuuksineen ne voittavat lukijan puolelleen. Mutta siinä missä Mikaa on moitittu lavertelusta, Askon virke pitää kuosinsa ja kutinsa, kirjasta toiseen.

Lukujen avauslauseet sen kertovat: ”Jos olen jotakin oppinut, niin tämän: pimeyttä täytyy katsoa suoraan silmiin.” ”Ihminen voi syntyä useammin kuin kerran.” ”Jokainen murhe kuljettaa ihmistä pienen askeleen nöyryyttä kohti.”

Kaipaamaan jäin vain uskollista Banga-koiraa, joka Bulgakovilla lievitti isäntänsä migreeniä ja rauhoitti tämän kuumottavaa mieltä. Seurakseen maailmankirjallisuuteen se tosin saa nyt kollegan, jonka Sahlberg hankkii vartioimaan Roomassa Pilatuksen portinpieltä:

Se oli hiukan norsua pienempi otus ja herätti siksi pelkoa kaikissa ohikulkijoissa. Tosi asiassa se pyörtyi nähdessään koppakuoriaisen. Annoin sille nimeksi Hannibal.

mikkomajander.fi 12.4.2020

PÄÄSIÄISENÄ on lausuttu monia lohdun ja toivon sanoja, jotka näinä koettelemusten aikoina ovat kaikki paikallaan. Ehkä yllättävin viesti kantautui Atlantin takaa, twitterillä, kuinkas muuten.

Greetings to my fans and followers with gratitude for all your support and loyalty across the years.
This is an unreleased song we recorded a while back that you might find interesting.
Stay safe, stay observant and may God be with you.

Tällä saatteella Bob Dylan pisti jakoon 17-minuuttisen kappaleen, jonka otsikko 'Murder Most Foul' on laina Shakespearilta. Hamletin isän haamu siinä paljastaa kohtalonsa pojalleen: "Pirullinen murha, sillä sellaisia murhat ovat, / Mutta tämä oli pirullinen, luonnoton ja järkyttävä" (suom. Matti Rossi).

Dylan lähtee kuitenkin liikkeelle Dallasista marraskuussa 1963, jolloin presidentti J. F. Kennedy vietiin teuraalle kuin uhrilamma ("Being led to the slaughter like a sacrificial lamb"). Hamlet saa rinnalleen Kristuksen, ja säkeissä siitä eteenpäin riittää kulttuurisia viittauksia dylanologeille selvitettäväksi.

Tuskin Nobel-luokan lyriikkaa, enemmän lausuen kuin laulaen esitettynä. Mutta virtaava viulu ja soljuva piano taustanaan Dylan panoroi onnistuneesti Americanaa, jonka arpiin laulut ja elokuvat ja niiden tekijät tuovat yhä vuosikymmenten takaa, niin – lohtua ja toivoa.

"Play 'Stella by Starlight' for Lady Macbeth..."

Facebook 14.4.2020

EI TAINNUT Väinö Linna tietää, minkä kirjoitti. Ensin *Tuntemattomasta sotilaasta* (1954) tehtiin johtamistaidon opas, että Koskelan tyylillä syntyy yrityksissäkin parempaa tulosta kuin Lammion. Ja äsken A-Talkissa haastateltiin Vaihtoehto Saksalle -puolueen pääideologia, joka kasvattaa AfD Jugendia lukemalla pojilleen Linnan *Kriegsromanista* sopivaa miehisyyden mallia.

Jaa-a. Mitenköhän tuo taipuu auf Deutsch: "Se yks kohjo sieltä Saksasta lähtee ensin, ja meidän nilkit painaa perässä."

Facebook 16.4.2020

VANHOJEN sanomalehtikasojen seulominen jätepaperiin tarjoaa usein tahatonta jälkiviisauden komiikkaa. Koronavirus oli 26.2. jo *Helsingin Sanomien* ylivoimainen ykkösaihe, jota käsiteltiin pari aukeamaa uutissivuilla sekä asiantuntijoiden vierakynässä.

”Pohdinnoissa ja tiedotuksessa olisi aika siirtyä seuraavaan vaiheeseen, jotta epävarmuus vähentyisi”, todettiin pörssikurssien luisusta huolestuneessa kakkospääkirjoituksessa. Lehden omat katse ei kuitenkaan ollut ehtinyt vielä kääntyä tulevaan.

Ei ainakaan edellisen alla olleen kolmospääkirjoituksen otsikossa: ”Työllisyystavoite lähes tyy”. Erinomainen uutinen kansantaloudelle, kaikki lasketaan, ”olipa työmarkkinoiden kehitys suhdanteen, tämän hallituksen tai edellisen hallituksen ansiota”.

No, tuon kunnian jakamisesta ei tarvitse enää kiistellä.⁷

Facebook 18.4.2020

POLITIIKAN tila rajautuu näinä poikkeusaikoina kovin ahtaasti. Oppositioiksi riittää vaatia jämäkän kuuloisesti Suomen avaamista ja talouden pyörien päästämistä pyörimään ”niin pian kuin mahdollista”. Hallitus puolestaan hiljentää vastaväitteet perustelemalla, että rajoitustoimenpiteet ovat olleet ”aivan välttämättömiä” kansalaisten terveyden turvaamiseksi.

Kukapa noista kiistäisi kumpaakaan näkemystä. Päätöksentekoa ”mahdollisen” ja ”välttämättömän” välissä kutsuttaneen poliittiseksi harkinnaksi, varsinkin kun tutkittu tieto on vajavaista ja asiantuntijatkin saattavat viitata eri suuntiin.

Facebook 27.4.2020

Kampanja och politik får ge vika när arbetets fest firas i undantagsförhållanden

DET HÄR blir annorlunda coronavappen, som vi kommer att minnas länge, säger historikern Mikko Majander. Arbetarrörelsens förstamajtraditioner överlever också coronan. Men det lönar sig att satsa på karneval i stället för kamp, och att inte vara traditionens fånge.

Social samvaro, kamp och vänsterpartiernas karneval blev till en vapp på webben. Men vi ska inte vara fångar i traditionen. Firandet går framåt, säger Mikko Majander som har forskat i arbetarrörelsens historia.

– Visst är det här ganska totalt annorlunda med ett farligt coronavirus som förlamar samhället. Vi har ju aldrig haft en sådan situation tidigare, konstaterar Mikko Majander på tanke-

⁷ Huhtikuun puolivälissä Suomi oli koronan vuoksi yhä ”suljettu”. Vai oliko *Helsingin Sanomat* vain minua kaukokatseisempi, sillä Marinin hallituksen aikana työllisyysaste nousi lopulta tavoitteen mukaiseen 74 prosenttiin.

smedjan Magma. Han är docent i politisk historia och tidigare chef för SDP:s Kalevi Sorsa - stiftelse.

Förstamajtraditionen är viktig för arbetarrörelsen och vänsterpartierna. Det bygger på en kollektivitet, som man nu inte kan ha.

Under en lång rad av år har det handlat om samhörighet, samvaro och massorna som syns och hörs. Men de senaste decennierna har det varit mer karneval än kamp och krav, tillägger Mikko Majander.

I ÅR ÄR det sociala förbjudet. Det blir inga fysiska möten, utan kommunikationen sker på internet. Partiledarna håller ändå tal, hur annorlunda blir de?

– I den krissituation som vi nu har är det inte lätt visa någon kampanj och ställa stora krav, säger Mikko Majander.

Partiledarna vill kanske mera tala för och till nationen. De vill titta framåt och ge människorna en optimistisk syn: vi klarar det här.

I år har det inte funnits plats för stora motsättningar. Det kommer mer positiva toner i regeringsledarnas förstamajtal.

DET SPECIELLA är att vänsterpartierna i Finland denna första maj sitter i regeringen – både Socialdemokratiska partiet och Vänsterförbundet. Det är första gången tillsammans på länge.

Men i stället för stora sociala framsteg, satsningar mot arbetslöshet och fattigdom måste man koncentrera sig på coronakamp. Det handlar om liv och död och inte så mycket om ideologier.

– Politiken som vi brukar förstå den är nu på paus, på många sätt, konstaterar Mikko Majander.

Det är mycket svårt för oppositionen också att presentera några alternativ.

De kräver nog att regeringen skulle skriva om sitt regeringsprogram. Men det är lätt för regeringen att säga att det inte är dags för det, mitt i den här krisen.

TILLSVIDARE har alla coronabeslut fattats enhälligt i Finland. Men ju längre det här håller på, desto mer frustrerande blir det för alla, både politiker och medborgare.

Det stora steget är att börja kräva något, till exempel att öppna samhället så snabbt som möjligt. Regeringen baserar sina beslut på hälsoexpertis och det är svårt för oppositionen att säga emot.

Inga sprickor har egentligen avslöjats inifrån regeringen, den rödgröna fronten tillsammans med Centern, De gröna och SFP har hållit.

MEN UTGÅENDE från partiprogram och politik finns nog möjlighet till tvister, framförallt kring det ekonomiska, säger Mikko Majander.

– Striderna börjar genast när man börjar besluta om vem som betalar notan, och hur. De inre stridigheterna eller oenigheten mellan regering och opposition har inte försvunnit under krisen.

När politikens paus tar slut kommer oenigheten kanske kraftigare fram än man nu kan föreställa sig, misstänker Mikko Majander.

Men tillsvidare får oppositionen ligga lågt. Opinionsmätningarna visar att regeringen har folkets stöd. Det är inte skäl för något parti att utmana det just nu.

FINLÄNDARNA gillar iden om ett starkt välfärdssamhälle som stöder de svaga. Till och med småföretagarna som nu lyfter arbetslöshetsbidrag sägs ha upptäckt att man inte klarar sig med det stödet.

Mikko Majander talar om en ”statens renässans” nu under kristiden. När det är kris börjar man se staten som det enda vi har, eller det sista skyddet i nödens stund.

Alla vill ha något från staten nu. Men Majander påminner om att minnet ofta är ganska kort när man går tillbaka till normala tider.

Nu delar man ut av små resurser. Senare kommer man att upptäcka att alla goda reformer inte kan göras. Då kommer sparlistorna, oberoende av vilken regering som vid det laget sitter vid makten. Risken för ett bakslag för den nuvarande regeringen är reell.

MEN NU ÄR det folkrörelsens fest, första maj. Statsminister Sanna Marin är med, men Antti Rinne får hålla huvudtalet på socialdemokraternas förstamajfest över internet.

Det är naturligt att det är partiledaren, trots att många kanske har glömt att han fortfarande är ordförande. Det höjer profilen.

– Kanske är det sympatiskt för Antti Rinne att hålla det här talet. Det här är hans sista första maj som partiordförande för SDP. Det är ganska stiligt att han får en större roll just idag, säger Mikko Majander.

För förstamajtalarna är uppdraget säkert utmanande. Att hålla tal utan publik, inför en kamera, är inte lika medryckande som att höra de röda fanorna smattra och få folkets bifall.

NU ÄR stämningen borta. Majander jämför med nyårsdagen, då presidenten tv-talar till nationen. Det är inte likadan samvaro och kollektivitet i sådana tal.

I själva verket har deltagandet i vänsterns förstamajmarscher varit minskande redan under en lång tid. Det är svårt att mobilisera deltagare i marscher och annan aktivitet, i både partier och fack.

Frågan är om traditionen kan överleva.

Mikko Majander tycker att det kanske är onödigt att jämföra nutidens första maj med ”den gamla goda tiden” på 70-talet.

I den politiska kulturen då var det viktigt att visa färg när man allvarligt marscherade genom staden. Men förstamajfirandet har hittat sin plats i dagens värld, anser Majander, just genom det karnevalistiska sättet att fortsätta fira.

DET HÄR coronavappen kommer man säkert ihåg på något sätt, för att det var annorlunda. Det visar att en tradition lever i tiden och är livskraftig.

– Det är bra om politiska partier och rörelser hittar nya sätt att kontakta medborgare som inte är igång hela tiden, 24/7.

Engagemanget behöver inte vara så totalt som det var i gamla tider. Det kan vara lägre tröskel att komma med och delta i politiska händelser.

Man kan vara stolt över stora traditioner, men man behöver inte vara deras fånge, säger Mikko Majander.

FÖRSTAMAJFIRANDET ger större möjlighet för demagogi och kravparoller för ett oppositionsparti. I år är vänstern i regeringen och coronaepidemin tvingar till pragmatism före ideologin.

– Det är alltid, oberoende av parti, lättare att kräva något i opposition, medger Mikko Majander.

Å andra sidan kan deltagarna ju denna första maj vara stolta över sina egna. Nu sköter en vänsterregering landet i en svår situation, och människorna är rätt nöjda, påpekar Majander.

MAN KAN teoretisera om hur denna första maj hade varit utan corona. Det kunde ha sett annorlunda ut.

– Jo, ännu i december trodde jag att den stora frågan i vår skulle vara arbetsmarknaden, den kommunala offentliga sektorns förhandlingar om nya avtal, säger Mikko Majander.

Det var stort tryck att få en större höjning i lönerna, det har varit ”deras tur”. Fackföreningarna har alltid haft en stor roll i förstamajfirandet, tillsammans med partierna.

Den delen skulle ha varit mycket viktig i dagens politik. Men också för dem är det nu svårt att ställa stora krav i dagens situation.

I STÄLLET för höjda löner får arbetstagarna i år Finlands flagga. Inrikesministeriet har rekommenderat att flaggningen den 1 maj tillägnas alla dem som arbetar mot coronaviruset.

Hälso- och sjukvårdspersonalen arbetar dagligen i frontlinjen för att bekämpa coronaviruset, likaså personalen inom äldreomsorgen.

Det är en lång lista inrikesministeriet räknar upp. Poliserna, gränsbevakarna, lärarna, de anställda inom kollektivtrafiken, städarna, kassapersonalen och många andra yrkesmänniskor arbetar under förhållanden som coronaviruset har försvårat.

Många av dem har inte möjlighet att övergå till distansarbete och många har varit tvungna att snabbt planera om sitt arbete helt och hållet, konstaterar Inrikesministeriet.

KAN MAN då säga att den nya arbetarklassen är de som inte kan jobba på distans? Så enkelt är det inte, säger Mikko Majander.

Det finns ett större perspektiv, med en stor förändring i arbetslivet. Man talar till exempel om digitalisering och hurdana tjänsteförhållandena är.

– Det är redan nu många som jobbar i otypiska jobb, som frilans, på deltid, med projekt, kanske just i den digitala världen. Det är ganska typiskt för dem som inte är fast anställda att jobba hemifrån, eller på distans.

Klassfrågan är mycket större än bara om man kan jobba distans eller inte i coronatiden, säger Mikko Majander.

MEN VI HAR kommit ganska långt från den tiden då man på första maj krävde åtta timmars arbetsdag.

– Jo, och det betydde att då krävde man förkortning av arbetstiden till åtta timmar. Nu kräver man att få arbeta åtta timmar om dagen, påpekar Mikko Majander.

Sysselsättningsmålen på 75 procent var bland det första regeringen tvingades skrota i samband med coronaepidemin. Nu blir det på sin höjd en punkt bland många framtidsmål i förstamaj-talen.

Svenska Yle 1.5.2020 (Bengt Östling)

Miten katsoa Woody Allenin elokuvia

WOODY Allen on tehnyt viitisenkymmentä elokuvaa. Olen nähnyt niistä kenties 40, useat useampaan kertaan.

Annie Hallin (1977) menestyksen jälkeen koitti noin kymmenen vuoden jakso, jolloin joka-vuotinen uusi Allen-leffa oli odotettu tapaus. ”Joko olet nähnyt...”, keskustelu kulki (kulttuurijengin?) kahviloissa ja kapakoissa.

Osumia on tullut myöhemminkin, mutta joukossa on paljon löysää sekulia, jossa parhaimmillaan vain pikkunäppärää elokuvaa ei erota toisesta. Televisio-, dvd- ja suoratoistotarjonnan runsaus on alleviivannut inflaatiota, johon myös tuottelias Allen on aikaa sitten vajonnut.

MUUTAMA viikko sitten panin pyörimään elokuvan *Näkemiin, Hollywood* (2002) siinä uskossa, että tätä en olekaan ennen nähnyt. Muisti palaili sitten pätkittäin, mutta pinnistelin edetessään vain kökömmäksi käyvän stoorin lävitse.

Yhtenä sivuhenkilönä siinä on klassinen pimatsu, lahjaton wannabe-näyttelijä, joka odottaa löytäjänsä – vaikka sitten reittä pitkin. Esiintymistä pikkuteatterin näyttämöllä ei voi jättää yhtäkään kertaa väliin, jos vaikka Harvey Weinstein sattuisi juuri sinä iltana tulemaan katsomoon.

Allenin nerokasta perusdialogia? Ehkä niin, mutta jotenkin tuolle vitsille on tämän päivän näkökulmasta vähän väkinäistä nauraa.

ALLENIN filmografiassa *Näkemiin, Hollywood* sijoittuu rankingin häntäpäähän, siinä missä ikoninen *Manhattan* (1979) löytyy pääsääntöisesti kaikissa listauksissa top kolmosesta, vähintään viiden parhaan joukosta. Tai ainakin ennen löytyi.

Helsingin Sanomien NYT-liite antoi tällä viikolla elokuvalla kolme tähteä. Arviossa Martta Kaukonen varoittaa, että ”42-vuotiaan päähenkilön ja 17-vuotiaan teinitytön suhde ja siihen liittyvät pedofiliavitsit tuovat oksennuksen maun kurkkuun”.

Kun viimeksi näin *Manhattanin* parisenkymmentä vuotta sitten, se edusti yhä taianomaista New Yorkia terävimmillään. Nyt jään odottamaan tulevan torstain Teema-iltaa vähintään sekavin tuntein.

mikkomajander.fi 3.5.2020

KORONAKARANTEENI koettelee itse kunkin pinnaa, ei vähiten ikäihmisillä. Olof Lagercrantz oli 74-vuotias, kun hän päätti pienen kirjasen *Lukemisen ja kirjoittamisen taidosta* (1986) seuraavaan passukseen:

Ihmiskunnan kuten yksilönkin ehtoihin kuuluu elää tuhon partaalla. Matka kuolemaan on yhtä pitkä, millä kohtaa elämäänsä sattuukaan olemaan. Niin on myös ihmiskunnan laita.

Havaitsen surumielisen katseen jolla nuoret ihmiset katselevat minua. Tunnistan sen. He eivät tiedä että katselen heitä samalla tavalla ja mittaan heidän jäljelläolevaa elämäänsä samoissa tuhoutuneiden merkeissä. Me kuulumme kaikki yhteen. (suom. Timo Hämäläinen)

En tiedä, onko tuosta varsinaisesti lohduksi, kenellekään. Mutta Lagercranz kirjoitti elävänsä ”vailla epätoivoa”, ja elikin vielä yli 90-vuotiaaksi.

Facebook 5.5.2020

”MINÄ OLIN kuohuvan, suvaitsemattoman ja eriseuraisen 60-luvun lapsi (kaikkein vaikeinta meidän oli suvaita suvaitsemattomuutta)”, Claes Andersson kirjoitti muistellessaan poliittikovuosiaan.⁸ Perusoppeihin kuului, että kaikki oli politiikkaa, elämän yksityisimpiä ja intiimeimpiä alueita myöten, ystävydestä eroottisiin taipumuksiin.

’Marraskuun liikkeessä’ Andersson kertoo olleen vuosikymmenen lopulla

pieni mutta vaikutusvaltainen ja retorisesti taitava ryhmä, joka aivan tosissaan selitti, että huumori ja nauru olivat porvarillinen ja taantumuksellinen keksintö. Mitä hausempaa sen taantumuksellisempaa.

Ref. Tavataan sanoa, että 70-luvun puolella ”taistolaisilla oli parhaat bileet...”

Facebook 6.5.2020

Verot valtion maksettavaksi – ja palkat myös

KANSAINVÄLISESSÄ työväen marssissa ’Internationalessa’ lauletaan, että ”verot köyhälistön verta juo”. Tuostapa jalostui vääräleukojen suussa aikanaan legendaarinen vaatimus: Verot valtion maksettavaksi!

Sittemmin verokapinan lietsonta on kuulunut paremminkin oikeiston kuin vasemmiston repertuaariin. Koronaviruksen taikavoima näyttää nyt laventavan palettia. Valtion maksettavaksi pitäisi siirtää myös palkat, yksityistä yrityssektoria myöten.

EK:n toimitusjohtaja Jyri Häkämies esitti maanantain A-Studioissa, että esimerkiksi 70 prosenttia olisi sopiva palkkatuen osuus, jotta kriisiyrityksissä vältetään lomautusten muuttuminen työttömyydeksi. SAK:n puheenjohtaja Jarkko Eloranta ei vieressä pannut vastaan.

⁸ Claes Andersson: *Mina tolv politiska år / Kaksitoista vuotta politiikassa* (2000).

Isojen joukkoon pyrkivät vihreät ovat puolestaan jääneet kriisiajan talouskeskustelussa isoisten varjoon. Puoluevaltuuskuntansa kokouksessa puheenjohtaja Maria Ohisalo tosin näki kurimuksen keskellä tilaisuuden nostaa perustuloa agendalle.

Sitähän maksetaan automaattisesti, joten sen saamiseen ei liity byrokratiaa, eikä se siten poikkeusoloissakaan ruuhkauta järjestelmää. Liikahduksia perustuloa kohti onkin jo otettu esimerkiksi tarjoamalla työttömyysturvaa myös yrittäjille.

Valtion kirstulla riittää näinä aikoina kuppaaajia. Hallituksen ja valtiovarainministerin kai pitäisi sitä vartioida, mutta Katri Kulmunin ja Mika Lintilän päähuolena tuntuu olevan paremminkin holvata rahaa ulos mahdollisimman tehokkaasti. Että pyörät pysyisivät pyörteessä.

Ketä meininki hirvittää, hän pysyttelee hiljaa. Mikä vielä eilen oli mahdotonta on tänään välttämätöntä.

mikkomajander.fi 7.5.2020

Jazz Me: Hyvää toivoa koronan keskelle

TAISIN NIMETÄ vuoden 2018 jazzlevyksi kattauksen, joka oli koottu veteraanibasisti Dave Hollandin ja kumppaneiden vapaista improvisaatioessioista. Ja Hollandille olisi hyvin voinut mennä myös viime vuoden kunnia ja kumarrus, jos olisin kuullut loppuvuodesta julkaistua levytystä *Good Hope* hiukan aikaisemmin.

Tai kollektiivinen suoritus se on tämäkin, Crosscurrents trio, jossa Hollandin kanssa musisoivat tasavertaisina tablamestari Zakir Hussain ja saksofonisti Chris Potter. Freen sijaan mennään kunkin kontribuoimien sävellysten pohjalta, mutta yhteispeli ja luova vuorovaikutus sujuu kuin ajatus tai vaisto, hiljainen nyökkäys oikeille poluille.

Hussainin ilmiömäinen työskentely sävyttää rytmisen kudoksen, joka basson kanssa kaveeraten pääsee vielä maukkaammin esiin kuin aikanaan Charles Lloydin sinänsä hienolla triolevyllä *Sangam* (2006). Tässä ei ole mitään kikkailua maailmanmusiikin aallonharjoilla, vaan idän herkut sulavat saumattomasti läntiseen jazzmodernismiin.

Potter on ollut luottomies monessa laatukokoonpanossa, Dave Douglasin yhtyeistä Paul Motianin solistiksi, ja omatkin levynsä ovat keränneet kehuja. Mutta olenko koskaan kuullut hänen saksofoniaan näin ilmavana ja ilmaisuvoimaisena, surffaamassa vaivattomasti ristiin menevien virtausten päällä.

Sydänparkani sen sijaan oli saada rytmihäiriön kun huomasin, että tämä trioahan esiintyi mar-
raskuussa levynjulkistuskiertueellaan myös Tampereen yössä. Taas kerran muistutus siitä riskistä,
mitä voikaan missata, jos ei hankkiudu Jazz Happeningiin paikan päälle.

Mainittakoon vielä, että *Good Hopen* on julkaissut brittiläinen Edition Records, jonka kata-
logista löytyy myös useita suomalaisjazzareita. Kuten Vernerin Pohjola, jonka vasta ilmestynyt *The
Dead Don't Dream* on oma merkkitaipauksensa sekkin.

mikkomajander.fi 10.5.2020

Great American Songbook

Black cats creep across my path until I'm almost mad
I must have 'roused the devil's wrath cause all my luck is bad...

The Great American Songbook on ehtymätön sammio, josta kukin voi ammentaa sekä sa-
noilla tahi ilman. Kupilla ovat käyneet niin viihdeartistit kuin vakavat jazzarit, ja kaikki siltä väliltä.

Jokaisella on lupa omaan suosikkiinsa. Minulla kenties 'Everything Happens to Me' (Matt
Dennis & Tom Adair), jonka ensimmäisenä levytti Frank Sinatra Tommy Dorsey'n orkesterin solis-
tina vuonna 1941. Hitti tietenkin, mutta mielessäni soi lähinnä myöhempi Chet Bakerin tulkinta.

Ja se, kuinka hienosti Charlie Hadenin Quartet West sovitti Bakerin osaksi omaa versiotaan
filmografisella levyllä *Always Say Goodbye* (1994). Sehän alkaa ja päätty Humphrey Bogartin ja
Lauren Bacallin repliikeillä Howard Hawksin (ja Raymond Chandlerin) *Syvästä unesta*.

I make a date for golf, and you can bet your life it rains
I try to give a party, and the guy upstairs complains
I guess I'll go through life just catchin' colds and missin' trains...

Laulut olivat olemassa, mutta Songbookin popularisoi maailmalle oikeastaan vasta jazzin
ykkösääni Ella Fitzgerald 1950- ja 1960-luvuilla. Menestyksen takana oli paitsi huikaiseva lahjak-
kuus ja taidokas ilmaisuvoima myös Norman Granz, tämän organisoimat kiertueet ja levy-yhtiö
Verve.

Ja osaltaan Marilyn Monroe, joka auttoi Fitzgeraldin jazzklubeista Los Angelesin kuuluisan
yökerhon Mocambon lavalle. Sen jälkeen Ellan ei tarvinnut enää palata pienten yleisöjen eteen.

I never miss a thing, I've had the measles and the mumps
And every time I play an ace, my partner always trumps
I guess I'm just a fool who never looks before he jumps...

Tuon ja paljon muuta opin Leslie Woodheadin tyylikkäästä dokumenttielokuvasta *Ella Fitzgerald: Just One Of Those Things* (2019), joka tuli talvella Teema-kanavalta. Siihen oli löydetty satavuotias Norma Miller, joka oli marraskuussa 1934 paikan päällä Harlemin Apollo-teatterissa, kun Ella teki debyyttinsä amatööri-illassa.

Miller oli todistajana aseistariisuvan hurmaava, vaikka teini-ikäisenä tanssijana alkuun buuasikin parvelta tuntemattomalle 17-vuotiaalle rimppakintulle. Kunnes tämä päättikin laulaa.

Yhtä karismaattinen dokumentin puhuvana päänä oli jazziin paneutunut seitsenkymppinen journalisti-kirjailija Margo Jefferson. Heidän jälkeensä oli peräti vaivaannuttavaa kuunnella Jamie Cullumia, jonka osallistumista tähän brittituotantoon taisi perustella paremminkin maine ja markkinointi.

At first my heart thought you could break this jinx for me
That love would turn the trick to end despair
But now I just can't fool this head that thinks for me
I've mortgaged all my castles in the air...

Sen ei tarvitse olla Ella Fitzgeraldilta pois, jos tunnustan monen muun lailla, että virtuositeetistaan huolimatta hän ei koskaan ole koskettanut aivan Billie Holidayn lailla. Lady Day oli jo ehtoon puolella, kun hän lauloi 'Everything Happens to Me'. Mutta kyllä sekin vuoden 1955 levytys pesee Ellan version.

Ehkäpä ymmärrettävää, että Holidayta ei Fitzgerald-dokumentissa mainita. Eikä Sarah Vaughania, jonka äänen värinä kouraisi minua jo teinipoikana syvältä. Mitäpä noita vertailemaan, arvonsa ja paikkansa kullakin jazzin korkeimmassa kunniagalleriassa.

I've telegraphed and phoned, I sent an airmail special too
Your answer was goodbye, and there was even postage due
I fell in love just once, and then it had to be with you
Everything happens to me

PS. Ehdoton suosikkini Ellalta on Helsingin Kulttuuritalolta vuonna 1965 Tommy Flanaganin trion kanssa taltioitu 'A Hard Day's Night'. Ja sen päälle esitetyt ironiset kiitokset: "Thank you Beatles fans. Thank you so much. We thought you wanted to hear one of the number one hit tunes. It wasn't made by me but I wish it had been. Such a simple song and it sells millions..." Keikka jatkui Duke Ellingtonin biiseillä, "and we hope you like them..."

mikkomajander.fi 15.5.2020

VAPAUS voittaa vaikka ripottain! Eduskunnan kirjastossa ei vielä päässyt lukemaan *Dagens Nyheteriä*, mutta sieltä sai lainata (etukäteen tilattuja) kirjoja ulos. Saapa nähdä, uskallanko juhanukseen mennessä jo parturiin, vai mennäänkö samalla tukalla syksyyn asti.

Facebook 18.5.2020

AIKA kuluu, kunkin kohdalla. Katselin YLEn Elävästä arkistosta, kuinka Lipponen ja Niinistö perustelivat syyskuussa 1994 eduskunnassa Suomen liittymistä Euroopan unioniin. Hätkähdin vaimon huomautusta, että Paavo ja Sauli olivat silloin nuorempia kuin me nyt.

Facebook 19.5.2020

ENNEN ravintoloita kutsuttiin synninpesiksi, nykyään viruslingoiksi. Tuli vaan mieleen, kun satuin eilen kuulemaan Päivi Räsästä uutisklipissä, että rakkaalla lapsella (?) on monta nimeä...

Facebook 20.5.2020

Pölhö-Kustaa ja unilukkari

SÄHKÖ tulee pistorasiasta ja setelit otto-automaatista. Näin on tavattu pilkata Pölhö-Kustaan talousoppia, jossa ei nähdä seinää pidemmälle. Laskut kun lankeavat joskus, kullekin kulutuksensa mukaan, vaikka ne olisi maksettu luottokortilla.

Hyppäys mikromaailmasta makrotasolle ylittää tavallisen kaduntallaajan järjen. Kansantaloutta ei hoideta kuin kotitaloutta. Eikä raha lopu, niin kauan kuin keskuspankit työntävät sitä markkinoille.

Valtion velkaa ei kuulemma ole tarkoitettu maksettavaksi pois. Silti velkaantumista väitettiin vielä eilen kiroukseksi, mutta tänään se on jo välttämätöntä. Yksi virus luo tuosta noin kymmenien, satojen ellei tuhansien miljardien rahoituspaketteja.

Ota siitä selvää. Austerity on out, mutta huomisellemme on silti luvassa kuria ja kurjuutta. Pöyhö-Kustalle voi olla aika vaikea perustella, miksi vaikkapa koulutus- tai ilmastoinvestointeihin ei olisi jatkossa varaa.

EUROOPAN unioni on jälleen kerran vedenjakajalla. Integraation pelastamiseksi on matkan varrella rakenneltu talousinstrumentteja niin, että kukaan tuskin enää muistaa, mitä EVVK oikein tarkoittaa. Ja tällä viikolla esitetään lisää.

Presidentti Sauli Niinistö on kaivanut unilukkarin varastostaan isomman torven esiin. Kansan rakastama arvojohtaja nostaa herättämällään keskustelulla kynnyistä sille, että Suomi solahtaisi koronakriisiin myötä hyväksymään enemmän yhteisvastuullisuutta Eurooppaan.

EU-asiat kuuluvat kuitenkin yksiselitteisesti hallituksen toimivaltaan. Nyt otetaan todella mittaa siitä, kuinka sen kantti kestää ja sisäinen yhteispeli sujuu. Tähänastiset merkit viittaavat siihen, että Marinin–Tuppuraisen linja ei välttämättä vastaa Kulmunin–Lintilän näkemyksiä.

Pöyhö-Kustaan logiikalla Suomen Eurooppa-politiikka on tähän asti tullut Saksasta. Mutta mitä tehdään silloin, jos tuo vakaana pysynyt ankkuri käy liikkumaan?

mikkomajander.fi 25.5.2020

Santa Marin, osa II

KUN SDP valitsi joulukuussa Suomelle uutta pääministeriä, toimittajat kyselivät ahkerasti kommentteja kandidaateista. Erityisesti tiukkattiin sitä, eikö Sanna Marin ole sellainen paatoksellinen punavihreä vasemman laidan kulkija.

En erityisemmin innostunut tällaisesta lokeroititavasta. Olenaisempaa minusta oli nostaa esiin toisenlaista piirrettä Marinin poliittisesta urasta. Hän oli osoittanut leimallisesti kykyä kasvaa tehtäviensä mukana.

Se oli nähty Tampereen kaupunkipolitiikassa ja SDP:n varapuheenjohtajana, kun yllättäen piti ryhtyä puolueen vaalikampanjan kärkikasvoksi. Oli kohtuullista toivoa, että sama kehitys jatkuisi, vaikka harppaus pääministeriksi edellytti melkoista loikkaa.

KUHERRUSKAUSI maailman median lemmikkinä päättyi päälle salakavalasti vyöryvään virukseen. Ounastelin, että poikkeusolot tuskin pelaisivat populistien pussiin. Koetellut poliittiset liikkeet saivat kovan edessä tilaisuutensa palauttaa rapistunutta uskottavuuttaan.

Kunhan pää pysyisi kylmänä ja harkinta hyvänä, sillä virheisiin ei ole liiemmästi varaa edes epävarmuuksien keskellä. Ihan näin ankaraa kasvun paikkaa ei nuorelle pääministerille osattu etukäteen kuvitella.

Perinteinen politiikka joutui paussille. Voi kuinka mukavaa olisikaan taas seurata ja kommentoida vääntöjä uudistuksista, joissa ideologiset lähtökohdat ja pragmaattiset tavoitteet ottavat mittaa toisistaan. Pieniä valtapelejä on vähemmän ikävä.

KOLME vuotta sitten kirjoitin sosiaalidemokraateilta vaisusti sujuneiden kuntavaalien jälkeen kolumnin, jolle leikittelin otsikoksi 'Santa Marin, SDP:n Jeanne d'Arc'. Rivien välissä oli tarkoituksena hiukan myös varoittaa, että nousevaa tähteä ei poltettaisi loppuun ennen aikojaan.

”Too much, too young” – liikaa liian nuorena – on politiikastakin tunnistettavissa oleva diagnoosi, jonka selkein oireyhtymä lienee vauhtisokeus. Sellaisesta ei Marinin kohdalla ole näkynyt merkkejä, vaikka sekä henkilökohtaiset että puolueen kannatusluvut ovat mairitelleet.

Gallupit muodostavat petollisen kuvastimen kertomaan, kuka on maassa kaunehin. Toisaalta on turhanaikaista ennustella, että SDP sukeltaa yhtä nopeasti kuin on noussut, kunhan koronasta edetään toisella tapaa karuun todellisuuteen.

Marinilla on hyvät mahdollisuudet pitkäjänteiseen menestykseen, kunhan ei ota mitään annettuna vaan on aina valmis voittamaan kaiken uudelleen.

Demokraatti 28.5.2020

ON MUOTIA mollata postia. Mutta onnea koronan aikaan on myös kotiovelle tuotu kirjapaketti göteborgilaisesta antikvariaatista. Päivän työ ei voisi alkaa paremmissa merkeissä.

Facebook 29.5.2020

KORONAN myötä on sanottu syntyvän ”uusi normaali”. Mutta toistaiseksi uutiset maailmalta kuulostavat myös aika tutuilta: Yhdysvalloissa mellakoidaan kauppoja ryöstellen, ja Kiina kurmoottaa Honkongin demokratia-aktivisteja... Jatkuvuuden ja katkoksen suhde on historiantutkijaa ikuisesti kiehtova arvoitus.

Facebook 31.5.2020

Venäjä ei ole seuraamassa Saksan pitkää tietä länteen

HEINRICH August Winkler julkaisi vuosituhannen vaihteessa kaksiosaisen teoksen Saksan pitkästä tiestä länteen (*Der lange Weg nach Westen*, 2000). Siitä tuli välittömästi aikalaisklassikko, jossa oli happy end.

Hajanaisen 1800-luvun ja hirmuisen 1900-luvun päätteeksi (jälleen)yhdistynyt Saksa onnistui lopulta ankkuroitumaan siihen vapauden arvoyhteisöön ja demokraattiseen yhteiskuntamalliin, johon Yhdysvallat, Britannia ja Ranska olivat ennättäneet omien hapuilujensa läpi jo paljon aikaisemmin.

Kansallisautoritaarisen erityistien (Sonderweg) totaalinen tuho toisessa maailmansodassa oli sen edellytys, kuten myös lännen voitto kylmän sodan kaksijakoisessa kilpailuasetelmassa. NATOssa ja Euroopan unionissa kiteytyivät reissun päätepisteen institutionaaliset elementit.

SUURLÄHETILÄS René Nyberg istui helmikuussa 2007 kuuntelemassa Winklerin läksiäisluentoa Humboldtin yliopistossa. Kirjassaan *Patriarkkoja ja oligarkkeja* (2019) Nyberg kertoo: ”Mitä enemmän mietin, sitä osuvammin Winklerin kuvaus pitkästä matkasta länteen ilmentää myös uuden Venäjän ponnisteluja modernisoitua ja integroitua muuhun maailmaan.”

Tarja Halonen puolestaan arvioi keväällä 2012 presidenttikautsiensa päätteeksi: ”Mutta venäläisten tavoite kehittyä tavalliseksi eurooppalaiseksi valtioksi on selvästi nähtävissä ja sitä on tuettava. Se on minusta aito tavoite.”

Venäjältä puuttui pitkä traditio, joka muilla mailla oli kehittynyt 1800-luvulta asti, Halonen pohdiskeli. Välimatkan kurominen umpeen oli valtavan suuri tehtävä, jossa ”venäläisiä pitää ymmärtää, mutta toisaalta myös integroida heitä Eurooppaan”. (Hannu Lehtilä: *Tarja Halonen. Parempaan maailmaan puolesta*, 2012.)

Näkemyksen taustalta voi lukea ajatuksen maailmanhistoriasta, jossa Venäjä tulee ennen pitkää perässä, vaikka tekisikin välillä takapakkia. Tuollainen lineaarinen usko alkoi 2010-luvun edetessä pahasti horjua.

NATSI-SAKSAN tuhoa on haluttu mieltää liittoutuneiden ja (demokraattisten) saksalaisten yhteiseksi voitoksi. Samaan tapaan oli toiveikasta ajatella kylmän sodan päättyessä, että Neuvostoliiton ja kommunismin kukistuminen merkitsi myös venäläisten vapautumista.

Uudella Venäjällä piti tien aueta yhtä lailla kuin sodanjälkeisessä Saksassa kohti monipuoluejärjestelmää ja oikeusvaltion säätelmää markkinataloutta. Liberaalin lännen asettamat normit jatkaisivat vastustamatonta leviämistään.

Ivan Krastev ja Stephen Holmes katsovat oivaltavassa analyysissään (*The Light That Failed. Why the West Is Losing the Fight for Democracy*, 2019), että rinnastus Saksaan on kyllä osuva, mutta historiallinen ajoitus väärä. Venäjä on seurannut paremminkin ensimmäisen kuin toisen maailmansodan jälkeistä Saksan kehitystä.

Venäjän matkaan on siten odotettavissa mutkia, eikä suuntaa viitoittava kompassikaan välttämättä osoita länteen.

KUN SUOMI allekirjoitti juhannuksena 1994 Korfulla jäsenyys sopimuksensa Euroopan unionin kanssa, pääministeri Esko Aho sanoi vakuuttuneensa, että ”me kuulumme tähän joukkoon”. Niin taisi ajatella Boris Jeltsinkin, joka osallistui tuon huippukokouksen päivällisille.

Paikalla olleen Carl Bildtin mukaan Jeltsin uhkui tekevänsä kaikkensa muuttaakseen Venäjän eurooppalaiseksi demokratiaksi. Vaikea ajatella vastaavaa Vladimir Putinin suusta, ainakaan käänteentekeväen Münchenin-puheensa jälkeen, jonka hän piti samoihin aikoihin kuin Winkler läksiisluentonsa. Mutta eipä ole EU:n imukaan entisensä.

Krastevin ja Holmesin käsittelyssä liberaalille demokratialle selän kääntävä Venäjä saa rinnalleen niin itäisen Keski-Euroopan kehityksen kuin Donald Trumpin Yhdysvallat. Päälle vielä epilogin verran Kiinaa, niin lännen vetovoimainen loisto himmenee jälkihehkuksi tai etäännyväksi kajoksi.

TUOTTELIAS Winkler laajensi tulkintansa Saksan kehitystiestä järkälemäiseksi lännen historiaksi (*Geschichte des Westens*, 2009–2015). Neliosainen sarja oli tuskin valmistunut, kun se tarvitsi jo jatkoksi teoksen, joka kysyy heti otsikossaan: Hajoaako länsi? (*Zerbricht der Westen?*, 2017).

Teema on pelottavan muodikas, mutta niin se on ollut ennenkin. Oswald Spenglerin klassikon mukaan länsimaat elivät jo sata vuotta sitten iltaruskoaan. Perikadon aikaperspektiivi on pitkä.

mikkomajander.fi 1.6.2020

MATTI VANHANEN on muistaakseni pitänyt Johannes Virolaista poliittisena esikuvanaan. Satu in lueskelemaan Lasse Lehtisen kirjaa *Minä ja Kekkonen* (2018), jossa hän kertoo kysyneensä Kalevi Sorsalta, millainen mies Jussi oli valtiovarainministerinä.

”Kyllä hänellä aika railakkaat otteet oli asioitten hoidossa”, Sorsa muisteli. ”Jonkinlaista filosofiaakin oli takana, näkemys siitä, miten valtakunnan varoja riittää.”

Kesärannan saunan lauteilla oli pohdittu valtiontaloutta, kun joku oli taas arvostellut julkisten varojen käyttöä ja varoitellut tuomiopäivästä. Siihen Virolainen: ”En mie tiä heijä ennustuksista ja varotteluist. Aina on sammaa valiteltu. Kuitenki myö ollaa sotia käyty, siirtolaiset asutettu, sotakorvauksii maksettu, velat hoijettu... ja aina on raha riittänt.”

Että siltä pohjalta, Matti! Onnea ja menestystä toivottaen...⁹

Facebook 8.6.2020

”OÙ EST la fenne?” ranskalainen kysyi Karin piirroksessa 1956, kun raakana pidettyä *Tuntematonta sotilasta* raakattiin pois Cannesin filmifestivaaleilta. Aku Louhimies otti opiksi ja paikkasi puutetta.

Facebook 13.6.2020

KORONAKEVÄÄN takaiskuihin kuului Dave Hollandin & Kenny Barronin keikan peruuntuminen Savoy'n salista. Lippujen korvikkeeksi hain perjantaina We Jazzin kaupasta sielun evästä maakuntaretriittiin.

Antti Lötjönen Quintet East, OK:KO: *Syrtti*, Petter Eldh presents Koma Saxo – erinomaista kamaa kaikki tyynni! Ja pari vinyyliä odottaa Helsinkiin paluuta päästäkseen kuunteluun. Ja mikä parasta, vielä jäi krediä lisäsatsiin.

Kuvan täydentää neliöksi Jonas Kullhammarin ja kumppaneiden uusi Moserobie-julkaisu,¹⁰ joka osui Digeliuksen kassalla silmään muita maksaessani. Mutta ei kerrota vaimolle, että kävin sielläkin.

Facebook 13.6.2020

YHÄ USEAMMIN aamun lehden ääressä tuntuu, että on jotenkin pudonnut ajan kelkasta. Kuten tänään, kun Dylanin uusi levy¹¹ ”on tehty nimenomaan niille, jotka yhä roikkuvat mukana”.

⁹ Katri Kulmuni erottua viestintävalmennuskohunsa vuoksi Matti Vanhanen nimitettiin Sanna Marinin hallitukseen uudeksi valtiovarainministeriksi.

¹⁰ Kullhammar, Heikinheimo, Meaas Svendsen & Aaltonen: *The Father, the Sons & the Junnu* (2020).

¹¹ *Rough and Rowdy Ways* (2020).

Kriitikon mielestä äijän (79 v.) olisi aika jättää jo lopulliset jäähyväiset ja antaa saatteeksi (säälistä?) albumille kolme tähteä. Ja panee päälle soimaan Maustetyttöjen kesähittisinglen 'Tee se itse' (****), jossa ”kaljaa ei tällä kertaa mainita”.

Niinpä. May we stay forever young, sillä the times are atill a-changin'...

Facebook 17.6.2020

VEROJA saamme maksaa, mutta edes armeijan suojelusta emme saa! Hallituksen pitäisi suojella liikemiehiä, mutta se sotkeutuukin liikeasioihin. Nyt ne puhuvat jo pankkitarkastajista, aivan kuin emme osaisi hoitaa pankkejamme! Minullekin tuli kirje, että ne aikovat tulla tutkimaan kirjanpitoani! Joka sanomalehden pitäisi julistaa tunnuslausettani: Amerikka amerikkalaisille! Hallitus eroon liiketoimista! Verot alas! Valtionvelkamme on järjestyttävä! Maa tarvitsee liikemiehen presidentiksi!

Uusi paljastuskirja Trumpin edellisestä vaalikampanjasta? Ei vaan kohtaus John Fordin länkkäristä *Hyökkäys erämaassa* vuodelta 1939. Saarna ei tule sittemmin arkkirepublikaaniksi ryhtyneen John Waynen suusta, vaan palkkarahat kavaltaaneelta pankkiirilta, joka päättyy kyllä lukkojen taakse. Mustia ei elokuvassa näy, mutta verenhimoisia apasheja kaatuu laaki ja vainaa -periaatteella, kunnes ratsuväki ehtii viime hetkellä apuun.

Facebook 24.6.2020

Countrya ja westerniä Sipoon kuistilla

COUNTRYA, saati kantria, tulee kuunnelluksi vähemmän. Ellei sitten tällaisena heinäkuun lomapäivänä, kun istuu kesämökin kuistilla ja miettii, opettelisiko sittenkin soittamaan kitaraa. Ehkä eläkkeellä, jos sinne asti jaksaa.

En ihmeemmin tunne lajia. Linda Ronstadtin 'Long Long Time' käy kyllä aina sydämeen, ja onhan noita hienoja laulaja-lauluntekijöitä, Townes Van Zandtista ja Guy Clarkista lähtien. Kaiken takana kaiketi Hank Williams, joka eli legendaarisen raikulipojan elämän kauan ennen, ennen kuin rock-legendat keksivät alkaa kuolla 27-vuotiaana.

Keskeistä Americanaa, kuten Johnny Cashin kuolemaa koskettavat viimeiset levytykset (*American Recordings I–VI*) kertovat, luokitellaan ne muuten sitten miten tahansa.

OTAN pallogrillissä käristyneitä ribsejä ja kaluan niitä sormineni, sottaista puuhaa. Muistelen elokuvaa, jossa stadin roku poikkesi jossain etelävaltiossa baariin ja kysyi tiskillä, onko teillä soittaa musiikkia. Toki, baarimikko vastasi, molempia sortteja: sekä Countrya että Westerniä.

Punaniskamaine on juurtunut genreen, luultavasti liiallisuuksiin asti. *Easy Riderin* (1969) loppukohtaus jatkaa mielen kuvastoissa vaellustaan musiikin aalloilla, vaikka Peter Fonda ja Dennis Hopper jäivät haulikkomiehen ampumina tien poskeen. Elokuvan soundtrackilla soi Bob Dylanin 'It's Alright, Ma (I'm only bleeding)' Roger McGuinnin esittämänä.

Samoihin aikoihin 1960-luvun lopulla tosin Dylankin poikkesi Nashvillen levyttämään, mutta hän oli vain läpikulkumatkalla, *Travelin' Thru* (2019), kuten tuota vaihetta dokumentoiva virallisen Bootleg-sarjan 15. osa on nimetty.

VAN ZANDT ja Clark olivat syntyjään Texasista, ja sieltä tuli myös tyttöbändi The Dixie Chicks, joka valloitti vuosituhannen vaihteessa hitti- ja myyntilistoja. Nämä eivät olleetkaan mitä tahansa etelän tipusia.

Kun Yhdysvallat valmistautui 2003 George W. Bushin johdolla Irakin rankaisuretkeen, Chicksit spiiikkasivat Lontoon keikalla, että he eivät kannattaneet tätä sotaa ja väkivaltaa. Hävetti, että presidentti oli kotoisin Texasista.

Ex tempore heitetty kommentti maksoi pitkän pennin, sillä konservatiiviset countrypiirit painivat bändin boikottiin. Viaton viihde- ja bileyhtye joutui yhtäkkiä keskelle vihapuhetta ja patriottispoliittista kiihkoa. Chickseistä tuli "Saddam's Angels", "The Dixie Sluts" ja mitä vielä.

Tytöt, ei vaan vahvat aikuiset naiset, vastasivat poseeraamalla alasti *Entertainment Weeklyn* kannessa heihin kohdistuneet syytökset ihoon tatuoituina. Ei anteeksipyyntöjä tai katumusta, vaikka jupakka oli syntynyt vahingossa, kuin varkain.

THE DIXIE Chicks palasi markkinoille 2006, voittajana. Vahva levy *Taking the Long Way* peilasi koettua, eikä kovia kokenut bändi käynyt makeilemaan: 'Not Ready to Make Nice'. Päinvastoin, se oli George W., joka oli menettänyt maineensa, nyt myös amerikkalaisten silmissä.

"Radical Chicks" nousivat *Time*-lehden kanteen, tällä kertaa vaatteet päällä. Kolmen vuoden yhteenotosta julkaistiin myös dokumenttielokuva *Shut up and Sing* (2006), joka on katsottavissa youtubessa. Siinä särähtää silmään ainoastaan alkuteksti: "The Weinstein Company presents..."

Harvey Weinsteinista kun ei pääse takautuvasti eroon, vaikka poliittinen korrektius sitä näin jälkikäteen edellyttäisi. Toisin kuin rotusorron ja orjaperinteen symboleista, joita Black Lives Matter -liike nyt Yhdysvalloissa kampa.

Uuden levyn julkaisemisen alla The Dixie Chicks pudotti bändinimestään etelävaltoihin viittaavan osan ja on nyt pelkkä The Chicks. Tarpeellista vai ei, sitä on vähän vaikea Suomen Sipoosta käsin tuomita.

KESÄKUISTIN countrykiintiö alkaa täyttyä niin, että siirrän sen jukeboksia etelästä Kanadaan asti. The Cowboy Junkies aloitti Torontossa ujuttamalla traditioon urbaania coolia, ja tyylyttely on jatkunut jo yli 30 vuotta.

Muusiikillisista lajimääreistä viis – antaa korvien kertoa, mikä kantaa. Mutta mystisen kuuloinen Margo Timmins sopii kyllä paremmin solistiksi öiseen klubiin kuin heinähattujen lavatansseihin.

mikkomajander.fi 11.7.2020

NAPPASIN pokkarilaarista Persbrandtin¹² seuraksi kesän joutohetkiin. Ajattelin näin tutustua Ruotsin kulttuuripiireihin, mutta tämä olikin enempi Aldrig/alltid fucka upp -osastoa. Ja siitä kiitos Suomeen ja Ahvenanmaalle, mistä Micken isoisa hankkiutui sotavuosina Tukholmaan:

Jokseenkin selvältä näyttää, että olen perinyt ahvenanmaalaiselta suvultani mahdolliset alkoholismi-geenini, adhd-oireeni ja taipumukseni ajautua kaaosmaisiiin tilanteisiin. Kaikki siinä suvussa ryyppäsivät ja hankkiutuivat hankaluuksiin.

Että on meillä ollut osamme annettavana maailman kulttuuriperintöön.

Facebook 1.8.2020

MIKÄÄN ei ole niin tärkeää kuin puutarhanhoito, väittävät. Kaivettuani pari tuntia pihasta saniaisia ja lupiinien juuria minusta alkaa tuntua, että tuo itämainen viisaus on peräisin joltain uudelleenkoulutusleirin kapolta.

Vedän hetken kuistilla henkeä ja yhteiskuntateoriaa henkisestä vapaudesta (Martin Hägglund: *This Life. Secular Faith and Spiritual Freedom*, 2019), että jaksan taas maallista vaellusta.

Facebook 2.8.2020

¹² Carl-Johan Vallgren: *Mikael Persbrandt. Muistini mukaan* (2018; ruots. 2017).

”ÄLÄ LUOTA yli kolmekymmppisiin!” suuret ikäluokat ja 68-sukupolvi kuulemma uhosivat varmoina siitä, että tulevaisuus oli heidän. (Ja olihan se.) Kaipa siihen sisältyi myös usko siihen, että heillä oli vastaukset tulevaisuuden keskeisiin kysymyksiin, ainakin paremmat kuin vanhemmilla.

Radiossa parhaillaan miljonäärihaastattelussa Kim Väisänen kertoo, että ”kaksikymppinen yrittäjä on vale”, noin kansainvälistenkin tutkimusten valossa. ”Parhaiten menestyvät yrittäjät rupee yrittämään reilusti yli nelikymppisinä. Silloin on kokemusta ja ehkä vähän jo pääomaa ja sosiaalisia ynnä muita suhteita [...] on jo perusedellytykset pärjäämiselle.”

Nyky politiikassa meidän ei Suomessa auta kuin luottaa tuohon välilokeroon, alle nelikymppisiin. Että heillä on vastaukset mahdottomilta vaikuttaviin ongelmiin, kuten Keskustan kannatukseen ja julkisen talouden kestävyysvajeeseen.

Jotenkin ristiriitaiselta tuntuu, että eniten yleistä uskottavuutta molempien ratkaisuun on viime viikkoina tuonut Matti Vanhasen (64 v.) nimitys hallitukseen valtiovarainministeriksi. Ilmastonmuutoksen pysäyttämistä ei häneltä taida odottaa edes Thunbergin Reetta.

Facebook 8.8.2020

Kestäkö kehitys?

HITAAMMATKIN poliitikot ovat viime vuosina oppineet toistamaan, että tulevaisuus edellyttää taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä kehitystä. Puhujasta ja vähän puoluetustastakin sitten riippuu, mihin järjestykseen nuo kolme palikkaa solahtavat.

Oikealla on perinteisesti painottunut ensisijaisena talous, vasemmalla sosiaalinen tasaus. Ilmastonmuutos viimeistään on tehnyt ekologiasta yhteisen huolen, vaikka vihreillä onkin säilynyt sen huomioimiseen jonkinlainen esikoisoikeus.

Perussuomalaiset puolestaan pelaavat omaa pasianssia. Heille tuntuu maahanmuutto olevan sellainen juurisyy, joka estää niin taloutta kuin sosiaalista eheyttä asettumasta kestäväälle pohjalle. Ja ilmastoon ei suomalaisten teoilla ole tuon taivaallista merkitystä. Se on suurempien käsissä.

SANANLASKU kertoo kolmiodraamasta, että kahden kaupasta koituu kolmannen korvapuusti. Kestävän kehityksen kolmion kärjistä voidaankin ehkä saavuttaa kaksi, mutta ei niinkään helposti kaikkia kolmea yhtä aikaa.

Karkeasti tulkiten 1900-luvun taloutta ja sosiaalista edistystä tahkottiin luonnonvaroja tuh-
laten, ellei riistään. Kokonaiskuva ei siitä muutu, vaikka Töölönlahti voi tänään paremmin kuin sata
vuotta sitten.

Sosiaalisen tasauksen ja ympäristön ehdoilla edettäessä taas kohdataan kysymys, millä kaik-
ki hyvä rahoitetaan kurjistamatta kansainvälistä kilpailukykyä. Tai toisin päin: tuottaako ekologis-
esti kestävä talous riittävästi ylijäämiä, joilla huono-osaisemmatkin pidetään tasavertaisina mukana.

Pohjoismainen yhteiskuntamalli on ollut menestyksekkäs tuottamaan hyvän kehän, jonka si-
sään tuo kohtalon kolmio on pääsääntöisesti mahtunut. Monet tekijät ikärakenteesta lähtien kuiten-
kin natisuttavat jatkossa yhtälön liitoksia.

VISIONÄÄRINEN poliitikko osaa luetella, että neljäs teollinen vallankumous digitalisaatioineen ja
tekoälyineen tarjoaa tien ulos dilemmasta. Clean ja Green Tech tarjoavat korkeasti koulutetulle kan-
sakunnalle potentiaalisesti valtavat maailmanmarkkinat.

En tiedä, onko meillä parempaakaan ratsua johon satsata. Toistaiseksi vain tuntuu siltä, kuin
aikamme teknologia- ja yritysjohtajat karkaisivat vain kauemmaksi siitä, että ne kantaisivat kasvavan
osuuden yhteisesti jaettavaan pottiin.

Globaalit monenkeskiset sopimusjärjestelmät laahaavat pahasti jäljessä. Eikä maailmanpoli-
tiikka suurvaltojen ja vähän pienempienkin nokittelun pohjalta rohkaise tällä hetkellä optimismiin,
sen enempää taloudellisesti, sosiaalisesti kuin ekologisestikaan kestävä kehityksen saralla.

mikkomajander.fi 11.8.2020

JOKAINEN dylanisti on tavannut Dylanin kryptisimpiä tekstejä sanakirjan kanssa ja luultavasti
joka toinen yrittänyt sovittaa omia suomennoksiaan alkuperäisiin säveliin. Tribuuttilevytyks *Dylan
suomeksi* (2016) osoittaa, että ei se ihan helppoa ole ammattilaisillekaan.

Pelle Miljoonan 'Enää itkeä voit' ('Like a Rolling Stone') toki rullaa melkein kuin 40 (!)
vuotta sitten, kun se ensi kerran kolahti legendaarisella punkalbumilla *Pelko ja viha* (1979). Ja Eero
Raittisen laulama 'Kun mä lasken Niagaran' ('When I Paint My Masterpiece', suom. Jarkka Rissa-
nen) on oivaltavan hauska. Siitähän olisi tarjolla myös mainio 'Kun tein suurteoksein', mutta Hec-
torin Dylan-versiot jostain syystä puuttuvat tästä valikoimasta.

Suomennosten tietty kökköys kuuluu asiaan ja on osa viehätystä. Laulettuna se vielä menee,
mutta ei luettuna, kuten mestarirunoilija Pentti Saarikoskikin sai huomata kääntäessään kokoelman
John Lennonin muistolle (1981).

Sen sijaan Beatles-coverit 60-luvulta ovat käypää seuraa, kun ne osuvat tien päällä auto-stereoista korviin. Folk-Fredi laulaa kivikasvona 'Michellestä' (suom. Ismo Sajakorpi), jota "ilman on kaikki niin turhaa..." Ja sen ajan Robin kysyy Junnu Vainion sanoin: "Vieläkö armain / oot sä kun harmain / mies oon kaupungin" ('When I'm Sixty Four').

Facebook 15.8.2020

Sanna Marin nousee viikon kuluttua SDP:n johtoon,
mutta takaako se demareille hyvät ajat?

Tutkijat ennakoivat, että Sanna Marinin koetinkiveksi voivat koitua koronaepidemian lisäksi työmarkkinakiistat.

[...]

Mikko Majander sanoo, että ensi viikonlopun puoluekokous antaa SDP:lle itsetuntoa, koska puolue ei ole päässyt sitten 1990-luvun nauttimaan tilanteesta yhtä yhtenäisenä, valtaapitävänä puolueena.

Puoluekokous on Majanderin mukaan SDP:lle kauan kaivattu tapahtuma, jossa Suomea hallitseva voima pääsee viettämään suosituksen pääministerin kruunajaisia.

SDP:N kannatus nousi keväällä hallituspuolueelle poikkeuksellisella tavalla, mitä selittää suurelta osin korona-aika.

Mikko Majander varoittaa, että poikkeusaikojen politiikasta on vaikea tehdä pysyviä ennustuksia.

– Meillä on totuttu, että puoluekannatukset heilahtelevat nykymaailmassa nopeastikin ja reilusti, hän sanoo.

Majander sanoo, että SDP:n tilanne on kuitenkin levollisempi kuin pitkiin aikoihin, minkä päälle on hänen mukaansa hyvä rakentaa. Keulakuva on suosittu, mutta Majanderin mukaan tärkeää on myös se, että kärki on leveä, eikä SDP ole yhden miehen tai naisen show.

[...]

Majander toppuuttelee, että ei ole olemassa enää historiallista SDP:n normikannatusta, eikä SDP:n nykyistä suosiota voi verrata esimerkiksi 1990-luvun korkeisiin lukemiin, koska suomalainen puoluekenttä on mennyt uusiksi.

[...]

Majander arvioi, että Marinin johtamalla SDP:llä voi kuitenkin olla vetoa nuorempaan väkeen paremmin kuin aikaisemmin. Hän muistuttaa, että koronariski on koskettanut erityisesti vanhentuvaa väkeä. Nyt poikkeusaikana pääministeripuolueen suosiota on nostanut kansalaisten turvallisuushakuisuus.

Majander suhtautuu epäillen ajatukseen, että demarit voisivat pärjätä tekemällä vasemmistoliitot eli onnistumalla nuorentamaan kannattajakuntaansa.

Majander sanoo, että vasemmistoliitto julisti jo muutamat vaalit sitten, että tulevaisuus on heidän, koska puolue sai uusittua kannattajapohjansa. Uusiutuminen ei ole kuitenkaan johtanut Majanderin mukaan merkittävään kannatuksen kasvuun, vaikka puolue paransikin kannatustaan viime vaaleissa pitkän tappioputken jälkeen.

Majander huomauttaa, että iäkkäämpi polvi on lojaalimpaa ja luotettavampaa äänestäjäkuntaa.

[...]

MAJANDER ennakoi, että Marinin koetinkiveksi voivat koitua työmarkkinakysymykset, joihin jo edeltäjä Antti Rinne kaatui.

Hallituksen on määrä tehdä syksyllä päätöksiä toimista kymmenien tuhansien uusien työllisten saamiseksi. Tavoite voi edellyttää tömarkkinajärjestöjen yli kävelemistä.

SDP:lle se olisi vaikeaa, koska puolueelle palkansaajaväestön ja liittojen tuki on ollut historiallisesti äärimmäisen tärkeää.

Majander pitää selvänä, että työllisyyspäätöksistä syntyy eturistiriitoja joka tapauksessa.

Majander huomauttaa, että Juha Sipilän (kesk.) hallituskaudella oppositiossa olleen SDP:n kannatuksen nousupiikit kytkeytyivät työmarkkinariitoihin esimerkiksi niin sanotuista pakkolaeista tai aktiivimallista.

Nyt tilanne on toinen, kun SDP on hallituksessa.

Majanderin mukaan Marinin johtajuus punnitaan uudella tavalla SDP:ssä, koska hän on pääministeriyden lisäksi puheenjohtaja.

– Työmarkkinakonfliktit ovat kokematta ja ne tulevat joka tapauksessa. Saa nähdä miten se vaikuttaa SDP:n kannatukseen.

[...]

Majander toteaa, että hallituksen kannalta olisi tärkeää, että koko hallituspohja nauttisi suurempaa suosiota, varsinkin matalan kannatuksen vaivaama keskusta.

– Suuri kysymysmerkki on ollut koko ajan keskusta, joka on heikoin lenkki, Majander sanoo.

– Demareille olisi hirveän tärkeää tulevaisuuden ja uskottavuuden kannalta, että hallituspohja kestäisi ja puolue pääsisi tekemään sitä politiikkaa mikä hallitusohjelmassa on, eikä vain kriisi-ajan politiikkaa.

VIHREÄT ohittivat muutama vuosi sitten SDP:n kannatusmittauksissa, vanhan valtapuolueen kauhuksi. Silloin puheenjohtaja Ville Niinistö tarjosi jo vihreitä tulevaisuuden pääministeripuolueeksi.

Mikko Majander sanoo, että SDP:n ja vihreiden kannatus on kuin kiikkulauta. Kun toinen nousee, toinen laskee.

1900-luvulla demareilla oli Majanderin mukaan rooli tulevaisuuden puolueena, mutta nuoren kannattajakunnan suosima vihreät haastoi vanhan valtapuolueen aseman.

Majanderin mukaan vihreille on langennut asema 2000-luvun demareina, kun puolueet ovat kamppailleet siitä kuka kantaa perinteistä ”edistyksen soihtua”. Vihreät ovat nousseet esimerkiksi Saksassa vasemmistolaisen ykköshaastajan asemaan, kun demarit ovat kyntäneet syvällä.

Nyt käyrät osoittavat Suomessa kuitenkin eri suuntiin: vihreiden suosio on laskenut ja SDP:n noussut. Majander sanoo, että uusi johtaja ja korona-aika ovat pelanneet demareiden pussiin.

PAINHEET politiikassa kasvavat, kun kevään kuntavaalit hämöttävät yhä lähempänä. Kyseessä ovat Sanna Marinin ensimmäiset vaalit pääministerinä ja SDP:n puheenjohtajana.

Majanderin mukaan vaalit ovat aina tärkeitä, mutta valtakunnanpolitiikan kannalta ensi kevään kuntavaalit eivät ole suuri asia kenellekään muulle kuin keskustalle.

Hänen mukaansa kuntavaaleissa on SDP:lle vain voitettavaa, eikä niissä ole SDP:n tai puolueen johdon tulevaisuus pelissä.

Kuntavaaleissa SDP oli suurin puolue viimeksi syksyllä 2004, kun Paavo Lipponen (sd.) johti demarit vaalivoittoon. Sen jälkeen suurimman puolueen paikkaa on juhlinut jo useammissa kuntavaaleissa kokoomus.

Kuntavaalit voivat kuitenkin pahentaa Marinin hallituksen tilannetta, jos hallituskumppani keskusta pärjää huonosti.

[...]

Yle.fi 16.8.2020 (Antti Pilke)

ETÄELÄMÄ luo tungosta.

Perheissä on perinteisesti arjessa kiirettä ja ruuhkaa aamutoimille yhteen yhteiseen kylpyhuoneeseen, kunnes kukin lähtee päiväksi taholleen, kuka kouluun ja kuka työpaikalle, jos sellainen onni on.

Korona-aikaan on toisin. Kaksi aikuista kailottaa kilpaa omissa teams-palavereissään, yksi opiskelija puskee tietokoneella kesätöitä ja toinen yrittää käydä etälukiota. Yläkerrassa tehdään lattiaremonttia. Happi loppuu, jos ei pidä ikkunaa auki, mutta pihalla piikataan kai kallioporalla kivi-seinää.

Mitenköhän sujuu niissä perheissä, joissa päiväkotikäinen lapsi sattuu heräämään kevyeen nuhaan tai köhään...

Facebook 20.8.2020

Sosialismista vapauteen

KUN SDP toisen maailmansodan jälkeen uusi periaateohjelmaansa, puolue päätyi määrittelemään itseään yhä marxilaiselta pohjalta. Vaikka odotushorisontissa siinsi uusi modernisoituva yhteiskunta monimuotoisine luokkasuhteineen, ei työväenliikkeen perinteestä tohdittu luopua.

Teorian ohella linjaukseen vaikutti taktiikka. Parta-Kallea ei haluttu antaa kommunistien yksinoikeudeksi, jossa tämän kapitalismin kritiikki vulgarisoitui Moskovan dogmaattiseksi propagandavälineeksi.

Vaikka Mauno Koivisto ei tunnustautunut marxilaiseksi, hyväksyi hänkin tuoreena sosiologian tohtorina syksyllä 1957 Marxin SDP:lle pääprofeetaksi, sopivasti tulkittuna. ”Se antaa kiinteyttä, jatkuvuutta, merkitystä ja päämäärää.”

Leiritunnukset ovat tärkeitä, eikä tulevasta tiedä. R. H. Oittisen hieman vanhahtavat muotoilut vuoden 1952 periaateohjelmassa nousivat myöhemmin arvossaan, kun vasemmiston aatekeskustelut palasivat muotiin ja demokraattinen sosialismi kaipasi selväsanaista auktoriteettia.

KYLMÄ SOTA päättyi ideologisesti kommunismin vararikkoon, eikä sosialismillekaan jäänyt globaalissa kapitalismissa paljoa happea. Vaikka sosiaalidemokraatit lukeutuivat voittajiin, uusi asetelma tuotti kipuilua ohjelmatyöhön.

Sosialismista käsitteenä eivät ole halunneet luopua ainakaan ne, jotka kirjoittavat sosiaalidemokratian sinnikkäästi yhdellä a:lla. Toisia taas turhauttavat yritykset selittää, mitä SDP 2000-luvulla oikein sosialismillaan tarkoittaa.

Mutta tulevasta ei vieläkään tiedä, eikä villi kapitalismi tunnu lunastavan siihen 1990-luvulla liitettyjä onnen odotuksia. Maailmalla on viime vuosina debatoitu demokraattisesta sosialismista Yhdysvaltoja myöten, ja Marxillakin on ollut uutta kysyntää yhteiskuntateoreetikkona.

SOSIALISMIIN liittyvällä skolastiikalla lienee noin arjen näkökulmasta kovin vähän merkitystä käytännön politiikalle. Leirikulttuuritkin ovat liudentuneet tavalla, jossa erottautumisen tunnukset uhkaavat vieraannuttaa ja sulkea potentiaalisesti kiinnostuneita pois toiminnan piiristä.

Käsitteistä sinänsä kannattaa politiikassa kyllä kamppailla, kuka pääsee määrittämään niiden sisällön ja kantamaan omistajuutta. ”Vapaus” esimerkiksi on sellainen ihmisyyden abstrakti perusvietti, joka on lipunut ensisijaisesti oikeiston, mutta myös perustulopuolueiden retoriikkaan.

Yksilön ja kollektiivin suhteesta siinä on kysymys. Niiden pitkäjänteisesti menestyksekkäs yhteensovittaminen tulisi olla sosiaalidemokratian leipälaji.

Demokraatti 14/20.8.2020

NYKYAIKA on nopea: Kaipolan tehdas lakkautettiin eilen, ja tänä aamuna jäi paperi-Hesari tulematta...

Facebook 27.8.2020

KESKUSTELU työajasta on lähtenyt lapasesta laukalle, johon YLE:n aamu-tv:n jälkiviisaatkin äsken antoivat panoksensa. Asiaahan voisi niin haluttaessa käsitellä viileämminkin kysymyksenä, miten tuottavuuden kasvusta koituva hyöty jaetaan pääoman, palkkojen ja työajan kesken.

HeSan pääkirjoituksen mukaan tällainen pohdiskelu on tosin koko lailla turhaa: ”Nyt tuottavuuden kasvu on hidasta, eikä vauhti tutkijoiden mukaan kiihdy pitkään aikaan.”

Jään miettimään, mihin ovat unohtuneet puheet digiloikasta, tekoälyn potentiaalista ja muista teknologisista innovaatioista, joita hetki sitten rummutettiin neljäntenä (teollisena) vallankumouksena. Eivätkö ne nimenomaan sisällä huikaisevan näkymän tuottavuuden kasvuun?

Se on sitten toinen juttu, että kehitys hyödyttää eri tuotantoaloja ja työtehtäviä eri tavalla. Muutoksissa tuppaa olemaan aina voittajia ja häviäjiä, saati vallankumouksissa.

Yhden koon ratkaisuja lienee joka tapauksessa entistä vaikeampi sovittaa kattamaan koko yhteiskuntaa. Tai ylipäätään kerätä uuden uljaan digimaailman mannaa jotenkin yhteisestä potista jaettavaksi.

Facebook 28.8.2020

GEORGE Orwellin maailmassa puhuttiin 1984 uuskieltä (newspeak),¹³ josta aikamme doublespeak ei aina ole kovin kaukana. USAlla on ”vaihtoehtoiset totuudet” ja EU:lla ”luovat tulkinnat”. Suomessa onneksi on savolaisia kuunnellessa totuttu siihen, että vastuu siirtyy kuulijalle.

Facebook 30.8.2020

HELSINGIN SANOMAT lupaa tv:n katsojalle poikkeuksellisen tasokasta leffaperjantaita: peräti seitsemän neljän tähden elokuvaa.

Mies alkaa riehua kaupungilla aseensa kanssa (*Rankka päivä*, 1993), Luuseri taistelee zombeja vastaan (*Shaun of the Dead*, 2004), Järjestäytynyt rikollisuus työllistää poliiseja (*L.A. Confidential*, 1997), Nasty woman alkaa tapailla unelmävävyä (*Ihan yössä*, 2015), Agentti päihittää mieskolegansa jahdatessaan Osama bin Ladenia (*Zero Dark Thirty*, 2012), Ihmeotuksia tutkiva velho saapuu New Yorkiin (*Ihmeotukset ja niiden olinpaikat*, 2016), Entinen replikanttien metsästäjä rakastuu replikanttiin (*Blade Runner*, 1982).

Mutta vaviskaa, illan Amerikan ihme, sillä jo päivällä langetetaan *Jumalan tuomio*. Siinä kanslia-apulaisen Ansa Ikosen ja oikeustieteen opiskelijan Tauno Palon rakkaus uhmaa luokkarejoja vuonna 1939 (yksi tähti).

Facebook 4.9.2020

Keskustan tuska syö koko poliittista järjestelmää

SUOMESSA on seurattu ja jännitetty, mutta myös myötäelettä Keskustan kujanjuoksua. Vahingoniloa on esiintynyt vähemmän, sillä puolueen pitkittynyt käymistila kaivaa maata päättäväisen politiikan tekemisen alta.

¹³ George Orwell: *Vuonna 1984* (suom. 1950, 1999 & 2021; engl.1949).

Monenlaisia vaikeuksia täynnänsä oleva aika vaatisi vahvaa otetta vallan haltijoilta. Että päätöksiä syntyisi eivätkä uudistukset jäisi kesken. Että politiikka ei olisi rikki, niin kuin välillä johtavatkin poliitikot ovat voimattomuuttaan valittaneet.

Demokratian ideaan kuuluu, että vaaleissa hankitaan mandaatti hallita, ja sen saaneet panevat toimeksi. Poliittisen järjestelmän kannalta on pahinta, jos jäädytään valtioneuvoston porstuaan pohtimaan, ollako vai ei.

KATRI Kulmunia kävisi sääliksi, jos säällillä olisi politiikassa vähääkään käyttöä. Kansanliikkeeksi itseään kutsuvalle puolueelle sopii huonosti vaihtaa puheenjohtajaa vain vuoden koetuksen jälkeen, ilman että tulosta olisi mitattu yksissäkään vaalien tositilanteessa.

Lähtökohta puoluejohtajuuteen oli ongelmallinen, sillä veret seisauttavan vaalitappion jäljiltä Keskusta oli sekaisin identiteettiään myöten. Strategia uuteen tulemiseen oli hukassa, mikä näkyi horjuvassa suhtautumisessa hallitusvastuuseen.

Kulmunin asemaa kalvoi tietoisuus siitä, että oikeasti puolueen puheenjohtajaksi olisi haluttu toinen nainen, joka ei vain siinä hetkessä ollut saatavilla. Valintojen jälkeen ajatus Annika Saarikosta jatkoi elämistään, vaikka aluksi vain vakan alla.

MIELEEN tulee rinnastus Ruotsin sosiaalidemokraateista, jotka vuoden 2006 vaalitappion jälkeen hakivat Göran Perssonin pitkän valtakauden jälkeen kasvojen kohotusta ja kannatuksen nousua naisjohtajan avulla.

Ykkössuosikki Anna Lindh oli traagisesti murhattu, eikä suosittu Margot Wallström halunnut vielä palata Brysselin piireistä kansallisiin kisoihin. Demareille jäi veturiksi Mona Sahlin, jonka paras poliittinen momentum oli koettu 1990-luvulla.

Ei Sahlinia voi sitoutumisen tai paneutumisen puutteesta syyttää, mutta palkinto jäi 30,7 prosentin kannatuksella vuoden 2010 vaaleissa saamatta. Neljä vuotta myöhemmin Stefan Löfven nousi pääministeriksi vain 0,35 prosenttiyksikköä paremmalla tuloksella.

Kuka koskaan sanoi, että politiikka olisi reilua.

KULMUNI käytti vuosi sitten avautuneen valtasauman hyväksi, mutta saattoi tuhlata poliittisen nosteensa ennen aikojaan. Oliko hän sisäisesti viimeisen päälle valmis tehtävään, jonka otti harteilleen?

Antti Rinteen suistamiseen pääministerin paikalta Keskusta tuntui ajautuvan puolivahingossa. Tuossa valtopolitiikan huippuväännössä Kulmuni jätti johtajuudestaan vähintäänkin epävarman vaikutelman. Vieläkin voi kysyä, mitä ihmeen hyötyä puolueelle koitui koko operaatiosta.

Noista vaiheista alkoi kumuloitua myös se esiintymiskoulutusten sotku, joka kesän alussa johti henkilökohtaiseen ratkaisuun erota hallituksesta. Sen jälkeen yritys pitää yhä puoluejohtajuudesta kiinni osoitti lähinnä kehnoa poliittista harkintaa.

Jos Kulmuni olisi puoluekokouksessa onnistunut uusimaan mandaattinsa, se olisi jättänyt Keskustan osalta vähintään yhtä paljon kysymyksiä auki kuin ratkaissut niitä.

ANNIKA Saarikko ei pääse aloittamaan puheenjohtajana puhtaalta pöydältä, vaan perii edeltäjältään monet ongelmat. Hallitusyhteistyöhön hän on vakuuttanut Kulmuniakin suurempaa sitoutumista ja vaalii sitä nyt henkilökohtaisesti tiede- ja kulttuuriministerin paikalta.

Keskusta ei edelleenkään tiedä, kumpaa jalkaa ontua, oikeaa vai vasenta. Viime vaalikaudella osaa kenttäväestä hirvitti porvarihallituksen meininki, siinä missä toista osaa nykyinen punavihreässä kelkassa. Puolueen perinneosasto kipuilee perussuomalaisten paineessa, ja cityliberaalit idut uhkaavat kuihtua vihreiden varjoon.

Viimeisen 30 vuoden aikana usein iltaruskon puolueeksi tuomitun Keskustan suuret come backit ovat tapahtuneet suoraan pääministeriasemaan eli määrittämään Suomen poliittista suuntaa. Pieni historian kertaus antaa perusteita arvioida, että tällaisen toistuvuuden varaan on vaarallista laskea.

”Kaikki tai ei mitään” on uhkapelurin taktiikkaa. Boom or bust, kukoista tai kuole.

PAAVO Väyrynen haaveili 1980-luvun puolivälissä nousevansa pääministeriksi porvarilliseen hallituskoalitioon, jota teollisuuden mahtimiehetkin tukivat. Tuosta tahtopoliitikasta jäi tulokseksi tyhjää, kun presidentti Mauno Koivisto manageroi maahan Harri Holkerin sinipunahallituksen.

Oppositiossa tapahtuneen arvonnousun kuittasi vuoden 1991 eduskuntavaaleissa Esko Aho, kun Keskustan kannatus kasvoi 24,8 prosenttiin. Anneli Jäätteenmäki pääsi kymmenystä vaille samaan 2003, kun Keskusta palasi kahdeksan vuoden korpivaellukselta valtaan sateenkaareksi lavenuneen sinipunan alta.

Noihin lukuihin ei Maalaisliito yltänyt edes maaseutu-Suomen kultaisella 1950-luvulla (vaikka pääsi lähelle). Jyrki Kataisen sixpack loppua kohden kaventuvine versioineen tuotti vasta-reaktion, jossa Keskustan 21,1 prosentin kannatus vaaleissa 2015 riitti suurimman puolueen asemaan ja teki Juha Sipilästä pääministerin.

KESKUSTA on siten tehnyt kaikki come backit oppositiosta käsin. Se on asemoitunut ja ymmärretty porvarillisen puolen johtavaksi vaihtoehdoksi, kun Kokoomus on ollut hallituksessa sosiaalidemokraattien ynnä muiden kanssa.

Mutta miten Keskustan on sitten käynyt, kun sen vetämät porvarihallitukset ovat yrittäneet korjata maan kurssia? Vuoden 1995 vaaleissa puolue otti takkiin 5,0 prosenttia, ja vuosien 2011 ja 2019 romahdukset olivat sitäkin suurempia (7,4 ja 7,3 %). Alhaisen kannatuksen (15,8 ja 13,8 %) nöyryytyksen on täydentänyt jääminen puoluepörssissä neljännelle sijalle.

Eli empiirisen datan valossa porvarihallitukset eivät näytä kannatuksen kannalta koituneen Keskustan onneksi. Sen sijaan viimeisen varsinaisen punamultahallituksen (2003–2007) jälkeen se uusi suurimman puolueen asemansa sekä pääministeripaikan (Matti Vanhanen II).

MONEN mielestä Keskustan olisi keväällä 2019 pitänyt jättäytyä oma-aloitteisesti oppositioon, jolloin SDP:n olisi täytynyt kutsua Kokoomus hallituskumppaniksi. Mutta kukaan ei tiedä, olisiko tuo perinteinen come back -asetelma käynyt Keskustalle yhä menestysreseptistä.

Toimivia vaihtoehtoja enemmistöhallituksen rungoksi ei Suomessa ole monta. Sinipunan soisi säilyvän yhtenä mahdollisuutena, mutta pakkoavioliittona se tuottanee enemmän ahdistusta kuin tulosta.

Viimeistään Rinteen ja Stubbin ajoista lähtien SDP ja Kokoomus ovat lähinnä syöneet yhteistyönsä eväitä, eivätkä seuraavan polven Sanna Marin, Antti Häkkänen ja Elina Lepomäki näytä olevan leipomassa niitä lisää.

Yhteiskunnan uudistamisen pitkäjänteisyys tai talouselämä eivät kaipa tempoilua, mutta demokratian uskottavuus edellyttäisi, että kansalaisten ääni vaikuttaa ja vaalien tulos heijastuu myös harjoitettavaan politiikkaan. Mutta sen täytyy olla tehokasta, päätös- ja toimeenpanokyistä.

POLIITTISIIN kuvioihin jää liian iso reikä, jos Perussuomalaiset ei kelpaa kenellekään kaveriksi ja Keskusta jatkaa boom and bust -linjalla. Monipuoluejärjestelmässä on epätervettä joutua tilaan, jossa vaihtoehtoina ovat pääministeripuolue tai oppositioasema.

Vaikutusvaltaisen juniorikumppanin asema hallituksessa on arvokas ja kunniallinen. Kuten Keskustalla tällä hetkellä, kenties jopa yli parlamentaarisen voimansa.

Annika Saarikon toivoisi vakiintuvan puolueensa sisäisesti niin, että se kykenee tarvittaessa yhteistyöhön yhtä hyvin oikeiston kuin vasemmiston kanssa. Ilman että puolet porukasta kokee aina poliittisen sielunsa tulleen petetyksi.

mikkomajander.fi 7.9.2020

ENPÄ OSAA pahemmin paheksua, että Kansallisooppera kykenee keskellä poikkeusoloja polkaisemaan ajan hermoja kutkuttelevan produktion. Eikö tätä juuri tarvita: Että ei jäädä koronaan makamaan, vaan eletään luovasti sen kanssa, kunnes virus on kahlittu, karkotettu ja kukistettu.

Ja miten yleisö tykkäsi, kun lavalla ja orkesterimontussa suomalaiset supertähdet panivat parastaan ja itseään likoon, reippaalla itseironialla ryyditettynä. Loppuun vielä vahva lupaus: Vielä täällä lauletaan Wagneria!¹⁴

Facebook 12.9.2020

Sveriges viktigaste referensram är Sverige

Föredöme, banerförare, moralisk väktare och storebror. Kärt barn har många namn när grannlandet Sverige synas i sömmarna.

LILLEBRORS- och storebrorskomplexen överskuggar fortfarande relationerna mellan Finland och Sverige. Det anser samhällsanalytikern Mikko Majander på tankesmedjan Magma.¹⁵ Majander presenterade sin bok om relationerna mellan bägge länder på ett webinarium på tisdagen.

– Svenskarna är vana vid att Sverige är ett modelland och är därför känsliga för extern kritik. Det märker vi framför allt nu under pandemin när omvärlden har kritiserat Sveriges coronastrategi, säger Mikko Majander.

Hans bok om relationerna mellan Finland och Sverige tar avstamp i historien. Majander analyserar bland annat Sveriges bristande vilja att hjälpa Finland militärt under vinter- och fortsättningskriget liksom Sveriges syn på Finlands relationer med Sovjetunionen under efterkrigstiden. De här erfarenheterna har lagt grunden för trauman, anser han.

– Sverige har inte förstått Finlands geopolitiska utgångspunkter och hur de har format våra erfarenheter under kalla kriget. Det här har get upphov till komplex och utvecklats en finländsk allergi mot Sveriges moraliska pekpinnar, säger Majander.

De här spänningarna existerar fortfarande, trots att Finland och Sverige nu har en jämlikare relation, anser Majander.

[...]

¹⁴ Kansallisooppera sovitti Mozartin hengessä *Covid fan tutten* (libretto Minna Lindgren, ohj. Jussi Nikkilä) kommentoimaan ja keventämään ajan henkeä keskellä pandemiaa. Wagnerin *Ringin* odotettu esittäminen oli keskeytynyt koronan vuoksi.

¹⁵ Redaktörens sammanfattande tolkning om min presentation är ensidig och märklig.

Trots olika vägval inom EU är Finland och Sverige tätt sammanflätade i ett kompanjonskap som berör allt från dagens täta försvarssamarbete till fungerande handelsrelationer och en stark känsla av gränsöverskridande gemenskap.

– Vi har inte haft några mellanstatliga konflikter sedan tvisterna kring Ålands nationstillhörighet och språkstriderna på 1930-talet, säger Majander.

Enligt honom finns det en bristande proportionalitet i relationerna mellan Finland och Sverige. Finland jämför sig ständigt med Sverige medan vårt västra grannland inte har samma behov att jämföra sig med sina grannländer. Bristen på ömsesidighet syns bland annat i den bristande journalistiska rapporteringen om Finland i rikssvenska medier, betonar Majander.

[...]

Enligt Majander finns det ett ömsesidigt beroendeförhållande, men också en rivalitet mellan Finland och Sverige.

Svensk Presstjänst 16.9.2020 (Mikael Sjövall)

SUURENA houkutusena kirkolle on varjella sen omaa asemaa sen sijaan, että huolehditaan yhteiskunnassa unohdetuista ja heikompaan asemaan joutuneista.

Tämä vuoksi kirkkoon tarvitaan lisää yhteiskunnallista keskustelua ja yhteiskunnassa tarvitaan kirkkoa keskustelijaksi yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Siksi poliittinen keskustelu tarvitsee kirkon ääntä ja siksi kirkkoon tarvitaan lisää poliittista keskustelua.

Näin *Maan suola* -lehden päätoimittaja Kari Latvus tänään julkaistussa pääkirjoituksessa. Lehden alaotsikkona on ”Armo, oikeudenmukaisuus ja arjen politiikka”.

Tervehdin ilolla tällaisia pyrkimyksiä. Kävivät haastattelemassa, maallisista asioista (”Usko demokratiaan koetuksella”).

Facebook 17.9.2020

”NYLJETTY ajattelu jatkaa antamistaan!” luen Juha Hurmeen syksyn uutuuskirjan¹⁶ takakannesta, ja lupaukseen vastataan esimerkiksi sivulla 221 näin.

Venäjän keisari ja Suomen suuriruhtinas Nikolai I on 1800-luvun puolivälissä kavahtanut sen verran Euroopan yhteiskunnallista kuohuntaa ja opiskelijoiden vaahtoamista, että uhkasi ”näivettää valtakunnan kaikki yliopistot ammattikorkeakouluiksi, mutta hanke ei sentään onnistunut vielä silloin vaan vasta 2000-luvulla”.

¹⁶ *Suomi* (2020).

On se niinkin niin, virkaheitto dosentti siteeraa edesmennyttä kauppaneuvos Paukkua. Ja Suomen hurmeinen saaga jatkuu, liput Espoon teatterin *Harhamaan*¹⁷ plakkarissa.

Facebook 19.9.2020

Annika Saarikko: sanoittajakomeetta

TUHANSIEN laulujen sanoittaja Vexi Salmi kuoli pari viikkoa sitten, mutta oivaltavasti punotut tekstit jäävät kutkuttamaan kansakunnan kulttuurista muistia. Ja uudet sanasepot ja -siskot valtaavat tilaa, niin kuin elämän kiertokulkuun kuuluu.

Jos ei muualta, niin politiikan puolelta.

Ainakin Annika Saarikkoa on *Helsingin Sanomien* Marko Junkkarin mukaan siunattu puhumisen lahjalla. ”Hän osaa sanoittaa vaikeat niin, että ne ovat ymmärrettäviä.” *Suomenmaa* höystää: ”Saarikolla on kyky sanoittaa asioita, jotka vetoavat laajasti suomalaisiin.”

Tämä on erityisen tärkeää kannatusvaikeuksissa rämpivälle Keskustalle, jonka Pohjois-Pohjanmaan piirin puheenjohtajan Jussi Ylitalon mielestä ”Saarikolla on kyky sanoittaa keskustan sano-
maa tähän päivään” (YLE Uutiset). *Ilta-Sanomat* vahvistaa, että ”Saarikko osaa sanoittaa keskustan halut, tarpeet ja liikkumatilan”.

MUOTITERMI on maistunut myös itselleen Saarikolle: ”olen sanoittanut perhearkea ja halunnut siitä avoimesti kertoa” (*Iltalehti*). ”Kaikki nämä ovat keskustalle itsestään selviä asioita, joita nyt on alettu sanoittaa meidän ulkopuoleltamme uusina, tärkeinä asioina.” (*Seura*)

Politiikan kieli on kuitenkin nopea kulumaan ja kulahtamaan. Saapa nähdä, kuinka kauan Keskustan uudella puheenjohtajalla sanat sujuvat kuin Strömsössä. Odotettuun linjapuheeseen lip-sahti jo limbo, jossa viisasteltiin varomattomasti nuoria riipovalla ilmastoahdistuksella.

ELÄMISEN epävarmuuksien keskellä maailmanmenon selittäminen ja politiikkaan kiinnittäminen on käynyt vaikeaksi taiteenlajiksi. Se alkaa muistuttaa musiikista kirjoittamista, joka klassisen vertauksen mukaan on kuin tanssisi arkkitehtuuria.

Todellisilta taitureilta ne onnistuvat, molemmat tai kaikki kolme, jopa toisiinsa risteytyen. Kuten Sonja Saarikoskelta, joka sanoitti Radion sinfoniaorkesterin perjantai-illan konsertin Musiikkitalosta *Helsingin Sanomiin*:

¹⁷ Juha Hurme sovitti tulkintansa Irmari Rantamalan (Algot Untola) suurromaanista *Harhama* (1909) teatterilavalle.

Siinä missä [Robert] Schumannin konserton demokratiakäsitys on habermasilaisen neuvotteleva, liittyy [John] Adams mouffelaiseen perinteeseen, jossa erilaiset, ristiriitaiset äänet ovat olemassa samaan aikaan ja yhtä totuutta on hankala löytää. Siksi se puhuttelee tässä ajassa niin paljon.

mikkomajander.fi 21.9.2020

”DET HÄR är sossepolitik när det är som bäst”, eli sossupolitiikkaa parhaimmillaan, valtiovarainministeri Magdalena Andersson sanoi eilen esitellessään Ruotsin ensi vuoden budjettia. Suomen Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja Juho Romakkaniemi oli nopea komppaamaan Facebookissa: ”Tällaista politiikkaa on helppo ihailla ja kannattaa.”

Eli ainakaan toistaiseksi ei tarvitse tarkistaa johtopäätöstä, jonka tein viime vuona ilmestyneessä Magma-raportissa *Ruotsin malliin – Pohjoismaat suomalaisessa politiikan argumentaatiossa*: ”Ruotsi esikuvana on liikkunut poliittisessa kamppailussa vasemmalta oikealle, palkansaajien puolustajilta elinkeinoelämälle ja sosiaalipolitiikan asiantuntijoilta taloustieteilijöille.”

Facebook 22.9.2020

TYÖTTÖMINÄ on sellaisia, jotka saisivat työtä, mutta eivät halua tehdä työtä. Olisi saatava laki, että kaikki sellaiset, jotka eivät osota, millä tulevat toimeen, voidaan pakottaa tuottavaan työhön. Siten myös poistetaan rikollisuutta. Periaate on: jokaisen Suomen kansalaisen tulee tehdä työtä.

Näin kommunistinen sisäministeri Yrjö Leino halusi nostaa työllisyysastetta stalinistisella aktiivimallilla elokuussa 1945, kun Suomi oli vielä matkalla kohti kansandemokratiaa...

Facebook 24.9.2020

SE NYT vaan on tyhmää maksaa liikaa, sanoi Trump kun veroilmoitusta täytti.¹⁸

Facebook 28.9.2020

¹⁸ *New York Timesin* mukaan Trump ei ollut useimpina vuosina 2000-luvulla maksanut liittovaltiolle lainkaan tuloveroa.

KANSALAISVAIKUTTAMISEN juhlapäivän merkeissä HeSa valittelee tänään, että ”luottamus edustukselliseen demokratiaan ja sen instituutioihin – puolueisiin, hallitukseen, eduskuntaan ja mediaan – on heikentynyt”. Viime viikolla soundi samalla pääkirjoitusaukeamalla oli toinen.

Juha Akkanen oli löytänyt tuoreesta eduskuntavaalitutkimuksesta ”yhden ilahduttavan piirteen: äänestäjät eivät luota poliitikkojen viesteihin. Se on aina terve merkki, jos äänestäjä epäilee poliitikon sanomaa tai hänen motiivejaan.”

Eduskunnan kyselytunnit ja välikysymysväittelyt eivät välttämättä ylevöitä kansalaisten käsitystä edustuksellisen järjestelmämme tilasta. Siitä huolimatta näkisin mielelläni sitä enemmän arvostavia kuin arvostelevia puheenvuoroja.

Epäluulojen ja sitä myöten myös eripurun ruokkiminen tuskin tuottaa parempaa lopputulosta. Poliitikot voisivat näyttää tietä kunnioittamalla rahtusen enemmän toistensa näkemyksiä ja työtä.

”Suomalaisen demokratian peruskivi on ollut koulutus”, HeSa toteaa. Ja tässä ollaan, vaikka kansakunta lienee tällä hetkellä paremmin koulutettu kuin koskaan.

Facebook 1.10.2020

KÄVIN kirjakaupassa toteamassa, mitä henkilökunta harrastaa: jääkiekkoa, mäkihyppyä, keihäänheittoa, suunnistusta...¹⁹

Facebook 6.10.2020

RUOTSI on harvoin ollut anglosaksisten libertaaristen konservatiivien esikuva, mutta korona on tehnyt senkin mahdolliseksi. Että on se, väkevä virus.

Facebook 7.10.2020

¹⁹ Henkilökunta oli nostanut syksyn 2020 kirjoista esille suosituksikseen *Häkissä – Hannes Hyvösen tarina* (Marika Lehto & Hannes Hyvönen), *Elämä oli laiffii – Matti Nykänen 1963–2019* (Marko Lempinen & Jussi Niemi), *Keihäsmies – Tero Pitkämäen elämä* (Keijo Leppänen), *Minna Kauppi – Suunta/vaisto* (Ari Vääntänen).

Kieli ja kansakunta

”OPETELKAA ruotsia, juntit. Maailmankuvanne avautuu kummasti”, Juha Hurme häرنäsi syksyllä 2017, kun hänet palkittiin kirjallisuuden Finlandia-palkinnolla. Kansallisteatteriin kokoontunut kulttuuriyleisö hurrasi, mutta kulttuuriministeri närkästyi. Suomalaisuuden liitoakin johtanut, perussuomalaisesta siniseksi muuttunut Sampo Terho toivoi twiitissään anteeksipyyntöä.

Monella muullakin tiukkapipolla taisi jäädä tavoittamatta Hurmeen viesti, joka oli ilmaistu lempeällä ironialla. Suomen kielen suurmiehet Mikael Agricola ja kirjailijanimellään Kivi muistettu Alexis Stenvall olivat molemmat kaksi- tai monikielisiä – ja vain siksi kykeneviä mainetekoihinsa.

Oikeastaan ”Suomi” ideoitiin 1800-luvulla pitkälti ruotsiksi saksalaisperäisen romantiikan ja nationalismin pohjalta. Runeberg kirjoitti sen runoiksi, Snellman valtiofilosofiaksi ja Topelius historiallis-maantieteelliseksi kokonaisuudeksi. Myyttisen sydämensä se sai suomeksi Lönnrotin työpöydällä *Kalevalasta*.

”SUOMEN KIELI / on minulle ikkuna ja talo / minä asun tässä kielessä”, kuuluu Pentti Saarikosken usein lainattu luonnehdinta, joka vapauttaa hengenmiehen sidoksista paikkaan ja kansallisuuteen. ”Se on minun ihoni.”

Janne Saarikiven kiinnittyminen suomeen ei ole sen vähäisempää, vaikka vetävässä kirjassaan *Suomen kieli ja mieli* (2018) hän turvaa viime kädessä valtioon pienen kielialueen elinvoimaisuuden vaalijana.

Silti suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen professori on kaukana ahdasmielisestä kielinationalistista. Hänen mielestään etsittäessä sitä, ”mikä suomen kielessä tekee ihmisestä kulttuurisesti suomalaisen, tulee osan vastauksesa kuulua: ruotsin kieli”.

KESKUSTELUA ruotsin kielestä Suomessa dominoi (taloudellinen) hyötyajattelu, jota puheet kulttuurisesta rikkaudesta koristavat. Harva tulee miettineeksi sen merkitystä, että Suomen ja suomalaisuuden olemusta uusinnetaan ja uudistetaan koko ajan myös ruotsiksi.

Etnonationalisteille se lienee karvas pala, nieltävissä lähinnä perinteen ja historiallisen jatkumon merkeissä. Samaa ymmärtämystä ja turvaa ei enää riitä ”uussuomalaisuuden” kasvulle.

Kotimaisten kielten taitoa on pidetty maahanmuuttajien avaimena kotoutumiseen ja työmarkkinoille. Uusien suomalaisten sopeutumisesta on kuitenkin pitkä matka siihen, että he pystyvät ja pääsevät osallistumaan ”Suomen” määrittämiseen.

Kielenvaihto suomeen luonnistui kansakuntaa luotaessa osalta sivistyneistöä ja kansaakin, mutta kaikilta sitä ei edellytetty. Kuinka käy kielellisten syvärakenteiden ja suhteiden nyt, kun olemme jo valmiiksi englannin edessä rähmällään?

Demokraatti 15.10.2020

J. K. Paasikivi 150 år

I NOVEMBER blir det 150 år sedan J. K. Paasikivis födelse. Under det pågående jubileumsåret har Paasikivi Samfundet tillsammans med olika samarbetspartner organiserat flera evenemang där Paasikivis livsverk och arv har presenterats ur olika synvinklar. Han hann ju delta i så mycket, inte bara som president och statsminister, politiker och diplomat, utan också inom närings- och kulturlivet.

Paasikivi blir ofta ihågkommen för sin östpolitik, vänskapspolitik – eller försoningspolitik – mot Sovjetryssland som han ledde efter andra världskriget. Men Paasikivis geopolitik hade alltid flera väderstreck: söder, dvs. Tyskland, inte minst 1918 eller 1941; och det anglosaxiska väst i handels- och finansrelationer, också under det tidiga kalla kriget.

På 1930-talet var Paasikivi en central figur då Finland sökte säkerhet i sin utrikespolitik genom en nordisk orientering. Nordens och Sveriges roll blev allt viktigare efter kriget. I sina anteckningar, sk. ”punktlistor” och tal brukade Paasikivi börja med de nya goda relationerna med Sovjetunionen men lyfte genast fram Nordens betydelse på andra plats.

På måndag 19.10. hade ett svenskspråkigt seminarium (eller webinarium) på Kulturcentrum Hanaholmen ett motto från Paasikivi: ”I de nordiska länderna känner vi oss hemma.” I sina dagböcker betonade han att för finländare representerar Sovjetryssland en främmande värld.

Det var två aspekter som, enligt Paasikivi, speciellt band Finland till övriga Norden – och genom Norden allmänt taget till västvärlden, skulle jag tillägga. Först, Sveriges intresse för ett självständigt och demokratiskt Finland. Och med anknytning till detta, svenska språkets ställning i Finland.

Seminariet med insatser från ambassadör Mats Bergquist, seniorforskare Gunilla Herolf, docent Hanna Ojanen och professor Henrik Meinander kan ses på youtube.

Facebook 21.10.2020

Trumpia odottaa murskatappio, mutta mitä tapahtuu sen jälkeen

”JOSKUS vaalikampanjan käänteen näkee paljain silmin kuin puun, joka saa ratkaisevan iskun kirveestä ja alkaa kaatua”, *Helsingin Sanomien* Laura Saarikoski kirjoitti 17. lokakuuta 2016 Washingtonista. Yhdysvaltain presidentinvaaleihin oli aikaa kolme viikkoa.

Lukuisat naiset syyttivät Donald Trumpia kourimisesta ja ahdistelusta, ja julkisuuteen saatulla nauhoitteella tämän kuultiin vielä leuhkivan käytöksellään. ”Locker room talk”, pulaan joutunut presidenttiehdokas vähätteli vanhoja pukuhuonepuheitaan poikien kesken.

Peli vaikutti selvältä, sillä vastaehdokas Hillary Clintonin etumatka revähti kannatusmitauksissa jo yli kymmeneen prosenttiin. Tästä ei Trump enää nousisi, viestittivät muutkin tutut Atlantin takaa, sekä politiikkaa seuraavat ammattilaiset että muuten valveutuneet kansalaiset.

HELSINKILÄISELTÄ kotisohvaltani käsin rohkenin epäillä, mutta en sentään ennustaa. ”Donald Trump on edennyt kaikkia perinteisiä pelisääntöjä rikkoen kohti maalia – ja voi loppusuoralla heittäytymisen myötä vielä vaikka voittaakin”, kirjoitin vaalinalusviikolla (5.11.).

Ajatus ensimmäisestä naispresidentistä ei selvästikään ole sytyttänyt Yhdysvalloissa yleisoptimistista kuhinaa ja tunnetilaa, että nyt oltaisiin rikkomassa lasikattojen lisäksi myös muita rajoja, uuden sarastuksen äärellä. Ollaan kaukana kahdeksan vuoden takaisesta Obama-maniasta. Surullista todeta, että kaikkien skandaalien jälkeenkin tämän hetken epämääräinen ”ajan henki” pelaa edelleen Trumpin pussiin.

Neljä päivää myöhemmin imaisin peukalosta yhden näkökulman selitykseksi, mikä ratkaisi vaalin:

Valkoisten matalasti koulutettujen miesten virta demokraattiehdokkaiden äänestäjistä Trumpin taakse oli huomattavasti vuolaampi kuin republikaaninaisten kääntymys tukemaan Clintonia.

Kukin voi sitten makunsa mukaan arvioida tai peräti syyllistää, pettivätkö tässä miehet äänestämällä miestä vai naisten välinen sisarsolidarisuus.

NELJÄN vuoden takaiset yllätykset ovat kummitelleet itse kunkin mielessä niin, että analytytikot ovat olleet poikkeuksellisen varovaisia ennakoimaan tämänkertaisen vaalin tulosta. Omaa asiantuntemusta ei haluta altistaa politiikan epävarmuuksien alttarilla.

Näin kaukaisen nojatuolistategin näkökulmasta Donald Trumpia näyttäisi odottavan murskatappio. Hän on nyt koeteltu kortti, joka ei tule ulkopuolisena puhdistamaan Washingtonin politiikan rämettä. Sotkut ovat hänen johtajuutensa aikana vain syventyneet ja levinneet.

Tappiota povaavia gallupeja sopii toki epäillä, mutta luulisi niiden tekijöiden oppineen jotain edellisestä kerrasta. Vilkastunut vaaliosallistuminen viittaa poliittiseen mobilisaatioon pareminkin vallan vaihtamiseksi kuin sen pönkittämiseksi.

Mikään (korona-)ajan hengessä ei pelaa nyt Trumpin pussiin. Paitsi ehkä se, että demokraatit tuhrivat omassa ehdokasasettelussaan mahdollisuutensa päästä tulevaisuuden tuulien nosteseen.

Jos Hillary Clinton yhdistettiin 69-vuotiaana kandidaattina aviomiehensä Billin 1990-luvun presidenttikausiin, niin 77-vuotias Joe Biden ei ole sen tuoreemmalta tuntuva kasvo palveltuaan kahdeksan vuotta Barack Obaman varapresidenttinä.

KUN YHTÄ valitaan, niin voittaja vie koko potin, oli vaali sitten tasainen tai ei. ”Winner takes it all”, kuten Trump viime kerralla osoitti, vaikka sai koko valtakunnan mittakaavassa lähes kolme miljoonaa ääntä vähemmän kuin kilpailijansa Clinton.

Tällä kertaa on poikkeuksellisen painavat syyt toivoa, että äänestyksen tulos olisi mahdollisimman selvä ja (Bidenin) voittomarginaali leveä. Trump on jo etukäteen hämmentänyt demokration pelisääntöjä vihjaamalla, että hän ei välttämättä tule noin vain alistumaan vaalilippujen valtaan.

Korkeimman oikeuden tuomarin nimitystäkin piti kiirehtiä muun muassa siltä varalta, että siellä saatetaan märehtiä vaalitoimitusta vielä kuukausia itse äänestämisen jälkeen. Tasaväkinen tulos voi avata väylää hämmennykselle, jonka rinnalla Floridan ääntenlasku vuonna 2000 näyttää harmittomalta farssilta.

mikkomajander.fi 28.10.2020

YLE AREENAN sivulla luvataan, että tämän aamun jälkiviisaat ”antavat veikkaukset seuraavasta USA:n presidentistä”. Vaikka formaatti on leikkisän keskusteleva, ennustamaan ei kuitenkaan rohjennut kukaan.

Anu Partanen: En mä osaa sanoa. Ja en mä kyl usko, että kukaan osaa sanoa, joten must se veikkaus on yhtä tyhjän kanssa.

Kreetta Karvala: Mä heitän noppaa.

Jan Erola: Neljä vuotta sitten tapahtui mahdoton.

Karvala sai sentään kakistelluksi olettavansa, että Biden voittaa. Erola väitti, että häntä ”kiinnostaa enemmän mitä senaatissa tapahtuu”. Eli kovin kaartelevasti tässä mennään kohti vaaleja, kuten pari päivää sitten blogissani viittasin. Oma pää tosin taisi joutua siinä samassa jälkiviisaiden pölkylle.

Facebook 30.10.2020

AAMUTV:SSÄ esiteltiin, miltä Yhdysvaltain presidenttiehdokkaiden ”somekuplat” näyttävät. Toisella on kuulemma esillä huomattavan paljon kauniita naisia. Toisella taas kuvia Donald Trumpista. – Miten sitä lapsena arvuuteltiin: Kumpi ja Kumpi tappeli. Kumpi voitti?

Facebook 2.11.2020

Ihmettelyjen päivä, dagen efter

”DEWEY saanee voiton – Truman kansan ihailun”, *Helsingin Sanomat* otsikoi äänestyspäivänä tiistaina 2. marraskuuta 1948. ”Vain harvoin aikaisemmin on Yhdysvaltain presidentinvaalin tulosta pidetty niin vuorenvarmana ennakolta kuin sitä nyt pidetään”, lehden kirjeenvaihtaja Eero Petäjäniemi raportoi Lontoosta käsin.

Ennuste nojasi mielipidemittauksiin sekä siihen tunteeseen, että kaksipuoluejärjestelmässä oli 15 vuoden jälkeen aika vaihtaa republikaani valtaan. Demokraatit olivat sitä paitsi pahasti hajallaan. Kannatusta söi vasemmalta uuden edistyspuolueen ehdokas Henry Wallace, F. D. Rooseveltin entinen varapresidentti, jota kommunistit kannattivat kuin omaansa.

Trumanin toinen ”surunlapsi” oli dixiekraatti Strom Thurmond, jonka etelävaltioiden kiivailijat olivat asettaneet ehdolle vastalauseena presidentin ”neekeripolitiikan johdosta”. Oman rikkansa vasemmiston vaalirokkaan antoi sosialistien ehdokas Norman Thomas, jos kohta hänen kannatuksensa oli kutistunut suuren lamakauden luvuista marginaaliseksi.

SEURAAVAN päivän lehdessä oli varovaisempi sävy, vaikka vaalien erikoiseksi merkitykseksi mainittiin edelleen, ”että demokraatit nyt menettänevät presidentinpaikan”. Aamuyön kello kahteen mennessä saapuneista tiedoista päätellen äänestys oli sujunut yllättävän tasaväkisesti. ”Deweyllä näyttää ensi silmäyksellä oleva voimakkaampi kannatus, mutta kokonaan mahdottomana ei pidetä, että ennustukset Trumanin suuresta tappiosta joutuvat häpeään.”

Ja niin ne myös joutuivat. *Helsingin Sanomien* pääkirjoituksen mielestä ulkomaiden mielipidettä oli johdettu harhaan. Trumanin voitto osoitti, ”miten väärin voidaan esittää ja tulkita yleistä mielipidettä jopa Yhdysvalloissakin, jossa mielipidetutkimus on kehitetty sangen pitkälle”.

Petäjäniemi kirjoitti yleisestä ihmettelyjen päivästä, ”jolloin poliittisilla asiantuntijoilla ei ole mitään muuta syötävää kuin ne miljoonat väärät sanat ja ennustelut, joita he ovat kuukausien aikana kirjoittaneet ja painaneet presidentinvaalien odotettavissa olevasta tuloksesta”.

MARKKINATUTKIMUSTEN menetelmät ovat sittemmin kehittyneet, mutta näköjään niissä voidaan yhä mennä samaan tapaan pieleen kuin yli 70 vuotta sitten. Inhimillisesti katsoen se tuntuu jotenkin lohdulliselta. Ihmismielen saloja ja käyttäytymisen ehtoja ei ehkä sittenkään tavoiteta aukottomasti tieteellisesti mallintamalla ja algoritmien avulla.

”Vennamo tyrmäsi tietokoneenkin”, *Ilta-Sanomat* uutisoi maaliskuussa 1970 Suomen eduskuntavaalien tulosta. SMP:n puoluesihteerin Eino Poutiaisen ”roknoosi” maakuntien kiertämisen pohjalta piti paremmin kutinsa kuin Yleisradion upouudet ATK-laitteet. Timo Soinilla taas oli vuoden 2011 jytkeyn hyvä kenttätuntuma suoraan turuilta ja toreilta.

Mutta nuo olivat uusia läpimurtoja maassa, joka Yhdysvaltojen mittakaavassa olisi osavaltioksikin pieni. Laskennallisia korjauskertoimia rukataan aina menneisyyden kokemuksiin vasten. Nyt mielipidemittajat joutuvat häpeään riippumatta siitä, riittääkö Donald Trumpin vaalitulokset presidenttimandaatin uusimiseen vai ei.

Mies ei tullut enää mistään puskista, vaan Valkoisesta talosta.

VAALEISSA painavat yleensä enemmän tulevaisuuteen kohdistuvat odotukset kuin menneet teot. Lupaus muutoksesta on usein opposition vahvin kortti, mutta toimiakseen siihen tulisi sisältyä vetoava visio. ”Change We Can Believe In”, kuten Barack Obama vakuutti vuonna 2008, rinnallaan varapresidenttiehdokas Joe Biden.

Tuon lupauksen lunastaminen jäi monen mielestä kahdeksassa vuodessa puolitiehen, kun sisäiset kuilut vain syvenivät eri leirien välillä. Biden yritti nyt tarjota toiveen eheytymisestä, johon rikkirepeytyneessä Yhdysvalloissa on pitkä matka kenen tahansa johdolla. Uskottavaa tulenkantajan auraa on hänen ympärilleen vaikea rakentaa.

Puhtaalta pöydältä ei pääse aloittamaan kumpikaan ehdokas, kumman huomaan valta ja valtakunnan avaimet sitten lopulta luovutetaankin. Tätä kirjoitettaessa tilanne on vielä auki. Pelot pitkittyvistä oikeuskäsittelyistä vaalin ratkaisijoina kummittelevat nyt pahemmin kuin vielä eilisen äänestyspäivän alla.

VAPAAT vaalit on demokratian juhla, jossa joka naisen ja miehen ääni pitäisi käyttää tasavertaista valtaa. Kovin ylevältä ei tänään *dagen efter* kuitenkaan tunnu, vaikka Yhdysvalloissa on äänestetty ahkerasti. Mobilisaation rinnalla tulisi kulkea kilpailijoiden – toisin ajattelijoiden – kunnioittaminen.

Bidenin selkeää voittoa ennustaneiden epäonnistumisen ohella Yhdysvaltain presidentinvaaleista 2020 on vaarassa jäädä valju maku hukatusta mahdollisuudesta, jonka myötä liberaali demokratia olisi poliittisena järjestelmänä viimein aloittanut nousunsa rämettymisen suosta.

mikkomajander.fi 4.11.2020

I dag firas svenska dagen – Sanna Marins regering får gott betyg

Hur jobbar regeringen Marin rent konkret för svenskan i Finland? Och spelar det någon roll att statsministern själv är dålig på Svenska? VBL/ÖT har frågat några experter.

[...]

Mikko Majander, samhällsanalytiker på tankesmedjan Magma, säger att regeringen Marin jobbar bra med svenskspråkiga glasögon sett. Det gäller speciellt efter den förra regeringen som leddes av Juha Sipilä (C).

– Man kan säga att förändringen gått från den ena ändan till den andra.

REGERINGEN Sipilä bestod av Centern, Samlingspartiet och Sannfinländarna (Blå Framtid). Inget av partierna ivrar för de så kallade svenska frågorna. Sannfinländarna vill bland annat göra svenskan frivillig i skolan.

Nuvarande regering består av SDP, Centern, De gröna, Vänsterförbundet och Svenska folkpartiet. Enligt Majander säger det sig självt att attityden till svenskan blir en annan.

– Historiskt kan man dra den slutsatsen att mer vänsterorienterade regeringar överlag är mer positiva till minoriteter. SDP, Gröna och Vänsterförbundet är alla ganska positiva till svenskan. Och SFP är givetvis i särställning i den frågan. Centern är mer finsorienterat, men de behöver SFP som borgerlig partner i regeringen. Tröskeln för att utmana i Svenska frågor är därför hög, säger Majander.

[...]

Vasabladet 6.11.2020 (Anna Sourander)

MUUTTOJEN yhteydessä on siirtynyt työhuoneesta toiseen pahvilaatikkoja, joiden sisältöjä en ole ehtinyt enkä jaksanut seuloa. Sen verran hidasta ja pölyistä puuhaa on plarata läpi esimerkiksi läjäpäin vanhoja lehtileikkeitä.

Nostalgia herää ja unohtuu lukemaan, että olenko minä joskus ollut tuollaisestakin innostunut. Ja poikiko se harrastus mitään sen kummempaa, tutkielmaa tai edes artikkelia.

Vastaaan tulee yllätyksiä, aineistoa, jonka on täysin unohtanut. Kuten esimerkiksi kolumni kesältä 2002, jolloin olen ollut vaikuttunut vuosituhannen vaihteen tunnelmat vanginneesta Jonathan Franzenin romaanista *The Corrections* (2001; suom. *Muutoksia*, 2002).

Pari kertaa täytyy tosin hieraista silmiä, ennen kuin tunnistaa kirjoittajakuvan siloposken omaksi naamakseen.

Temaattisesti teksti olisi sopinut mukaan kulttuuria, historiaa ja politiikkaa risteyttävään koelmaan *Lukemisen hulluus* (2014), jonka myöhemmin kasasin itselleni 50-vuotislahjaksi. Jokin kämmi juttuun näyttäisi tulleen lehden toimituksessa, mutta alkuperäiskäsikirjoitusta ei ole kuin kenties jonkun vanhentuneen kovalevyn uumenissa.

Julkaistaanpa juttu ohessa uudelleen.²⁰ Suomen sija Pohjolan ja Baltian koordinaatistossa kun on säilynyt kiinnostukseni kohteena, muun muassa tänä syksynä ilmestyneessä kirjassa *Komplekseja, kilpailua ja kumppanuutta* (2020).

Ja *Muutoksia* otan ensi kesänä uudelleen lukuun. Franzenista tuli kyllä muun muassa *Time Magazine*n kansikuvapoika, mutta hänen myöhemmät teoksensa eivät ole yltäneet aivan vastaavaan potkuun.

Suomi-kuvaa (2002)

VUOSISATOJEN varrella Suomea on sodittu, saunottu ja soitettu maailmankartalle. On hakka-
peliitat ja talvisota, Väinämöinen, sisu ja Sibeliuksen sinfoniat.

Kilpakenttien sankarit ovat oma lukunsa, dopingilla tai ilman. Primitiiviselle kansalle sopi pitkänmatkanjuoksu, mutta kehityksen myötä saatiin ratti käteen ja auto alle. Tänään häkkiset ja rallitähdet kuljettavat ympäri maailmaa samaa soihtua, jota Kolehmainen, Nurmi ja Viren kantoivat aikansa kunnalla.

²⁰ Sittemmin kellarin pölyistä osui käteen 16.7.2002 päivätty printti otsikolla 'Suomi-kuvaa etsimässä', josta julkaistu kolumni on toimituksessa lyhennelty. Tässä käsikirjoitusversio.

Kulttuurijengillä on omat suosikkinsa Alvar Aalosta lähtien. Monet nostaisivat myös mielellään Urho Kekkosen kansainväliseen valtiomiesgalleriaan, vaikka ETYK:n isännältä jäi Nobelin rauhanpalkinto harmittavasti yhden äänen päähän.

Maailmalla pienen maan maine on hidas juurtumaan ja vielä hitaampi muuttumaan. Nokia on ottanut Ericssonista pitävän tuntuksen niskalenkin teknomaatelluksessa, mutta kansainvälisessä tietoisuudessa Suomi on vielä kaukana rakkaasta länsinaapuristaan Ruotsista.

Esimerkiksi Jonathan Franzenin mainiota romaania *The Corrections* lukiessa tulee mieleen, että Yhdysvalloista käsin Suomi sijoittuu yhtä hyvin Baltian kuin Skandinavian maiden joukkoon. Valtameren takaa katsottuna tällaisella hienojakoisuudella ei tietenkään ole merkitystä, mutta siksi se onkin omalla tavallaan paljastavaa.

Kun kirjassa eläkeläispariskunta lähtee keskilämmen pikkukaupungista lomalle, valitsee se Nordic Pleasurelinesin risteilyn laivalla, joka on saanut nimensä Gunnar Myrdalin mukaan. Aluksen Abba-estradilla soi hevimetallipolkka, ja huvitella voi myös Peppi Pitkätossun tanssisalissa tai Ingmar Bergmanille omistetussa elokuvateatterissa.

August Strindbergin huoneessa yksikäsitiset rosvot nielevät amerikkalaisen keskiluokan irtokolikoita. Pär Lagerkvistin baarissa nautitaan lakkalikööriä, jota tarjoilee nahkanuttuun pukeutunut kääpiö viikinkikypärä päässään.

Myös Tanska ja Norja pääsevät esille perinteisen korkeakulttuurin alueella. Lukuelämyksiä on tarjolla Knut Hamsunin kirjastossa, ja Ibsen-promenadin jälkeen voi nauttia illallisen, joka on katettu Søren Kierkegaardin saliin.

MISSÄ ON SUOMI? *Finlandia* tosin vilahtaa *Peer Gyntin* rinnalla Edvard Griegin musiikkihuoneen ohjelmistossa, mutta muuten Kalevan kansa jää anonyymiksi. Vaippojensa kanssa tuskaileva vaari sentään odottelee hytissään, että ihana suomalaisneito tulisi sijaamaan hänen vuoteensa.

Ehkä hyvä näin – Franzen kun ei säästele satiiria kuvatessaan skandinaavien keskinäistä piikittelyä. Norjalaispariskunta luennoi ruokapöydässä paskantärkeänä, kuinka he ovat suurta lukijakansaa. Inga Nygren kehuu, että hänen miehensä Per pistelee vuosittain muun ohessa teoksen jokaiselta kirjallisuuden nobelistilta, mieluummin alkukielellä.

Ruumiinkulttuurin puolella sitä ollaan maailmankuuluja hiihtäjiä, murtomaassa lyömättömiä, mutta myös alppilajeissa on tullut menestystä. Ja eläke-edut ne Norjassa vasta ovatkin erinomaiset, mikä sopii maalle, joka on Euroopan suurin raakaöljyn tuottaja.

Että norjalaiset osaavat olla tylsiä ja jaksavat jäkättää, kuiskaa Stig Söderblad kuuluvasti ja latkii kahdeksatta kupillistaan kahvia. Hänen omat bisneksensä tuntuvat liittyvän asekauppaan. Tu-

losta on tullut ainakin sen verran, että hänellä on varaa pitää yllä upeaa vaimoa, entistä estraditaiteilijaa, joka liihottaa laivalla kuin liikkuva riskitekijä heikkosydämisten herrojen keskuudessa.

Signe-rouva ymmärtää maallisen päälle, mutta osaa myös hieraista naapuriensa hermo-keskusta huomauttamalla, että sata vuotta sitten Norja oli vielä Ruotsin siirtomaa. Materialististen Söderbladien häpeilemätön elämästä nautiskelu nujertaa henkiset Nygrenit, jotka poistuvat loukkaantuneina kuvasta.

JOS NORJALAISILTA ja ruotsalaisilta edellytetään itseironiaa heistä hahmottuvan karikatyyrin ääressä, niin liettualaisilla kuulemma *The Corrections* pistää suorastaan vihaksi. Itämeren alueeseen ”viehättynyt” Franzen on valinnut jostain syystä Liettuan maaksi, jossa hajonneen neuvostoimperiumin raunioille levittäytynyt rosvokapitalismi rehottaa raadollisimmillaan.

Maan talous- ja yhteiskuntaelämä esitetään romaanissa yhdistelmänä huijausta, korruptiota ja anarkiaa, joka ei voi olla sortumatta väkivaltaan. Asenteessa on suurvallan pöyhkeyttä, jossa ei piitata tuon taivaallista periferian paikallisista olosuhteista. Kuvaus on tietysti symbolinen, mutta se ei pure yhtä lempeällä tavalla kuin veistely skandinaavien kustannuksella.

Kun amerikkalaisperheen humanisti hulttiopoika yrittää viime hetkellä pelastautua romahtavasta Liettuasta takaisin sivistyksen pariin, asettuu hän jonottamaan sen lentoyhtiön luukulle, jolla on eniten lähtöjä pois Vilnasta. Lufthansa, Aeroflot, vai puolalainen LOT? Ei, vaan valinta osuu Finnairiin (joka oikeasti lentää Vilnaan kahdesti päivässä).

Fiktio kanssa ei voi riidellä. Mutta Suomi-kuvan vaalijat saattavat huokaista, että mieluummin sittenkin vaikka omahyväisten ruotsalaisten ja norjalaisten besserwissereiden kanssa kahvipöydässä kuin postsosialistisessa Baltiassa.

Facebook 12.11.2020 / Uutispäivä Demari 19.7.2002

AIKAISEMMIN pohdiskeltiin, onko avoimessa yhteiskunnassa sopivaa peittää kasvot mielenosoituksessa. Nyt varustelu on tämä [kuva: huppu päässä ja maski] ruokakauppaan mennessä.

Hiukan haaveilin, että viinikauppias olisi kysynyt nuorekkaan katseeni ja habitukseni takaa ikää ja papereita. Ei kysynyt.

Facebook 13.11.2020

Ääniharava vaihtuu kuntavaaleissa

KUNTAVAALIEN kampanja-asetelmat alkavat loksahdella lähtökuoppiinsa. Viikko sitten kävi selväksi, että lähes 30 000 äänen harava neljän vuoden takaa Jan Vapaavuori ei ole käytettävissä, kun Kokoomus yrittää pitää Helsingissä pormestarin paikan ja koko valtakunnassa suurimman kuntarykenteen aseman.

Perussuomalaiset ovat haastaneet molemmat tavoitteet. Helsingin pormestariksi he tarjoavat ykkösnyrkkiään Jussi Halla-aho, ja kuntavaaliehtokkaita puolue kertoo keräävänsä ympäri maata aivan toista tahtia kuin aikaisemmin. Maakuntien perinteinen valtiasta vapisee, vaikka Anni Saarikko tervehtisi demokraattista kilvoittelua kuinka positiivisella asenteella.

ÄÄNIMASSOJEN pääpaino on pääkaupunkiseudulla ja muissa yliopistokeskuksissa. Ne ovat olleet pitkään SDP:n kannatuksen murheenkryyni. Viime kuntavaalit menivät niissä sosiaalidemokraateilta penkin alle, vaikka olosuhteiden piti olla epäsuositun porvarihallituksen alla oppositiopuolueelle otolliset.

SDP linjasi vaalien jälkeen kaupunkipolitiikkansa vahvistamisen jonkinlaiseksi kärkihankkeeksi, jonka vetäjäksi nimettiin puolueen silloinen ensimmäinen varapuheenjohtaja Sanna Marin, Tampereen tähti. Kovin paljoo ei tuon projektin tuloksista ole kuulunut, tai sitten ne ovat sosiaalidemokraattien strategisia salaisuuksia.

Sanna Marin sen sijaan on singahtanut valtakunnanpolitiikan huipulle. Hänen megasuosionsa on SDP:n vaalivaltti, mutta sen säteilyä kuntatason äänestyspäätöksiin on sekä vaikea että ennenaikaista arvioida.

Puoli vuotta on politiikassa edelleen pitkä aika, ei vähiten pääministerille ja hänen puolueelleen. Rahtusen päälle parinkymmenen prosentin kannatus mielipidemittauksissa ei ole niin suuri, että siitä olisi varaa sulaa yhtään pois. Vuoden 2017 tulos 19,4 % oli aikanaan SDP:lle selvä pettymys.

HELSINGISSÄ sosiaalidemokraateilla on joka tapauksessa vuosikymmenten luisun jälkeen pitkää aikaa iskun paikka. Kokoomuksen rivit ovat sekaisin, ja kaupungin kakkosvoimaksi vakiintuneet vihreät ovat nykyhallituksen ja koronan aikana menettäneet sekä aloitetta että ”glamouria”.

Nasima Razmyar on pormestariehdokkaana SDP:lle tunnettu ja hyvämaineinen keulakuva. Lisää kilpailijoita kaivataan lähtöviivalle, mutta odotettavissa tuskin on yhtä leimallista pormestari-vaalia kuin edellisen kerran ensihuumassa. Uudessa hallintomallissa on ollut ongelmansa.

Valta jakautuu pääkaupungissa niin kuin muuallakin valtuuston voimasuhteiden mukaan. Sieltä ei tule löytymään enemmistöä Halla-ahon pormestariuden taakse, vaikka tämä perisi ääniku- ninkuuden ja Perussuomalaiset nousisi suurimmaksi poliittiseksi ryhmäksi. Tuollaista tulosodotusta ei tue se, että tähän asti Helsinki on ollut myös jytkyvaaleissa Perussuomalaisten heikoin vaalipiiri.

mikkomajander.fi 14.11.2020

”Hans roll efter krigen var helt avgörande för Finland som nation”

JUHO KUSTI Paasikivi (Johan Gustav Hellstén) föddes för 150 år sedan till ett liv som till en början bara verkade gå utför.

När Juho Kusti var fyra år gammal dog hans mamma, tio år senare gick pappan bort.

Barndomen var ekonomiskt sett svår, familjen hade efter ekonomista missöden närmast klättrat nedåt på den sociala stegen.

Man kan säga att Paasikivi var den av Finlands presidenter som kommit från de svåraste förhållandena, trots de många historierna om Kekkonen som föddes i en rökbastu i norra Savolax.

Mikko Majander, docent i politisk historia vid Helsingfors universitet och analytiker på tanke- smedjan Magma, hur syntes Paasikivis svåra barndomsår i hans senare politiska liv?

– Jag tror det gjorde att han förstod sociala aspekter i samhället, trots att han var en konservativ högerpolitiker. Han trodde också på meritokrati, att man belönas enligt personliga för- tjänster, inte social bakgrund. Han var mycket noggrann när han utsåg tjänstemän, kandidaten skulle vara rätt mängd tjänsteår och utbildning bakom sig.

Trots att han var konservativ, och knappast hyste höga tankar om demokrati, för att inte tala om socialdemokrati, så var han ju speciellt som president en pragmatiker. Han godkände ytterväns- tern i regeringen, han drev igenom krigsansvarighetsprocessen mot sin egen övertygelse....

– Han var kanske pragmatisk, men inte utan principer. Han avskydde krigsansvarighets- processen, men förstod att den var nödvändig för att bygga upp den nya utrikespolitiken mot Sovjetunionen.

– Men han förstod att sätta gränser också. Han visste att man måste upprätthålla en trovärdig demokrati för att inte västvärlden skulle börja tro att man gled in i Sovjetlägret.

Är det därför han var en så enveten nordist?

– Begreppet Nordist kan innefatta olika aspekter. För Paasikivi betydde Norden kanske inte på samma sätt som för socialdemokraterna, en politisk samhällsform, folkhemmet. Hans nordism baserade sig mer på geopolitik, utrikespolitik.

– När han i sina privata dagböcker skrev att Finland inte kan gå emot Sovjetunionen, tillade han alltid som andra punkt att Finland tillhör Norden, att Sovjetryssland är för oss en främmande värld, ett främmande samhällssystem.

– Finland tillhörde alltså inte öst, men fick inte vara en full del av västvärlden, alltså var man ett nordiskt land – och därmed ändå en del av väst. Så resonerade Paasikivi.

Hur stor andel hade just Paasikivi i att Finland klarade sig under farans år efter kriget?

– Jag tycker hans roll var mycket stor, i många fall helt avgörande för Finland som nation.

Ingen visste ännu 1945 vartåt det kan barka för Finland – var det skicklighet eller tur att balansera rätt?

– Han skriver i sin dagbok om ett möte med en åldrande Mannerheim: Vi kan inte vara säkra, men vi måste ha en arbetshypotes. Paasikivis arbetshypotes var att Sovjetunionen har ett säkerhetsintresse i Finland som vi måste acceptera och inte gå emot.

– Men utöver det finns inrikespolitiken och vårt samhällssystem. Det måste vi själv bestämma om. Inte visste han eller någon annan om det skulle lyckas, men det hjälpte att ha starka samhällsinstitutioner att luta sig mot. Han kunde använda riksdagen som ett skydd mot trycket från östgrannen. ”Mot riksdagens vilja kan jag icke agera”, sa han till ryssarna.

På så sätt kunde han alltså förhåla sovjetiska krav. Men i dagböckerna ger han också uttryck för oro, rädsla, ”tämä on hirmuista”. Han var inte utan känslsvall.

– Han ventilerar sina känslor i dagböckerna, jo. När de publicerades blev man förvånad över vad han skrev om Sovjet. Utåt höll han masken, det man tänker privat säger man inte.

– Han kunde förstås ge utlopp för känslorna, skrika och gräla på politiker som besökte honom. Men det betydde inte att han inte kunde kontrollera sig sedan när det behövdes, under nästa besök.

Har Paasikivi några drag som dagens politiker kunde ta efter?

– Det är viktigt att kunna fundera på stora saker, Finlands läge på kartan och internationell politik. Vi tänkte kanske att när vi gick in i EU så var det en slutpunkt för historien. Paasikivi skulle

inte ha tänkt så. Han skulle ha fortsatt fundera på maktbalansen i världen. Inte sysslat med små politiska strider i dagspolitiken.

Svenska Yle 28.11.2020 (Freddi Wahlström)

PRESIDENTTIEN painoarvo heilahtelee historian muistipörssissä. Päivän HeSasta luen, kuinka J. K. Paasikiven satavuotissyntymäpäivää juhlittiin 50 vuotta sitten Helsingin A-messuhallissa. Tasavallan presidentti Urho Kekkosen lisäksi puhuivat ylipormestari Lauri Aho, Ruotsin ulkoministeri Torsten Nilsson ja Neuvostoliiton varapresidentti Aleksander Ljashko.

Eilen vietettiin Paasikiven 150-vuotisjuhlaa Helsingin kaupungintalolta verkon välityksellä. Siinä mielessä Juho Kusti on säilyttänyt hyvin asemiaan, että tälläkin kertaa puhuivat presidentti ja pormestari. Neuvostoliiton edustuksen puuttumisesta ei osaa olla erityisen pahoillaan. Henkilökohdaisesti smikrasi, että Svenska Yle noteerasi juhlinnan aiheen sekä TV-uutisissa että verkkosivuiltaan.

Facebook 28.11.2020

Markkinataloudessa työn arvostus mitataan palkoissa

NÄIN itsenäisyyspäivän tienoilla Suomen ritarikunnat jakavat tuhansia kunniamerkkejä tavalla tai toisella ansioituneille kansalaisille. Sosiaalisen median perusteella palkituksi tulleet tuntuvat olevan nöyrän kiitollisia ja otettuja saamastaan tunnustuksesta.

Hyvä niin. Tasavalta kiittää, eikä se sille paljoa maksa. Suomalaiset kunniamerkit ovat kuumemman kysytyjä myös Ruotsin puolella, sillä kuningaskunta lopetti 1970-luvulla omien prenikoidensa myöntämisen muille kuin kuningashuoneen jäsenille ja ulkomaalaisille.

Kaikille kunniamerkit eivät ole kelvanneet. Ruotsin sosiaalidemokraattiset pääministerit eivät ole ottaneet niitä vastaan. Samaa periaatteellisuutta ovat soveltaneet muun muassa Suomen pitkäaikaisimmat pää- ja ulkoministerit Kalevi Sorsa ja Erkki Tuomioja.

LEHTITIETOJEN mukaan tämän vuoden kunniamerkkien saajissa oli useita asiantuntijoita, jotka ovat olleet johtamassa Suomen kamppailua koronavirusta vastaan. Jokainen heistä on varmasti tunnustuksen hyvin ansainnut.

Sitä en tiedä, minkä verran huomionosoituksia on riittänyt taistelun ruohonjuuritasolle asti: sairaaloihin, joissa on painettu suojarahusteet päällä raskaita ja vaarallisiakin vuoroja, valmiuslainkin velvoittamana.

Vaikka työn arvostus on tärkeää, voi olla, että moni hoitaja ottaisi kunnian mieluummin rahana. Mutta julkisen talouden vain pahemmaksi käyvä alijäämä luo lohduttoman näköalan matalapalkkaisten hoivatöiden tulevaisuuteen.

Sari Sairaanhoitajalle luvattiin aikanaan viisisatanen lisää likkaa, ja siitä seurasi muille aloille levinnyt maan kilpailukykyä syönyt palkankorotusten kierre. Kynnys yrittää uutta korjausliikettä on korkea.

AJATUSPAJA Magman tuoreessa raportissa paneudutaan jo pitkäaikaiseen henkilöstöpulaan ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa. Selvityksen tekijän Lina Laurentin mukaan tilanteen korjaamiseksi tarvitaan parempia palkkoja ja työolosuhteita sekä alan suurempaa arvostusta.

Neuvostoliitossa palkittiin kunnialla työn sankareita, mutta markkinataloudessa arvostus mitataan konkreettisimmin palkoissa. Ja silloin esimerkiksi Ruotsin työmarkkinat ovat houkutteleva vaihtoehto Suomen ruotsinkieliselle työvoimalle.

Viime eduskuntavaaleissa puhuttiin koulutuksen kunnianpalautuksesta ja kasvatuksesta, samoin kuin hyvästä hoivasta, jonka seniorikansalaisemme ovat ansainneet. Ne pysyvät yhteiskuntapolitiikan agendalla vielä sen jälkeen, kun korona on voitettu kanta.

mikkomajander.fi 8.12.2020

Korona ravistelee Ruotsin itsetuntoa

OLI AIKA, jolloin Ruotsi tuntui kulkevan kansainvälisesti aivan omassa sarjassaan. Sekä hyvässä että pahassa, hieman arvioitsijan mieltymyksistä ja arvopohjasta riippuen.

Björn Borg hallitsi tenniskenttiä siinä missä Ingemar Stenmark mutkamäkirinteitä ja Abba musiikin myyntitilastoja. Autokaupassa sopi suomalaistenkin valita, ostaako Saab vai Volvo.

Toisaalta Ingmar Bergman muutti Müncheniin vapaaehtoiseen maanpakoon, kun Ruotsin veroviranomaiset vainosivat häntä poliisivoimin. Astrid Lindgrenin veroprosentti nousi pahimmillaan yli sadan.

Molemmat olivat sosiaalidemokratian sisäistäneitä kansankodin kannattajia, mutta liika oli liikaa. Alettiin puhua Ruotsin taudista. Max Jakobson ei tarkoittanut Neuvostoliittoa, kun hän Suo-

messa viittasi vaaralliseen naapuriin, jonka julkinen sektori paisui nopeammin kuin talouden kantokyky.

ALKUSYKSYSTÄ kantautui maailmalta uutisia, joissa Ruotsia nostettiin taas esiin esimerkkinä. Ihailijakunta vain oli heilahtanut poliittisen kentän laidalta toiselle. Asialla olivat muun muassa anglosaksiset talousliberaalit, jotka perinteisesti ovat vierastaneet pohjoismaista ”holhousyhteiskuntaa”.

Ruotsin uusi supertähti ei ollut urheilija eikä muusikko vaan virkamies, josta harva oli kuulut aikaisemmin. Valtionepidemiologi Anders Tegnell oli noussut yhtäkkiä sankariksi, jota brittitabloidi *The Sunin* mukaan juhlittiin kuin Abban viidettä jäsentä.

Ruotsi näytti selviävän Tegnellin viitoittamalla tiellä monia muita paremmin ja vähemmän rajoituksin, kun koronan toinen aalto iski Eurooppaan. Kevään synkistä kuolonlukuista kärsinyt itsetunto alkoi palaila ruotsalaisiin, joihin rakkaat naapuritkin olivat kohdistaneet matkustuskieltoja.

VIRUKSEN väkevyyttä osoittaa, että asiantuntevimmatkin arviot saattavat pettää ja kääntyä parissa viikossa päälaelleen. Kritiikki Tegnelliä kohtaan on kasvanut sitä mukaa, kun Ruotsin tilanne on jälleen pahentunut.

Enää ei Ruotsin hallitukseen voi vetäytyä tieteen ja virkamiespäätösten taakse. Pääministeri Stefan Löfven pelotteli harvinaisessa televisiopuheessa kansaa ottamaan viruksen vakavasti. Itsekukin voi nyt käyttäytymisellään vaikuttaa siihen, ketkä istuvat joulupöydässä.

Suomen ja Ruotsin erilaista korona-asetelmaa ja -asennetta on kommentoitu makaaberisti maaotteluhengessä. Tosiasiassahan kummallekaan ei ole mitään etua tai iloa toisen koettelemuksista. Päinvastoin, kuten Tornionjokilaaksossa tiedetään hyvin konkreettisesti.

Helsingin seudun tartuntaluvut ovat tätä kirjoitettaessa sellaisessa kasvussa, että kolumnin ilmestyessä saattaa Suomenkin maine pandemian hallinnan mallimaana näyttää toisenlaiselta.

Demokraatti 22/10.12.2020

Kaipaisiko SDP Väinö Linnan rinnalle uutta luettavaa?

SUHTAUTUMISEN vuoteen 1918 saattoi Suomen jakautuneessa työväenliikkeessä jakaa pitkään karkeasti kahtia. Kommunistien näkökulmasta vallankumous ei ollut virhe vaan se, että vallankumousta ei kyetty viemään voittoon.

Väkivallasta irtisanoutuneet sosiaalidemokraatit puolestaan myönsivät, että sosialismia ei pidä toteuttaa aseiden avulla. Siitä harharetkestä oli maksettu hirvittävä hinta, eikä yhteiskunnallinen uudistuspolitiikka käynyt sen myötä yhtään helpommaksi.

”Ei ole aihetta kieltää, että maamme työväki teki suuren erehdyksen ryhtyessään kansalais-sotaan”, Väinö Tanner puhui heinäkuussa 1938 SDP:n maakuntajuhlissa Naantalissa. Samalla hän moitti oikeistoa katkerien muistojen ylläpitämisestä ”sensijaan, että vedettäisiin unohduksen verho kaiken epämieluisan ylitse”.

Siihen olivat sosiaalidemokraatit pyrkineet kääntämällä katseen tulevaisuuteen, jota he rakensivat viimein punamultahallituksesta käsin. Maalaisliiton ja porvareiden kanssa harjoitettu yhteistyö edellytti kuitenkin oman punikkiperinteen painamista syvälle pinnan alle.

Se merkitsi sopeutumista valkoisen voittajan kulttuurihegemoniaan, joka jatkui pitkälle toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan. ”Luokkasodan muisto” taas palveli kommunistien identiteettipolitiikkaa, jossa kapinaan ryhtyminen oli – epäonnistuneenakin – ylpeyden, ellei innoituksen aihe.

TUNTEMATON SOTILAS (1954) ja *Täällä Pohjantähden alla* (1959–1962) filmiversioineen vaikuttivat enemmän suomalaisten historiatietoisuuteen kuin kaunokirjallisuuteen. Tätä vasten on ehkä perusteltavissa, että Väinö Linnasta tuli nimenomaan historian eikä kirjallisuuden akateemikko, siis tieteen eikä taiteen edustaja.

Itsenäistymisvaihe ja kansalaissota olisivat toki joutuneet uudelleenarvioinnin kohteeksi ilman Koskelan Akseliakin, mutta viileällä tutkimuksella ei ole vastaavaa emotionaalista ja yhteiskunnallista läpäisyvoimaa.

Pohjantähdet silasivat tietä sille kulttuuriselle siirtymälle, jota politiikan puolella edustivat SDP:n voitot kunnallisvaaleissa 1964 ja eduskuntavaaleissa 1966. Samalla sosiaalidemokraattisen sielun syväsolmut alkoivat aueta antikommunistisen ahdistuksen alta, kun oma, perheen ja liikkeen kokemus vuodelta 1918 kävi ymmärrettäväksi osaksi koko maan yhteistä historiaa.

Sisällissodan peruna työväenliike oli edustanut rakenteellisesti vastakulttuuria aivan toisella tapaa kuin Ruotsissa sosiaalidemokratia, joka kantoi kansallista kansankodin identiteettiä jo 1930-luvulta asti. Vastaavaan ei vasemmisto yltänyt Suomen ja suomalaisuuden kertomuksen kanssa koskaan.

Ei, vaikka SDP nousi pitkäksi aikaa johtavaksi valtionhoitajapuolueeksi. Jopa niin, että porvarienemmistöinen Suomi valitsi viisi kertaa peräkkäin presidentikseen sosiaalidemokraattien asettaman ehdokkaan, yhteensä 30 vuodeksi (1982–2012).

ÄITINI oli kova lukemaan, ja pitkinä eläkeläisvuosina siihen oli runsaasti aikaa. Yhä useammin kuulin hänen kuitenkin huokaavan nykykirjallisuuden kiemuroiden keskeltä, miksei enää ole sellaisia kirjailijoita kuin Väinö Linna.

Se oli 1900-luvun ihmisen kaipuuta kansakunnan suuriin kertomuksiin, jossa suomalaiset elivät yhteisesti jaettua todellisuutta ja historian kulkua, jos kohta erilaisista sosiaalisista asemista käsin. Romaaneissa ei ollut *Täällä Pohjantähden alla* voittanutta.

Niin kuin ei ole Antti Rinteellekään, joka on kertonut lukeneensa *Pohjantähdet* kunnolla ehkä kahdeksan kertaa. Lisäksi siitä on sopinut selailta inspiraatiota puheita kirjoittaessa. Kaari on komea toivon ja epätoivon murrosajoista siihen, että sodan jälkeen päästään rakentamaan hyvinvointivaltiota.

Historian ja kirjallisuuden tuntemus on kunniaksi sivistyksen yhtenä kivijalkana joka poliitikolle siinä missä kaikille muillekin. Peruskoululaisilla pakkoluetaan *Tuntematonta sotilasta*, mutta kyllä Rokan Antin ohella tulisi tuntea Koskelat ja Kivivuoretkin!

Silti sitä hieman hätkähtää, kun nuorempien polvien aktiivit kertovat heränneensä yhteiskunnalliseen oikeudenmukaisuuteen ja sosiaalidemokratiaan Linnan välityksellä. Kiinnittäydytäänkö siinä silloin poliittiseen liikkeeseen, jonka kulta-aika kuuluu nostalgian piiriin?

VÄINÖ LINNAA on kutsuttu toisen tasavallan kirjailijaksi, joka paljasti vapaussotana historiaan kirjoitetun ”valkoisen valheen”. Paasikiven–Kekkonen Suomen ja Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen ovat jotkut hakeneet revanssia puhumalla *Pohjantähden* suomalaisiin juurruttamasta ”punaisesta valheesta”.

Väpin sanonnan voimaa osoittaa, että hänen fiktiivinen panoraamansa on pitänyt hyvin pintansa, vaikka 2020-luvun Suomessa vallitsee jo laskutavasta riippuen tasavallan kolmas, neljäs ellei viides versio. Punikkien perillisten ei tarvitse kantaa häpeää isiensä töistä.

Samanaikaisesti kirjallisuus instituutiona on menettänyt asemiaan kansakuntaa yhdistävänä foorumina. Tai ainakaan meidän ei kannata haikailla yhden Linnan perään, sillä aikamme *Tuntematon* kertoo formulakuski Kimi Räikkösestä.²¹

Pätkä- ja säälätyöläisistä on pitkään puhuttu työmarkkinoiden uusina torppareina, mutta heidän kokemuksensa, saati vapautuksensa ei taida olla kudottavissa kollektiiviseksi kertomukseksi. Työväen sivistysliiton yhteiskuntapoliittinen lukulista tulee koota useista näkökulmista.

²¹ Kari Hotakainen: *Tuntematon Kimi Räikkönen* (2018)

PENTINKULMALLA on hiljaista, kun teen Urjalassa kävelylenkin Väinö Linnan reitillä. *Pohjan-tähti*-trilogian ilmestymisestä on kulunut jo 60 vuotta ja sen kuvaamasta maailmasta vielä paljon enemmän.

Sellaista Suomea ei ole enää olemassa, jossa poliittinen johtaja saattaisi vakuuttaa puolueensa ylivertaisuutta kilpailijoihin nähden samalla voitonvarmuudella kuin Tanner Naantalissa ennen sotien kurimusta: ”meillä on tulevaisuus, koska me pyrimme toteuttamaan kansan enemmistön toivomukset ja tarpeet”.

Demokraatti 22/10.12.2020

DIGIMAAILMAN algoritmeissa on vielä kehittämisen varaa. Jos Adlibris tarjoaa vielä kerran sähköpostissani Matti Nykäsen elämäkertaa, niin meiltä menee asiakassuhde poikki!

Facebook 11.12.2020

SANOVAT, että korona kannattaa kohdata mieluummin parempi- kuin huonokuntoisena. Tehoosastolla kuulemma makaa liikalihavia äijä. Se panee laiskankin miehen kävelylenkille. Lisäsin motivaatiota tänään näillä kahdella Helsingin historiakohteella:

Runoilija Katri Valan tuhkauurna tuotiin toukokuussa 1945 Ruotsista Helsinkiin ja muurattiin Marjatanmäen kivetykseen. Tapahtuma oli ”kansandemokraattisen Suomen” suurjuhla. Konservatoriossa pidetyssä muistotilaisuudessa puhuivat Raoul Palmgren ja Yrjö Leino, Elli Tompuri lausui ja Elina Eliasson lauloi pari runoa.

Alli Tryggin puistossa paljastettiin lokakuussa 1940 muistomerkki talvisodassa kaatuneille Ässärykmentin sankaritovereille. Yli viisimetrisessä graniittiobeliskissa on korkokuva haavoitusta, mutta yhä taisteluvalmiista leijonasta. Tapahtumaa kunnioitti läsnäolollaan sotamarsalkka Mannerheim, joka otti vastaan rykmentin ohimarssin Hämeentiellä. – Liekö marski muulloin Sörnäsissä/Kalliossa käynytään?

Facebook 13.12.2020

Tiikerikissan paradoksi

Tiikerikissan (Giuseppe Tomasi di Lampedusan romaani, 1958; Luchino Viscontin elokuva, 1963) konservatiivis-progressiivinen paradoksi: Jos haluamme kaiken säilyvän ennallaan, on kaiken muuttava. Tai ainakin paljon, niin kuin tämän päivän maailmassa esimerkiksi ilmastouhkien edessä.

Ruhtinas Salina (Burt Lancaster!) sen ymmärtää 1860-luvun Sisiliassa, naittaa siskonpojan (Alain Delon) nousukkaan tyttärelle (Claudia Cardinale). Mutta väistyvän maailman herrasmiehenä ei tohdi likaantumaan uuden Italian politiikkaan, vaikka keskusvallan edustaja tarjoaa paikkaa senaatissa:

”Vaikka ette usko, tämä asiointila ei tule kestävään. Meidän tehokas, moderni ja nopea hallintomme muuttaa kaiken.”

”Sen ei pitäisi kestää, mutta se tulee aina kestävään. Inhimillisen ’aina’, vuosisadan tai kaksi. Ehkä kaikki tulee muuttumaan, mutta huonoon suuntaan.”

Ruhtinaan luottamus massojen aikaan ei ole kummoinen, vaikka kävikin äänestämässä väistämättömän, eli Italian yhdistymisen puolesta: ”Me olimme tiikerikissoja ja leijonia. Sakaalit ja hyeenat korvaavat meidät. Ja me kaikki: tiikerikissat, leijonat, sakaalit ja lampaat, luulemme yhä olevamme maan suola.”

Edessä oli maailmansotia ja Mussolinia, mutta elokuvan valmistumisen jälkeenkin Italian poliittinen järjestelmä on ehtinyt pettää useampaan kertaan. Demokratian pitäisi pystyä parempaan, kun menneen maailman kaihon varassakaan ei voi tehdä tulevaisuutta.

mikkomajander.fi 30.12.2020

POLIITTISEN aatehistorian tenttikirjana oli aikanaan Sven-Eric Liedmanin *Från Platon till Reagan* (1985). Jotenkin otsikkoon nostettu parivaljakko veti naaman virneeseen, vaikka monen hymy kyllä hyytyi, kun rupesi kirjaa ruotsiksi tankkaamaan. Jos rupesi.

Aikaisemmatkin laitokset saattoivat kelvata: *Från Platon till Lenin* (1972) tai *...till Mao Zedong* (1979). Myöhemmin ilmestyivät ainakin *...till Gorbatjov* (1989), *...till kommunismens fall* (1999) ja *...till kriget mot terrorismen* (2005).

Hyvä kirja elää ajassa ja jopa uudistuu sen mukana. Juuri tänään pisti kirjakaupassa silmään teoksen uusin laitos: *Från Platon till demokratins kris* (2020). Ei sentään ”...till Trump”.

Facebook 7.1.2021

Svenskans framtid i Finland

Hur står det egentligen till med svenskan i Finland? Ja, även om det är viktigt att vakta hur landets språkrelationer utvecklas finns det inga större skäl för överdriven alarmism, menar tankesmedjan Magma:s samhällsanalytiker Mikko Majander.

”MAN KAN säga att de språkliga rättigheterna har medvind just nu”, sa Corinna Tammenmaa från Justitieministeriet när hon intervjuades inför Svenska dagen. De finlandssvenska institutionerna har också varit nöjda med den nuvarande regeringskoalitionen, i vilken också Svenska folkpartiet är representerad vid sidan om Socialdemokraterna, Centern, de Gröna och Vänsterförbundet.

Regeringens allmänna hållning tycks även vara en annan än under Juha Sipiläs borgerliga regering (2015–2019). Men inte ens då lyckades nationalpopulisterna (Sannfinländarna, efter parti-splittring Blå framtid) trots att de innehade ministerposter i grunden utmana Finlands tvåspråkighet. Bedömningen är naturligtvis subjektiv och beror bland annat på var och ens egen identitet och magkänsla.

Enligt en opinionsundersökning (från 2018) ansåg bara tre procent av de finskspråkiga att finlandssvenskarna har det illa, medan hela 30 procent av de svenskspråkiga delade påståendet. Dubbelt så många av de som har en stark minoritetsidentitet instämde i påståendet jämfört med de svenskspråkiga som inte satte större vikt vid minoritetspositionen. Annars avvek de olika språkgruppernas samhällssyn och värdegrund förvånansvärt lite från varandra. Samma trender kan iakttagas från opinionsbarometrar som Tankesmedjan Magma har gjort bland svenskspråkiga unga i Finland.

Men den finska statens uttalade vilja och myndigheternas åtgärder når inte nödvändigtvis ut i vardagslivet. I en ungdomsbarometer från 2018 angav 42 procent av alla som svarade att de någon gång blivit illa behandlade för att de talar svenska, flickorna i klart högre utsträckning än pojkarna. Vanligast har varit att svenskspråkiga uppmanas tala finska eller får höra glåpor. Få har upplevt hot om fysiskt våld.

Dagens Arenas politiske redaktör Håkan A Bengtsson skriver i sin hörna att det språkliga klimatet i Finland har blivit sämre under senare år: ”Det händer numera att journalister på svenska delen av YLE mordhotas för att de sprider ’svenskapropaganda’. Svensktalande säger att de undviker att tala svenska på vissa ställen.”

Det här är knappast nya fenomen (fast ”mordhot” låter nog ovanligt extremistiskt).

Exempelvis Jörn Donner mindes ungdomsgång under efterkrigstiden som hotade svenskspråkiga på Helsingfors gator. För att inte tala om 1920- och 1930-talets språkstrider. Trots min finskspråkiga bakgrund bevittnade jag samma mönster på 1980-talet. Men å andra sidan hör man på 2000-talet så många olika språk på stan att svenskan inte låter ovanligt provocerande (berättar mina barn som har svenska som modersmål).

Möjligtvis är det i dagens läge inte fråga om ökat ”svenskhat” i Finland utan att trenden snarare speglar tidens anda med nya metoder och möjligheter att reagera. Journalister – och forskare – som skriver om invandring, religion, terrorism, Ryssland, EU, integration, klimatförändring, feminism etc, får allt oftare hat-post och obehagliga kommentarer i sociala medier. Och det är säkert farligare att i vissa sammanhang tala arabiska eller swahili än svenska.

Ändå är relativisering en mager tröst och framtidstron någonting vi aktivt måste kämpa för. Vi har alla skäl att bekymra oss om 61 procent av de enspråkigt svenska och 38 procent av de tvåspråkiga ungdomarna inte tror att det kommer att vara lättare att leva som svenskspråkig i Finland om tio år. (*Magmas ungdomsbarometer 2020*)

Finland står inför också en stor demografisk utmaning. Födelsehalten är lägre än i övriga Skandinavien och ligger numera på samma nivå som i Medelhavsländerna. Åldersstrukturen är snedvriden: befolkningen åldras, årligen dör flera än som föds. Enligt Statistikcentralens senaste prognos börjar folkmängden (ca 5,5 miljoner) minska på 2030-talet om nuvarande utveckling fortsätter. Redan nu beror befolkningsökningen helt och hållet på invandring.

Helhetsbilden ser en aning ljusare ut i en färsk analys som Jan Saarela, professor i demografi vid Åbo Akademi, har gjort om den svenskspråkiga befolkningen i Finland. På grund av en något mer gynnsam åldersfördelning samt något högre nativitet förväntas den svenskspråkiga gruppen att öka (från dagens cirka 290 000) med ett par tusen personer fram till år 2040. Ökningen förväntas bli störst på Åland och i Helsingforsregionen medan många traditionellt svenskspråkiga landskapsorter tillhör till förlorarna.

Fast det inte är fråga om en massflykt får emigrationen till Sverige konsekvenser för demografin, konstaterar Saarela: ”Flyttarna är ofta unga och i barnafödande ålder och mer än hälften stannar kvar.” Kaisa Kepsus utredningar visar att Sveriges studiemöjligheter och arbetsmarknad erbjuder lockande alternativ för svenskspråkiga finländare. Denna ”hjärnflykt” balanseras i viss mån av en tunn flyttström i den motsatta riktningen.

Men det strukturella hotet mot tvåspråkigheten i Finland kommer inte från finskans håll utan från ökad flerspråkighet och multikulturalism. I Helsingforsregionen väntas antalet andra än finsk- och svenskspråkiga mer än fördubblas under de närmaste 15 åren. Under den pågående urbaniseringen betyder det att *andelen* svenskspråkiga minskar även om deras *antal* kan öka lite.

Det blir allt svårare både ekonomiskt och politiskt att försvara, organisera och garantera t ex vård och andra offentliga tjänster på svenska. Engelskan vinner redan nu mark i storstäder – även om de flesta invandrare räknas komma från Ryssland, Baltikum, Asien och Afrika. Under sådana omständigheter blir det också problematiskt att motivera varför de unga måste lära sig just svenska i stället för andra kanske mer internationella språk.

I kultursfären kan svenskan förhoppningsvis hålla sin ställning, tack vare långa traditioner och starka (också finansiella) institutioner. Medan Håkan A Bengtsson i Stockholm såg filmen om den strålande finländska konstnären Helene (Schjerfbeck) som ohistoriskt talar finska i filmen, har höstens storsuccé med över 150 000 besökare på biograferna i Finland varit Tove (Jansson), skaparen av mumintrollen, och hon talar svenska i filmen!

Det går fortfarande att vinna finländarnas hjärtan på båda nationalspråken. Liksom Kjell Westö gör med sina romaner, av vilka den nästsista *Den svavelgula himlen* filmatiseras just nu på svenska. Eller Monika Fagerholm som tilldelades Nordiska rådets litteraturpris 2020 för romanen *Vem dödade bambi?*.

Dagens Arena 16.1.2021

Marinin Navalnyi-tviitistä käynnistyi keskustelu marssijärjestyksestä

Suomessa on puhuttu pari päivää ulkopolitiikan marssijärjestyksestä, pääministeristä ja presidentistä. Keskustelun on kirvoittanut ulkopoliittisen johdon reaktiot venäläisen oppositiojohtaja Aleksei Navalnyin kohtaloon²² [...]

Ajatuspaja Magmassa työskentelevä historian tutkija Mikko Majander purkaa tapausta *Demokraatin* pyynnöstä. Hän aloittaa yleiseltä tasolta, rakenteista ja valtiosäännöstä.

– Ulkopolitiikan kaksoisjohtamisen yhteistoimintavelvoite on perustuslakiin sisään leivottu jännite tai ongelma, Majander sanoo.

Hän viittaa perustuslain 93. pykälän 1. momenttiin, jonka mukaan ulkopoliittikkaa johtaa Suomessa tasavallan presidentti yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa.

Johtaminen on jaettu kahdelle instituutiolle, presidentille ja hallitukselle, jotka hakevat keskinäistä tasapainoa.

²² Navalnyi pidätettiin välittömästi, kun hän ilmeisesti turvallisuuspalvelu FSB:n murhayrityksestä toivuttuaan palasi Saksasta Venäjälle. Suomessa herätti keskustelua se, että pääministeri reagoi tähän tuomitsevasti ennen presidenttiä.

– Henkilökemiat tietysti vaikuttavat, mutta niiden ei saa antaa häiritä yhteistoimintaa. Kamppailu siitä, kuka vie ja kuka vikisee, romuttaa koko valtiosäännön idean.

Majanderin mukaan koordinaation valtioneuvostoa johtavan pääministerin ja presidentin välillä tulisi ulkopoliitikassa toimia niin, että mahdolliset linjaerimielisyydet pysyisivät poissa julkisuudesta.

– Tulisi välttää toisen asettamista tapahtuneen tosiasian eteen.

– Nyt itse substanssista ei ollut erimielisyyttä, Majander lisää ja viittaa Marinin ja Niinistön marssijärjestyksestä käytyyn keskusteluun.

Hän pitää koronavuotta kommunikaation kannalta haastavana. Presidentin ja pääministerin tapaamiset ja keskustelut kasvokkain virkatoimien yhteydessä ovat tainneet jäädä vähiin. Tämän Marin itsekin vahvisti tänään puhuessaan toimittajille Säätytalon portailla.

– Tuntuu, että on tullut vahingossakin tarpeetonta työtaturmaa. Tämä ei vaikuta tietoiselta valtainstituutioiden haastamiselta, Majander sanoo.

Pääministerillä kuuluu perustuslain mukaan ollakin ulkopoliittista roolia. Pääministeri on työkseen tekemisissä kansainvälisten kysymysten kanssa ja johtaa muun muassa valtioneuvoston tontille kuuluvaa EU-politiikkaa.

– Ei voi ajatella, että hän väistää ja kysyy ensin presidentiltä. Sellaista aikaa ei kaivata takaisin, jossa mitään ei sanota ennen kuin Tamminiemi on puhunut.

Majanderin mukaan ulkopoliitikalla profiloituminen edellyttää pääministeriltä myös harrastuneisuutta ja osaamista kansainvälisissä asioissa. Marinilla tuntuu olevan halua ja valmiutta siihen koronan dominoimien poikkeusaikojenkin oloissa.

– Sitä ei kannattaisi nitistää. Nyt oli aika nopea reagoimisen paikka. Enemmän meillä on ollut kritiikkiä siitä, että kansainvälisistä asioista ei sanota mitään.

Pääministereiden ja presidenttien dynamiikassa on lähihistoriassa havaittavissa erilaisia profiileja. Majander ottaa esimerkiksi nuorena pääministeriksi nousseen Esko Ahon (kesk.) ja presidentti Mauno Koiviston.

– Kun Aho aloitti, presidentti Koivisto taisi sanoa hänelle, että pääministerillä pitää olla profiilia ulkopoliitikassa. Se ei tarkoittanut, että Koivisto olisi tinkinyt valtaoikeuksistaan tai tontistaan.

Paavo Lipposen (sd.) pääministerikaudella ulkopoliittisen profiilin hakemista ei Majanderin mukaan kyseenalaistettu.

– Hän otti suvereenisti tilansa. Lipponen kunnioitti instituutioiden tasapainoa, mutta vei Suomen mukaan Itävalta-pakotteisiin kysymättä presidentti Ahtisaarelta. Siinä koeteltiin rajaa.

Lipposen jälkeisistä pääministereistä vastaavaan ulkopoliittiseen rooliin ei Majanderin mukaan ole noussut kukaan. Juha Sipilän (kesk.) hän näkee viime aikojen pääministereistä passiivisimpana.

– Lipponen ja Sipilä olivat jonkinlaisia ääripäitä.

– Esimerkiksi Juha Sipilä antoi kaiketi tietoisesti ja vapaaehtoisesti suositulle presidentille ensiviulun ja koko ulkopoliittisen tilan. Niinistö otti ja täytti Suomen roolin kansainvälisessä politiikassa ja diplomatiassa.

Niinistö jopa puolusti Sipilää, kun häntä moitittiin ulkopoliittisesti vaisuksi tai kansainvälisesti näkymättömäksi.

– Kehut tarkoittivat tietysti sitä, että tasapaino oli hänen mielensä mukainen.

Sipilän rooliin vaikutti Majanderin mukaan myös kansainvälinen tilanne. Poliitiikan painopisteet olivat suurvaltakonflikteissa Kiinan, Yhdysvaltain ja Venäjän suhteissa, joissa EU on näkymättömämpi toimija.

– Nämä lankesivat helpommin Niinistön tontille. Toimintaympäristö vaikutti.

Lipposeen tai Sipilään vetoaminen on hyvänä tai huonona esimerkkinä Majanderin mukaan turhaa. Presidentin ja pääministerin yhteistoiminnassa on kyse instituutioista.

– Jokaisen parivaljakon on etsittävä se tasapaino. Ei ole mahdollista henkilöiden vaihtuessa sanoa, että tuossa se oli löydetty se oikea formula.

Majander myöntää, että rajan vetäminen siihen, mikä on ulkopoliittisesti sellainen asia mikä pitäisi olla koordinoitu ja pidemmälle valmisteltu on haastavaa. Suomessa tällaiset asiat ovat yleensä liittyneet Venäjään. Näin on myös parhaillaan käytävän marssijärjestyskeskustelun kohdalla.

– Tässäkin keississä on kysymys Venäjästä. Mikä on tasapaino? Mikä osa on EU:n kollektiivista politiikkaa ja mikä osa Suomen ja Venäjän kahdenvälistä politiikkaa? Se on aina elävässä tilanteessa ja tekee kaksipäisen toiminnan haastavaksi. Se on rakenteellinen valtiosääntöön rakennettu ongelma.

– Venäjä-politiikka on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisintä kamaa, Majander lisää.

Presidentti Niinistö on kiinnittänyt huomiota asiaan itsekin. EU-tasolla on hänen mukaansa paljon asioita, joissa presidentillä pitäisi olla jotakin sanomista. Niinistö on ottanut kantaa ainakin EU:n puolustusulottuvuuteen ja turvatakuisiin.

– Ei presidenttiä pystytä sulkemaan pois EU-ulottuvuuden asioista.

EU:n parlamentti on jo esittänyt Venäjä-pakotteiden koventamista Navalnyin takia. Mahdollisista pakotteista päättää Eurooppa-neuvosto, jossa Suomea edustaa pääministeri Sanna Marin.

– Eurooppa-neuvoston kautta kun mennään, siinä usein on valmisteluaikaa. Mandaattia haetaan eduskunnalta ja organisaatio on vakiintunut.

Majanderin mukaan Suomen Venäjä-politiikkaan vaikuttaa keskeisesti myös Saksa. Keskustelua käydään EU:ssa muuallakin kuin Eurooppa-neuvostossa.

– Pääministerin ja ulkoministerin pitää puhua täydellä mandaatilla Suomen puolesta. Eisiellä presidentti ole paikalla. Monikanavaisen Venäjä-politiikan hallinta edellyttää aika paljon meidän johtajilta. Olisi surullista, jos eri instituutioilta tulisi erisuuntaisia viestejä.

Kaksipäisyydestä on ollut Suomelle Majanderin mukaan myös etua. Kun presidentin roolia ei ole kavennettu maatalousnäyttelyiden avaajaksi, Niinistö on kyennyt pitämään yhteyksiä auki myös tilanteissa, joissa muu EU on niitä katkonut.

– Niinistö tapasi Krimin valtauksen jälkeen Putinin, mutta ilmoitti siitä EU-johtajille etukäteen. Puhelussa, jonka hän soitti nyt, hän alleviivasi, ettei ole viestinviejä. Suomi on ollut samalla täysin sitoutunut EU:n kantoihin.

Suomalainen järjestelmä tarjoaa Majanderin mukaan mahdollisuuksia dialogin ylläpitämiseen, johon on kansainvälisessä diplomatiassa tarve vaikeinakin aikoina.

– Siitä on Suomelle ja voi olla myös EU:lle hyötyä.

– Ruotsin pääministerillä ei ole tällaista yhteyttä suhteessa Venäjään.

Järjestelyn varjopuoli on liukuvasti päällekkäin menevät mandaatit valtioneuvostovetoisen ja presidenttivetoisen järjestelmän välillä.

– Jos tulisi oikea substanssierimielisyys, miten se ratkeaisi? Se on tilanne, jota en haluaisi nähdä. Sellainen ei ole mahdoton meidän järjestelmässä, vaikka turvallisuuspolitiikassa onkin tavattu hakea laajaa konsensusta.

Demokraatti.fi 22.1.2021 (Simo Alastalo)

Isät ja pojat

”MINULLA kun ei ole yhtään hyvää sanaa sanottavana isästäni, joka oli pelkkä pystyyn nostettu paska.” Näin purkautui Niklas Herlin *Uuden Suomen* Puheenvuoro-palstalla, kun Pekka Herlinistä kertovaa *Koneen ruhtinasta* (2009) julkaistiin.

Surullista, eikä kovin tyylikästä. Mutta tinkimättömän Nikon tyylistä, ainakin poikansa kirjoittaman henkilökuvan (*Tuollapäin on highway*, 2020) perusteella. Siinä Heikki Herlin puolestaan kuvaa omaa isäänsä kauniisti ja arvostavasti, ihailleenkin, mutta ei silotellen tämän särmiä.

Isien synnit eivät siirtyneet seuraavalle sukupolvelle, vaan kääntyivät päälle. Niklas vastasi ihmishirviöksi nimittämälleen Pekalle olemalla poikansa toistuvien tunnustusten mukaan hyvä isä. Muita sukurasitteita Niko sai kyllä kantaa riittämiin.

ISÄNI kuoli muutama vuosi sitten ja äiti kohta hänen peräänsä. Olin jo viisikymppinen, mutta silti siinä murtui jokin lapsen perspektiivi elämiseen. Yhtäkkiä minun ja kuoleman välillä ei ollut enää ketään.

Tuollapäin on highwayta lukiessa hätkähdin huomatessani, että sukupolvidraamoissa edustan nykyään isien väistyvää maailmaa enkä enää poikien nousevaa voimaa. Niklas Herlin oli minua vuotta vanhempi, ja lapsia ryhdyimme tekemään samoihin aikoihin, kaveripiiriin verrattuna aika varhain.

Niko – jota en tuntenut – on kuollut, eikä se itsellenikään ole vieras mahdollisuus. Jörn Donner taisi kierrättää kärjistystä: viisikymppiseksi asti kokee olevansa kuolematon, ja sen täytettyään ei enää ajattele muuta kuin kuolemaa.

DONNERIN avioton poika Otto Gabrielsson on avautunut katkerasti osattoman isäsuhteesta (*Rikkaruoho*, 2020), mutta nuorimmaisensa Rafaelin kanssa Jörn julkaisi muun muassa keskinäistä kirjeenvaihtoa (*Ennen kuin olet poissa*, 2018). ”Minun vain on saatava tietää, kuka isäni on”, Rafael selitti lukijoille, ”sillä muuten en tiedä, kuka itse olen.”

Mikä siihen on oikea aika, hetki, ja tapa? Isissä kun on monia puolia, ja isänä ollaan erilaisissa elämänvaiheissa. Mutta lapsena vain kerran, ja silti kunnes kuolema meidät erottaa. Voi pojat, mihin ja miten se velvoittaa.

mikkomajander.fi 24.1.2021

NATO-optio

DONALD Trumpin kukistuminen Yhdysvaltain presidentinvaaleissa heijastuu monella tapaa kansainväliseen politiikkaan, sekä suoraan että välillisesti. Ensimmäiset oireet ovat jo näkyvissä, myös Itämeren piirissä.

NATO-keskustelu on heräilemässä horroksesta, johon se Ruotsissa ja Suomessa vajosi Trumpin myötä. Jäsenyyden kannattajilla on ollut vaikea ajaa asiaansa, kun Yhdysvaltain arvaama-

ton presidentti tuntui tulevan paremmin toimeen venäläisen kollegansa kuin eurooppalaisten liittolaistensa kanssa.

”Amerikka ensin” kalskahti ikävästi niiden korvaan, jotka kokivat olevansa turvallisuuspolitiikan etulinjassa. Olisiko Yhdysvalloista hädän hetkellä täyttämään sitoumuksensa, kun se muillakin foorumeilla vetäytyi kansainvälisestä johtajuudesta?

Joe Bidenin odotetaan palauttavan USA:n uskottavuuden ja arvovallan. Sekin muistetaan, että hän kesällä 2016 vieraillessaan varapresidenttinä Tukholmassa lähetti Putinille terveisiä: NATO:n kumppani Ruotsi on ”loukkaamatonta aluetta”. Muotoilu maistui melkein pä turvatakuilta.

NATO-OPTIO on ollut suomalainen erikoisuus, ellei kummajainen. Siinä varataan mahdollisuus hakea sotilasliiton jäsenyyttä, ilmeisenä oletuksena, että Suomi niin halutessaan myös hyväksyytään sen jäseneksi.

Nyt Ruotsi on ottanut vastaavan askeleen, vaikka sosiaalidemokraatit harasivat hallituksesta käsin vastaan. NATO-mieliset porvaripuolueet saivat parlamentissa mukaansa optiorintamaan ruotsidemokraatit, jotka tosin kannattavat edelleen sotilaallista liittoutumattomuutta.

Suomesta katsoen on hiukan vaikea ymmärtää syntyneitä riitaa. Ruotsihan oli kylmän sodan aikana käytännössä NATO:n ”salainen” liitännäisjäsen, eivätkä sen yhteistyösuhteet länteen ole sen jälkeenkään tainneet heiketä.

NEUVOSTOLIITON tavoitteita Suomen suunnalla jarrutti ajatus siitä, että liika painostus johtaisi Ruotsin tiukemmin länsivaltojen sylin. Sama logiikka on sittemmin siirtynyt Pohjanlahden itäpuolelle: Kannattaneeko Venäjän ajaa omin toimin Suomi NATO:n jäseneksi?

Hiski Haukkala onkin huomauttanut, että ”mahdollisuus hakea sotilasliiton jäsenyyttä on itsessään turvallisuuspoliittinen instrumentti, joka saattaa Suomen tapauksessa olla arvokkaampi, jos sen jättää käyttämättä” (*Suuren pelin paluu*, 2020).

Keskinäisriippuvuus Ruotsin kanssa ei kuitenkaan ole kadonnut, joten Suomen tulee seurata tarkkaan naapurinsa NATO-punnusten värähdyksiä. Mitään merkkejä ei ole siitä, että sosiaalidemokraatit olisivat siellä tarkistamassa linjaansa. Eivätkä porvaripuolueet lähde ajamaan sotilaallisen liittoutumisen kaltaista asiaa pelkästään ruotsidemokraattien tuen varassa.

Demokraatti 2/28.1.2021

...KUN ITSE perkele katsoi meitä sherrylasin ylitse. ”Mig slipper du inte”, piispa sanoo Alexanderille kuolemankin takaa. ”Minusta et pääse eroon.”²³

Facebook 30.1.2021

Päivän uutisia Venäjältä odotellessa

”KYMMENETTUHANNET marssivat turvallisuuslakia vastaan Ranskassa”, netti-HeSa otsikoi STT-AFP:n välittämän uutisen eilen illalla. Pariisissa puhkesi illansuussa myös mellakoita ennen ulkonaliikkumiskiellon alkua. Poliisi käytti vesitykkeitä ja pidätti vajaat 30 ihmistä.

Satuin lueskelemaan samaan aikaan Éric Vuillardin kirjaa *14. heinäkuuta* (2021, ransk. 2016), jossa sekalaiset kansanjoukot valtaavat Bastiljia vuonna 1789. Lotta Toivanen sai jo edellisestä Vuillard-suomennoksesta (*Päiväkäskey*, 2019; ransk. 2017) J. A. Hollo -palkinnon, ja tämä on yhtä loisteliasta jälkeä. Rikas ja rouhea ranska kääntyy kekseliäästi selväksi suomeksi.

Saatesanassa Toivanen kertoo, että Vuillard on todennut ”kirjoittavansa nykyajasta historian kautta”. Niinpä, mielenosoitukset ja mellakointi ovat tällä taas. Ei tarvita kuin kipinä, niin eriarvoisuuden ja epäoikeudenmukaisuuden kokemus syttyy liekkeihin.

Ranskassa vedetään päälle keltaisia liivejä, ja Yhdysvalloissa Black Lives Matter. Tilaisuuksia avautuu myös kaiken maailman kansankiihottajille ja väärille profetoille, kuten Washingtonissa saatiin kokea Capitol-kukkulaa myöten.

RANSKAN eiliset yhteenotot eivät yltäneet tämän päivän paperi-HeSaan asti. Nehän maistuvat vain vanhan kertaukselta – tai nykydemokratian uudelta normaalilta – sen rinnalla, mitä akuutisti on tapahtumassa naapurissa Venäjällä.

Viikko sitten pohdiskelin pamppudemokratiaa katsellessa, että tällaisia uutiskuvia tuottava poliittinen järjestelmä ei voi pysyä pitkän päälle pystyssä. Nyt odottelen levottomana iltauutisia ja sunnuntain saldoa, sillä mielenosoitukset jatkuvat kautta suuren Venäjänmaan.

BASTILJI kukistui nopeasti, mutta Ranska ei rauhoittunut neljännesvuosisataan ja vasta vuosien suursotien kautta. Pietarin verisunnuntaista 1905 oli pitkä matka järjestykseen, joka merkitsi lopulta vain bolševikkien entistä tiukempaa kuria ja kontrollia.

²³ Ingmar Bergman: *Fanny ja Alexander* (1982).

Yksi yksinvallan ongelmista on, että se ei kukistu edes kukistumisensa jälkeen. Opposition tukahduttaminen on vienyt vaihtoehtoilta tilan kypsyyä niin, että niistä olisi tarttumaan edes tyydyttävästi ohjaksiin.

Läpeensä korruptoituneen järjestelmän kaataminen on joskus helpompaa kuin uuden luominen. Kuka muistaa Arabikevään nostattamaa toivoa, josta tulee nyt kuluneeksi kymmenen vuotta.

mikkomajander.fi 31.1.2021

ONNEA Aleksii Mainiolle ja muille kollegoille, jotka selvittelevät Kansallisarkiston suurhankkeessa suomalaisten kohtaloita Neuvostoliitossa. Odotan malttamattomasti, mitä selviää muun muassa Pate Teikan myöhemmistä vaiheista.

Facebook 8.2.2021

MIDNIGHT IN PARIS (2011). Koronaeristys alkaa selvästi rassata, kun viikon päätteeksi katsoo uudelleen Woody Allenin höpsöä nostalgisointia ja miettii, pääseekö tuonne enää koskaan.

Facebook 19.2.2021

Naisia hyvinvointivaltiossa

POHJOISMAINEN hyvinvointivaltio on maailmanluokan brändi. Sen mainetta eivät ole onnistuneet olennaisesti tahraamaan edes yhteiskunnallisesti suuntautuneet menestysdekkarit, jotka ovat pitkään esitelleet menestystarinan pimeitä kääntöpuolia. Kukapa sen kiistäisi, että kansankodeistakin löytyy paljon pahoinvointia.

Hyvinvointivaltion tai -yhteiskunnan purkamista ei silti esitä, saati vaadi juuri kukaan, ei ainakaan julkisesti. Pohjoismaista mallia halutaan korkeintaan *uudistaa*, jotta se voidaan *pelastaa*. Yksilön vastuuta kollektiivin sijaan korostava intellektuelli Jari Ehrnrooth on lähinnä säännön vahvistava poikkeus, joka ei ole saanut suuremmin seuraajia.

”Vanhoillinen hyvinvointivaltio on tullut aatteellisen, poliittisen ja taloudellisen tiensä päähän”, Ehrnrooth kirjoitti kesällä 2018 ja ennusti: ”Tulevalla vaalikaudella alkaa suomalaisen yhteiskuntapolitiikan ennennäkemätön korjaus.”

Se vaalikausi on puolivälissä, ja valtiovetoinen kollektiivinen vastuu kansalaisista on kovemmassa kurssissa kuin koskaan sitten sota-ajan. Apua, tukea ja korvauksia huutavat nyt kilpaa kaikki sellaisetkin tahot, jotka periaatteessa ovat sitä mieltä, että parasta politiikkaa on olla puuttumatta heidän asioihinsa.

Selittävä tekijä on tietysti koronavirus ja pandemia. Toisaalta poikkeusolot osoittavat jälleen kerran, että viime kädessä ja hädän hetkellä ei oikeastaan ole muuta mihin nojata kuin valtio. Sen rakenteista ja poliittisen järjestelmän legitimitetistä kannattaisi pitää huolta myös parempina aikoina, että ne kestäisivät isompien ja pienempien kriisien koetuksia.

POLITIIKAN puolella Elina Lepomäki (*Vapauden voitto*, 2018) koetti pari vuotta sitten kyseenalaistaa, onko pohjoismainen hyvinvointivaltio sittenkään aivan maineensa veroinen, paras yhteiskuntamalli. Hän tunsu vetoa angloamerikkalaisiin yhteiskuntiin, joissa tulonsiirtojen ja julkisten palveluiden osuus on paljon pienempi – ja siten myös veroaste.

Lepomäki ei myöskään nähnyt, ”miten naisten asema olisi Yhdysvalloissa tai Britanniassa heikompi kuin meillä, tai myöskään sitä, miten naisten ja miesten tasavertainen asema olisi erityisesti hyvinvointivaltion tuote”. Naisten osuus johtajistakin oli Yhdysvalloissa 41 prosenttia, kun Suomessa jäätiin 32 prosentilla suurin piirtein OECD-maiden keskiarvoon.

Taustalla oli Elinkeinoelämän valtuuskunnan analyysi (*Lasikaton paradoksi*, 2019) naisten etenemisestä työurilla. ”Valtion sääntelyn sijaan Pohjoismaiden tulisi luottaa enemmän markkinoihin naisten työurien edistämiseksi”, kuului sen lanseerauksen johtoajatus.

Tilastotiedot ja niihin nojaavat johtopäätökset laahaavat aina pikkuisen jäljessä. Viikko sitten EVAn Lasikattomittarin päivitys osoittaa, että edellistä raporttia julkaistaessa naisjohtajien osuus Suomessa olikin jo 37 prosenttia.

EVAn johtajan Emilia Kullaksen sanoin ”Suomi kirii kiinni tasa-arvon mallimaata Ruotsia”, jossa naisjohtajien osuus kaikista johtajista on noussut 42 prosenttiin. Yhdysvallat on pysynyt paikallaan, mutta esimerkiksi Britannia on Suomen takana. Ykkössijaa pitää Islanti (44 %), sen sijaan Norja (33 %) ja Tanska (27 %) jäävät yllättävän kauaksi.

”POHJOISMAINEN malli” koostuu usein viidestä erilaisesta versiosta. Sukupuolten välisessä tasa-arvossa on työmarkkinoilla itse kullakin varmasti vielä paljon parannettavaa, mutta tuskinpa hyvinvointivaltiosta saadaan tulppaa naisjohtajuuden esteeksi. Suomessa hallituksen kokoonpano ei ole mikään irrallinen ilmiö, vaan lasikattoja helähtää rikki kaikkialla.

Puhumattakaan naisten yleisestä osallistumisesta yhteiskuntaan, koulutukseen ja työelämään. Vertailun pohjaksi sopii lukea vaikkapa Laura Saarikosken kokemuksia kirjeenvaihtaja-ajal-

taan Yhdysvalloissa tai Anu Partasen kirjaa *Pohjoinen teoria kaikesta* (2017; engl. 2016). Toimivaa hyvinvointivaltiota ei ole aivan syyttä suotta pidetty naisten mahdollisuuksien parhaana avittajana.

Facebook 1.3.2021

PERUSSUOMALAISET ovat politiikan paloöljyä. Kilpailevilla puolueilla palaa sauna vuoron perään, ja välillä on tulella omakin torppa. Hyvä jos selvittää ilman VPK-hallituksia.²⁴

Twitter 2.3.2021

BAMBI & BOLLA – Monikulttuurisuuden ja kulttuurin moniäänisyyden voimaa. Monika Fagerholm sai 2020 Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnon, eikä olisi suuri vääryys, jos se tänä vuonna menisi Pajtim Statovcille. Suodaanko Suomelle kahden suora?

Twitter 3.3.2021

YHDYSVALLOISSA jatkuu kamppailu, kenelle Amerikka kuuluu. Sitä ei koeteltu ensimmäistä kertaa Capitol-kukkulan kapinassa. Kulttuuritaisteluihin ja mellakoihin mallia 1968, taiteellisin vapauksin, vie mainio leffa *The Trial of Chicago 7* (2020) by Aaron Sorkin ja Nathan Hillin romaani *Nix* (2017; engl. 2016).

Twitter 4.3.2021

GRETA Thunberg goes free jazz on Sylvain Rifflet & Jon Irabagon's *Rebellion(s)* (2020). "The real power belongs to the people."

Twitter 5.3.2021

²⁴ Teuvo Auran lyhytikäisiä virkamieshallituksia vuosina 1970 ja 1971–1972 on kutsuttu vapaapalokunniksi.

”LIBERALISMI on sarvikuono”, Tommi Melender siteeraa (SK 8/2021) *New Yorkerin* esseistä Adam Gopnikia. Liberalismiwiki netissä määrittelee: ”Taistolaiset eli vähemmistökommunistit eli stalinistit eli stallarit eli sarvikuonot...” Syökö poliittisen aatehistorian käärme häntäänsä?

Twitter 6.3.2021

RAVINTOLA Kosmos, jäähyväisateria ennen Suomen sulkua. Kotoisaa, herkullista ja haikeaa. Sovittiin, että tullaan taas koronan jälkeen iltakuudelta. Pyysin pitämään pöytää varattuna puoli seitsemään, jos satun vaikka myöhästymään.

Twitter & Facebook 7.3.2021

LADY Chatterley, Rouva Bovary, Kareninan Anna. Ennen empiriaan siirtymistä nuori poika opiskeli elämän ihmeitä ahkerasti kirjallisuudesta. Myöhemmin joku niistä ihmeistä huomautti, että naiset ovat osanneet kirjoittaa sielunelämästään myös ihan itse. Elinikäinen oppiminen jatkuu.

Twitter & Facebook 8.3.2021

POLITIIKKA on kärsinyt pitkään suurten kertomusten ehtymisestä, mutta ihmisen tarve eläytyä ja samastua tarinoihin ei ole kadonnutta aikaa. Puolueissa etsitäänkin asioiden hyviä sanoittajia. Koomus tarjoaa Helsingin pormestariksi Proustin poikaa.²⁵

Twitter & Facebook 9.3.2021

PRESIDENTTIPELEIHIN kyllästyneenä tulee välillä mietityksi monarkian etuja. Kunnes jossain hovissa taas kuohuu. Ehkä Vickania ja Danielia on sittenkin turvallisempaa fanittaa etänä, ja seurata brittien hullunkurista perhettä *The Crownin* (2016–) tulevien tuotantokausien lähdemateriaalina.

Twitter & Facebook 10.3.2021

²⁵ Juhana Vartiaisen Twitter-tilin käyttäjätunnus on @filsdeproust eli Proustin poika.

”MITEN Ruotsi on muuttanut EU:ta”, Kaarle XVI Kustaa kyseli komissaareilta vieraillessaan loka-kuussa 1995 Brysselissä. Paikalla oli myös Erkki Liikanen, jonka mieleen painui samoilta ajoilta belgialaiskommentti: ”Suomella on se etu, ettei maa ole koskaan ollut suurvalta.”

Twitter & Facebook 11.3.2021

EI OLE kylmä sotakaan enää entisensä. ”Meidän tulee toimia sillanrakentajana EU:n, Britannian ja Yhdysvaltain välillä”, Risto E. J. Penttilä Nordic West Officesta suosittelee.

Twitter & Facebook 12.3.2021

Pelkkä työllisyysasteen nousu ei pelasta huoltosuhdetta

KESKUSTAN puheenjohtaja, tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko tänään HS-haastattelussa:

Suomen tulevaisuuden keskeinen ongelma on huoltosuhde eli se, että pian on liian vähän työikäisiä suhteessa ihmisiin, jotka eivät käy töissä. Ja jos veronmaksajat vähenevät, julkisella sektorilla ei ole varaa nykyisiin palveluihin, joita tarvitsee koko ajan isompi joukko ihmisiä.

Niinpä. Tämä vain on hyvin tiedetty jo parikymmentä vuotta, pidempäänkin, mutta poliittisten johtopäätösten vetäminen, saati toimenpiteiden tekeminen on ollut ylitsepääsemättömän vaikeaa. Reagoidaan sitten vasta kriisiytymisen kautta, pakon edessä – jos osataan ja voidaan.

Helpommaksi ei asian hoitaminen ole näin käynyt, vaan hukattu vuosi toisensa jälkeen tarpeellisesta valmistautumisesta. Saarikko puhuu nyt muutoksesta asenneilmapiiriin, jotta saataisiin otsikkoon nostetut ”10 000 työperäistä maahanmuuttajaa lisää vuosittain”.

Ei taida noin vain onnistua hallituksen mahtikäskyllä tai puoliväliriihen päätöksellä, vaan vaatii pitkäjänteisiä toimia ja kokonaisvaltaista yhteiskuntapolitiikkaa. Mutta hyvä jos prosessi nyt kääntää eteenpäin.

SUOMESSA on tuijotettu silmät sokeiksi työllisyysastetta. Puhuttu sen nostamisesta Ruotsin rinnalle tai pohjoismaiselle tasolle, aluksi 75 prosenttiin höystettynä peräkaneetilla, että pidemmän päälle ei sekään riitä.

Käsittääkseni työmarkkinoilta poistuu tällä hetkellä enemmän väkeä kuin sinne tulee. Eikö silloin työllisyysaste nouse, vaikka yhtään työpaikkaa ei tulisi lisää? Noin laskennallisesti, paneutumatta sen enempää työvoiman ja työpaikkojen kohtaanto-ongelmaan.

Saarikko puhuu huoltosuhteesta tulevaisuuden ongelmana, mutta kyllä se on täällä jo tänään. Suomen väestönkasvu on maahanmuuton varassa. Eikä tilanne muutu, vaikka pitkään jyrkästikin laskenut syntyvyys kääntyi viime vuonna hienoiseen nousuun.

Päivänpoliittisissa keskusteluissa pyöritellään paljon ”pätösperusteisia työpaikkoja”, joiden lukumäärän laskeminen hallituskauden tai vuosikymmenen perspektiivissä on epämääräinen tieteenala. Tuon kinastelun alle taitaa peittyä paljon olennaisempia kysymyksiä.

mikkomajander.fi 13.3.2021

AI MIHIN se rahan puskeminen markkinoille johtaa? Elvytyksestä en tiedä, mutta Hesun seudun asuntomarkkinat käyvät koronakurimuksen keskellä jo niin kuumana, että kauppakamaria kauhistuttaa.

Twitter & Facebook 14.3.2021

YRITIN seurata aikaani panemalla spotifysta soimaan näitä Grammy-voittajia. Täytyy vähän sulatella ja kuunnella Dylania, ennen kuin pusken eteenpäin kohti Suomi-lovea.

Twitter & Facebook 15.3.2021

PANU RAJALA (*Virvatuli*, 2017) *Helkavirsistä*:

Nämä ovat jatkuvan liikkeen runoutta, fyysistä kertautuvaa hyperbolaa, mutta hurmio taitetaan lakonisiin toteamuksiin ja nopeisiin leikkauksiin. Nuori Leino olisi pitänyt länkkäreistä, jos elokuvia olisi ollut. Hän harrasti väkivaltaisia ratkaisuja, ratsuja ja leiritulia, alakuloisia lauluja. Neiet ovat saalista, mutta eivät yhteistä.

Facebook 17.3.2021

KEVÄT ON yhtä juhlaa, joka etenee kahta, ellei kolmea tai neljää raidetta pitkin.

On Runebergin päivä 5.2., *Kalevalan* (Lönrotin) päivä 28.2., Agricolan päivä 9.4. ja Snellmanin päivä 12.5., toisaalta Ystävänpäivä 14.2., Naistenpäivä 8.3., Tasa-arvon (Canthin) päivä 19.3. ja Äitienpäivä 10.5..

Lisäksi Veteraanipäivä 27.4., Kaatuneiden muistopäivä 17.5., Puolustusvoimain lippujuhlan (Mannerheimin) päivä 4.6. ja päälle kirkolliset pyhät. Unohtamatta Vappua 1.5., Eurooppa-päivää 9.5. ja mitä vielä.

Talonmiehillä tai siis talonhenkilöillä riittää vehtaamista liputusten kanssa.

Facebook 19.3.2021

HELSINKI, maaliskuu 2021, taivaalta sataa jotain lumentapaista. Päivän valtakunnallinen koronailuku 856 uutta tartuntaa, ja Oodin edessä Kansalaistorilla satoja yhdessä sumpussa osoittamassa mieltä koronarajoituksia vastaan. Ja Paasikivi ottaa kantaa ilmastokriisiin.²⁶

Twitter & Facebook 20.3.2021

”ALMOST all of Roth’s lovers have a place in his fiction, and most are remembered warmly, with the exception of the two he married.” Looks like I have a long summer with Roth’s biography²⁷ ahead of me...

Twitter & Facebook 21.3.2021

AINA ilhadun, kun ihmiset varaavat kiireidensä keskeltä aikaa proosalle. Hyvää vastapainoa kansanedustajillekin, joita töissä raskautetaan mietinnöillä ja lakiteksteillä. Ihailen kapasiteettiaan, kuten nyt Outi Alanko-Kahiluotoa, joka ottaa vetääkseen Kauno-Finlandian esiraatia.

Twitter & Facebook 22.3.2021

²⁶ Paasikiven muistomerkin jalustaan on kaiverrettu motto: ”Kaiken viisauden alku on tosiasiajn tunnustaminen”.

²⁷ Blake Bailey: *Philip Roth* (2021).

KUKIN tyylillään, ja johtajuutta on monenlaista, menestyvääkin. Kun kuuntelen Marinin monisanaista selostusta koronatoimista, käväisee kerettiläisesti mielessä, miten Lipponen selviäisi tästä helvetistä.

Twitter 24.3.2021

HALLITUS joutuu koronassa elämään pitkitettyä Catch 22 -tilannetta. Jos/kun valmistautuu pahemman varalle, niin valitus on valtava, kun tilanne ei ole päällä (liikkumisrajoitukset). Jos jättää valmistautumatta, niin valitus on valtava, kun tilanne on päällä (kuntavaalien siirto).

Twitter & Facebook 25.3.2021

Tutkittu tieto ja poliittinen päätöksenteko pandemiassa

TUTKITTUUN tietoon perustuva päätöksenteko on esiintynyt viime vuosina fraasina, johon useimpien on ollut enemmän tai vähemmän helppo yhtyä. Turha ”politikoiminen” vähentyisi, kun asioita lähestyttäisiin viileästi faktapohjalta.

Kulunut koronavuosi on osoittanut tuon perimmiltään teknokraattisen unelman rajat. Kesti aikansa, ennen kuin tiede pääsi jyvälle uudesta viruksesta, saati kehittämään siihen torjuntakeinoja. Poliittisella järjestelmällä ei ollut aikaa odottaa, vaan sen oli reagoitava reaaliajassa.

VUOSI sitten kummeksuttiin, kuinka Suomi ja Ruotsi päätyivät koronatoimissaan niin eri linjoille. Näin siitä huolimatta, että molemmissa maissa vedottiin yhtä lailla terveysviranomaisten parhaisiin asiantuntijoihin, viime kädessä siis tieteen auktoriteettiin.

Ruotsissa tämä rationaalisuus vietiin niin pitkälle, että hallitus vetäytyi kansanterveysviraston ja valtionepidemiologi Anders Tegnellin selän taakse. Sieltä poliitikkojen oli sitten kömmittävä syksyn edetessä esiin, kun virus ei käyttäytynytäkään keväällä ennustetulla tavalla.

Suomalaisten odotukset taas keskittyivät valtiojohtoon, joka joutui suunnistamaan ennen kokemattoman epätietoisuuden sumussa. Tuntui siltä, että maskiakaan ei osattu vetää naamalle, ellei sitä hallitus erikseen määrännyt.

DIKOTOMINEN asetelma naapurimaiden välillä on sittemmin paljolti tasoittunut. Erilaisista lähtöasetelmista on edetty kohti tilannetta, jossa koronataartuntojen leviämistä yritetään hillitä suurin piirtein samanlaisella keinovalikoimalla.

Kuka loppujen lopuksi on ollut oikeassa, sen voi aikanaan lukea historiankirjoista. Ken elää niitä lukemaan. Eikä akateemiseenkaan historiantutkimus ole mikään eksakti tiede, vaan jatkuvaa vuorovaikutusta pätevimmän argumentin, kysymyksen ja tulkinnan löytämiseksi.

Niin kuin tiede yleisemminkin, oppimisprosessi aina uusien (ja vanhojen) tuntemattomuuksien edessä. Poliittista viisutusta on sitten tehdä oikeita ja kestäviä ratkaisuja näiden epävarmuuksien keskellä.

PÄÄTÖKSENTEON vaikeusastetta lisää se, että kaiken maailman ”kokemusasiantuntijat” ovat sitä varmempia mielipiteissään, mitä avoimemmin ”dosentit” myöntävät, että vaikeisiin kysymyksiin ei ole tutkimuksella varmennettuja vastauksia. Ainakaan vielä.

Kaiken hämmennyksen keskellä tiede on kuitenkin se elementti kokonaisuudessa, joka on tuonut uskottavinta valoa tunnelin päähän. Voi pitää melkoisena saavutuksena, että vuoden sisällä on saatu kehitetyksi useita rokotteita virusta vastaan.

Kuinka pitkälle niillä pärjätään kurimuksen kukistamisessa, sen aika näyttää. Katala virus on kekseliäs muuttamaan, mutta niin ovat tutkijatkin. Poliitikalle jää silti vielä paljon ratkaistavaa. Rokotteiden jakelusta on joka tapauksessa astetta siedettävämpää kiistellä kuin niiden puutteesta.

mikkomajander.fi 26.3.2021

EDVIN Laineen aika pötkelö *Akseli ja Elina* (1970), joka *Pohjantähden* (1968) ensimmäistä osaa huonommin muistissa. Sai Moskovan elokuvajuhlilla 1971 erikoispalkinnon, perusteena ”hyvät naapurussuhteet”. Niinpä. Mutta propsit Jussi Jurkalle, *Tuntemattoman* (1955) Lammio tällä kertaa muilutettavana punikkina.

Twitter & Facebook 27.3.2021

”KUOLEMAT painottuu voimakkaasti sinne elämän loppupäähän”, HUSin asiantunteva ja miellyttävän sujuvasanainen ylilääkäri Asko Järvinen lipsautti Ykkösaamussa. Elämä on laiffii.

Twitter & Facebook 27.3.2021

”OM DE HÄR nu ä de socialistiska samhället, så tycker jag nog det borgerliga va bättre”, Ruotsin sosiaalidemokraattien puoluesihteeri Gustav Möller sanoi skoonelaisittain murtaen Väinö Tannerille (*Kuinka se oikein tapahtui*, 1948), kun kävi maaliskuussa 1918 Tampereella ja Helsingissä tutustumassa vallankumoukseen. Ruotsissa edettiin toisin, ja Möller mainitaan historiankirjoissa keskeisenä kansankodin isähahmona ja sosiaaliturvan kehittelijänä.

Facebook & Twitter 31.3.2021

Helsingin puoluekartta tasoittuu

KIRSI Pihan paluu politiikkaan päättyi ennen kuin ehti alkaakaan. Pikavisiitti ei ollut erityisen elegantti. Nopea vetäytyminen pormestarikisasta oli varmasti tekijälle itselleenkin kiusallinen päätös, jonka imagohaittaa ei paikata edes viestinnän huippuammattilaisten taidoilla.

Ratkaisua voi kuitenkin kiittää siitä, että se tapahtui riittävän aikaisin. Paikallisdemokratiamme uskottavuus olisi notkahtanut pahasti, jos kuntavaalin tulos olisi nostanut Pihan pormestariksi vain huomatakseen, että homma ei maistukaan niin hyvältä.

Pääkaupungin johtaminen on nimittäin kova duuni, johon kohdistuu erilaisia paineita koko valtakunnan kattavasti. Ei siihen kannata pyrkiä, jos ei koe pärjäävänsä edes Kokoomuksen sisällä hiekkalaatikolla.

NÄIN kolme kuukautta ennen (tämänhetkistä) vaalipäivää Helsingin asetelma on erinomaisen kiinnostava ja jännittävämpi kuin aikoihin. Seuraavat spekulatiot eivät nojaa niinkään mielipidemittauksiin vaan vuosien varrella kertyneeseen ”mutuun”.

Juhana Vartiaisen astuminen pormestarikehään oli Kokoomukselta kelpo paikkaus, vaikka hänellä on ollut taipumusta herättää enemmän vastustusta kuin konsensusta. Ehdokkaan oma tausta heijastaa sinipunaa, jolla on kaupunkipolitiikassa menestykseäs historia aseveliakselin nimellä.

Muistettakoon, että Paavo Lipposen SDP oli eduskuntavaaleissa 2003 Helsingin suosituin puolue, joka sai seuraavan vuoden kunnallisvaaleissakin 23,4 prosenttia kaupungin äänistä. Sellaista pottia ei ole sosiaalidemokraateille nyt luvassa, mutta kurssi kääntyy roimasti ylös pitkittyneestä aallonpohjasta.

VIHREIDEN valtakunnallinen vetovoima edistyksen soihtuna on ollut himmenemään päin, eikä Anni Sinnemäen Helsinki tuo siihen erityisen tuoretta kipinää. Sanna Marin ja Nasima Razmyar ovat houkutteleva vaihtoehto pääkaupungin punavihreille.

Helsingin valtuustosta ei tule löytymään sellaista enemmistöä, joka tekisi Jussi Halla-ahosta pormestarin, vaikka Perussuomalaiset nousisi kaupungin suurimmaksi puolueeksi. Sitä se tuskin tekee, mutta kannatus saattaa jopa kaksinkertaistua, ensisijaisesti Kokoomuksen kustannuksella.

Muodikkaita rajapintalaskelmia myötäillen uskaltaa ennustaa, että vaalit tasoittavat Helsingin poliittista kärkeä. Kahden suuren sijaan tulee olemaan useampia keskisuuria puolueita. Ja niissä kuvioissa on sijansa Vasemmistoliitolla, unohtamatta pienempiä tekijöitä, jotka napsivat omat prosenttinsa vaalikakusta.

Demokraatti 6/1.4.2021

”HALLITUKSEN esitys liikkumisrajoituksiksi oli surkea tekele”, HeSan pääkirjoitus rusikoi ilmeisen perustellusti lainvalmistelun tilaa, ”amatöörikin näki esityksen heikkoudet”. Varmasti myös HeSan pääkirjoitustoimittajat jo ennen perustuslakivaliokunnan tekemää tyrmäystä.

Facebook & Twitter 2.4.2021

SANNA, alan kääntyä kannattamaan ulkonaliikkumiskieltoa. Vaimo kun retuuttaa joka päivä sohvalla pohjalta koronakävelyille.

Facebook & Twitter 4.4.2021

ADLIBRIS tietää, että Sylvesterin päivänä 2026 sitä sitten saa: Dylanin muistelmat *Chronicles Vol. 2*. Tilaus vetämään, ettei jää ilman.

Facebook & Twitter 5.4.2021

TOTISESTI elämme kummallisia aikoja. Tämäkin ”ihme”, että 30 pelatun kierroksen jälkeen West Ham on Valioliigan paras lontoolaisseura.

Facebook 6.4.2021

WIR SCHAFFEN das, Angela M. sanoi ja sai toista miljoonaa uussaksalaista korjaamaan maan ikääntyvää väestöpyramidia. Tulos ei ole viiden vuoden perspektiivissä ihan huono, vaikka kotouttamisessa riittää töitä.

Facebook & Twitter 7.4.2021

EVA ja koronan hoito

”TULEVAN ennakointi ei näytä olevan Sanna Marinin (sd) hallituksen vahvuus”, Elinkeinoelämän valtuuskunnan johtaja Emilia Kullas kirjoitti maaliskuun alussa *Iltalehden* kolumnissa. Näkemystä perusteli epäonnistumisten luettelo suojavarusteiden ja rajakontrollin puutteista testaamisen ja rokkottamisen takkuamiseen.

Vaan vaikeaa tuo tulevan ennakointi on näyttänyt olevan muillekin. Kuten esimerkiksi EVAalle itselleen.

Kullas on pitänyt pandemian alusta asti esillä näkökulmaa, että yritystoiminnan ja talouden rattaat tulisi pitää koronasta huolimatta pyörimässä. *Iltalehdessäkin* hän katsoi, että ”toisen korona-kevään koittaessa yhteiskunnan sulkemisen hinta käy yhä karummin selväksi”.

Toisaalta pari kappaletta aikaisemmin toinen korona-keväät osoitti ”selvästi, että Suomella ei ole mitään yllymaallista erityiskykyä, jonka ansiosta pandemiasta selviittäisiin jotenkin vähemmällä kuin muualla”. Ja siellä muualla ovat rajoitustoimet olleet paljon rajumpia kuin Suomessa.

MITÄ EVA siis oikein suosittaa? Kullas haikaili hallitukselta erikoista mudonmuutosta: ”Tähän asti hallitus on kiristänyt, rajoittanut ja sulkenut. Kevättä kohden tiukkailmeisistä koronakuristajista pitäisi sukeutua valoisia kasvun rakentajia.”

Ja katso pääsiäisen ihmettä! Hallituksen liikkumisrajoitusten leka vaihtui perustuslakivaliokunnan tyrmäyksen jälkeen hahmotelmiksi, miten kieltoja ja sulkutoimia voitaisiin asteittain ryhtyä höllentämään.

Tänää EVAn ekonomisti Sanna Kurronen twiittaa: ”Vähän huolettaa poistetaanko rajoitukset taas liian aikaisin ja otetaan vielä se neljäs aalto? [...] Nyt pitäisi olla malttia ajaa tartunnat kunnolla alas, jotta kesällä on sekä työtä että huvia!”

Kullas näkyy tykkäneiden twiitistä. Kuukausi sitten kasvun ruokkimista vaatineen kolumnin loppunousu kuulosti toiselta: ”Vaatii vain asennetta, jossa mieluummin kuin EI TUO TOIMI sanotaan KYLLÄ VOI KOKEILLA.”

Ei julkaistu 7.4.2021

”MEIDÄN POJAT ei oo sokerista, ne ei sula sateessa!”

Muistojen uumenista palasi mieleen jumppamaikan vastaus, kun koulupoikia ei innostanut mennä ulos kurjaan keliin pelaamaan palloa.

Siis Rukka-takki niskaan ja koronakävelyllä rakeiden ja rännän sekaan.

Ja katso! Junaradat ylittävällä kävelysillalla taivas repesi ja päästi esiin palan aurinkoa. Ikään kuin joku siellä ylhäällä ehdottaisi, että älä vielä hyppää.

En hypännyt, vaan jatkoin paarustamista.

Liikuntaa motivoi kummasti jokin altruistinen tavoite, kuten kotimaisen yritys- ja kulttuuri-toiminnan tukeminen näinä ankarina aikoina.

Esimerkiksi Viiskulman Digeliuksessa tai tänään We Jazz shopissa Vallilassa.

Eikä kotikaranteeniin tarvinnut taaskaan palata tyhjin käsin. Itsensä voi kuin voikin palkita myös muutoin kuin viinillä.

Lihapullat ja muusi maistuvat nyt saksofonilla maustettuina.

Facebook 9.4.2021

Kampen mot ”post-sanningens tid” förtjänar bättre

”VETENSKAPEN borde berätta bekräftade sanningar om världen runt oss.” Så börjar en artikel i *Helsingin Sanomat* (8.4.) som behandlar först och främst ekonomivetenskapens svårigheter att hantera dagens (eller 2000-talets) realiteter.

Artikeln är en fortsättning på debatten som började fem dagar tidigare, då HS ledarskribent lyckades dra en rätt märklig slutsats av taistoiternas (de finska minoritetskommunisternas -red.) aktivism vid Konstindustriella högskolan i Helsingfors på 1970-talet: ”Ju längre bort man kommer från vetenskapens kärna mot samhällliga, humanistiska och slutligen konstnärliga ämne, desto mindre empiri finns det i den akademiska tävlan, och desto mera ideologi.”

Den klumpiga och arroganta formuleringen provocerade häftiga reaktioner, vilket ju är typiskt för sociala mediars tidsålder. Jag kände själv ingen iver att delta i kören, varken med en dömande, smart eller ironisk tweet. Ändå fick debatten mig – i egenskap av yrkeshistoriker och docent – att fundera över vad min självförståelse varit i relation till ”vetenskap”. Här kommer några reflektioner, men först en illustrativ historia.

DET VAR en gång en historiker som publicerade en tjock bok om ett politiskt känsligt tema. Hen hade använt sig av ett arkiv som nyligen blivit tillgängligt och förväntningarna var förstås höga – massor av oanvänt källmaterial låter ju som en drömsituation för en ambitiös forskare.

Men frasen ”först in, först ut” har en dålig klang bland historiker och inte bara på grund av avundsjuka. Boken fick mördande kritik där till och med kollegans yrkeskunskap och hantverksförmåga ifrågasattes, trots att hen hade doktorerat vid ett ansett universitet.

Den stackars forskaren försvarade sig genom att hänvisa till de nästan tusen fotnoterna i boken – var inte det ett bevis att studien fyllde vetenskapliga krav! Tyvärr underströk argumentet bara att hen hade missförstått själva kärnan av den akademiska utbildningen.

Kvaliteten ökar inte automatiskt med antalet källor (för att inte tala om antalet noter) utan genom fruktbara synvinklar och genomtänkta analyser som man länkar samman till en trovärdig helhet. Det förflutna är inte en färdig berättelse som man avtäcker, utan den måste skapas i öppen dialog mellan existerande och tidigare uppfattningar samt gångna tiders spår.

JAG BÖRJADE studera politisk historia år 1985 vid statsvetenskapliga fakulteten i Helsingfors universitet. Frågan om ämnets ”vetenskaplighet” verkade då vara viktig ur två synvinklar; teorier och metoder betonade skillnaden till ”den humanistiska historien” samtidigt som de berättigade vår plats bland andra samhällsvetenskaper.

Så bekantade jag mig med Georg Henrik von Wrights syn på vetenskapsfilosofins traditioner, samt Rolf Torstendahls och Thorsten Nyboms *Historievetskap som teori, praktik, ideologi* (1988) och andra motsvarande böcker. Metodologisk litteratur var ofta svår att begripa, men det tog jag som ett tecken på dess högre värde.

Huvudtrenden tycktes vara emot gammalmodig ”källfetischism” där empiriska material ansågs tala för sig själv. Den självmedvetna forskaren lyftes fram som en motvikt mot en sådan naiv objektivitet. Idealet blev istället att kritisk frågeställning ansågs lika viktig som de möjliga svaren, och akademisk debatt garanterade framsteg i forskningen, i enlighet med principen om att bästa argumentet vinner.

Samtidigt fortsatte vardagspraktiken mestadels i ”gamla goda” spår. I bästa fall fann teoriinsatser en plats på magister- och doktorsavhandlingarnas inledningskurser, innan man fortsatte forskning bland arkivmaterial och använde intuitiv källkritik som en pragmatisk arbetsmetod. Teorin var sas. frigjord från, och påverkade inte nämnvärt, den empiriska forskningen.

POSTMODERNISMEN eller ”den språkliga vändningen” (*the linguistic turn*) kändes på sätt och vis befriande i den meningen att naturvetenskapens ideal förlorade sin ställning som det

akademiskas alltomfattande måttstock. Man behövde inte leta efter En Historia För Alla, utan olika historiesyner kunde legitimt leva sida vid sida, baserad i olika utgångspunkter och perspektiv.

Nackdelen var faran för relativismen. Är det inte så, att utan klara kriterier hamnar man i en ohållbar situation, där *alla* måste uppfattas som lika sanna och värdefulla, vilket skulle leda till att all forskning i grund och botten styrs av ideologi? Jag har aldrig förstått varför pendeln på detta sätt skulle behöva slå från den änden till den andra.

Postmodernism fick aldrig riktigt fotfäste bland historiker men kanske hjälpte den även dem att fundera över hur man (inte bara som forskare) nästan omedvetet reproducerar till exempel stora nationalistiska berättelser, utan hänsyn till olika minoriteter, tidens sidospår eller historiens förlorare.

FÖR MIG personligen har det länge varit egalt huruvida historieforskning klassificeras eller karakteriseras som vetenskap eller inte. Det är en stor rikedom att historia väcker brett allmänt intresse och man kan närma sig både specialister, entusiaster och amatörer med samma språk.

Samtidigt är det klart att historia hör hemma i den vetenskapliga världen, var man än vill placera dess kärna. Akademisk utbildning ger ingen ensamrätt till forskning men den skolar nog förmågan, och den kollektiva kritiken kontrollerar kvaliteten, på gott och ont. Systemet är inte utan brister men i princip kapabelt att korrigera sig självt.

Det är sedan en annan sak hur akademisk forskning lyckas påverka den allmänna historiesynen. Där har massmedier och nöjesindustrin, film och litteratur mm, säkert bättre medel och möjligheter. Ändå är det ett misstag att nedvärdera den humanistiska forskningens och samhällsvetenskapens trovärdighet.

Ur historieforskningens synvinkel är det löjligt att sätta ”emipiri” och ”ideologi” i motsatta vågskålar. Källfetischismen förhindrade aldrig ideologiska tolkningar. För det andra är det oanständigt att stämpla någonting som *a priori* ideologiskt utan att presentera ett enda konkret argument.

Kampen mot ”post-sanningens tid” förtjänar bättre än vad *Helsingin Sanomat* bjuder på sina spalter.

(Red. Tillägg: Elva dagar efter den ursprungliga ledartexten, beklagar *Helsingin Sanomats* chefredaktör Kaius Niemi de olyckliga formuleringarna och försäkrar att de inte representerar tidningens linje, som ”snarare står på samma sida i samhällsdebatten som forskningen”.)

Förlaget (frl.gt) 14.4.2021

ARKISTEN nautintojen paluu, kuten lounas äsken Manalassa. Silakoita teki mieli, mutta maksakin maistui – noita kun ei tule kotona laitetuksi. Ja normaalit ruokajuomat.

Facebook & Twitter 22.4.2021

KUIN vanhaan hyvään aikaan... Tv-uutisissa puhuttiin äsken sujuvasti itäblokin maista. Ovat kuulemma vaarallisia, sääksille muuttomatoillaan.

Facebook 23.4.2021

Tutkijat uskovat hallituksen löytävän sovun kehysriihessä

Ajatushautomo Magman tutkija Mikko Majanderin mukaan neuvottelujen venymisen²⁸ syynä ei ole vain hallituspuolueiden välinen kriisi, vaan myös keskustan sisäiset ongelmat.

[...]

SAMAA mieltä hallituksen hajoamisen epätodennäköisyydestä on ajatushautomo Magman tutkija, valtiotieteiden tohtori Mikko Majander.

Majanderin mukaan keskustan kipuilu oman linjansa kanssa on johtanut siihen, että kompromissien tekeminen kehysriihessä on muuttunut vaikeaksi.

”Ulkopuolisen on vaikea hahmottaa, mitä keskusta oikein haluaa talousasioissa, ja tuskin se on heille itselleenkaan kristallinkirkasta.”

Majanderin mukaan neuvottelujen venymisen syynä ei ole vain hallituspuolueiden välinen kriisi, vaan myös keskustan sisäiset ongelmat. Viime hallituskaudella puolueen kipukohtana oli työskentely oikeistohallituksessa, tällä hallituskaudella puolestaan liian vasemmistolainen politiikka.

”Neuvottelut ovat olleet vaikeat, koska keskusta ei tunnu oikein itsekään tietävän, mitä se haluaa”, Majander kommentoi.

[...]

²⁸ Hallituksen puoliväliriihi jumiutui hallituskriisin partaalle.

Monipouluhallituksessa päätöstenteossa on aina kyse kompromisseista. Koska keskusta ei voi saada kaikkea haluamaansa läpi, Majanderin mukaan keskustan tulisi selvittää myös itselleen, mistä se on valmis neuvottelemaan ja mistä ei.

[...]

Helsingin Sanomat 25.4.2021 (Joonas Aaltonen & Ilkka Hemmilä)

Miten tähän on tultu?

”Keskusta ei tiedä, ontuuko se oikeaa vai vasenta jalkaa.”

HALLITUS on neuvotellut pääministeri Sanna Marinin (sd) johdolla talouden suuntaviivoista viisi päivää.

Yleensä puoliväliriihet kestävät päivän tai pari.

Sunnuntaina hallituksen viisikko neuvotteli kymmenen tuntia. Tulosta ei syntynyt. Neuvottelut junnaavat paikoillaan.

Hallituskriisin taustalla on tutkijoiden mielestä keskustan kipuilu.

– Keskusta ei tiedä, ollako vai eikö olla, Ajatushautomo Magman tutkija, valtiotieteiden tohtori Mikko Majander kuvaa tilannetta.

Majander muistuttaa, että keskustalla on ollut hallituskauden aikana kolme puheenjohtajaa, kolme valtiovarainministeriä. Kerran se pakotti pääministerin vaihtumaan.

– Edelleenkin pakka on aivan sekaisin.

Keskusta on Majanderin mukaan käynyt kaksi vuotta Jaakobin painia eikä ole löytänyt ratkaisua.

Kyse on Majanderin mielestä puolueen identiteetin ja kohtalon tuskailusta enemmän kuin yksittäisiä asioita.

– Kun Matti Vanhasta kuunteli lauantaina Ykkösaamussa, syntyi sellainen kuva, että ratkaisu syntyisi, jos olisi halua.

Epäselvää Majanderin mielestä on, mitä keskusta oikeasti haluaa.

Asia ei tunnu olevan puolueelle itselleenkaan kristallinkirkas.

– On vaikea tehdä kompromissia, jos viiden puolueen hallituksessa vain haetaan voittoja. Sillä tavalla ei voi tehdä pitkän päälle hallitusyhteistyötä.

MAJANDER muistuttaa, että keskusta on hallituksen kakkospuolue ja valtiovarainministeripuolue. Se sai hallitusohjelmaan melkein kaikki toiveensa.

– Keskusta ei oikein tiedä, ontuuko se oikeaa vai vasenta jalkaa.

Viime hallituskaudella keskusta oli oikeistohallituksen pääministeripuolueena. Tuloksena oli surkea vaalitulokset.

– Nyt kipuillaan yhtä lailla sitä, että ollaan vasemmistoyhteistyössä.

KESKUSTAN tilannetta vaikeuttaa Majanderin mielestä uusi paine.

Perussuomalaiset uhkaavat sen asemia keskustan vanhoissa tukikohtissa, maakunnissa.

Onko kipuilun taustalla se, ettei punamulta ole enää samanlaista kuin vanhoina hyvinä aikoina?

– Punamulta edellyttää sitä, että on kaksi vahvaa puoluetta. Keskusta on kaikkea muuta kuin näyttänyt vahvalta parin viime vuoden aikana.

[...]

Iltta-Sanomat 26.4.2021 (Heidi Vaalisto)

RIITA vuoden 2023 menokehysten parista kolmestasadasta miljoonasta tuntuu kummalliselta. Eikö tuosta voisi päättää tarkemmin esimerkiksi vuoden päästä keväällä, kun nähdään, jyllääkö maailmalla koronan sijaan ja Suomeen ulottuen se kasvusykäys, josta nyt monet puhuvat, melkein pä kuin jo vallitsevana olotilana.

Facebook 27.4.2021

Mitä Keskusta tarkkaan ottaen tahtoo?

HALLITUKSEN puoliväliriihi jatkuu tänään kahdeksatta päivää. Kyse ei ole teatterista, mutta on se silti melkoinen näytelmä, jossa vuorosanat käyvät aina vain kryptisemmiksi.

Poistuessaan eilen pitkän päivän päätteeksi Säätytalolta Keskustan puheenjohtaja Annika Saarikko kuvasi tilannetta näin:

Ei täällä kinastella siitä, mihin Suomi laittaa ja paljonko rahaa ensi vuonna tai seuraavana vuonna, vaan siitä, että onko meillä riittävän samanlainen näkymä siitä, mitä Suomen pitää tehdä, että pääsemme kiinni siihen jälleenrakennukseen, mikä meillä on koronan jälkeen edessä.

Siinä meni pohja paljon viljellyiltä spekulatioilta siitä, että hiertävin kiista koskisi vuoden 2023 budjetin menokehystä. Parin kolmensadan miljoonan riitahaarukka tuntuikin kovin pieneltä kysymykseltä verrattuna siihen ison kuvan ongelmaan, johon Saarikko oli toistuvasti viitannut.

JOS EI raha, niin mikä sitten on Keskustaa ja sosiaalidemokraatteja keskeisesti jakava ero ”näky-mässä” tai ”isossa kuvassa”? Toisin sanoen, mitä sellaista tyytymätön ja tuskastunut Keskusta vaa-tii, johon SDP (ja kenties muut hallituspuolueet) ei ole valmis myöntymään? Neuvotteluista tihku-neista vuodoista huolimatta tämä on paljolti arvailujen varassa.

”Kysymys ei ole nyt kymmenistä tai sadoista miljoonista euroista”, Keskustan varapuheen-johtaja Markus Lohi vahvisti tänään YLEn aamu-tv:ssä, vaan siitä, että miten Suomen taloutta vie-dään tästä eteenpäin. Holtiton velkaantuminen johtaa aika pian leikkauksiin ja veronkorotuksiin, ”ja sen takia Keskusta korostaa yhteiskunnallisia uudistuksia ja työnteon kannattavuutta kaikissa tilan-teissa”.

”Mikä se asia on, mistä nyt pitäisi keskustella teidän kanssa?” toimittaja yritti tiukata jotain konkretiaa ympäripyöreään linjaukseen. Lohi jätti täsmentämättä, mutta toisti painokkaasti:

Me haluamme edistää kaikkia niitä uudistuksia, joilla vältetään leikkaukset ja veronkorotukset, ja ky-symys on myös lukujen lisäksi merkittävistä työllisyyttä parantavista yhteiskunnallisista uudistuksis-ta, joita me olemme vaatineet.

SELKOSUOMEKSI tulkittuna luulisin, että kyse on niin sanotuista ”kovista” työllisyystoimista, kuten ansiosidonnaisen työttömyysturvan keston leikkauksesta sekä/tai tason porrastamisesta. Va-semmistopuolueet painottavat ”pehmeämpiä” toimia, joissa panostetaan työvoimapaalveluihin, kou-lutukseen ja palkkatukeen. Niitä ollaan valmiita rahoittamaan vaikka velkarahalla ja odottamaan tu-loksia, siinä missä ”keppilinjalla” toivotaan nopeampia julkista taloutta vahvistavia vaikutuksia.

Kompromissin teko noista juoksuhaudoista käsin on sitä politiikan kuuluisaa mahdollisuuk-sien taidetta. Vaikka voihan olla, että Säätytalon pöydissä pyöritetään ihan muita papereita. Veron-korotukset sieltä taidettiin jo suurin piirtein siivota pois, samoin kuin viittaukset esimerkiksi koulu-tusleikkauksiin. Molemmat ovat tulenarkaa tavaraa, etenkin näin vaalien alla. Mutta mitä kaiken tä-män väännön jälkeen jää jäljelle?

mikkomajander.fi 28.4.2021

Kepu näkee näkyjä

KESKUSTAN puheenjohtajan Annika Saarikon on kehuttu olevan hyvä sanoittamaan politiikkaa ja siinä käsiteltäviä monimutkaisia asioita. Viime päivien käännteissä hän onkin saanut olla melkoinen ruuneperi.

”Usko hallituksen toimintakykyyn horjuu”, Saarikko kertoi toissa päivänä eduskuntaryhmänsä vakavat terveiset tullessaan neuvottelemaan Säätytalolle. ”Kompromissi ei riitä. Pitää olla yhteinen suunta siinä, mitä hallituksen puolueet tälle maalle haluavat.”

Eritoten tuntui hiertävän talouspolitiikka ja sen iso kuva, mitä kukin sillä sitten tarkoittaakin. Illalla Saarikko peräänkuulutti hallituspuolueilta riittävän samanlaista näkymää, jonka rinnalla oli toissijaista, mihin ja paljonko Suomi laittaa rahaa parina seuraavana vuonna.

Eilen sitten usko oli palannut ja näky selkiytynyt, ainakin sen verran, että kompromissi kelpasi.

Katsomosta käsin on vaikea hahmottaa, mikä asioissa on viime viikosta niin olennaisesti muuttunut. Esityksiin on tullut muutaman sadan miljoonan viilauksia suuntaan ja toiseen, mutta eikö Saarikko vastikään nimenomaan väheksynyt niiden merkitystä.

TAHDOSTA tässä kriisissä oli alusta lähtien kysymys, haluaako Keskusta jatkaa hallituksessa vai ei. Sitä se on arponut ja kipuillut nyt kaksi vuotta ja päätynyt joka kerta samaan lopputulokseen.

Hyvä niin. Presidenttikin ehti huolestua edessä väijyvistä parlamentaarista umpikujasta, jota tuskin kukaan kaipaa tähän tilanteeseen.

Kokoomuksen ja SDP:n välit taitavat olla siinä jamassa, että nykyisen eduskunnan voima-suhteilla ei löydy pohjaa enemmistöhallitukselle ilman Keskustaa, sen enempää punavihreän kuin porvarillisen ytimen ympärille. (Yhteistyö Perussuomalaisten kanssa on lisäksi oma ongelmansa.)

UHRIUTUUKO siis Keskusta vastuunkantajana koko kansakunnan ja poliittisen järjestelmän puolesta, kun se ei vetäydy oppositioon nuolemaan haavojaan ja haaveilemaan kannatuksen kasvusta? Sellaistakin hurskasta sävyä puolueen retoriikasta löytyy.

Kansan ja Suomen etu painoivat Saarikon mukaan vaakakupissa, kun hän päätyi hallituksessa jatkamisen kannalle. Samalla oli vahvistunut myös ymmärrys siitä, että nykyisellä hallitusohjalla voidaan saada paljon Keskustalle tärkeitä asioita aikaiseksi.

”Se, että Suomessa on vakautta, eikä poliittista kriisiä, joka pitkittyi, oli erittäin vahvasti vaikuttamassa siihen arviooni”, Saarikko sanoi tänään Säätytalon portailla. Pari päivää sitten tuon vakautta horjuttavan poliittisen kriisin dynamo oli hänen itsensä johtama puolue Keskusta.

Hallituksen puoliväliriihen tarinassa on uudelleen sanoittamista.

mikkomajander.fi 29.4.2021

SUOMEN Kuvalehti otsikoi puoliväliriihestä ”Marinin virhearvio”. Niinkin voisi nähtyä draamaa kuvata, että Kepu ajoi hallituksen kuilun reunalle. Kunnes Saarikko tajusi, että tästä pudotaan, jos ei peräännyttä.

Facebook 30.4.2021

”VAALIEN asetelma on miltei jännittävä”, HeSan pääkkäri hehkuttaa Saksan tilanteesta. Samaa mieltä. Ennen riitti kun muisti, kenen demariehdokkaan vuoro oli hävitä Merkelille. Nyt opeteltavana pitkä lista uusia nimiä.

Facebook 3.5.2021

’SADKO vedenalaisessa valtakunnassa’ (1876). Ällistyttävä äijä tämä Repin. Muistikuvani mukaan Leningradin Sadkossa oli tarkalleen tällaista syksyllä 1985.²⁹

Facebook 6.5.2021

SUOMEN demografinen ilme päivän HeSan valossa: syntyneitä alun toista palstaa (8 vauvaa), äitienpäivätervehdyksiä aukeama, kuolleita neljä aukeamaa.

Facebook 9.5.2021

²⁹ Atenumissa oli laaja Ilja Repinin näyttely.

HYVIN jaksoi puoluejohtajien kuntavaalistarttidebatin, kun samalla katsoi läppärillä, kuinka Knicks niisti kuudella pisteellä Clippersin. New York rules over Los Angeles! (Mitä, vieläkö ne jatkavat...)

Facebook 11.5.2021

Riihi karkasi käsistä

Hallituksen kehysriihi osoitti, että politiikka ei ole tasapaksua konsensusmössöä.

[...]

Ajatuspaja Magmassa työskentelevä historian tutkija Mikko Majander pitää kysymystä selkeänä. Majanderin mukaan keskusta sai riihessä nenilleen.

– Riihi ei vahvistanut keskustan imagoa luotettavana ja uskottavana hallituskumppanina vaikeana aikana. Keskusta joutui pyörtämään keskeisen tavoitteensa eli miksi se oli kriisiytännyt homman – ja peruuttamaan kuilun partaalta.

– Ei jäänyt hyvää vaikutelmaa hallituskumppaneille, suurelle yleisölle eikä muille porvari-puolueille, Majander toteaa.

MAJANDER ei tunnusta pitävänsä julkisuudessa viljellyistä teatterimetaforasta. Keskustalaiset olivat hänen mukaansa hallituksen neuvotteluissa tosissaan.

– Oli etukäteen käsikirjoitettu, että riiheen mentiin tietoisesti kovin tavoittein ja profiilia nostaen. Riihi ei ollut teatteria. Se miten draama kehittyi, oli arvaamatonta, vaikka lähtökohta oli harkittu. Tuntui, että prosessi karkasi ehkä lapasesta. Keskustalaiset alkoivat maalata itseään nurkkaan, josta oli vaikea löytää tietä ulos, Majander arvioi.

Majanderin mukaan keskustalla oli lähestyviin kuntavaaleihin liittyviä paineita, jotka pakottivat sen näyttämään profiiliaan. Taustalla oli myös aitoja erimielisyyksiä.

– Vaatimukset keskustan kentältä ovat olleet kaksijakoisia, ja se on ongelma hallitusyhteistyön kannalta. Se, että ajettiin näin pitkälle, oli yllätys.

[...]

– En oikein osta tuotakaan, Majander toteaa punamulta-akselin vahvistumisesta.

Hän viittaa aiempaan lausumaansa, jonka mukaan riihi ei vahvistanut uskoa ja luottamusta keskustaan hallituskumppanina.

– Oli koko ajan epäselvää mitä he oikein haluavat. Eivätkä he saaneet sitä siinä mitassa läpi, jos jotakin halusivatkin.

– Keskustalaiset sanoivat, että kyse ei ole muutamista sadoista miljoonista vaan yhtenäisestä näkymästä. Samalla oli kuitenkin käynnissä satojen miljoonien iltalypsy.

Majanderin mukaan punamullan vahvistuminen riippuu keskustan paketin kasassa pysymisestä.

– Pitäisi olla vahva, yhtenäinen ja päämäärätietoinen, että hallituksessa voisi olla kaksi johtavaa puoluetta. Keskusta ei vielääkään tiedä haluaako se olla hallituksessa vai ei.

– Ja keskustalaiset uhriutuivat loppuvaiheessa, kun antoivat ymmärtää olevansa kansakunnan edun vuoksi mukana vaikka eivät haluaisi. Kallistaisin peukkuja alaviistoon. Riihi ei vahvistanut punamulta-akselia.

Puoliväliriihen julkisuus pyöri vahvasti keskustan tekemisten ympärillä. Majanderin mukaan muut hallituspuolueet ansioituivat, kun pitivät pokkansa.

– Erityisesti pääministeripuolue. Marin ja demarit hoitivat tilanteen maltillisesti ja takasivat sen, että tästä oli mahdollista päästä ulos.

MAJANDER ei pidä hallituskriisin pikaista uusintaa todennäköisenä.

– Tällaista skabaa ei voi käydä parin kuukauden välein. Kaikilta menisi usko järjestelmään. Totta kai siellä on erimielisyyksiä, mutta ne olisi nytkin pystytty helpommin sopimaan, jos olisi oltu päämäärätietoisia, Majander arvioi.

[...]

Laajapohjaisuudessa on Mikko Majanderin mukaan väistämättä omat ongelmansa. Historiasta löytyy esimerkkejä nykyistä paremmasta toiminnasta.

– Nyt on ollut huonoja esimerkkejä. Tämä hallitus on pystynyt toimimaan koronahoidossa hyvin, mutta ennen sitä oli vaihdettu kerran pääministeriäkin.

Yhteistoiminta edellyttää Majanderin mukaan puolueiden johdolta vahvaa otetta omaan väkeen. Jos oma puolue ei ole näpeissä, on erittäin vaikea pelata muiden kanssa yhteen.

– Silloin pystytään tekemään kompromisseja, kun johtajilla on mandaatti ja he pystyvät takaamaan, että omat seuraavat perässä. Lipposen sateenkaarihallituksessa Lipponen oli ajoittain enemmän vaikeuksissa demareiden kuin hallituskumppaneiden kanssa. Sauli Niinistökin itketti valtiovarainministerinä välillä omiaan.

– Kataisen-Stubbin hallituksessa vaihdettiin välillä puheenjohtajaa, mikä kuvastaa sisäisen tuskan määrää koalitiossa.

Majander muistuttaa johtavien puolueiden olevan nykyään pienempiä kuin aikaisemmin.

– On vaikeampaa, kun yhteistyö ei ankkuroidu kahden puolueen tilanteeseen, vaan vaa’an-kieliasemassa on useampia puolueita. Se heikentää ja vaikeuttaa johtamista. Oma auktoriteetti on kapeampi.

[...]

Väite Niinistön ratkaisevasta roolista on Majanderin mukaan liikaa sanottu.

– Homman ratkaisi keskusta, jonka piti valita tahtooko se olla hallituksessa vai ei. Voi kysyä mikä on ollut Niinistön vaikutus Saarikkoon ja miten Saarikko käytti Niinistöä omiensa käännättämiseen. Mutta keskusta sen ratkaisun joutui tekemään, ja olisi joutunut sen joka tapauksessa tekemään itse. He itsekkin ymmärsivät millainen kaaos tulee, jos he lähtevät hallituksesta pois. Korkeimmat tahot, joihin Saarikko viittasi, oli ehkä argumentti omien käännättämiseksi.

MAJANDER ei usko että parlamentaarisesti sovitut budjettikehykset olisivat jäämässä pysyvästi historiaan.

– Elämme vielä poikkeusaikaa. Maailmantaloudessa puhutaan valtavasta kasvusykäyksestä. Vielä ei tiedetä, pääseekö Suomi siitä nauttimaan. On ennaaikaista ennustaa, että kehykset lentäisivät tämän takia romukoppaan. Uskon, että jos päästään stabiilimpaan politiikkaan, kehykset ovat käyttökelpoinen väline, johon halutaan sitoutua uudestaan.

[...]

Mikko Majander pitää riihessä esillä olleita työllisyystoimia aika lailla vaatimattomina ja epävarmoina. Hän näkee niiden merkityksen enemmän pitkän tähtäimen tuotoksissa kuin akuutimmassa hädässä.

– Ehkä pitkällä tähtäimellä lisäävät kestävyyttä, mutta eivät näytä hirveän vakuuttavilta ja päättäväsiltä kansalaisten silmiin.

– Jos ollaan tyytymättömiä työllisyystoimien tehoon, se ei tarkoita, että haluttaisiin heikentää työttömyysturvaa. Keinoja on helkkarin vaikea keksiä.

[...]

Majanderin mukaan kansalaiset äänestivät viime eduskuntavaaleissa muutoksen puolesta ja hallituspohja muuttui niin paljon kuin se Suomessa pystyi muuttumaan.

– Se oli poliittisen järjestelmän kannalta hyvä, että äänestämällä oli merkitystä. Kepu joutui siinä vaikeaan saumaan hypätessään Sipilän hallituksesta punavihreään hallitukseen. Pohja on uskottavampi kuin kokoomuksen ja sosialidemokraattien sinipuna olisi ollut.

– Kepu ei ole kahdessa vuodessa kolmella puheenjohtajalla ja kolmella valtiovarainministerillä saanut omaa uskottavaa rooliaan kohdalleen. Kun he eivät itse usko itseensä ja asemaansa,

miten kansalaiset voisivat uskoa? Tästä näkökulmasta riihi heikensi uskottavuutta ja luottamusta, Mikko Majander sanoo.

[...]

– Ei se lähentänyt sinipunayhteistyötä. Kokoomus käytti aikamoiset riekkujaiset hallituksen lyttämiseen. Kokoomus ja SDP pikemminkin erkanevat kuin lähenevät.

– Jos Suomessa halutaan jatkossa tehdä enemmistöhallituksia, sinipuna pitäisi saada toimimaan potentiaalisena vaihtoehtona. Muuten joudutaan persujen vangiksi. Rakenteellisella tasolla sinipunahan mahdollisuudelle pitäisi ryhtyä rakentamaan edellytyksiä. Riihi ei edesauttanut sitä, Majander arvioi.

Demokraatti 9/14.5.2021 (Simo Alastalo & Johannes Ijäs)

AUSTERITY. 2010-luvulla pähkäiltiin, miten tuo keskustelua dominoinut käsite parhaiten kääntyisi suomeksi. Enää ei tarvitse, sillä se tuntuu poistetun päivänpolitiikan sanakirjoista. Kuten Adam Tooze kirjoittaa *London Review of Books*issa, ”in Joe Biden’s Washington, Krugmanism rules”. Ja ajatushautomo Brookingsin ekonomisti William Gale toteaa päivän HeSassa: ”rajat ovat jo nyt siirtyneet sen osalta, millaista politiikkaa on hyväksyttyä ehdottaa”.

Facebook 15.5.2021

LUIN kirjaani *Komplekseja, kilpailua ja kumppanuutta* (2020) varten muun muassa eduskunnan vuoden 1994 (jarrutus)keskustelujen pöytäkirjoja pitäen silmällä Ruotsi-argumentin käyttöä. Oli kohtalaisen rankkaa puuhaa paatuneen pitkämielisellekin tutkijalle. – Taidan jättää tynkkys³⁰ toisille.

Facebook 15.5.2021

PAAVO Väyrynen toisti toissapäivänä *Uuden Suomen* blogissaan samaa mantraa, jota hän on hokenut jo yli 25 vuotta:

Ruotsalaisille ei kerrottu, että Suomessa oli ollut vain neuvoa-antava kansanäänestys ja että eduskunta odotti Ruotsin ratkaisua.

³⁰ Eduskunnassa käytiin EU:n tukipaketista jarrutuskeskustelu, jossa Perussuomalaisten Sebastian Tynkkynen teki uuden yksittäisen puhevuoron pituusennätyksen, yli kahdeksan tuntia.

Niinpä Ruotsin kansan harhaanjohdettu tilapäinen enemmistö saatiin tukemaan maansa liittymistä EU:n jäseneksi.

Kumma juttu, että tutkimuksissa Ruotsin EU-kansanäänestyksestä ei Suomen suurta vaikutusta ole huomattu juuri lainkaan. Ruotsin aika tavalla itseriittoisessa poliittisessa kulttuurissa kun ei ole tavattu vilkuilla muista mallia.

Tai niin kuin Paavo Väyrynen itse totesi eduskunnassa 2.11.1994:

Ruotsi ei ole riippuvainen meistä, mutta me olemme riippuvaisia Ruotsista. Eikä tämä ole mitään kansallisen itsetunnon puutetta, kun tämän totean, vaan se on käytännön elämän sanelema realiteetti.

Facebook 17.5.2021

Grattis, Bob Dylan 80 år!

I MITTEN av 1980-talet var jag en ung och ivrig universitetsstudent med ett tråkigt sommarjobb. 'Time passes slowly'-låten av Bob Dylan snurrade lämpligt nog i mitt huvud.

För att få tiden gå snabbare kom jag att tänka på hur ett akademisk program i dylanologi skulle kunna se ut. Kurser i Amerikas historia och folkmusik, revolutionen i ungdomskulturen och 1960-talet. Fördjupade kunskaper i litteraturhistoriska traditioner: Bibeln, fransk dekadens, beat-poeter och så vidare.

Historia, politik, litteratur, filosofi för trogna dylanister? Precis. Jag föredrog Pelle Miljoona och hans tolkning av 'Like a Rolling Stone' på finska ('Enää itkeä voit') framför Eppu Normaali som för sin del öppet ironiserade dyrkan av Dylan.

MEN MIN bokhylla var sorgligt tunn på Dylanstudier. Boken om hans gamla sångtexter, *Writings and Drawings* (1973), gav dock grundstenen och introduktionen, tillsammans med Anthony Scaduto's tidiga biografi som är översatt också till svenska.

Båda böckerna hade jag köpt utomlands, den ena från Shakespeare & Co. på Paris vänstra strand och den andra i Stockholm. Finland hade inte mycket att bjuda på innan Robert Sheltons bok om Dylan publicerades (av min syster Leena vid Weilin+Göös).

Sommaren 1984 hade jag kört till Göteborg för att se Dylan live – åtminstone en gång i livet. Han var ju 43 år gammal då och hade aldrig spelat i Finland. Skivorna hade blivit nästan pinsamt sämre och väckte ett oheligt tvivel om att den kreativa kraften höll på att lämna skaparen.

Hur gick det sen? Från *Time Out Of Mind* (1997) började en renässans som pågår ännu idag. Samtidigt har dylanologin utvecklats till sfärer jag aldrig hade kunnat ana mig till. Även min samling omfattar över 30 böcker i genren och flera publiceras hela tiden på alla världens språk.

DEN 24 maj fyller Dylan 80 år. Institute for Bob Dylan Studies vid Tulsa University hyllar honom med en (virtual) tredagarskonferens.

Två av de 17 (!) sessionerna är sponsrade av Syddansk Universitet. Deltagarna ska diskutera hur Dylan har inspirerat forskare bland annat i sexologi och samhällsvetenskap, i både klassisk och nutida litteratur.

Det finns aktiv Dylanforskning också i Norge men i en klass för sig är naturligtvis Nobelpriset som Svenska Akademien tilldelade honom 2016. Den dagen råkade jag besöka Akademiska Bokhandeln i Helsingfors.

Inne i butiken gratulerade man Dylan och beklagade att ingen av hans böcker för tillfälle fanns i lagret. I stället rekommenderade Galna dagarnas-försäljningskanon nya böcker om Cheek, Jari Sillanpää och JVG.

Finländarnas favoriter fick plats i ett rätt imponerade sällskap. Liksom Svenska Akademiens ständiga sekreterare Sara Danius skrev i sin essä *Om Bob Dylan* (2018):

Dylan har hela den amerikanska sångtraditionen inom sig, från folkmusik, spirituals och blues hela vägen bort till rap, tillsammans med västerländsk diktning från Petrarca, Shakespeare, Blake, Rimbaud till Kafka och Lorca...

Hufvudstadsbladet 19.5.2021

”KUNTAVAALIT voisi avata 16-vuotiaille”, HeSa otsikoi tänään toisen pääkirjoituksensa. Saman aukeaman kolumnissa lehden pääkirjoitustoimittaja Annikka Mutanen kirjoittaa (fiksusti) matemaatiikan lukio-opiskelun hyödyllisyydestä: ”Liika valitseminen liian varhain ei vähennä paineita vaan lisää niitä. Parempi olisi, että aikuiset tekisivät velvollisuutensa...” Hmm.

Facebook 19.5.2021

PALJON porua siitä, että menokehysmenettely on nyt romutettu. Eivätkö oppositiopuolueet siis usko paluuseensa hallitukseen, jolloin voivat palauttaa tämän välineen arvoonsa?

Twitter 19.5.2021

Iltalehden juttu synnytti jupakan Marinin aamiaisista

[...]

Tutkijan mukaan tapausta ei voi sivuuttaa olan kohautuksella vaan siihen pitää suhtautua poliittisesti vakavasti. Yksi yksittäinen kohutapaus voi muuttua symboliseksi ja saada suuret mittasuhteet, sanoo poliittisen historian dosentti, tutkija Mikko Majander.

Majander muistuttaa, että Ruotsissa poliitikko Mona Sahlin joutui jättämään paikkansa hallituksessa vuonna 1995 ostettuaan valtion luottokortilla elintarvikkeita yli 50 000 kruunun edestä. Tarina muistetaan edelleen, sillä elintarvikkeiden seassa oli esimerkiksi suklaapatukka.

– Kärpäsestä voi tulla härkänen. Ruotsalaisessa kontekstissa asiasta tuli symbolinen, ja silloin Suomessa sitä ehkä ihmeteltiin. Ehkä Suomi on nyt menossa samaan suuntaan.

Majanderin mukaan keskustelu yhden yksittäisen tapauksen ympärillä voi saada suuret mittasuhteet, jos kyse on eettisistä ja periaatteellisista kysymyksistä, kuten esimerkiksi pimeän työvoiman käytöstä. Tästä ei Majanderin mukaan ole kuitenkaan aamiaiskeskustelussa kyse.

Myös vaalit vaikuttavat keskustelun mittasuhteisiin: vastustaja voi käyttää pientäkin yksityiskohtaa hyväksi vaalien alla.

– Silloin tapaus saa erilaisen tulkinnan ja ehkä myös raskaamman painoarvon kuin se ansaitisi.

Majanderin mukaan vellova keskustelu kertoo ennen kaikkea siitä, että edustuksellinen demokratia on Suomessa heikossa jamassa. Aamiaiskeskustelu ruokkii jakoa eliitin ja kansan välille.

– Vaikka asia olisi kuinka pieni taloudellisessa mielessä ja enemmänkin symbolinen, yleinen ilmapiiri tekee siitä kuohuttavamman kuin jos meillä olisi vakaa luottamus edustukselliseen demokratiaan ja puoluejärjestelmän toimivuuteen.

ILTALEHDEN mukaan Valtioneuvoston kanslia salaa pääministerin kauppakuitit yksityisyydensuojan vuoksi. Lehti kirjoittaa, että salaamisperusteeksi on kerrottu myös turvallisuus, sillä keväällä 2020 ruokaostokset päätettiin keskittää yhteen kauppaan.

[...]

Tutkija Majander sanoo, että epäilyt salauksesta voivat nousta isommaksi asiaksi kuin keskustelu aamiaisesta.

– Alkuperäinen asia voi muuttua menettelytapakysymykseksi, ja voidaan kokea, että asiassa on vallan väärinkäyttöä.

[...]

Aamiaisjupakka kertoo sekä [viestintäkouluttaja Katleena] Kortesuon että Majanderin mukaan siitä, että poliitikkojen toiminnan pitää olla yhä läpinäkyvämpää, koska sitä tarkastellaan erityisen tarkasti.

– Tämä alleviivaa sitä, että poliitikot ovat ja heidän tuleekin olla vahvan suurennuslasin alla, Majander sanoo, mutta perää malttia vainon lietsomiseen.

[...]

Poliittisen historian dosentti Majander taas ei usko, että Marinin aamiaisesta nousee suklaapatukan kaltaista keskustelua.

Pääministeri kertoi eilen STT:lle, että aamiaisedussa on kyse käytännöstä, joka on ollut sama kuin aikaisempien pääministerien kohdalla. Marin totesi, ettei ole ollut mukana päätösprosessissa ja että sen tähden virkamiehet voivat vastata jatkokysymyksiin.

[...]

Majander näkee, että keskustelussa voisi olla myös armollisempi puoli kuin taloudellisten etujen tuijottaminen.

– On mahdollisuus muistaa, että pääministerikin elää lapsiperhearkea, jossa työn vuoksi joutuu paljosta tinkimään.

Yle.fi 26.5.2021 (Meeri Niinistö)

Paikallispolitiikka demokratian peruskouluna

DEMOKRATIAN peruskallio on kansalaisten tunne tasavertaisesta osallisuudesta yhteiskuntaan. Mitä lähempänä omaa arkea tuon toteutumista koetellaan, sitä herkempiä ollaan eriarvoisuuden kokemukselle.

Paikallisvaaleissa tullaan äänestäjää iholle. Monilla on omakohtaista käsitystä ehdokkaista, kenties suora kosketustakin. Valitut puolestaan joutuvat sovittelemaan näkemyksiään paljolti ihmisten kokoisista asioista ja kohtaamaan päätösten seuraukset silmästä silmään niiden kohteiden kanssa.

On jopa spekuloitu sillä, että sisällissota 1918 olisi vältetty, jos kunnallinen demokratia olisi saatu ajoissa toteutetuksi. Olisi opittu käytännön kautta, että erimielisyyksiä voi ratkaista sivistyneemmin kuin väkivallalla.

En ole erityisen innostunut tuollaisesta jos-historiasta. Myös moni muu asia olisi saattanut olla toisin. Paljon olisi voitettu jo sillä, että parlamentaarinen demokratia olisi toiminut, kuten valtiopäivä uudistuksessa 1906 hahmoteltiin.

Yleisellä ja yhtäläisellä äänioikeudella valittu eduskuntahan hajotettiin vähän väliä, ja yhteiskunnalliset uudistukset tyssäsivät viimeistään itsevaltiaaseen keisariin. Jakautuneessa Suomessa turvattiin Venäjän väliaikaiseen hallitukseen vielä kesällä 1917 omien puolue- tai luokkaetujen varmistamiseksi.

Toisaalta teoriaa kunnallisen demokratian tai sen puutteen merkityksestä tukevat sisällissodan aikaiset tapahtumat. Verisimmät terroriryöt sopivat naapuripaikkakunnan iskuryhmän suoritettavaksi, jolloin tekijät eivät tunteneet uhrejaan.

SATA vuotta myöhemmin Suomessa siunaillaan voimattomuutta vihapuheen äärellä. Väkivallastakin on satunnaisia oireita, vaikka onneksi ei sentään kollektiivisessa muodossa.

Demokratia ei voi erityisen hyvin. Kuntavaaleihin käydään tilanteessa, jossa poliittisesta korrektiudesta ja parlamentissa toimimisen pelisäännöistä vallitsee juopa perussuomalaisten ja muiden ryhmittymien välillä.

Sote-uudistus ja mahdollinen maakuntahallinto ovat edelleen pitkässä kuusessa. Kukaan ei tiedä, mitä kunnanvaltuutetuille loppujen lopuksi jää päätettäväksi. Kesäinen sää ja pandemian pelko uhkaavat syödä äänestysprosenttia.

Tässä ajassa olisi erityisen tärkeää, että omiin leireihinsä, siiloihinsa ja kupliinsa kätkeytyneet aktiivit tavoittaisivat toisensa yhteiseksi koetuilla foorumeilla. Kuntapolitiikassa pärjätään ilman hallitus–oppositio-asetelmaa, joka valtakunnallisella tasolla jäykistää järjestelmää ja ajaa Suomea kohti blokkipolitiikkaa.

Paikallisdemokratia sopii yhä politiikan peruskouluksi, jossa opitaan kuuntelemaan, ymmärtämään ja sovittelemaan. Sata vuotta sitten sillä olisi parhaassa tapauksessa voitu välttää sota. Nyt sillä voitaisiin vitalisoida edustuksellista demokratiaa, jonka puolesta kannattaa vaaleissa käydä antamassa oma äänensä.

Demokraatti 27.5.2021

KATSELIN erän jääkiekkoa, mutta siirryin sitten Klingen seuraan. ”Meikäläinen sosiaalidemokratian kevytsosialismi on menestynyt hyvin yhtäältä ’porvarien’ edustaman individualisaation ja toisaalta kommunismin ajaman ’liikassosialismin’ välissä”, emeritus näkyy kirjanneen ensimmäisenä koronakeväänä (10.IV 2020).³¹ On tykästynyt enemmän Marinin kuin Rinteen malliin.

Facebook 3.6.2021

³¹ Matti Klinge: *Mannerheimin unet* (2020).

Ohisalo-effekt snarare än Marin-effekt bland svenskspråkiga väljare

Den svenskspråkiga väljarkåren är aktiv i val rätt oföränderlig. Det visar tankesmedjan Magma mätning inför kommunalvalet.

[...]

Den så kallade Sanna Marin-effekten som syns i politiken under coronapandemin ser ut att ha avtagit, och syns inte alls till bland de svenskspråkiga väljarna. Samhällsanalytikern Mikko Majander på Magma säger att våren varit svår för statsminister Marin (SDP).

– Både för henne och för hela regeringen, för folk är så trötta på coronan så det är nästan lite svårt att skilja på den och Marineffekten.

Majander säger att den förtjusning som funnits för statsminister Marin börjar neutralisera sig. Nu åtnjuter hon ungefär det stöd som vilken som helst statsminister skulle göra.

– Det är naturligt i politiken att någon snabbt kommer upp och sedan alltid i något skede går ner.

Majander påpekar att det faktum att Marin inte talar svenska i samma utsträckning som till exempel ministerkollegan Maria Ohisalo (Gröna) också kan påverka. Det finns snarare en begynnande Ohisalo- och Li Andersson-effekt bland finlandssvenskar i vissa regioner, anser han.

[...]

Svensk Presstjänst 9.6.2021 (Catariina Salo)

Tutkijat nimeävät 7 trilleriä, joita kuntavaaleissa kannattaa seurata

[...]

Ajatuspaja Magman tutkijan Mikko Majanderin mukaan perussuomalaiset laski jo viime talvena voittaneensa Sdp:ltä johtavan duunaripuolueen aseman ja kokoomukselta kansalliskonservatiivien äänet. Sen jälkeen puolue on tavoitellut keskustan äänestäjiä. Kuinka se on onnistunut?

[...]

– Vihreiden kohtalonyhteys yliopistokaupunkeihin on perinteisesti erittäin suuri. On todella jännää nähdä, pystyvätkö pitämään asemansa isojen kaupunkien edistyksen lipunkantajana, Majander sanoo.

Asetelma kristallisoituu taisteluun Helsingistä, missä vihreät tavoittelevat suurimman puolueen asemaa ja pormestarin paikkaa.

[...]

Jos vihreät ovat menestyneet suurissa kaupungeissa, Sdp:n menestys on jäänyt niissä heikoksi. Pystyvätkö demarit nyt kääntämään asetelmaa?

Kutavaalit ovat ensimmäiset vaalit, joihin Sdp käy Sanna Marinin johdolla.

Vielä vähän aikaa sitten puhuttiin positiivisesta Sanna Marin -efektistä, mutta viime viikkoina on puitu pääministerin verovaroin kustannettua aamiaista. Mitä efektistä on jäljellä, ja kuinka paljon aamiaiskohu vaikuttaa mielikuviin?

– Jos tulos on alakanttiin, kyllähän se horjuttaa maan johtavan puolueen asemaa, Majander sanoo.

MAJANDERIN mukaan kokoomuksen menestystä voi mitata kahdella mittarilla: Onko se suurin kuntapuolue ja säilyttääkö se pormestarin paikan Helsingissä?

Kokoomus on ollut suurin puolue kolmessa edellisissä kuntavaaleissa. Vuoden 2017 kuntavaaleissa puolue sai valtakunnallisesti 20,7 prosentin kannatuksen.

– Jos perussuomalaiset on isompi kuin kokoomus, se tarkoittaa, että kokoomus on toiseksi suurin oppositiopuolue. Silloin on hävitty aika paljon, Majander sanoo.

[...]

Ilta-Sanomat 9.6.2021 (Laura Manninen)

JOKU LÄHTEE aina yllättäen,
ilman sekundanttia tai esipuheita,
ja niin piinallisen kauan
käpyä, käteen jäänyttä
nakertelee auki ilon orava.

Ilpo Tiihonen³² kokoelmassa *Teille ei tarjoilla enää* (1978).

Facebook 9.6.2021

³² Uutiset kertoivat kirjailija Ilpo Tiihosen kuolleen.

Vasemmistovaaran paluu

VIELÄ vähän aikaa sitten oli muodikasta esittää, että oikeistoon ja vasemmistoon perustuvaa jäsenystä tärkeämmäksi olivat politiikassa nousemassa jakolinjat esimerkiksi liberaalien ja konservatiivien tai globalistien ja nationalistien välillä. Toimittaja Matti Virtanen tarjoili teesiä yhä viime syksynä, kun hän kävi haastattelemassa minua identiteettipolitiikasta.

Valmistuneesta kirjasta *Ääripäät* (2021) luen vastanneeni otsa kurtussa: ”Missä on todistettu, että oikeisto-vasemmisto-jako on menettänyt merkitystään?” Trendit olivat minusta kulkeneet toiseen suuntaan suomalaisessa puoluepolitiikan koordinaatistossa.

En silti olisi uskonut tahdin yltyvän näin hurjaksi. Vaalikonevastauksista piirretään millimetrin tarkkoja graaffeja siitä, kuka on liikahtanut ja minkä verran oikeaan tai vasempaan.

Ikään kuin käytössä olisi standardoitu asteikko, samaan tapaan kuin metrille on mitta Pariisin museossa.

”KUINKA paljon SDP on siirtynyt ideologisesti vasemmalle teidän johdollanne?” toimittaja tivasi Sanna Marinilta televisiossa kuntavaalien alla ja sai tiristetyksi tältä yksiselitteisen määrittelyn: ”Me olemme vasemmistopuolue.”

Sama vaalitenti pani *Kauppalehden* päätoimittajan Arno Ahosniemen muistuttamaan, että SDP voitti eduskuntavaalit ”pienellä marginaalilla, ja tämän täpärän voiton turvin Marin yrittää väkisin kammata enemmistöltään porvarillista Suomea radikaalisti vasemmalle”.

Väkisin? Ja onko siis olemassa jokin sellainen porvarillinen enemmistö, joka ohittaa viiden puolueen hallituskoalition eduskunnassa nauttiman 117 paikan enemmistön? Ilkeästi tulkiten tuollainen retoriikka muistuttaa lähinnä sotienvälistä Suomea.

Sopivampaa on toki siteerata Ahosniemen kolumnin jatkoa, jossa ”meidän pitää ratkaista koronakriisin jälkeiset ongelmat yhdessä”. Se on syytä muistaa myös demonisoitaessa vasemmistolaisuutta, mitä sillä eri yhteyksissä sitten tarkoitetaan.

VIIME eduskuntavaalien myötä hallituspohja muuttui suurin piirtein niin paljon kuin se Suomessa voi ilman perussuomalaisten pääsyä valtaan. Pidin hyvänä, että äänestäminen sai näin selvää merkitystä.

Näkemyks ei ollut puoluepoliittinen kannanotto, vaan toive edustuksellisen demokratian vahvistumisesta. Vaalien kautta voi vaikuttaa.

Mutta poliittinen järjestelmä jatkaa natisemistaan, eikä kyse ole vain käännöksen saranaksi joutuneesta Keskustasta. Porvarien on yhtä vaikea niellä Sanna Marinin viisikkoa kuin punavihreillä Juha Sipilän troikkaa.

Asenteiden koveneminen näkyy ja kuuluu. Huonoa kierrettä ei ole hyvä jatkaa.

Demokraatti 10.6.2021

Vaalien kärkisija, keskustan ehdinko ja paikalliset ilmiöt

Yle kysyi viideltä ajatuspajan ja tutkimuslaitoksen tutkijalta, mitä he tarkkailevat kunta-vaalien tuloksessa

[...]

1. Mitä asioita tarkkailet vaalituloksessa?

– Itsestäänselvyyksien lisäksi tarkkailen seitsemän suuren kaupungin tulosta. Siinä on kaksi asiaa, jotka avaavat nykyistä tilannetta poikkeuksellisen kiinnostavalla tavalla. Seitsemässä suuressa kaupungissa asuu yli kolmannes Suomen väestöstä, ja vihreät on ollut keskimäärin kakkospuolue näillä paikkakunnilla. Vihreiden hyvä menestys viime kerralla oli tästä kiinni.

– Vihreät oli silloin (edelliskuntavaaleissa) oppositioasemassa ja nyt puolue on hallituksessa. Tarkkailen sitä, pystyykö vihreät pitämään asemansa. Puolueella on nyt enemmän ehdokkaita ja useammalla paikkakunnalla kuin aiemmin. Vihreiden kokonaistulokselle on aivan ratkaisevaa, miten se menestyy keskuksissa.

– Demarit taas ovat olleet laskusuunnassa suurimmissa kaupungeissa. Puolueella on ollut enemmän kannatusta keskikokoisilla paikkakunnilla. Viime vaalien jälkeen puolue laittoi työryhmän pystyyn kaupunkipolitiikasta ja sen johtoon kutsuttiin eräs Sanna Marin. On mielenkiintoista nähdä, onnistuuko demarit kääntämään yliopistokaupunkien negatiivista kehitystä positiiviseksi. Tässä on kamppailu vihreiden ja SDP:n välillä.

2. Kiinnitätkö huomiota tiettyihin alueisiin tai kuntiin?

– Maakuntien näkökulmasta kiinnostavaa on se, että perussuomalaiset ovat leimallisesti asettaneet sen tavoitteekseen. Duunariääniä on jo voitettu demareilta ja kansalliskonservatiiveja kokoomukselta, niin nyt edetään keskustan valtakuntaan eli maakuntiin. Maakunnista tuleva tulos on kiinnostava nimenomaan perussuomalaisten ja keskustan osalta.

3. Miten äänestysaktiivisuus vaikuttaa kuntavaalitulokseen?

– Äänestysprosenttia on vaikeaa ennakoida, koska ei ole hyviä verrokkeja. Ennakkoäänestys on mennyt ihan hyvin, joten en usko romahdukseen.

– Perinteisesti kokoomuksen kannattajakunta on ollut ahkerampaa äänestämään. Ja ikävä kyllä äänestysaktiivisuus korreloi meillä koulutus- ja varallisuustaustaan. Alhainen äänestysprosentti voisi suosia RKP:tä ja kokoomusta.

– Asetelma on jännä opposition kannalta. Löytyykö kuitenkin mobilisoivaa tekijää, joka saisi perussuomalaisten kannattajat liikkeelle?

4. Mikä merkitys vaalituloksella on valtakunnan politiikkaan?

– En näe, että tässä olisi hallitusvaali kyseessä. Jos keskustan tulos on jollakin tasolla siedettävä, niin se helpottaisi hallituskoalition tuskaa. Mikä on siedettävä tulos, on jo vaikeampi kysymys.

– Ei tarvitse ajatella, että keskusta tekisi saman tuloksen kuin viime vaaleissa. Se saisi kuitenkin olla enemmän kuin alhaiset kannatusluvut. Kymenen prosentin sijaan mieluummin 13 tai 14 prosenttia, se näyttäisi jo ihan toiselta.

– Keskusta on vaihtanut puheenjohtajaa ja ministerisalkkuja niin useasti, että oli tulos mikä tahansa, se ei automaattisesti johda puheenjohtajan vaihtoon.

Yle.fi 12.6.2021 (Hannu Tikkala)

KOKOOMUKSEN kuntavaalivoitto järjestyttää maailmanpolitiikkaa...³³

Facebook 14.6.2021

³³ Teksit-tv:n otsikoissa: Kokoomus kuntavaalien voittaja, Valta vaihtuu Israelissa 12 vuoden jälkeen. – Kuntavaalien valtakunnallinen tulos (%): Kokoomus 21,4 (+0,7), SDP 17,7 (-1,6), Kesk 14,9 (-2,7), PS 14,5 (+5,6), Vihr 10,6 (-1,9), Vas 7,9 (-0,9), RKP 5,0 (+0,1), KD 3,6 (-0,5), Nyt 1,6 (+1,6).

Vaalit tuovat valtuustoihin ison joukon uusista perussuomalaisista päättäjiä

HS kysyi neljältä tutkijalta, mikä oli heidän mielestään kiinnostavinta sunnuntain kuntavaalituloksessa.

[...]

VALTAKUNNANPOLITIIKASSA kuntavaalituloksen suurin vaikutus on luultavasti hallitusyhteistyön tasaantuminen, arvioi ajatuspaja Magman tutkija Mikko Majander.

Tämä saattaa kuulostaa erikoiselta, sillä kaikki hallituspuolueet Rkp:ta lukuun ottamatta menettivät kannatustaan. Majander arvioi tappioiden olleen hallitusvastuuta kantaville puolueille hyväksyttävän rajoissa.

”Etenkin keskustan tulos oli selvästi helpotus puolueen johdolle. Se näkyi jo puheenjohtaja Annikka Saarikon kasvoilta.”

Majander uskookin, ettei hallituksessa enää nähdä puoliväliriihen kaltaista haastamista.

”Voi tietysti olla, että jokin asiakysymys, vaikka maakuntahallinto, nousee hallituksessa kiistakapulaksi. Mutta samanlaista vääntämistä kuin olemme keväällä nähneet tukiin enää hallitusyhteistyössä nousee.”

TOINEN keskeinen tulos oli Majanderista kokoomuksen voitto, joka varmisti sille paikan oppositiion ykköspuolueena.

”Sinänsä yhden prosenttiyksikön voitto ei ole johtavalle oppositiopuolueelle mikään murskavoitto, mutta tässä se riitti.”

Samalla perussuomalaiset kasvatti suosiotaan myös suurissa kaupungeissa. Usein sitä on tavattu ajatella lähinnä maakuntien kapinaliikkeenä.

”Näkisin, että tämä on puolueelle hyvä pohja, josta lähteä rakentamaan eduskuntavaaleja”, Majander sanoo.

[...]

Helsingin Sanomat 14.6.2021 (Juha Merimaa)

Äänestysaktiivisuus oli vaalien suurin häviö

Äänestysprosentti laski 58,9 prosentista 55,1 prosenttiin, eli ääniä annettiin 3,8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuoden 2017 kuntavaalissa.

[...]

”Näin alhainen äänestysaktiivisuus alkaa olla jo ongelma järjestelmän legitimitetille”, kommentoi Tampereen yliopiston tutkijatohtori Johanna Vuorelma lukuja.

[...]

Aivan yhtä dramaattisena tilanetta ei näe politiikan tutkija Mikko Majander, jonka mukaan äänestysaktiivisuuden laskuun vaikuttivat muun muassa koronavirus ja vaalien ajankohta kesäkuussa.

”Olen toki edustuksellisen demokratian puolesta erittäin huolissani, mutta ei äänestysprosentin aleneminen tänä vuonna varsinaisesti mikään yllätys ollut. Pahimmassa tapauksessa se olisi voinut olla jopa paljon suurempi.”

HEIKKO äänestysaktiivisuus oli Majanderin mukaan vaaleissa haitaksi erityisesti vihreiden ja perussuomalaisten kannatukselle. Samoilla linjoilla hänen kanssaan on vaalitutkija Sami Borg Tampereen yliopistosta.

[...]

VARSINKIN vaalisunnuntain äänestysmäärät jäivät näissä vaaleissa todella heikoiksi. Siinä missä vuonna 2017 vaalipäivänä äänesti noin 55 prosenttia äänestäneistä, oli nyt vastaava lukema noin 40 prosenttia. Vaalipäivänä annettujen äänien määrä putosi noin 1,41 miljoonasta äänestä 990 000 ääneen.

Majanderin mukaan myös tämä tuki kokoomuksen ja Rkp:n tulosta äänestäjien vahvan puolueuskollisuuden vuoksi.

”He jotka tietävät, ketä äänestävät, tekevät sen helpoiten ennakkoon. Vaalipäivänä on enemmän niitä, jotka laittavat vähän fiilispohjalta numeron lappuun.”

KUNTAVAALIEN äänestysaktiivisuuteen tulee tulevaisuudessa vahvasti vaikuttamaan tällä hetkellä työn alla oleva sote- ja maakuntauudistus.

”Hyvä kysymys on, mitä tapahtuu kuntavaaleissa 2025, jos kunnilta on sote-uudistuksessa otettu merkittävä määrä valtaa maakuntahallinnolle”, Johanna Vuorelma toteaa.

[...]

”Saa nähdä, kiinnostavatko kuntavaalit silloin tämänkään vertaa.”

SAMOILLA linjoilla on Mikko Majander, jonka mukaan mahdollisesti ensi vuonna ensimmäistä kertaa tulevat maakuntavaalit olisivat hyvä hetki kokeilla uusia keinoja äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi. Pidemmällä aikajänteellä myös sähköistä äänestämistä voisi hänen mukaansa kehittää.
[...]

Helsingin Sanomat 14.6.2021 (Joonas Aaltonen & Juha Merimaa)

SANOTAAN, että politiikka on mahdollisuuksien taidetta. Ja vaalit tulkintojen. Keskusta otti puolueista selvästi eniten pataan (-2,7 %, -87 000 ääntä), mutta on silti kantiltaan ehkä kuntavaalien suurin voittaja.

Facebook 14.6.2021

Keskusta piti puolensa

[...]

AJATUSPAJA Magman tutkija Mikko Majander kuvaa keskustan tappiota siedettäväksi.

– Se on tietysti suuri helpotus, sillä keskusta on tässä ahdingossaan kokeillut jo kaikki keinot, vaihtanut sekä puheenjohtajaa että ministereitä. Jos nyt olisi mennyt oikein huonosti, ei olisi oikein keinoja, Majander sanoo.

Majander pitää keskustalle symbolisesti tärkeänä, että puolue jätti perussuomalaiset taakseen.

– Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että heillä olisi vaara ohi -tilanne. Tuloshan oli huono, ja perussuomalaiset on kuitenkin edennyt uusille paikkakunnille ja saanut lisäkannatusta. Sehän on heille paljon parempi ponnahduslauta kohti seuraavia eduskuntavaaleja, koska he ovat vahvemmin läsnä eri paikkakunnilla jo valmiiksi.

Eduskuntavaalien alla perussuomalaiset hyötyvät myös asemastaan oppositiossa.

[...]

Ilta-Sanomat 14.6.2021 (Laura Manninen)

VAALIVOITTAJA Petteri Orpo on vuorokauden hehkuttanut suomalaisilta tullutta viestiä, joka antaa Kokoomukselle erittäin vahvan mandaatin ja luottamuksen. Kollektiivisubjekti ”suomalaiset” vain käy ohueksi. Kannatusosuuttaan huikeat 0,7 prosenttiyksikköä nostanut Kokoomuskin sai nyt 9 522 ääntä vähemmän kuin kuntavaaleissa 2017.

Facebook 14.6.2021

I Svenskfinland regerar SFP

De svenskspråkiga väljarna är trogna SFP. Det visar också detta val enligt Mikko Majander, samhällsanalytiker på tankesmedjan Magma. Tillbakagången i Sibbo är ändå att se som ett varningstecken. Trots att Sannfinländarna växte i Österbotten anser han att man inte kan tala om ett genombrott.

– SVENSKA folkpartiets roll i Finlands politik baserar sig på att SFP:s bas är så stabil.

Det säger Mikko Majander, docent i politisk historia vid Helsingfors universitet och samhällsanalytiker vid tankesmedjan Magma.

Den här basen förändrades inte heller i detta val, där partiet på riksnivå landade på ett väljarstöd på 5 procent, mot 4,9 i det förra kommunalvalet.

Traditionellt har det gått bättre för SFP i kommunalval än i riksdagsval, vilket enligt honom beror på att språkets betydelse för väljarna är mer konkret på lokal nivå. Även det låga valdeltagandet gynnade SFP med sina trogna och aktiva väljare, menar Majander.

Speciellt i Österbotten har Sannfinländarna försökt profilera sig på svenskt håll. Partiet tar mandat i Karleby, Vasa, Korsholm, Jakobstad, Kronoby och Kaskö. Men ser man till att Korsholm var tänkt att vara partiets starka kommun och Sannfinländarna där fick två mandat, anser Majander att man inte kan tala om ett genombrott i Österbotten.

Kristdemokraterna växte i Svenskösterbotten i enbart Larsmo och Pedersöre, men gick där starkt framåt.

– SFP:s roll är ohotad, konkluderar Majander om Österbotten.

I HELSINGFORS växte SFP med 0,7 procentenheter.

– Det känns säkert bra, det är inte en lätt stad, säger Majander.

Partiet har satsat i huvudstaden, men han tror också att det nu kan ha funnits mer plats för SFP. Det förra valet var ett mer tillspetsat borgmästarval, där Samlingspartiets Jan Vapaavuori blev

röstskung på den borgerliga sidan. De Gröna igen har enligt Majander rört sig mer vänsterut under Maria Ohisalos ledning, vilket kan ha fått en del som tidigare kunnat tänka sig De Gröna att välja SFP i stället.

Däremot borde SFP i Nyland vara oroat över tillbakagången i Sibbo och Borgå, anser han. I båda kommunerna är SFP störst, men förlorade tre respektive ett mandat.

Majander ser Sibbo och Borgå som exempel på kommuner på pendlingsavstånd från huvudstaden, med inflyttning och där det kan vara svårt för SFP att behålla sin ställning.

Västerut från Helsingfors finns å andra sidan Kyrkslätt där SFP fick flest röster av alla partier.

I många kommuner i Västnyland är SFP ohotat störst, medan det enligt Majander är svårt att entydigt säga om nedgången i Lovisa berodde på avhoppet till Samlingspartiet.

Valresultatet i Åboland beskriver Majander som mycket stabilt ur SFP:s synvinkel.

SER MAN till landet i stort är Samlingspartiet störst, men Mikko Majander tycker inte att partiet med mindre än en procentenhets ökning har gjort det ”kanonval” som det kanske framställts som. Det handlar om mindre än en procentenhet och det i ett val med mycket lågt valdeltagande.

En sak är ändå enligt honom klar: Samlingspartiets plats som största oppositionsparti är oomstridd.

– Det mest centrala är att de är så överlägsna speciellt gentemot Sannfinländarna. Det är ingen tvekan nu vilket parti som är den främsta utmanaren för regeringskoalitionen.

SDP tappar hela 240 mandat och gör ett historiskt dåligt val. Majander anser ändå nedgången inte är särskilt dramatisk med tanke på att det handlar om ett statsministerparti.

Förväntningar har enligt honom varit väl högt uppställda, och SDP har inte varit tillräckligt bra på att hantera att smekmånaden – eller året – för Sanna Marin är över.

Enligt Majander kan SDP vara det parti som förlorade mest på att valet flyttades från april till juni.

MAJANDER ser De Grönas nedgång som mer dramatisk, $-1,9$ procentenheter på riksnivå men hela $-4,3$ procentenheter i exempelvis Helsingfors. Det är olycksbådande med tanke på att väljare i de stora städerna borde tilltalas av ett parti som vill stå för framtidsperspektiv och högutbildning.

Även här kan regeringsmedverkan spela in, tror Majander. Han talar om en krock mellan idealism och realism. Inrikesministerns roll, bland annat i fråga om kontrollpolitik, går exempelvis inte alltid ihop med gröna väljares syn.

Och så den politiska profileringen. När Ville Niinistö var partiordförande, fram till 2017, kunde partiet – liksom SFP – vara allt från mycket vänster till mycket höger, menar Majander. Nu är De Gröna mer vänsterorienterat.

– Borgerliga liberala kunde tidigare lättare tänka sig att rösta på De Gröna än under Ohisalo. Tröskeln att göra det i dag är större i de stora städerna.

Sannfinländarna ökade med 5,6 procent på riksnivå. Det är ett bra resultat, men enligt Mikko Majander är det skäl att minnas att man då jämför med partiets svaga framgång i det förra kommunalvalet. Sannfinländarna misslyckades i att slå Centern och bli det ledande oppositionspartiet, men det här valet kan också ses som ett steg på vägen.

– De har byggt upp närvaro i kommunerna. De är på plats och ett central tema i deras strategi har varit att bygga en bas mot nästa riksdagsval.

EN KLAR förlorare är det låga valdeltagandet, 55,1 procent. Det oroar Mikko Majander, även om han betonar att det har sjunkit redan en längre tid.

Han frågar sig hur det ska gå att engagera folk i en landskapsreform och hur den lokala demokratin ska utvecklas då intresset är så lågt.

Tröst ger att deltagandet i det senaste riksdagsvalet – som han ser som den främsta institutionen för representativ demokrati – ändå ökade något.

Dessutom menar han att pandemin och att kommunalvalet ordnades i semestertider sannolikt också hade en inverkan.

Hufvudstadsbladet 15.6.2021 (Anna Svartström)

Kokoomuksen voiton taustalla vihreiden tapio oli kaikkein dramaattisin

Kokoomuksen ei voittaakseen juuri tarvinnut ryöstää kannattajia muilta puolueilta, Mikko Majander sanoo.

KOKOOMUS otti sunnuntain kuntavaaleissa 21,4 prosentin kannatuksellaan selkeän voiton. Ero kakkoseen oli selvä, sillä toiseksi suurimmaksi puolueeksi tullut Sdp sai 17,7 prosenttia äänistä.

Ajatuspaja Magman tutkijan Mikko Majanderin mielestä kokoomuksen menestystä selittää vähäiseksi jäänyt äänestysaktiivisuus ja vihreiden tappio seitsemässä suurimmassa kaupungissa.

Majanderin mukaan vihreät on liukunut selkeästi vasemmalle sitten puheenjohtaja Ville Niinistön aikojen, eikä puolue siksi ole enää ollut vaihtoehto kaupunkien liberaaliporvareille.

– Kokoomukselle tuli siitä tilaa kaupungeissa, Majander sanoo.

Majander pitää juuri vihreiden tappiota vaalien dramaattisimpana, sillä se kohdistui juuri puoluetta kantaviin suuriin yliopistokaupunkeihin. Jos vihreitä on aiemmin pidetty jonkinlaisina ”edistyksen lipunkantajina”, nyt he menettivät sen aseman.

Sen sijaan Majander ei usko, että koomus olisi vienyt merkittävässä määrin kannattajia Sdp:ltä. Oikeistodemareita ei juuri enää Sdp:stä löydä, hän arvioi.

– Kokoomus ja demarit ovat liukuneet pois päin toisistaan jo 15 vuotta.

Sdp:n tulos oli kaikkien aikojen heikoin. Se sai kuitenkin pysäytettyä pitkän alamäensä keskuskaupungeissa, Majander sano. Siihen vaikuttaa esimerkiksi se, että Sanna Marin ja Lauri Lyly pelastivat puolueen tulokset Tampereella ja Aki Lindén Turussa.

– Keskimäärin demarit saivat keskuskaupunkien tulokset pikkuisen plussalle tai ainakin luisun pysäytettyä.

Ei kokoomuksen oikeastaan edes tarvinnut ryöstää muiden äänestäjiä, Majander arvioi. Riitti, että piti omansa.

Kokoomuksen ja Rkp:n menestystä selittää Majanderin mukaan myös alhainen äänestysprosentti.

– Heidän äänestäjensä ovat paljon lojaalimpia ja ikävä kyllä vaaleihin osallistuminen korreloi aika lailla koulutuksen ja sosioekonomisen aseman kanssa. Kyllä se pelasi aika lailla kokoomuksen ja Rkp:n pussiin.

[...]

MAJANDERIN mielestä vaalien tärkein tulos oli se, että kokoomus on nyt kiistatta hallituksen ykköshaastaja ja johtava oppositiopuolue.

– Tulos antaa selkeästi itsetuntoa ja itsevarmuutta kokoomukselle puolueena.

Tulos myös vakiinnutti puheenjohtaja Petteri Orpon asemaa. Majander ei kuitenkaan pidä itsestäänselvänä, että juuri Orpo johdattaa kokoomuksen seuraaviin eduskuntavaaleihin.

– Poliitikassa ehtii tapahtua vuodessa aika paljon, Majander toteaa.

– Elina Valtosen tulos oli erinomainen ja suorastaan pelasti kokoomuksen Helsingissä sen pormestarisekoilun jälkeen. Hänen henkilökohtainen näkyvyytensä sai hurjaa nostetta näistä vaaleista.

[...]

Ilta-Sanomien 15.6.2021 (Laura Manninen)

Ei paha

Tutkija Mikko Majander pitää kuntavaalien tulosta pääministeripuolueelle ja hallitukselle normaalina välivaalien tappiona.

POIKKEUKSELLISTEN korona-aikojen kuntavaalit olivat pääministeripuolue SDP:lle pettymys. Samaan hengenvetoon voi todeta, että tulos on siedettävä. Ajatuspaja Magman tutkija ja Helsingin yliopiston poliittisen historian dosentti Mikko Majander ei näe syytä laittaa päätä pensaaseen.

– Mitään erityistä syytä ripotella tuhkaa päälle ei ole. Pääministeripuolueelle ja hallitukselle tämä on normaali tappio välivaaleissa, Majander sanoo.

Koronaepidemian alussa tullut kannatusnousu on tasaantunut. Majander pitää vaalitulosta tarpeellisena muistutuksena siitä, että poikkeusaikojen suosion varaan ei pidä laskea liikaa. SDP:n hän kokee hävinneen puolueista eniten kuntavaalien siirrossa.

– Lisäaika toi mukanaan vasemmistodemonisointia ja aika kiivaita hyökkäyksiä Sanna Marinia kohtaan. Ennen huhtikuun vaaleja ei tätä olisi ehditty tehdä. En tarkoita nyt vain aamiaiskohua, kun sanon, että nuo kaksi kuukautta koituivat SDP:lle kohtalokkaiksi.

Perinteisesti SDP on ollut vahva keskisuurissa seutukaupungeissa. Sen sijaan suuret kaupungit olivat muun muassa edellisissä kuntavaaleissa vaikeat. Tappiota tuli, vaikka puolue oli oppositiossa. Tällä kertaa asetelmassa voi havaita lievää muutosta.

– Marin–Lyly-akseli pelasti Tampereen. Aki Lindén pelasti Turun. Helsingissä on menty niin pitkään mahalaskua, että tästäkin tuloksesta pitää olla iloinen. Seitsemän suurimman kaupungin mittarilla demarit keskimäärin vahvistuivat hieman.

Seutukaupungeissa tulos oli monin paikoin miinusmerkkinen, vaikka johtoasema paikoin säilyikin.

HALLITUSPUOLUE vihreille kuntavaalit olivat raju pettymys. Edellisten kuntavaalien tulos oli puheenjohtaja Ville Niinistön johdolla historiallisen hyvä ja vihreistä tuli suurin puolue muun muassa Touko Aallon Jyväskylässä. Helsingissäkin se haastoi jo kokoomusta. Tätä taustaa vasten muutos oli dramaattinen.

– Seitsemässä suurimmassa kaupungissa, joista vihreät on riippuvaisin, pudotus oli keskimäärin neljä prosenttiyksikköä. Raju tulos. Vihreiden vaalit ratkaistaan yliopistopaikkakunnilla.

Jyväskylässä SDP palasi suurimmaksi puolueeksi. Myös kokoomus ohitti vihreät.

Majander vertaa myös perussuomalaisten tulosta edellisiin kuntavaaleihin. Timo Soinin johdama perussuomalaiset oli viime vaalien aikaan hallituksessa ja hajoamisen partaalla, joten menestys oli heikko. Tulosta ei nytkään voi pitää jytynä.

– Kuntavaalit ovat perussuomalaisille vain väliaskel matkalla kohti eduskuntavaaleja. Nyt he pääsivät esiin keskustan vahvoilla paikkakunnilla. Se luo parempaa pohjaa eduskuntavaalityölle oppositiosta käsin.

– Tämä on pidemmässä perspektiivissä perussuomalaisille tärkeä juttu. Ei vain se, että mitä kunnassa saadaan aikaan muutamalla lisävaltuutetulla.

Kuntavaalien suurinta draamaa oli ennakoitu keskustaan. Perussuomalaisten Jussi Halla-aho oli alkuvuodesta lupailut jopa hallituksen hajoamista, jos keskusta jää vaaleissa perussuomalaisten taakse. Vaikka keskustan tulos oli ennätysellisen huono, puheenjohtaja Annika Saarikko näytti vaali-iltana helpottuneelta.

– Poliitiikka on mahdollisuuksien taidetta ja vaalit tulkinnan taidetta. Keskusta sai pahiten pataan sekä prosenteissa että äänimäärissä. Siitä huolimatta he saattoivat olla vaalien suurin voittaja, Majander sanoo.

Valtuutettujen määrän perusteella näin myös on. Keskusta säilytti asemansa puolueena, jolla on eniten kunnanvaltuutettuja. Majanderin mukaan tulos voisi tehdä lopun keskustan vellomisesta hallituksessa.

– Nyt he voivat jatkaa tämän johdon kanssa paljon vakaammalla pohjalla. Tulos on merkittävä keskustalle. Poliitiikka on tällaista. Kaikki riippuu siitä, mihin rinnastetaan. Huolet eivät ole ohi, mutta nyt keskustassa on suurempi sisäinen rauha.

KUNTAVAALIEN merkittävimmäksi tulokseksi Majander nostaa kokoomuksen muuttuneen aseman.

– Tulos asettaa kiistatta kokoomuksen suomalaisen politiikan kartalle johtavana oppositio-
puolueena. Se on ehkä vaalien merkittävin tulos kokonaiskuvan kannalta.

Kuten keskustan auringonnoususta puhunut Saarikko, myös Petteri Orpo tulkitsi kokoomuksen tulosta vaali-iltana suurella pensselillä.

– Orpo teki aika ison numeron siitä, että heidän kannatuksensa kasvoi alle prosentin. Se oli se suuri mandaatti. Ja kun alhainen äänestysprosentti hyödytti kokoomusta, ei siinä nyt ihan valtava epäluottamuslausetta tullut kansalta hallitukselle.

Majanderin mukaan kokoomuksen voitto on silti suuri asia, koska ero perussuomalaisiin revähti selkeäksi.

Puheet Orpon jatkosta puheenjohtajana eduskuntavaaleihin saakka ovat ennenaikaisia. Majander muistuttaa Elina Valtosen keränneen Helsingissä huiman äänipotin.

– Valtosen asema vahvistui. Hän pelasti Helsingissä kokoomuksen. Se kenen johdolla kokoomus menee eduskuntavaaleihin ratkaistaan vuoden kuluttua puoluekokouksessa. Joku muukin saattaa haluta pääministerin paikalle. Liian pitkälle menevää tulkintaa johtaja-asetelmasta ei kannata vielä tehdä.

Suomen näkyvimmäksi kuntapoliitikoksi on nousemassa poisjäänyttä pormestari Jan Vapaavuorta seuraava Juhana Vartiainen (kok.). Majander ennakoi Vartiaisen jatkavan vapaavuorelaisena itsenäisen Helsingin puolustajana.

– Siitä helsinkiläiset pitävät. Jos Juhanan poliittista uraa on kokoomuksessa seurannut, hän on ollut aika tehokas nostattamaan varteenotettavillekin ajatuksille vastustusta. Pormestarin paikalla olisi toivottavaa, että asia olisi juuri päin vastoin.

Demokraatti 12/24.6.2021 (Simo Alastalo & Heikki Sihto)

KUNTAVAALEISTA on tuskin päästy, kun ensi vuoden alkuun pukkaa jo maakuntavaalia. Samanaikaisesti paikallisdemokratian rappio äänestysprosentin alhaisuuden muodossa herättää huolestusta, kuin myös ajatus siitä, että puolueiden ja itse kunkin kellokkaan täytyisi taas ryhtyä kaivamaan kuvetta uuden kampanjan rahoittamiseksi.

Sen verran on maakuntahallinnon virittämisessä poljettu paikoillaan, että kehtaan julkaista yli viisi vuotta sitten tekemäni ehdotuksen uudelleen, sellaisenaan:

Kannattaisiko suljettua listavaalia kokeilla?

SIINÄ missä tiheään toistuvat mielipidemittaukset puolueiden kannatuksesta ovat politiikan arkipäiväistä viihdettä, itse vaalitoimitukset ovat demokratian juhlaa ja ydintä. Annetut äänet ratkaisevat yleiseltä ja yhtäläiseltä pohjalta, ketkä istuvat eduskunnassa ja Euroopan parlamentissa tai kunnanvaltuustoissa kautta maan.

Vaikka vaalilipulla äänestetään yksittäistä henkilöä, niin paikkamäärät jakautuvat koko listan menestyksen mukaan, ja valituissa instituutioissa toimitaan ryhmien jäseninä. Edustuksellinen demokratia merkitsee luottamuksen antamista tälle yhdistelmälle mandaattiperiodiksi.

Suoraa vaalia kansa saa nykyään maistaa äänestäessään presidenttiä kansakunnan keulakuvaksi ja kaapin päälle. Samaa vallankäytön herkkua on ollut pari kertaa tarjolla asiakohteisesti myös (neuvoa antavissa) kansanäänestyksissä – kieltolain kumoamisesta 1931 ja Euroopan unionin jäsenyydestä 1994.

Täydellistä demokratiaa eivät vaalit riitä takaamaan, mutta koko poliittinen järjestelmämme rakentuu pitkälle niiden varaan – rahoitusta myöten. Systeemin rukkaamisen luulisi vaativan yhtä huolellista harkintaa ja valmistelua kuin muutokset perustuslakiin ja eri poliittisten instituutioiden valtaoikeuksiin.

Mutta mitä vielä. Suomen tasavaltaan tuli kokonaan uusi vaalien taso ilman minkäänlaista kansallista keskustelua, kun Keskusta ja Kokoomus väänsivät viime syksynä hallituskriisin varjossa ja sote-uudistuksen siivittämänä maahan 18 itsehallintoaluetta.

Nyt sitten pohditaan, mitkä tehtävät siirtyvät tällaisen maakuntahallinnon huoleksi, etupäässä kunnilta mutta kenties jotain valtioltakin. Kiire on kova, vaikka esimerkiksi sote-rahoista ei ole ehditty alkaa edes kunnolla riidellä. Uudistukset kun pitäisi saada kirjoitetuksi lakien muotoon ja hyväksytyksi, että päästäisiin pian äänestämään maakuntavaltuutettuja.

Vuosi sitten ennen eduskuntavaaleja ei tällaisista maakuntavaaleista puhunut vielä kukaan. Nyt puoluesihteerien konklaavi jo pohtii, millaisella tavalla vaalit viedään lävitse. Olisiko tässä paikka suljetulle listavaalille, jota aina välistä on väläytelty Suomen henkilökeskeisen järjestelmän vaihtoehdoksi?

Tähän asti olen pitänyt niin sanottuja pitkiä listoja mahdollisista hyvistä puolistaan huolimatta lähinnä akateemisena harrastuksena, jolla ei ole mahdollisuuksia muuttua käytännöksi. Suomen poliittisessa kulttuurissa vierastetaan niin atavistisesti ajatusta puoluevallasta, ettei kukaan lopulta uskalla viedä äänestäjiltä pois oikeutta omaan ehdokkaaseen.

Ei, vaikka ääni omalle ehdokkaalle on jo nyt ääni koko listalle ja voi hyvinkin auttaa lävitse ehdokkaan, jota äänestäjä ei ollenkaan välittäisi tukea. Suuret puolueet kun kalastelevat laajoilla vesillä, jolloin niiden sisälle mahtuu monenlaista mielipidettä – niin kuin pienemmissäkin. Äänestäjän kuluttajansuojasta huolestuneiden luulisikin liputtavan suljetun listavaalin puolesta.

On varmasti niin, että jos esimerkiksi kunta- ja maakuntavaalit ryhdytään järjestämään samanaikaisesti, niin vaalijärjestelmän tulee olla niissä sama. Uutta tulokasta ei kuitenkaan ehditä valmistella kevään 2017 kuntavaalien yhteyteen. Ensimmäiset maakuntavaalit – jos ja kun siihen asti päästään – voidaan näin järjestää puhtaalta pöydältä, ilman että toimitukseen liittyy pinttyneitä vuosikymmenten varrelta periytyneitä traditioita.

Suomalaiseen politiikkaan on haikailtu uutta kokeilukulttuuria, jota parhaillaan hahmotellaan esimerkiksi perustulon hyötyjen ja haittojen selvittämiseksi käytännössä. Hanke vaikuttaa han-

kalan monimutkaiselta ja vaatinee pitkää kestoja, ennen kuin siitä saadaan tukevaa empiriaa poliittisen päätöksenteon perustaksi.

Sen sijaan suljettua listavaalia tai siihen suuntaan menevää varianttia voisi helposti kokeilla ensimmäisissä maakuntavaaleissa niin, ettei kenenkään tarvitsisi tässä vaiheessa sitoa asiaan kohutuuttomasti poliittista pääomaa – sen enempää puolesta kuin vastaan. Kokemuksen pohjalta voitaisiin sitten päättää, mihin suuntaan järjestelmää on mielekästä kehittää.

Ehkäpä siihen mennessä on selvinnyt sekin, mikä on kunnan rooli uudessa uljaassa sote- ja maakunta-Suomessa.

Facebook 17.6.2021 (1.2.2016)

VANHAAN hyvään aikaan asukaspysäköinti ilmaistiin tuulilasien taakse sijoitetulla lapulla, josta näki, mihin asti se oli voimassa. Sitten kehitys kehittyi, ja pysäköintivalvonnassa otettiin digiloikka.

Ei ole vaikea arvata, kuinka sitten kävikään. Kun ihmettelin, että pysäköintijakson päättymisestä/erääntymisestä/uusimisesta ei tullut mitään ilmoitusta, ystävällinen asiakaspalvelija pahoitteli hiukan naurahtaen uuden järjestelmän olevan kivikaudelta.

Suotta: gutenbergiläinen 80 euron muistutuslappu tuulilasissa pyyhkijän alla toimii takuulla tehokkaammin kuin automaattiviesti sähköpostissa.

Facebook 18.6.2021

PANDEMIA opetti suomalaiset hämmästyttävästi etätyöskentelemään. Onnistuisikohan etä-äänestäminen, jos oikein tosissaan huolestuttaisiin matalasta äänestysprosentista? Tiedän sen ongelmallisuutta selvitetyn, mutta silti. Vaalikonesivuilta suora linkki ”elektroniseen äänestyskoppiin”?

Facebook 19.6.2021

”Kyllä suomalaisessakin järjestelmässä puolensa on”

Ruotsissa sosiaalidemokraattien ja ympäristöpuolueen vähemmistöhallitus kaatui tänään epäluottamusäänestyksessä äänin 181–109.

EPÄLUOTTAMUSTA olivat esittäneet ruotsidemokraatit. Sitä tukivat vasemmistopuolue, maltillinen kokoomus ja kristillisdemokraatit. Hallitusta oppositiosta käsin tukeneet keskustapuolue ja liberaalit äänestivät tyhjää.

Hallituksen varsinainen kaataja on vasemmistopuolue, sillä kriisi käynnistyi sen vastustettua oppositiosta viimeiseen saakka vuokrasääntelyn osittaista purkua.

Vasemmistopuolue käytännössä nosti vuokrasääntelyn purun vastustamisen niin isoksi kysymykseksi, että se oli oppositiosta käsin valmis esittämään epäluottamusta sosiaalidemokraattien johdettavalle hallitukselle vielä yhdessä ruotsidemokraattien kanssa.

Ajatuspaja Magmassa työskentelevä tutkija, poliittisen historian dosentti Mikko Majander sanoo, ettei se tullut enää yllätyksenä, että hallitus tänään lopulta kaatui. Sen sijaan Majander toteaa, että se sekä yllätti että ei yllättänyt, että Ruotsin hallitus ajautui kuilun partaalle tilanteeseen, josta ei enää peräännytty eikä saavutettu ratkaisua.

– Ruotsin poliittinen systeemi on ollut vellovassa tilassa jo pitkään. Ei ole täysin yllättävää, että jossain vaiheessa tulee seinä vastaan. Nyt se tuli tässä, Majander summaa.

Ruotsin perinteinen blokkipolitiikka on siis jo pidempään ollut vaikeasti toteutettavissa, sillä ruotsidemokraatit on noussut niin isoksi puolueeksi, ettei perinteisille porvari- ja vasemmistoblokeille enää löytynyt tarvittavaa enemmistöä. Nytemmin eri puolueet ovat eriasteisesti lähentyneet ruotsidemokraatteja ja raottaneet yhteistyön mahdollisuuksia. Ruotsin politiikka on isossa käymis-tilassa.

Majander nostaa tikunnokkaan Ruotsin blokkipolitiikan ja sen, miten sitä on Suomestakin käsin ihailtu.

– Ei siitä ole kauhean kauaa, kun meillä oikeiston puolelta kaihottiin, miten Ruotsissa on toimiva blokkijärjestelmä ja äänestäjän kuluttajansuoja on paikallaan. Ruotsissahan blokkijärjestelmä meni säpäleiksi jo edellisissä valtiopäivävaaleissa, Majander sanoo.

Majander toteaa, että Suomessa Sipilän (kesk.) hallituksen aikana alkoi vähän vahingossakin syntyä blokkipolitiikan tyyppistä asetelmaa, mikä on jatkunut nykyisen hallituksen aikana.

– Eihän tämä onnea ole Suomeenkaan tuottanut, Majander, joka ei ole blokkipolitiikan ystävä, sanoo.

– Vahva vakaa Ruotsi poliittisine järjestelmineen on kyllä aika sekaisin. Kun aavan meren tuolla puolen kaikki on näyttänyt aina jotenkin paremmalta, kyllä suomalaisessakin järjestelmässä puolensa on, Majander sanoo viitaten enemmistöhallitusten perinteeseemme.

Ruotsissa on viime vuodet opeteltu yli vanhan blokkirajan elämistä, kun liberaalit ja keskusta ovat entisinä porvariblokin tukipuolueina tukeneetkin sosiaalidemokraattien ja ympäristöpuolueen hallitusta oppositiosta. Majander kuvaa tämän tapahtuneen huonolla menestyksellä.

– Löfvenin hallituksen eläminen on ollut yhtä tuskaa.

Majander ei taaskaan malta olla kääntämättä katsetta Suomeen tällä kertaa vähemmistöhallitusta maahamme haikailevia kritisoiden.

– Hallituksen kokoamisen ollessa vaikeata meilläkin on väläytelty Suomessa välillä sitä, että muissa Pohjoismaissa on pystytty elämään vähemmistöhallitusten kanssa, jolloin on suurempi velvoite löytää enemmistön tuki neuvotellen parlamentissa. Nyt nähdään, että ei sekään mikään onnela ole. Neuvottelut voivat epäonnistua ja voi löytyä ”epäpyhä allianssi”, joka kaataa hallituksen.

Epäpyhä allianssi viittaa siihen, että hallitusta kaatamassa olivat yhdessä rintamassa niin vasemmistopuolue kuin ruotsidemokraatitkin.

Majander huomauttaa, että vähemmistöhallitus tuo politiikkaan jatkuvaa erittäin kovaa vään- töä ja kaupantekoa, kun joudutaan neuvottelemaan eri asioihin enemmistöä.

– Stabiili hallitus nojaa stabiiliin enemmistöön. Ehkä Ruotsin tilanne antaa perspektiiviä, millaista ”herkkua” on hallita vähemmistöhallituksella. Siellä on puolueet, jotka voivat jatkuvasti asettaa kynnskysymyksiä. Ainoa mikä sen estää on hallitussopimus, joka on Ruotsissa ollut jo pitkään repaleinen ja henkitoreissaan.

Kun keskusta ja liberaalit aikanaan suostuivat tukemaan nyt kaatunutta Löfvenin hallitusta, hallitussopimus edellytti sitä, ettei vasemmistopuolue saa vaikutusvaltaa hallituksen politiikkaan. Nyt taasen juuri vasemmiston puolelta kynnskysymykseksi hallituksen tukemiselle nousi se, ettei vuokrasääntelyyn puututa toisin kuin hallituspuolueiden ja keskustan sekä liberaalien hallitussopi- muksessa (Januaravtalet) vuonna 2019 oli sovittu.

– Ehkä oli pieni yllätys kuitenkin, että pääministeri Stefan Löfven, joka on erittäin taitava neuvottelija, ei pystynyt löytämään muotoilua tai kompromissia, joka olisi estänyt tapahtuneen. Vasemmistopuolue teki asiasta niin suuren profiilikysymyksen osoittaakseen, että he ovat olemassa ja heillä ei pyyhitä lattiaita. Kyseessä toki on oikea asiakysymys, mutta se että kompromissia ei löytynyt, on puoluepolitiikkaa. Tilanne vain kuvastaa epästabiiliutta, joka Ruotsissa on ollut koko Löfvenin hallituksen ajan.

Mikä poliittinen ryhmä sitten voittaa Ruotsin kaoottisessa poliittisessä tilanteessa?

– Se voittaa, joka voittaa seuraavat vaalit, tulevat ne syksyllä tai vuoden päästä, sanoo Mikko Majander.

Vasemmistopuolueen puheenjohtajan Nooshi Dadgostar Majander katsoo vuokrasääntely- kysymyksessä esiintyneen erittäin hyvin ja uskottavalla tavalla puolueensa profiilin nostamisen kannalta. Majander kiinnittää huomiota myös siihen, että puolue pyrkii esiintymään vanhan sosiaalidemokraattisen aatteen mukaisesti eli vaalimaan kansankotia.

– He asemoituvat edustamaan vanhaa sosiaalidemokratiaa ja sen perinnettä.

Samankaltaista argumentaatiota tosin omalla tvistillään Majander on havainnut myös ruotsidemokraattien käyttävän.

Majander toteaa, että vaikka pian syntyisi Löfvenin III hallitus jollakin kombinaatiolla, se ei ratkaise Ruotsin poliittisen järjestelmän epävakautta.

– Se voi ratketa vasta vaaleissa. Eli mikä on liberaalien ja keskustan halu tukea vasemmistoon nojaavaa sosiaalidemokraattista hallitusta? Lisäväriä tulee siitä, että liberaalithan tekevät parhaansa tuhotakseen oman puolueensa. He ovat sisäisesti hajallaan. Sieltä avataan muun muassa jonkinlaista yhteyttä ruotsidemokraatteihin ja kannatus on äänikynnyksen rajalla.

Itse asiassa liberaalien kannatus on jo parin prosentin kieppeillä, kun äänikynnys Ruotsissa on 4 %. Myös hallituspuolue ympäristöpuolue keikkuu aivan äänikynnyksen rajoilla ja voisi pudota parlamentista. Heillekin syksyn vaalit voi olla iso riski.

Stefan Löfven ei tänään tiedotustilaisuudessa paljastanut, pyrkiikö hän etsimään uutta hallituspohjaa puhemiehen johdolla vai onko maassa syksyllä parlamenttivaalit. Teknisesti ottaen hänellä on viikko aikaa ratkaisevan päätöksen tekemiseen.

Mikko Majander näkisi uudet vaalit hyväksi asiaksi, sillä uuden hallituksen muodostaminen saattaisi joka tapauksessa viedä jälleen pitkän ajan. Päällä on lisäksi myös koronakriisi.

Toisaalta, jos uudet vaalit syksyllä järjestetään, Majander muistuttaa, että joka tapauksessa parlamenttivaalit järjestetään tässäkin tapauksessa myös ajallaan eli vuoden päästä syksyllä.

Löfvenin aseman sosiaalidemokraattien puheenjohtajana Majander ei ainakaan tiedä olevan uhattuna.

– Kyllä minusta Löfven on aika hyvin satulassa. Hallituskriisin ovat tuottaneet ja ajaneet kuitenkin kumppanit. En tiedä, onko hänen oma maineensa edes kärsinyt niin kovasti. Minusta tosin on ollut yllättävää, että korona ei ole herättänyt suurempaa kritiikkiä hallitusta eikä Löfveniä kohtaan. En oikein näe, että omien joukossa tämä menisi Löfvenin piikkiin. Tämä on epäonnistuminen, mutta tietysti syntipukit demarit löytävät helposti muualta kuin omasta johtajastaan. Löfven on kuitenkin taitavan maineessa ja on elänyt vaikeassa mandaatissa. En näe suoraa haastetta hänen johtajuudelleen.

Demokraatti 21.6.2021 (Johannes Ijäs)

Taipuuko Dylan jazziksi?

OTSIKON kysymys on tietysti siinä mielessä typerä, että taitava soittaja ei paljoa melodianpätkää tarvitse improvisaatioiden inspiraatioksi ja variaatioiden pohjaksi. Jazzia syntyy tarvittaessa vaikka Ukko Nooasta.

Dylan oli vastikään täyttänyt 23 vuotta, kun hän kesäkuussa 1964 levytti kappaleen 'My Back Pages'. Sen, jonka kertosäkeessä hän laulaa kuin kaiken nähnyt veteraani: "Ah, but I was so much older then I'm younger than that now..."

Pianisti Keith Jarrett oli samanikäinen, kun hän puolestaan otti kappaleen ensimmäisen trionsa repertuaariin. Hollywoodin Shelly's Manne-Holessa elokuun lopussa 1968 taltioitu versio julkaistiin seuraavana keväänä livelevyllä *Somewhere Before*.

Biisiä kuljettaa kolmikymppisen Charlie Hadenin bassottelu, rummuissa aina tyylikäs Paul Motian, joka tuolloin jo 37-vuotias papparainen. Dylanin sävelkulut soljuivat Jarrettin sormien läpi kuin ajan kaihoisa virta.

INTERNETISTÄ opin, että Jarrettin innostus Dylaniin oli enemmän kuin hetken herkkä. Vuotta myöhemmin hän esiintyi Århusissa tanskalaisen komppiparin kanssa keikalla, joka kulkee nimellä "The Dylan Concert". Ehkä siitä tehty nauhoitus osuu vielä eteeni jossain muodossa.

Alun otsikkoa oikeampi kysymys kuuluukin, taipuuko Jarrett Dylaniksi. Sitä tämä nimittäin yritti keväällä 1968 levyllään *Restoration Ruin*, joka on merkillinen viritelmä hippihengen folk-rockia. Mukana myös muutama Dylan-mukaelma, huuliharppua myöten.

Kokeilu jäi kaikkien onneksi kuriositeetiksi. Jarrett eteni Miles Davisin sähköisen bändin kautta uuden saksalaisen levy-yhtiön ECM:n ikoniksi, jonka katalogi on kantanut läpi vuosikymmenten ihan omillaan.

Mutta on siinä Dylan-tribuutillakin pysyvä sijansa, hellyttävänä nuoruuden helmenä.

Facebook 27.6.2021

KUN HELSINGIN-juna on tunnin myöhässä, Toijalan asemalla voi perehtyä vaikka siihen, miksi 40 000 Kennedy-kirjan jälkeen amerikkalaiset ovat yhä niin JFK:n lumoissa.

Facebook 27.6.2021

RAHAPUU on seurannut uskollisesti vuodesta 2004 alkaen työhuoneesta toiseen. (Ja hengissä ollaan yhä molemmat.) Nyt se löytyy ajatuspaja Magman uusista tiloista Eerikinkatu 3 B, 4. krs.

Tankesmedjan Magma har flyttat till Eriksgatan 3 B.

Facebook 28.6.2021

PITÄÄKÖ olla huolissaan? Kalevankadun rinteiden juottoloissa kesäkansa kuhisee, mutta Kosmoksen terassilla olen ainoa asiakas. Toki tyytyväisenä, vatsa täynnä ja kirja kädessä, mutta tilanne oli viime viikolla suurin piirtein sama. Ja sitä ennen illastaessa sisätiloissa.

Tarvitsen siis apua, sillä yksin en tähän pysty. Rivolihan meiltä taisi jo mennä. (No, myöhäisen lounaani päättyessä muilla on päivällisaika vasta alkamassa...)

Facebook 30.6.2021

Tanska–Italia finaalia odotellessa

TANSKA teki käynnissä olevissa jalkapallokisoissa Suomen eteen minkä saattoi häviämällä draamatisessa avausottelussa huuhtajille 0–1. Nyt se pelaa ainoana Pohjoismaana kahdeksan joukossa paikasta mitaliotteluihin. Hyvä niin.

Muistiin on painunut vahvasti kesäkuu 1992, kun juutit kaikkien yllätykseksi voittivat Euroopan mestaruuden lyömällä lopputuloksella Saksan puhtaasti 2–0. Siitä tuhkimotarusta on YLE Areenassa katsottavissa Kasper Barfoedin ohjaama käypä urheiluleffa (*Kesä '92*, 2015).

Elokuva ei ole täysin vailla pelikentän ulkopuolista draamaa, mutta se ohittaa tapahtuman poliittisen ulottuvuuden. Tanskalaiset olivat vastikään torjuneet Maastrichtin sopimuksen kansanäänestyksessä niukalla 50,7 prosentin enemmistöllä. EU:n oli jatkossa pohdittava integraation demokraattista legitimitettä.

”If you can’t join them, beat them”, Tanskan ulkoministeri Uffe Ellemann-Jensen murjaisi kameroille mennessään finaali-iltoina Lissabonissa EU:n huippukokoukseen maajoukkueensa kannatushuivi kaulallaan. Saksan liittokanslerin Helmut Kohlin hymy vaikutti väkinäiseltä.

Satuin katsomaan ottelun Kööpenhaminassa, ja jatkoin riemukkaat jälkipelit pihanurmella kolmivuotiaan esikoiseni kanssa. Pari vuotta myöhemmin sen sijaan petyimme pahasti, kun Italian ilmiömäinen Roberto Baggio ampui MM-finaalissa ratkaisevan rankkarin taivaan tuuliin.

Näiltä pohjilta kelpaa toivoa Tanskan ja Italian välistä EM-loppuottelua.³⁴

PS. Lukuvinkki:

Tanskan mestaruusjoukkueessa oli lähellä pelata myös Martin Nørskov, yksi Henrik Andersenin romaanin *Turvavyöhyke* (2012, tansk. 2011) päähenkilöistä. Hänen vanhempansa tapasivat Leipzigin messuilla vuonna 1965, kun Wartburgin uusilla automalleilla oli vielä vientiä Helsingistä Budapestiin.

DDR oli Tanskan naapuri siinä missä Neuvostoliitto Suomen. Jalkapallokulttuuri sovittuu kirjassa onnistuneesti kylmän sodan kuvioihin.

mikkomajander.fi 1.7.2021

RISTEYS. Kun pyöräilee Sipoosta kohti kotia, joutuu Mellunmäessä vaikeaan valintatilanteeseen: puoli kilometriä metroon, mutta vähintään 15 enemmän Helsingin ytimiin. Mitenkä sitä sanotaan, että tahto on vahva, mutta liha heikko – vai toisin päin?

Facebook 4.7.2021

”SUOMESTA puuttuu liberaali kaupunkilaispuolue, joka yhdistää pohjoismaisen hyvinvointimallin, yrittäjyyden ja ympäristönsuojelun”, Pekka Sauri twiittasi tuoreeltaan (16.6.) vihreiden kunta-vaalitappiosta. ”Mä luulin olevani sellaisessa puolueessa”, Juhana Vartiainen vastasi välittömästi ja Alexander Stubb komppasi. – Ehkä Kirsi Pihakin luuli.³⁵

Facebook 5.7.2021

³⁴ Tanska eteni välieriin, joissa se hävisi Englannille karvaasti jatkoajalla 1–2.

³⁵ Kevättalvella Helsingin pormestari ehdokkuudesta vetäytynyt Kirsi Piha julkaisi kesällä 2021 pamfletin *Kenen Kokoomus*, jossa hän tarkasteli kriittisesti puolueen ”sisäistä ristiriitaa” (arvo)liberaalin identiteetin ja ahdasmielisen oikeistopopulismin välillä.

Kommunisteja ja tulipunaisia demareita

KUNTAVAALIKAMPANJASSAAN Kokoomuksen Atte Kaleva unelmoi Helsingistä ilman kommunisteja. Noustessaan nyt Juhana Vartiaisen tilalle eduskuntaan hän katsoo *Helsingin Sanomien* haastattelussa, että Sanna Marinin demarit ovat ”tulipunaisia”.

Jostain syystä tätä luonnehdintaa ei painettu paperilehteen. Se kylläkin, että Kokoomuksella ei Kalevan mielestä ole muuta vaihtoehtoa kuin rakentaa oikeistokoalitiota perussuomalaisten kanssa vihervasemmiston vastavoimaksi.

KOMMUNISTIT ja tulipunaiset demarit lienevät peräisin samasta historian sammioista kuin ”suomettumisen henki”, jonka Kaleva haluaa juurittavaksi yhteiskunnasta pois esimerkiksi totuuskomission avulla. Näin siis suomalaisessa politiikassa 2020-luvulla.

Lähimenneisyydestä voi kuitenkin hahmottaa Kokoomukselle muitakin mahdollisuuksia. Keskustapuolue käytti hallitusyhteistyössä (RKP:n kanssa) pitkälle 1980-luvulle asti koko porvari-puolen mandaattia, kunnes sinipunasta tuli tasavertainen vaihtoehto punamulta-akselille.

Tuo kolmiodraama alkoi Juha Sipilän porvarihallituksen myötä kuin varkain jäykistyä kohti blokkipolitiikkaa, jota nykyisen hallituskoalition aikana on ahkerasti lietsottu hehkuttamalla vasemmistolaisuuden vaarallisuutta (ks. edellä *Demokraatin* kolumni 10.6.).

KEVÄÄLLÄ hallituksen puoliväliriihen synnyttämän kriisin yhteydessä heitettiin esiin kysymys, kylvettiinkö siinä siemen sinipunaa paluulle, kun vaikeuksissaan painiva Keskusta näytti käyvän epäluotettavaksi kumppaniksi. Julkisuuteen päin ei toistaiseksi siltä näytä.

Ehkä Kokoomuksen ja SDP:n kuitenkin kannattaisi huolehtia siitä, että sinipunallekin riittää tarvittaessa henkistä pohjaa ja asiallista kosketuspintaa. Kummankaan puolueen intressissä tuskin on jättää politiikan konstellaatioita kansallispopulistien armoille.

Ruotsin hallituspolitiikan umpikujassa nähdään parhaillaan, mihin sellainen voi johtaa.

mikkomajander.fi 6.7.2021

RUNON ja suven päivän iltana sopii muistaa myös Eino Leinon suurta suomennostyötä, Danten *Jumalaista näytelmää* – näin Italian ja Espanjan väliseräpelin alkaessa.

Facebook 6.7.2021

KLASSIKKOKYSYMYS: Tolstoi vai Dostojevski? Tai Tšehov vai Gogol? Mutta suuri Venäjänmaa tarjoaa kesään muutakin ikuista. Kuten nämä Turgenevin nihilistiylioppilaat, joiden sukupolvi-kapinan ”cool” joutuu maaseutuvierailulla koetukselle paitsi isien myös yhden sisarusparin edessä.

Facebook 10.7.2021

CLEMENT Attlee lienee Britannian parhaita pääministereitä (1945–1951), mutta tänään näin Wembleyn finaalin alla tekee mieli siteerata hänen sokeaa pistettään: ”Can’t trust the Europeans. They don’t play cricket.”

Facebook 11.7.2021

ONNEKSI näitä matseja ei osu kohdalle joka kesä. Epätoivoisimmalla hetkellä lupasin liittyä roomalaiskatoliseen kirkkoon, jos loistava Chiesa tekee maalin.³⁶

Facebook 12.7.2021

MATTI Mattssonin upea olympiapronssi 200 metrin rintauinnissa (ajalla 2.07,13) on pannut kommentaattorit muistelemaan, että toinen porilainen Arvo Aaltonen teki saman tempun vuonna 1920 Antwerpenin kisoissa (3.12,2).

Mutta eipä unohdeta Helsingin Työväen Uimareiden parikymppistä Väinö Leskistä, joka voitti saman matkan Antwerpenin työläisolympialaisissa vuonna 1937 (2.57,1). Aaltonen ja Leskinen kuittasivat pronssia ja kultaa myös 400 metrillä. Että ollaan me vaan rintauimarikansaa!

Facebook 29.7.2021

³⁶ Italia voitti jalkapallon EM-kisojen välierässä Espanjan ja finaalissa Englannin, molemmat vasta rangaistuspotkuilla.

Hallituspokeria porvarikortilla

PETTERI Orpo on sairauslomalta palattuaan avannut haastatteluissa Kokoomuksen pelikirjaa politiikan tuleviin kuvioihin. Vaikka lausunnoista karsisi oppositiojohtajan tavanomaiset fraasit, suunta on selvästi mieluummin kohti porvarihallitusta kuin sinipunaa.

Yhteistyö perussuomalaisten kanssa on mahdollista, toisin kuin kesällä 2017, jolloin Jussi Halla-aho kannattajineen kaappasi puolueen. SDP:n talouspolitiikan linja sen sijaan on Orpon mielestä niin vasemmalla, että sitä on mahdoton sovittaa yhteen Kokoomuksen näkemyksiin.

ORPON puheista heijastuu tulkinta, jossa ”vasemmisto” on jotenkin vääryydellä vallassa, kun porvaripuolueet edustavat kansalaisten enemmistöä. Blokkiajattelu on uinut myös hallituksen sisään niin, että Annika Saarikko määrittelee johtamansa Keskustan usein ei-vasemmistolaiseksi puolueeksi.

Retoriikassa on retrohenkistä havinaa 1970-luvulta, jolloin vaalituloksia analysoitiin jakolinjalla sosialistiset ja ei-sosialistiset puolueet. Kepu ei halunnut lukeutua porvareihin, mutta käytti hallituksissa mielellään (RKP:n kanssa) koko porvarillisen Suomen parlamentaarista voimaa, kun Kokoomus oli jumittunut oppositioon.

”Meillä on koko ei-vasemmistolaisen Suomen vastuu tässä hallituksessa”, Saarikko sanoo nyt YLEn haastattelussa. Samaan aikaan parinkymmenen prosentin kannatukseen nojaava Kokoomus esiintyy kuin koko porvarillisen kentän puolesta.

Vähemmälle huomiolle on jäänyt se, että nykyisen hallitusrintaman kokonaiskannatus on säilynyt poikkeuksellisen vakaana. Kesäkuun kuntavaaleissa (56,1 %) se jopa nousi rahtusen eduskuntavaalien tuloksesta (55,7 %), josta tuoreimmat mielipidemittaukset eivät jää paljoakaan jälkeen (HS 54,6 %, YLE 55,1 %).

PORVARIKORTTI oli Petteri Orpon mukaan olemassa myös eduskuntavaalien 2019 jälkeisessä hallituspelissä. ”Mutta kiitos kepun, sitä ei koskaan katsottu, koska he hyppäsivät Antti Rinteen (sd) kelkkaan.”

Niinkös se menikin!? Ulospäin vaikutti kyllä siltä, että äänestäjien Juha Sipilän hallitukselle jakaman tuomion jäljiltä ei uuden porvarikoalition muodostamisesta puhunut kukaan. Kokoomuskin pyrki SDP:n kumppaniksi ja pettyi, kun putosi pois kuviosta.

Kilpa tulee käymään kuumana, kuka seuraavalla kerralla yltää suurimmaksi ja siten ensi sijassa valitsijan paikalle. Kärkipuolueille lienee viisautta asemoitua niin, että ratkaisun hetkillä on varaa mistä valita. Siihenhän Orpon avaus perussuomalaisten suuntaan viittaa aivan avoimesti.

SUOMESSA voitaneen ottaa oppia Ruotsin parlamenttivaaleista syksyllä 2022. Millainen hallitusratkaisu sieltä löytyy – vai löytyykö – pitkittyneeseen pattitilanteeseen, johon ruotsidemokraattien nousu vaa’an kieleksi on syössyt naapurin poliittisen järjestelmän?

Porvარიყteistyön propagandistitkaan tuskin haluavat ajautua perussuomalaisten armon vaaraan. Kokoomuksen ja SDP:n kannattaisi kovankin kilvoittelun keskellä muistaa, että ne saattavat vielä tarvita toisiaan.

Sellainenkin vaihtoehto tulisi pohjustaa niin, että keskinäiselle luottamukselle on riittävät eväät ja että äänestävät kansalaiset pysyvät käänöksessä mukana. Muuten voi käydä niin kuin Jyrki Kataisen sixpackinä alkaneella hallituskaudella (2011–2015), jonka loppuluisua harva muistaa erityisellä lämmöllä.

mikkomajander.fi 10.8.2021

”MED en känsla av att vara ’on top of the world’ öppnar Kungliga Operan i Stockholm nu för en publik på 300 personer.” Näin uutisoidaan tänään Ruotsissa. Suomen Kansallisoopperalla on sama yleisötavoite perjantain premiääriin.

”Jag hoppas man förstår att det vore förödande att börja backa ner till ännu lägre publiktal än 300 – om jag nu ska vara lite sur i kanten”, oopperajohtaja Birgitta Svendén kiteyttää. Talo on ollut kohta puolitoista vuotta yleisöltä kokonaan kiinni muutamaa viime syksyn viikkoa lukuunottamatta.³⁷

Facebook 17.8.2021

”Me kuulutaan tänne!”

JALKAPALLON EM-kisojen aikana moni asiantuntijakomentaattori vakuutti täten tulleen todistetuksi, että Suomi kuuluu pelien kuninkaan loppurnaustasolle. Miksei, jos kerran välieriin asti ylittänyt Tanska taipui avausottelussa, ja Venäjänkin kanssa olisi hyvin voinut käydä toisin.

³⁷ Covid-pandemian rajoituksista alettiin asteittain luopua.

Toisaalta minun silmääni kunniakkaasti kamppailut Suomi oli aika tavalla vastaanottaja kaikissa kolmessa pelissään. Ja kisoista puuttui monta maata, joissa janotaan ja voidaan perustellusti odottaa paikkaa tulevissa arvokisoissa.

Eli hyvin saa pelata, jotta paikka aurinkoon avautuisi myös jatkossa. Toivotaan huuhkajille menestystä ja peli-iloa, onneakin, sillä jokainen karsinta tulee yhä olemaan totinen paikka.

JUHO Kuosmasen *Hytti nro 6:n* (2021) menestys Cannesin elokuvajuhlilla antaa uskoa siihen, että muillakin suomalaisilla kuin Aki Kaurismäellä on annettavaa kansainvälisiin katsomoihin. On puhuttu taidon ja tason noususta, joka osoittaa, että ”me kuulutaan” kovimpiin kilpasarjoihin.

Edellytyksiä selvästi on, kuten jalkapallossa, mutta menestykseen täytyy kaiken natsata kohdilleen. Jokainen onnistuminen raivaa tietä ja perustelee, että nykyisiin ja tulevaisuuden tekijöihin kannattaa satsata, pitkäjänteisesti. Pikavoitot ovat pelkkää sattuman kauppaa.

Sellainen voi osua vielä yksittäisen elokuvan kohdalle, mutta tuskin kokonaisille tv-sarjoille, joilla Tanska on niittänyt maailmanmainetta. Patti Smithkin fanitti *Rikoksen* (2007–) amerikkalaisversiota *The Killing* (2011–; suom. *Jälkiä jättämättä*) niin, että pääsi sen viimeisiin jaksoihin pienen puherooliin.

HEINÄKUISENA iltana oli pitkästä aikaa ilo käydä elokuvissa, oikein teatterissa. Sekään ei haitannut, että Mads Mikkelsenin tähdittämä *Yhdet vielä* (2020) jäi jälkeen odotuksista. Tanskalaista takuuvarmaa laatua, mutta ei suuria oivalluksia suomalaisille kovin tutuista alkoholien iloista ja murheista.

Ohjaaja/käsikirjoittaja Thomas Vinterberg joka tapauksessa voitti elokuvallaan Oscarin ja puhdisti palkintopöydän myös European Film Awards -gaalassa. Yhdysvalloissa puuhataan siitä jo englanninkielistä muunnelmaa, jonka pääosaan on tarjolla ennenkin valkokankaalla päihteissä koheltanut Leonardo DiCaprio.

Suomalaiset voivat nokittaa Antti Tuomaisen jännitysromaanilla *Jäniskerroin* (2020), josta on kesän uutisten mukaan tekeillä Hollywood-elokuva. Takamatkalta tullaan, mutta Tanska sopii hyvin kirittäjäksi ja mittapuuksi paitsi jalkapalloviheriöillä myös sisältötuotannon kovassa kansainvälisessä kilpailussa.

Demokraatti 14/19.8.2021

Pohjoisessa Suomi on niin kuin Afganistan etelässä

MIKSI median pitää kertoa kaukaisesta Afganistanista, YLEn uutisankkuri kysyi illan päälähettyksessä (15.8.) yleisöpalautteen pohjalta. ”Jos ihmisellä ylipäätään on sydän”, ulkomaantoimittaja Pauli Lahti vastasi hienosti ja lisäsi itsekkäämpiäkin syitä. Odotettavissa on pakolaisia, ehkä terrorismiakin.

On Afganistan kiinnostanut Suomea aikaisemminkin, toisella tapaa itsekkäistä syistä. Molemmat olivat Neuvostoliiton naapureita, jotka Nikita Hruštšov aikanaan yhdisti toisiinsa rauhanomaisen rinnakkainolon mallimaina.

Suomalaiset eivät välttämättä olleet niputuksesta niin innostuneita, mutta minkäs teki. Toimihan tuo samalla osoituksena siitä, että Moskovan keskuksesta käsin maailma aukeni moneen ilmansuuntaan. Käypä muistutus edelleen, sekä poliitikoille että historiantutkijoille.

NKP:N 22. puoluekokous kirjasi vuonna 1961: ”Yhteiskunnallisten ja poliittisten järjestelmien eroavaisuus ei häiritse ystävällisten, molemmin puolin edullisten suhteiden kehittämistä Neuvostoliiton ja sellaisten maiden kuten Afganistan ja Suomi kanssa.”

Seuraavassa puoluekokouksessa (1966) linjaukset luki jo Leonid Brežnev, mutta edelleen ”keskinäinen luottamus, ystävyys ja yhteistoiminta ovat luonteenomaisia suhteillemme Suomeen ja Afganistaniin”. Kremlologit kiinnittivät huomiota sanajärjestykseen, jossa Suomi oli noussut Afganistanin edelle.

Viisi vuotta myöhemmin repesi sitten riemu, kun ”Suomi sijoitettiin ensimmäistä kertaa erilleen Afganistanista Neuvostoliiton kommunistisen puolueen edustajakokoukselle esitetyssä pääsihteerin selonteossa”. Brežnevin puheessa oli Suomesta ihan oma lause, joka luonnehti maiden suhteita myönteisessä sävyssä.

HYVÄ olikin saada poliittista etäisyyttä. Jos lokakuussa 1961 Suomi sai palkinnoksi hyvästä naapuruudesta nootin, niin joulukuussa 1979 neuvostopanssarit tunkeutuivat Afganistaniin. Se sinetöi siirtymisen niin sanotusti uuteen kylmään sotaan, jossa rauhanomaisen rinnakkainolon käsitteellä ei ollut enää käyttöä.

Muistan hätkähtäneeni Helsinkiin ilmestynyttä seinäkirjoitusta: ”Unkari 1956, Tšekkoslovakia 1968, Afganistan 1979, Suomi ?”. Se kertoi kansakunnan pinnan alle painetuista asenteista, joita ei tarvinnut edes koulupojalle erikseen selittää. Osmo Jussila tosin ihmetteli vähän myöhemmin kirjansa *Terijoen hallitus* (1985) aluksi, että missään ei kirjoitettu ”Suomi 1939”.

Afganistanin nykyisellä ahdingolla on juurensa myös noissa tapahtumissa. Aika vähän saattoi Suomi silloin tehdä asioiden ja ihmisten auttamiseksi eikä isossa kuvassa nytkään paljoa enempää. Sydämen olemassaoloa todistaa silti jokainen suojapaikka, jonka voimme sitä tarvitseville järjestää.

mikkomajander.fi 19.8.2021

Kulttuuri takaisin, kaikille!

JUURI NYT pitäisi olla käynnissä Helsingin Juhlaviikkojen konsertti, jossa islantilainen pianisti Vikingur Ólafsson soittaa Mozartia ja tämän aikalaissäveltäjien teoksia. Sen sijaan että istuisin Musiikkitalossa, mökötän kotona kuulokkeet korvilla. Fiilinki ei nouse, vaikka sävelet kuinka hivelisivät tärykalvoja.

Kansallisoopperassa sentään on käynnissä uuden kauden avaus *Cavalleria rusticana & Pajatso* ja samalla Hannu Lintu aloittaa talon ylikapellimestarina. Esityksen toteutuminen näytti vaativan viikon kestäneen metelin median myrskysilmässä. Seitsemän uutiset kertoi poliisin olevan paikan päällä valvomassa, että ”kapina” ei ylitä AVIn asettamia rajoja.

Vuonna 2015 kirjoitin (yhdessä Johannes Koskelan kanssa) yhteiskuntapoliittiseen kokoomateokseen *Jakolinjojen Suomi* (toim. Antti Kaihovaara) artikkelin sinänsä kuluneella otsikolla ’Kulttuuri kuuluu kaikille’. Pitkään on pandemiassa tuntunut suomalaisen päätöksentekojärjestelmän tekevän parhaansa sen eteen, että kulttuuri ei kuuluisi kenellekään.

Olemmeko viimein käännekohdassa?

mikkomajander.fi 20.8.2021

Naisten ote vahvistumassa Ruotsin politiikassa

”JOS SUOMESSA olisi Ruotsin kokoomus ja Tanskan demarit, persuja ei tarvittaisi”, Jussi Halla-aho twiittasi toukokuun lopulla. Hän viittasi skandinaavien suomalaisia veljespuolueitaan tiukempiin kantoihin maahanmuuttoon nähden, mutta tuli samalla määrittäneeksi Perussuomalaiset yhden asian liikkeeksi.

Juhana Vartiaista kuunnellessa taas tuntuu siltä, että Kokoomukselle kelpaisi saman tien paluu sinipunaan, jos Suomen sosiaalidemokraatit ja ammattiyhdistysliike käyttäytyisivät kuin ruotsa-

laiset toverit. Työmarkkinapolitiikkakin sujuisi sulavasti kuin paritanssi, pohjoismaisesta mallista tinkimättä.

Skandinavian maat pysyvät suomalaisen politiikan verrokkeina, kullekin agendaansa parhaiten palvelevalla tavalla. Samanaikaisesti täytyy kuitenkin tyytyä pelaamaan kotoperäisillä korteilla, vaikka laitumet länsirajan takana aukeaisivat kuinka houkuttelevana.

STEFAN LÖFVENIN ilmoitus jättää demaripuolueen pomon ja pääministerin paikka tuo kuvioihin uusia kysymyksiä. Hän on ollut vakauttava tekijä sekä omiensa keskuudessa että koko Ruotsin poliittisessa elämässä, jonka kulmakivet ovat viime vuosina olleet liikkeessä.

Taitavana neuvottelijana ja kompromissien rakentajana Löfven on pitänyt sosiaalidemokraatit vallankahvassa, vaikka puolueen kannatus on hänen kymmenvuotiskaudellaan pudonnut alle 30 prosenttiin. Eikä suunta ole sitten koronakriisin alun ollut ylöspäin.

Kesällä valtiopäivillä koettu historiallinen epäluottamuslause oli nöyryytys sekin, vaikka Löfven nousi siitä vielä takaisin pääministerin satulaan. Alkoiko sekä omilta että mieheltä itseltään hiipua usko siihen, että hän on sosiaalidemokraateille paras veturi vuoden päästä käytäviin vaaleihin?

VASEMMISTOPUOLUE oli yksi kesäkuun hallituskriisin avainpelureista, ja sen profiilinnosto on poikkinut kannatuksen kasvun mielipidemittauksissa yli kymmeneen prosenttiin. Nooshi Dadgostarissa on 36-vuotiaana uutena puheenjohtajana tuoreutta – ja aatteen kipinää.

Naiselle lienee kysyntää myös sosiaalidemokraattien johtoon. Mona Sahlinin valinta vuonna 2007 osui sinänsä onnettomaan saumaan, sillä hän taisi olla vasta kolmossuosikki tehtävään. Anna Lindh oli murhattu, eikä Margot Wallström halunnut palata Brysselistä EU:n komission johtotehtävistä.

Asetelma on nyt kuin pedattu valtiovarainministeri Magdalena Anderssonille. Hänessä voisi yhdistyä tunne turvallisesta jatkuvuudesta, samalla kun asema maan ensimmäisenä naispääministerinä loisi äänestäjien silmiin sädekehää ja arvovaltaa.

Ruotsalaisten itseymmärrys feminismin ja tasa-arvon mallimaana on jo ollut koetuksella, kun hallituksia muissa Pohjoismaissa johtaa nainen.

VAIKUTEVIRRAT Pohjolassa kulkevat moneen suuntaan, mutta mikään ei tule annettuna. Poliitiikan tuulia ja kombinaatioita ei voi varmuudella ennakoida. Ruotsidemokraattien kannatus ja asema tulevassa hallituspelissä on suuri arvoitus, kunnes se syksyllä 2022 koetellaan konkreettisessa tilanteessa.

Kuten Suomessa, Ruotsissa on joka tapauksessa naisten ote puolueista vankistunut. Dadgostarin tavoin Nyamko Sabuni on vielä uusi nimi Liberaalien johdossa. Alle nelikymppiset Annie Lööf ja Ebba Busch puolestaan ovat vetäneet Keskustapuoluetta ja Kristillisdemokraatteja jo vuosisia. Ympäristöpuolue jatkaa kahden keulakuvan mallillaan.

Oikealla laidalla Maltillinen kokoomuspuolue ja Ruotsidemokraatit sinnittelevät vielä miesten komennossa. Ovatko Ulf Kristersson ja Jimmie Åkesson (tai Petteri Orpo ja Hjallis Harkimo) seuraavien vaalikeskustelujen kummajaisia?

Demokraatti.fi 23.8.2021

”RUOTSIN demareilla nyt mahdollisuus uudistua”, Juha Keskinen otsikoi *Iltalehden* pääkirjoituksessa. Varmasti näin, mutta sitten tulee tekstissä kummallista argumentaatiota:

Perinteinen ruotsalainen blokkipolitiikka on tullut tiensä päähän. Demarit Ruotsin vanhana valtionhoitajapuolueena eivät vain ole vielä osanneet tunnustaa tosiasioita. [...] Demarit ovat nyt puolue muiden joukossa ja yhteistyötä vanhojen blokkirajojen ylitsekin kannattaisi kokeilla, jos yhteiskuntaa halutaan oikeasti korjata ja kehittää.

Siis mitä? Demarithan nimenomaan onnistuivat edellisten parlamenttivaalien jälkeen murtaamaan perinteisen blokkipolitiikan ja muodostamaan hallituksen Keskustan ja Liberaalien tuella. Oikeistossahan sitä blokkipolitiikkaa haikaillaan, uutena piirteenä mahdollinen Ruotsidemokraattien tuki.

Facebook 25.8.2021

PAAVO Haavikon aforistisilla paradokseilla pelaava historinkäsitys on usein rasittavaa eikä aina niin oivaltavaakaan. Mutta on akateemikolla osumansa, kuten nyt käteen osuneessa näytelmässä *Hitlerin sateenvarjo* (2002). Sen ensimmäisessä näytöksessä Hitler pohdiskelee Göringin kanssa Suomen ratkaisuja kevättalvella 1940 näin:

Hitler: Suomalaiset kaupittelevat itsenäisyyttään kenelle tahansa. Ei Saksa sen takia tehnyt Suomesta itsenäistä, että se kaupittelisi itseään länteen ja menettäisi itsenäisyytensä Venäjälle. Suomi on saanut Saksalta kaiken, jopa nimen itsenäisyystaistelulle eli vapaussodalle! Mutta nyt suomalaiset menettävät maansa ja itsenäisyytensä Venäjälle ymmärtämättä edes, että kyse on saksalaisesta omistuksesta. [...]

Göring: Kuten sanotte, mein Führer, suomalaisilla ei ole oikeutta menettää aluettaan, sillä se kuuluu Saksalle. Mutta suomalaisten ei ole helppo ymmärtää sitä. Vielä.

Kaikkienensa vaikea kuvitella, miten teksti on vetänyt näyttämöllä, kun on luettunakin enimmäkseen jaarittelevan puisevaa. Natsien uuden Euroopan eli UE:n rinnastus EU:hun jää sekin kehittelemättä. No, eipä minulla tullutkaan 2004 mennyksi Kaupunginteatteriin katsomaan, miltä Aatu ja Marski sillä kertaa näyttivät.

Facebook 27.8.2021

KERROTAAN, että Mikko Kärnän ym. viimeaikaiset lausunnon ovat saaneet Tamminiemen tai Hietaniemen suunnasta tylyn tuomion: ”Loiskiehuntaa!”³⁸

Facebook 28.8.2021

EN USKO salaliittoihin. Ihmettelen vain, miksi tämän päivän kanavauudistuksen jälkeen televisiosta ei löydy kuin Alfa TV.

Facebook 31.8.2021

RISTIRIITAISIA uutisia Ruotsista: Talous kukoistaa ja työmarkkinat vetää, toisaalta jengirikollisuus rehottaa ja Abba palaa.³⁹

Facebook 3.9.2021

ROCCO, vai hänen serkkunsa Rosso? Kahlehdittuna tähän maahan pohjoiseen ja kylmään kalvaa itse kutakin ikävä Italiaan. Keskiviikkona pääsi aika lähelle, kun vuoden puolentoista jälkeen viimein ilta oopperassa, *Cavalleria rusticana & Pajatso*. Tunteet herkässä sekä lavalla että katsomossa (johon päästettiin väkeä suurin piirtein saman verran kuin stagelle ja orkesterimonttuun).

Facebook 3.9.2021

³⁸ Kauniaisten asukkaat ”ovat loisineet riittävän pitkään törkeän alhaisesta kunnallisveroprosentista nauttien”, Keskustan kansanedustaja Kärnä moitti ja ehdotti kunnan liittämistä osaksi Espoota. Presidentti Kekkonen puolestaan suitsi marraskuussa 1962 suomalaisten ulkopoliittista käyttäytymistä niin sanotulla ”loiskiehuntauheella”.

³⁹ *Helsingin Sanomat* (3.9.) kertoi Abba-yhtyeen ensimmäisestä uudesta levystä 40 vuoteen ja suunnitteilla olevasta hologrammikonsertista.

POSTILUUKUSTA kolahti uusi *Ulkopolitiikka*-lehti, jonka kirjavieraana fiksu Timo Miettinen suosittelee luettavaksi Adam Toozen *The Deluge* (2015) ja Tony Judtin *Postwar* (2006). Ne ovatkin niin erinomaisia luotauksia 1900-lukuun, että lienee saman tien syytä tilata kolmas kirjavinkkinsä, Katrina Forresterin *In the Shadow of Justice. Postwar Liberalism and the Remaking of Political Philosophy* (2019).

Kilpailu lukuajasta on kuitenkin kova. Arvioissaan aina luotettava Pasi Saukkonen ehti aamupäivällä jakaa bloginsa, jossa käsittelee Raphael Cohen-Almagorin teosta *Just, Reasonable Multiculturalism. Liberalism, Culture and Coercion* (2021) saatteella ”yksi tämän vuoden tärkeimmistä kirjoista”. Toivottavasti ainakin ajatuspajakollegat Liberassa pysyvät kyydissä kärryillä.

Facebook 7.9.2021

Saksa käy kohti kirjavia vaaleja

MITÄ yhteistä on Kenialla, Jamaikalla ja liikennevaloilla? Vastaus löytyy Saksan liittotasavallan seuraavan hallituksen mahdollisista koalitiiovaihtoehdoista, joissa eri puolueita kuvataan usein niiden tunnusväreillä.

Nykyinen kristillisdemokraattien ja sosiaalidemokraattien suuri koalitio ei näyttäisi olevan enää kyllin suuri jatkaakseen syyskuun 26. päivän vaalien jälkeen, ja tuskin siihen on halujakaan. Neljä vuotta sitten puolueet löysivät toisensa lähinnä pakon edessä, kun muut vaihtoehdot ajautuivat umpikujaan.

Kenian lipun väreissä CDU/CSU:n musta ja SPD:n punainen saisivat seuraa vihreistä, jolloin mielipidemittausten kolmen kärjellä olisi parlamentissa laaja tuki. Piruillen voisi huomauttaa, että sama väriyhdistelmä löytyy Afganistanin lipusta.

Jamaika-koalitiossa liberaalien keltainen korvaisi sosiaalidemokraatit, kun taas liikennevalot pudottaisi kristillisdemokraatit vallan kamareista. Ja onhan Saksalla omakin lippu. Mustalla, punaisella ja keltaisella se pärjäsi läpi kylmän sodan, kunnes vihreät nousivat vuonna 1983 neljänneksi pyöräksi liittopäiville.

MARRASKUUSSA 2018 ounastelin *Helsingin Sanomien* vieraskynä-palstalla, että Angela Merkel oli ”toistanut Helmut Kohlin virheen ja ollut liittokansleriehdokkaana yhden kerran liikaa. Edes Merkel ei jaksa viedä EU:n kehitystä eteenpäin, jos oma kotikenttä on sekaisin.”

Pandemian synnyttämät poikkeusolot osoittivat, että arvio oli ainakin osittain liian tyly. Merkelin arvovaltaa tarvittiin siihen, että Saksa käänsi Eurooppa-politiikkansa kohti yhteisvastuullisempaa suuntaa ja elvytyspaketteja.

Ahtaammin kristillisdemokraattien kannalta katsoen neljäs kanslerikausi on kuitenkin ollut liikaa. Seuraajakysymys on pitkittyessään mutkistunut. Annegret Kramp-Karrenbauer kesti CDU:n uutena keulakuvana vain reilun vuoden, eikä Armin Laschetilla ole hänen jälkeensä ollut sen helppompaa.

Liittopäivävaalien lähestyessä kristillisdemokraattien kannatus on ollut vapaassa pudotuksessa ennen kokemattomalla tavalla. Eurooppa seuraa viimeisen suuren kansanpuolueen murenemista, kun CDU tuskailee yhdessä Baijerin CSU:n kanssa yltääkseen edes 20 prosentin kokonaiskannatukseen.

MERKEL laskeutui valtionaisen roolistaan vielä kerran puoluepukariksi, kun hän Laschetin ahdingkoa helpottaakseen ryhtyi varoittelemaan saksalaisia vasemmistohallituksesta. Osansa sai myös sosiaalidemokraattien kansleriehdokas Olaf Scholz, nykyinen valtiovarainministeri, jonka henkilökohtainen suosio on hilannut SPD:n kannatusmittausten kärkisijalle.

”Rot-Rot-Grün” lienee DDR:ssä kasvaneen Merkelin pahin painajainen, kun hän pelkää 16-vuotisen valtakautensa päättymistä punavihreään hallitukseen, vieläpä vasemmistopuolue Linkellä terästettynä. Vaihtoehdon vedonlyöntikertoimet eivät tosin ole korkeat.

Vihreiden kuntohuippu on ennenkin sulanut niin, että gallupien välillä korkealla käyneitä lukuja on ollut vaikea realisoida vaaleissa yli kymmenen prosentin tulokseksi. Samaa trendiä on jälleen havaittavissa, vaikka lopputulos saattaa olla aikaisempaa parempi.

Selvää on, että vihreät eivät tälläkään kertaa syrjäytä sosiaalidemokraatteja CDU:n ykköshaastajan paikalta. Kokonaiskuva käy kohti Suomestakin tuttua asetelmaa, jossa selvien johtotähtien sijaan politiikan kenttää jäsentää joukko keskisuuria puolueita.

Kansallispopulisteilla on siellä sijansa. Mikään ei kuitenkaan viittaa siihen, että Vaihtoehto Saksalle (Alternative für Deutschland) pääsisi vaa’an kielen tavoin sotkemaan valtakuvioita. Liittotasavallan tulevaan hallitukseen sillä ei ole kumppaneiden puuttuessa mitään asiaa.

Demokraatti.fi 10.9.2021

Vasemmisto johtaa pian kaikkia Pohjoismaita

Kaikissa Pohjoismaissa on kohta yhtä aikaa vasemmistolainen pääministeri, mutta politiikan tutkija Mikko Majander arvioi, että työväenpuolueet ovat silti kaukana vanhan kultakautensa päivistä.

NORJAN työväenpuolue voitti maanantaina pidetyt suurkäräjävaalit, joissa kahdeksan vuotta hallinneiden konservatiivien suosio notkahti selvästi. Työväenpuolueen puheenjohtaja Jonas Gahr Støre on nousemassa pääministeriksi sisarpuolueita johtavien Sanna Marinin, Ruotsin Stefan Löfvenin ja Tanskan Mette Frederiksenin rinnalle.

– Skandinavian maissa demaripuolueilla on hyvät mahdollisuudet pysyä seuraavissa vaaleissa ykköspanuolueena, mutta paluuta vanhaan mahtiasemaan ei ole kellään. Tarkoitan sitä, että kannatus nousisi yli 30 prosentin ja pääsisi sanelemaan politiikkaa, sanoo poliittisen historian dosentti Mikko Majander STT:lle.

Majander työskentelee asiantuntijana Ajatushautomo Magmassa, ja hän on SDP:tä lähellä olevan Kalevi Sorsa -säätiön entinen toiminnanjohtaja. Majander sai usein tehtävässä kommentoida puolueen tulevaisuudennäkymiä.

Edellisten vuosikymmenten aikana Suomessa ja laajemmin Euroopassa on totuttu keskusteluun, jossa on pohdittu sosiaalidemokratian alamäkeä.

Nyt Majander arvioi, että suhtautuminen talouspolitiikkaan on muuttunut maailmanlaajuisesti myönteisemmäksi poliittiselle vasemmistolle. Hän huomauttaa, että poliittisesta kielenkäytöstä on kadonnut talouskuripolitiikka, jota hoettiin 10 vuotta sitten.

– Tässä mielessä perinteiselle sosiaalidemokraattiselle, yhteiskunnan palveluita ja julkisen vallan vastuuta korostavalle linjalle on paljon enemmän tilaa kuin 10 vuotta sitten.

[...]

PÄÄMINISTERIEN paikoista huolimatta vasemmiston paluu valtaan ei Majanderin mukaan kerro niinkään vasemmistolaisuuden noususta. Hänen mukaansa puoluekentän suuri trendi on edelleen sirpaloituminen.

Sama pätee Saksaan, jossa sosiaalidemokraatit on noussut kyselyissä jopa suurimmaksi puolueeksi juuri ennen loppukuussa häämöttäviä liittopäivävaaleja.

Ennen kaikkea asiaan on vaikuttanut kristillisdemokraattien suosion romahdus, mitä Majander luonnehtii viimeisen suuren kansanpuolueen murentumiseksi.

– Demaripuolueet Ruotsissa, Norjassa ja Saksassa ovat aiemmin tapelleet enemmän 40 prosentin kuin 25 prosentin kannatuksesta. Siinä mielessä nyt ei ole tapahtunut mitään isoa nousua, hän sanoo.

Majander korostaa lisäksi sitä, että Pohjoismaiden kesken riittää myös eroja. Työväenpuolueiden menestykselle ei ole ollut yhtä reseptiä.

Esimerkiksi Tanskassa demarit kiristivät maahanmuuttolinjaansa sen jälkeen, kun puolue kamppaili kannatuksesta oikeistopopulistisen Kansanpuolueen kanssa.

Suomessa perussuomalaiset onkin haikaillut Tanskan tavoitetta nollassa turvapaikanhakijasta. Kokoomus puolestaan tervehtisi ilolla, jos Suomen SDP omaksuisi ruotsalaisen sisarpuolueen talouslinjan.

Aivan oma tapauksensa on pieni Islanti, jonka parlamentissa riittää uusia puolueita. Toisin kuin muissa Pohjoismaissa, pääministeri Katrín Jakobsdóttir ei edusta vanhaa työväenpuoluetta, vaan hän on Vihreä vasemmisto -puolueen historian toinen puheenjohtaja.

ERÄS tekijä työväenpuolueiden paluussa valtaan on ollut se, että niiden odotettua korvaajaa ei ole ainakaan vielä löytynyt.

Majanderin mukaan kymmenisen vuotta sitten eräs kysymys oli, nouseeko vihreät edistyskellisen politiikan uudeksi johtopuolueeksi. Asiasta on hänen mukaansa ollut merkkejä, mutta kerrasta toiseen odotus on jäänyt lunastamatta.

Toisaalta myöskään uudet vasemmistopopulistiset liikkeet, kuten Kreikan Syriza, eivät ole nousseet uusiksi johtotähdiksi. Oikeistopopulistit ovat nakertaneet myös vasemmiston kannatusta ja vakiinnuttaneet paikkaansa puoluekentällä, mutta pääministeriksi ne eivät ole Pohjoismaissa toistaiseksi yltäneet.

– On isompi joukko keskisuuria puolueita kuin selkeitä johtopuolueita, Majander sanoo.

[...]

Suomen Tietotoimisto STT 15.9.2021 (Ilkka Hemmilä)

Dylanistin joulu ja Byrne Broadwaylla

DYLANISTEILLE tuli tänä(kin) vuonna joulu jo syyskuussa, kun korvaamattomassa Bootleg-sarjassa ilmestyi 16. kokoelma arkistojen aarteita. Kohteena tällä kertaa kenties Bob Dylanin vaisuimmat vuodet, 1980-luvun alkupuoli, jolloin ainoastaan pari yksittäistä kappaletta ja albumi *Infidels* (1983) pitivät liekkiä ja legendaa yllä.

Pelastavatko nyt julkaistut vaihtoehtoiset versiot ja levyiltä raakatut biisit tämän periodin? Käykö niin kuin Bootlegien numero 13:ssa, joka asetti Dylanin julistavan Kristus-kauden 1979–1981 uuteen valoon. Väkevät live-esitykset sisältävät syvästi sykkivää gospelia. *Trouble No More* (2017) vakuuttaa kokoelma osuvasti jo nimessään.

Vastaavaan katharsikseen ei nyt yllätä, vaikka otsikko lupaa kevättä, *Springtime in New York*. Hyvät kappaleet kuulostavat hyviltä hiukan toisenlaisissakin kuoseissa. YouTubesta esimerkiksi kannattaa kaivaa esiin levyn virallinen video, suorastaan hurmaava 'Don't Fall Apart on Me Tonight. Latteammasta täytetavarasta ei kuitenkaan kasva uusia helmiä.

SPOTIFYN välittämä tupla-cd, 25 kappaletta ja pari tuntia musiikkia ovat dylanisteille itsestään selvä ”must”. Mutta heavy userkin joutuu hiukkasen miettimään, kannattaako viiden cd:n ja kirjan deluxe-versiosta maksaa pitkälle toistasataa euroa.

Siinä on vaaransa, enkä tarkoita pelkästään suolaista hintaa.

Bootleg-sarjan no. 12 Deluxe (*The Cutting Edge*, 2015) kehittelee studiossa kokonaisen cd:n verran 'Like a Rolling Stonea' kohti lopullista täydellisyyttä. Kuunnelleessani sitä yhden sunnuntain vaimo murjaisi lopulta, että jos tuo biisi alkaa vielä yhden kerran, niin hän ottaa eron. Rajansa rakkaudellakin.

KORONA-AIKA on pannut kaipaamaan saavuttamattomia herkkuja, kuten Italiaa ja New Yorkia. Hämmästykseni huomasin haaveilevani jopa Broadwayn musikaalista, joilla en ole ennen maku-nystyröitäni vaivannut. Syynä tähän on David Byrne, tuo Talking Headsin velho, jonka retrospekttaakkelin *American Utopia* (2018) on sovitettu siellä stagelle.

Hätiin tuli eilen täysin yllättäen Rakkautta & Anarkiaa -festivaali, joka toi Kinopalatsin suuralle kankaalle Amerikan utopiasta tehdyn pitkän elokuvan. Asialla on ollut itse Spike Lee, mutta fokus tiukasti lavalla Byrnessä ja tämän bändissä.

Uskalias yritys. Elokuvateatterin penkkiin istahtaessa kun pyöri mielessä ja odotuksissa vertauskohteena Jonathan Demmen ohjaama *Stop Making Sense* (1984), joka taltioi Talking Headsin parhaassa vedossaan. Se on edelleen listallani kaikkien aikojen konserttileffa.

On siitä aikaa, ja Byrneekin lähenee 70 ikävuotta. Karismaa kuitenkin riittää täyttämään sekä pelkistetty estradi että koko intiimiltä näyttävä Broadwayn teatteri. Eläkkeelle siirtymiseen ei selvästikään ole syytä, eikä hänen musiikkinsa toisaalta sovi stadionluokan mahtipontisuuteen.

ELOKUVA ei imaissut välittömästi mukaansa. Meininki kuitenkin parani samaa tahtia kuin bändi kasvoi lavalla. Metodi oli tavallaan sama kuin 35 vuotta aikaisemmin. Nyt kaikki muusikot vain olivat liikkeessä, kantoivat taikavälineitään lukuisia lyömäsoittimia myöten.

Aikamoinen tempu! Jopa niin, että Byrne yhtyettään esitellessä erikseen todisti, että esityksessä ei käytetty apuna playbackia. Uskottavahan se on, että jopa polyrytmisen 'Born under Punches' syntyi silmiemme edessä luomutuotantona.

Paljasjalkaiset taikurit vetivät lopulta esiin kaniinin toisensa jälkeen. Intensiteetti kasvoi koameasti loppua kohden, niin että 'Burning Down the House' soi jo kovasti tulisessa tunnelmassa. Vaikka monikulttuurista ja suvaitsevaa Amerikkaahan tässä oltiin rakentamassa, siinäkö siis se utopia?

Esityksen jälkeen Byrne hyppäsi pyörän selkään ja polki Manhattanilla kotiin. Minä ryhdyin etsiskelemään internetistä, onko kevättalvella Broadwaylla vielä esityksiä – ja minulla rahaa ja rohkeutta moiseen matkailuun.

mikkomajander.fi 19.9.2021

HISTORIAN paradokseja: Liberaalin demokratian kannattaja on Venäjällä Putinia horjuttaakseen joutunut kannattamaan vaaleissa kommunistia. Näin naapurissa, noin ”älykkään äänestämisen” merkeissä.

Facebook 20.9.2021

PANIN jazzlevyn soimaan ja ryhdyin lukemaan aamun sanomalehteä. Vaimo ihmetteli naapurihuoneessa, että alkavatko ne taas piikata katua auki.

Facebook 22.9.2021

TOSCA ei kulu, vaikka kuinka kuluttaa. Mutta yksi toive: Eikö olisi jo aika näyttää meille ruhtinatar Attavanti, jota mustasukkainen Tosca ensimmäisessä näytöksessä liian kauniiksi moittii ja miehetkin jäävät katsomaan tauluun maalattuja sinisilmiään?

Facebook 23.9.2021

Keskustahakuisuutta polarisaation sijaan

POLITIIKAN polarisaatiosta on puhuttu pitkään ja paljon. Syystäkin, mutta välistä tuntuu, että kommentoinnissa on jäänyt levy päälle kiertämään samoja uria. Euroopan eri maiden vaaleista voisi kiinnittää huomiota toisenlaisiin signaaleihin.

Ajankohtaisin on suuri ja mahtava Saksa, jossa ainakin vaalikamppailun ja kannatusmitausten nojalla tuntuisi ääripäiden sijaan olevan keskustahakuisuus jälleen valttia. *Alternativ für Deutschland* ei etene, ja *Die Linken* on tekemistä jopa äänikynnyksen ylittämässä.

Vanhat valtapuolueet kristillisdemokraatit ja sosiaalidemokraatit kilpailevat yhä kärkiase- mista siitä, kumpi jatkaa uskottavimmin Angela Merkelin maltillista linjaa. SPD:n suosittu kans- leriehdokas Olaf Scholz sijoittuu oikeisto–vasemmisto-akselilla keskemälle kuin puolueensa noin yleensä.

KANSALLISPOPULISTISISSA piireissä nimetään vihreät usein ”ääripääksi”. Ilmastopolitiikka on kuitenkin useimmille puolueille jo valtavirtaa, vaikka toimenpidevaatimuksissa ja aikatauluissa on huomattavia eroja. Saksankin vihreissä ”realot” ovat jo aikaa sitten voittaneet ”fundit”.

Siitä sopii kyllä halkoa hiuksia, missä kulkee realismin ja fundamentalismin raja nykyisessä ilmastonmuutoksen vaiheessa. Saksan vihreiden kansleriehdokas Annalena Baerbock on joka ta- pauksessa kampanjoinut enemmän keskittien kulkijana kuin poliittisen laidan profiililla.

Pandemian poikkeusaika on palauttanut tarvetta vahvaan julkiseen valtaan, sen velvollisuu- teen ja kykyyn hoitaa kriisiä. Markkinauskoistenkin katseet ja odotukset ovat kohdistuneet valtioon. Hädän hetkellä ei oikein ole muutakaan, mihin nojata.

Asetelma on saattanut auttaa perinteisiä valtionhoitajapuolueita, vaikka niillä tuskin on pa- luuta vanhoihin asemiinsa. Vaikka vihreät vielä keväällä näyttivät kamppailevan ykköspuolueen paikasta, vaalipäivän lähestyessä siitä kisasta on tullut entiseen tapaan kahden kauppa.

SOSIAALIDEMOKRATIAN hiipumista ehdittiin hämmästellä kymmenen vuotta, pidempäänkin. Siltä puuttui innostavaa kipinää ja uskottavia vastauksia, vaikka finanssi- ja eurokriisi tarjosivat ih- misille talouskurin kurjistavaa keppiä. Jäsen- ja kannattajakunta ikääntyivät vääjäämättä.

Niin ne tekevät edelleen, mutta puolueet ovat silti onnistuneet valtaamaan pääministerin pai- kan Ruotsissa (2014), Suomessa ja Tanskassa (2019), todennäköisesti Norjassakin (2021). Välime- rellä on ollut menestystä Maltalla (2013), Portugalissa (2015) ja Espanjassa (2018). Sosiaalidemo- kraatti Saksan liittokanslerina olisi kuitenkin yleiseurooppalaiselta painoarvoltaan toista luokkaa.

Vielä joitakin vuosia sitten seurattiin radikaalin tai populistisen vasemmiston nousua, Kreikan Syriza ja Espanjan Podemosta. Mutta maltillinen Joe Biden päihitti Yhdysvalloissa Bernie Sandersin, ja Britanniassa Keir Starmer hakee Labourille uutta nousua selvästi keskemältä kuin umpikujaan ajautunut edeltäjänsä Jeremy Corbyn.

SOSIAALIDEMOKRAATTISTEN puolueiden uusi tuleminen nojaa enemmän puoluekentän pirstoutumiseen kuin niiden oman kannatuksen kasvuun. Norjankin työväenpuolue itse asiassa hävisi syyskuun parlamenttivaaleissa yhden paikan, siinä missä suurimmaksi voittajaksi nousi sikäläinen Keskustapuolue.

Poliittisen polarisaation aika on tuottanut selkeiden johtotähtien sijaan joukon keskisuuria puolueita, jolloin kysyntää on kärjistäjien sijaan koalitioiden rakentajille. Siinä on pragmaattisen sosiaalidemokratian sauma. Blokkipolitiikan perään ei kannata haikailla sen enempää vasemmalla kuin oikeallakaan.

mikkomajander.fi 24.9.2021

Onko Euroopan ilmapiiri muuttunut?

HS kysyi politiikan asiantuntijoilta, onko Euroopassa käynnissä ”demareiden voittokulku” ja mitä syitä kannatuksen nousun taustalla on.

[...]

SOSIAALIDEMOKRAATTIEN nousu Euroopassa kertoo enemmän poliittisen kentän ja ilmapiirin muutoksesta kuin puolueen varsinaisesta voittokulusta, arvioi poliittisen historian dosentti Mikko Majander Magma-ajatuspajasta. Hän on työskennellyt aiemmin muun maussa Kalevi Sorsa -säätiön toiminnanjohtajana.

Majander muistuttaa, että SPD sai nyt prosenttiyksikön kymmenesosaa myöten saman tuloksen kuin Saksan vuoden 2013 vaaleissa, ja silloin se oli valtava pettymys.

”Nyt sama tulos oli valtava voitto demareille. Tämä kuvastaa yleistä puoluekentän pirstaloitumista ja sitä, että suurten johtavien kansanpuolueiden aika on Euroopassa ohi.”

Sama pätee hänen mukaansa myös Pohjoismaissa, sillä esimerkiksi Norjassa voittanut työväenpuolue itse asiassa hävisi yhden paikan. Antti Rinne (sd) taas nousi vuonna 2019 pääministeriksi vain 17,8 prosentin kannatuksella.

”Demareiden kannatus ei siis sinällään ole noussut, ja kannatus on kaukana kulta-ajoista, joihin sitä ei kannata enää edes verrata.”

Sosiaalidemokraatit ovat kuitenkin Majanderin mukaan onnistuneet säilyttämään uskottavuutensa. Hän katsoo puolueiden eduksi myös maltillisen ja pragmaattisen, keskustahakuisen koalitioihin luottavan linjan, jossa ei haeta vastauksia ”leirikulttuurista” ja populismista.

”Kauheasti on puhuttu, että elämme polarisaation aikaa, mutta keskustahakuiset puolueet ovat varsinkin kriisien aikana olleet voittoisia.”

[...]

JOS sosiaalidemokraattinen Scholz päädytään valitsemaan Saksan liittokansleriksi, olisi se Mikko Majanderin mukaan ”buusti” eurooppalaiselle sosiaalidemokratialle, sillä Saksan poliittinen painoarvo on niin merkittävän. Hän ei kuitenkaan ennusta Eurooppaan suurta vasemmistoaaltoa tai edes demariaaltoa.

Ennemmin hän odottaa, että Euroopassa tulee olemaan iso joukko keskisuurten puolueiden koalitioita dominoivien valtapuolueiden sijaan.

”Muinoin sanottiin, että vaalit voitetaan keskeltä. Sitten puhuttiin polarisaatiosta. Nyt tuntuu, että viisari on kääntynyt keskihakuisuuteen ja siellä sosiaalidemokratiankin täyty taistella”, Majander sanoo.

[...]

Helsingin Sanomat 27.9.2021 (Roosa Welling)

Suurten aika on Saksassa(kin) ohi

EUROOPAN poliittinen kenttä jatkoi Saksan liittopäivävaaleissa muutostaan, mutta ei enää kansallispopulismien nousuna. Suurten kansanpuolueiden ja selkeiden johtotähtien aika näyttää olevan ohitse, kun kristillisdemokraatitkin putosivat jalustaltaan puolueeksi muiden joukkoon.

Parin suuren sijaan valtaa jakaa joukko keskisuuria puolueita. Trendin voi ennustaa jatkuvan, jo demografian perusteella. CDU/CSU ja SPD nauttivat yli 30 prosentin kannatusta yli 60-vuotiaiden keskuudessa (ja heitä on paljon), mutta alle kolmekymppiset äänestivät enemmän vihreitä ja liberaaleja.

SOSIAALIDEMOKRAATIT saivat Saksan vaaleissa 25,7 prosenttia annetuista äänistä. Se on kymmenykselleen saman verran kuin vuonna 2013. Kahdeksan vuotta sitten tulos oli oppositiopuolueelle ankara pettymys, nyt juhlava voitto.

Muutosta kuvaa vielä paremmin kristillisdemokraattien luisu. Vuonna 2013 elettiin Angela Merkelin huippuhetkeä, joka nosti puolueen kannatuksen 41,5 prosenttiin. Siitä sulsi kahdessa vaalikaudessa ensin 8,6 ja sitten 8,8 prosenttiyksikköä niin, että luopumisen hetkellä perinnöksi jäi vain 24,1 prosentin tulos.

Pitkittynyt valtakausi ei edesauta seuraajakandidaattien onnistumisen mahdollisuuksia.

ENNEN tavattiin sanoa, että Merkelin maltillinen linja imee hallituskumppanistaan sekä ideat että voimat. Samalla aukeaa tilaa poliittisen kentän laidoille.

Näissä vaaleissa ei kumpikaan teesi pitänyt kutiaan. SPD nousi ykköseksi, vaikka sillä on takanaan kaksi niin sanottua suurta koalitiota kristillisdemokraattien kanssa. Eivätkä ”ääripäät” Alternative für Deutschland ja Die Linke menestyneet.

VIHREÄT ovat useammassa Euroopan maassa haaveilleet noususta edistyksen johtavaksi lipunkantajaksi, ”uusiksi demareiksi”. Saksassa kannatus on ennenkin vaalien lähestyessä huvennut yli 20 prosentin huippuluvuista, eikä puolue tälläkään kertaa yltänyt oikeiston ykköshaastajaksi.

Mutta 15 prosenttia on hyvä tulos ja takaa vihreille vahvan aseman hallitusneuvotteluihin. Mikä koalitio Saksaan sitten syntyykin, ilmasto- ja energiakysymykset tulevat olemaan sen politiikan keskiössä.

mikkomajander.fi 27.9.2021

ROSEBUDIN Sivullinen, uusi kirjakauppa & kirjallisuuden kohtaamispaikka Helsingin Kaisaniemessä. Stagella Kirjatyttö-siskoni Leena, jonka perässä olen koettanut paarustaa lukemisen ihmeellisessä maailmassa.

Facebook 29.9.2021

KUMMASSA vika, algoritmeissa vai itseymmärryksessä? Eilen s-postiin pukkasi *ET-lehden* mainosta, tänään minut halutaan seniorilomalle Kylpylähotelli Rauhalahteen. Tarjolla olisi mukavaa ohjelmaa: karaokea, Jätkänkämpän perinneilta, keskiviikon tanssit ja torstain iltamat. Ja minä kun ajattelin pärjätä työmarkkinoilla vielä toistakymmentä vuotta.

Facebook 6.10.2021

TAMMINIEMEN pesänjakajien paradokseja sekin, että repeämän vaikenemisen muuriin raivasi ykkösrivin poliitikko, pääministeri Koivisto haastamalla huhtikuussa 1981 aikaisemmin niin koskemattoman presidentti Kekkonen tv-kameran edessä. Pohdiskelen kun en tiedä, minkäasteinen virike tämä oli Aarno Laitiselle lauantaiseuralaisineen siirtyä kapakkapuheista kirjoitushommiin.

Facebook 7.10.2021

Demariruusu kukkii taas

Eurooppalaisella sosiaalidemokratiolla on takanaan vaikea vuosikymmen. Viimeistään Saksan vaalien myötä se on kuitenkin osoittanut olevansa edelleen voima, jonka kykyyn ottaa vastuuta äänestäjät luottavat keskellä vaikeita aikoja. Paluuta 1900-luvun suuriin kansanliikepuolueisiin ei ole luvassa, mutta poliittisen kentän sirpaloituessa tarvitaan koeteltuja koalitioiden rakentajia yli blokkirajojen.

TIEDOTUSVÄLINEIDEN uutistulva ja sosiaalinen media eivät ole ammentaneet politiikasta tyhjiin niin sanotun näppituntuman merkitystä. *Fingerspitzengefühl* oli sormin kosketeltavaa syksyllä 2013, kun seurasin Berliinissä Saksan liittopäivävaalien loppusuoraa.

Ruotsalaiset kollegat olivat järjestäneet laadukkaan ohjelman, johon sisältyi tapaamisia tutkijoiden sekä eri puolueiden ja tiedotusvälineiden edustajien kanssa. Alexanderplatzilla seurasimme sosiaalidemokraattien kansleriehdokkaan Peer Steinbrückin viimeistä kampanjatilaisuutta ja SPD:n vaalivalvojaisia puolueen päämajassa, joka kantaa eurooppalaisen politiikan legendan Willy Brandtin nimeä.

Olin valmentautunut reissuun tutustumalla muun muassa Steinbrückin kirjaan *Zug um Zug* (2011), jossa hän keskusteli politiikan askelista ja sakkisiirroista Helmut Schmidin kanssa. Kirjassa yli 90-vuotias entinen liittokansleri tarjosi sillan sosiaalidemokraattien 1970-luvun kulta-aikaan.

Kun mainitsin asiasta eräälle entuudestaan tutulle saksalaisdemarille, tämä kuittasi hymyssä suin, että hankkisit parempaa luettavaa. Kaveri lukeutui SPD:n nuorempaan intelligentsijaan, joka puolueen tehtävissä oli etsinyt vasemmalta vaihtoehtoa vuonna 2008 puhjenneen finanssi- ja eurokriisin hoitamiseen.

Tuolloin jo 66-vuotias Steinbrück edusti hänelle ja monille hengenheimolaisilleen liian oikeistolaista pragmatismia. Heistä sosiaalidemokratian tuli pystyä parempaan, kun globaali kapitalismi kouristeli pahimmassa kriisissään sitten 1930-luvun laman.

Pelkkä talouskurin pehmentäminen ei riittänyt, vaan sen tilalle haikailtiin selkeää irtiottoa keskustaoikeiston konservatiiveista. Sosiaalidemokraattinen liike kaipasi uutta sukupolvea ja jotain vastaavaa kipinää, jota radikaali Syriza tarjosi Kreikassa velkapaketeilla ahdinkoon ajetuille kansalaisille.

ÄÄNESTÄJÄT eivät kaivanneet saksalaista Syrizaa vaan luottivat Angela Merkeliin, jonka kreikkalaiset olivat ottaneet Ateenassa vastaan natsitervehdyksin. CDU/CSU:n vaalitulos kipusi 41,5 prosenttiin ja ero SPD:hen kasvoi suuremmaksi kuin kertaakaan sitten 1950-luvun, lähes 17 prosenttiyksikköön.

Sosiaalidemokraatit onnistuivat saalistamaan oppositiosta käsin kannatuslisää vaivaiset 2,7 prosenttiyksikköä ja senkin vasemmistopuolueen Die Linken ja vihreiden kustannuksella. Vasemmalla ei ollut vetoa, eikä kansallispopulismikaan ollut vielä rantautunut Saksaan Alternative für Deutschlandin muodossa.

Hallituskuvio oli kuitenkin ongelmallinen, sillä kristillisdemokraattien kumppani Vapaat demokraatit eli liberaalit jäi alle äänikynnyksen ja putosi kokonaan pois liittopäiviltä. Se avasi tien CDU:n ja SPD:n niin sanotulle suurelle koalitiolle.

Kysyin yllä mainitulta tutulta tuoreeltaan hallitushaluja vaalituloksen valossa. Hämmästykseni hän sanoi yhteistyön kristillisdemokraattien kanssa kyllä houkuttelevan, avasihan se oppositiokauden jälkeen runsaasti kiinnostavia avustajatehtäviä hänen kaltaiselleen asiantuntijalle.

Niin ymmärrettävä kuin asenne olikin, se ei varsinaisesti lujittanut uskoa sosiaalidemokratian ohjelmalliseen uudistustyöhön. Toisaalta SPD ulosmittasi hallitusneuvotteluissa sen verran hyvin tavoitteitaan, että puolueen jäsenäänestys siunasi hypyn Merkelin kelkkaan selvällä 76 prosentin enemmistöllä.

SOSIAALIDEMOKRATIALTA puuttui 2010-luvun puolivälissä Eurooppa-tason johtotähti. Ranskan sosialistien François Hollande oli presidenttinä osoittautunut pettymykseksi, eikä Italian keskustalaisesta Matteo Renzistä ollut esikuvaksi, vaikka palveli pari vuotta Demokraattisen puolueen pääministerinä.

”Demariruuus sairastaa”, otsikoi kansainvälinen viikkolehti *The Economist* vuonna 2016 analyysinsä eurooppalaisen keskustavasemmiston tilasta. Parhaaksi mallimaaksi kelpuutettiin puo-

len miljoonan asukkaan Malta, jota ei ole tavattu pitää poliittisten trendien majakkana. Sen enempää kuin Portugalia, jossa sosialistit ovat olleet pitkäjänteisesti vallassa.

Olin syyskuussa 2015 Lontoossa, kun Britannian työväenpuolue valitsi jäsenäänestyksellä johtajakseen Jeremy Corbynin. Lähimpänä entisen pääministerin Tony Blairin viitoittamaa New Labour -linjaa ollut Liz Kendall jäi neljänneksi eli ehdokkaista viimeiseksi vaatimattomalla 4,5 prosentin kannatuksella.

Ajatuspaja Policy Networkin seminaarissa ”blairiitit” tekivät avointa surutyötä jo ennen tulosten julkaisemista. Heidän mukaansa työväenpuolueen tulevaisuusperspektiivissä ei näkynyt mitään mahdollisuuksia palata valtaan käpertymällä vasemmalle kohti laholaisuutta.

Luisu oli alkanut jo edellistä puheenjohtajaa valittaessa, jolloin Milibandin veljesten välisessä kamppailussa Ed onnistui niukasti ammattiliittojen tuella kukistamaan keskustalaisemman Davidin. Vaaleissa 2015 nuoremman veljen vaatimaton karisma sen enempää kuin ohjelma ei purrut äänestäjiin.

BRITANNIASSA kuten muuallakin Euroopassa äänekäs osa sosiaalidemokratiaa pani pitkään vastoinkäymisensä vuosituhannen vaihteessa harjoitetun ”kolmannen tien” piikkiin. Siitä huolimatta, että sen keulakuvien – niin Tony Blairin ja Gerhard Schröderin kuin Göran Perssonin ja Paavo Lipposen – vallan päivistä alkoi olla jo kymmenen vuotta, ylikin.

Mikä merkitys globalisaation markkinalogiikkaan sovittautumisen jälkilaskulla olikin, ahdingon sälyttäminen edeltäjien niskaan ei ollut kovin kunniakasta. Varsinkaan, kun oma linja ei ottanut jäsenyäkseen riittävän uskottavaksi vaihtoehdoksi kansalaisten silmissä.

Amerikkalaisen Bernie Sandersin sosialismi innosti nuorisoaktivisteja Atlantin molemmin puolin, mutta nouseva kansallispopulismi söi myös demokraattien kannatuspohjaa Yhdysvalloissa ja sosiaalidemokraattien Euroopassa. Britanniassa se näkyi kesällä 2016 Brexit-äänestyksessä ja siten sen jälkihoidossa, jonka päätteeksi työväenpuolue jäi joulukuun 2019 vaaleissa Boris Johnsonin jyrän alle.

Labourin uusi johtaja Keir Starmer hakee nyt kovaa maata jalkojensa alle edeltäjänsä keskustalaisemmilla teemoilla. Britannia ja sen politiikka ovat kuitenkin sen verran sekaisin Brexitin sekä Corbynin ja Johnsonin tuplapopulismien jäljiltä, ettei niistä ole sen enempää eurooppalaisen vasemmiston kuin oikeiston innoittajaksi.

RUOTSIN sosiaalidemokraatit kävivät läpi oman kiirastulensa tappiollisten parlamenttivaalien 2010 jälkeen. Håkan Juholt ei kestänyt Mona Sahlinin jälkeen uutena puheenjohtajana vuottakaan,

kunnes kansan luottamusta ryhdyttiin rakentamaan perinteisemmällä tyylillä, ammattiyhdistystaustaisen Stefan Löfvenin vedolla.

Sosiaalidemokraatit nousivat kahdeksan vuotta kestäneen oppositiokauden jälkeen vuonna 2014 takaisin pääministeripuolueeksi, vaikka kannatus ei noussut edellisistä vaaleista edes puolta prosenttiyksikköä. Muutoksen teki mahdolliseksi Ruotsidemokraattien menestys, joka repi rikki Ruotsin perinteistä blokkipolitiikkaa.

Järitykset puoluekentässä kävivät vielä selvemmiä neljä vuotta myöhemmin. Löfven jatkoi pääministerinä, vaikka sosiaalidemokraatit saivat heikoimman vaalituloksensa koko yleisen äänioikeuden aikakaudella. Monessa veljespuolueessa olisi tosin iloittu 28,3 prosentin kannatuksesta.

Kuukausia kestäneiden neuvottelujen jälkeen saatiin aikaiseksi sosiaalidemokraattien ja vihreiden hallitus, joka valtiopäivillä nojasi porvaripuolelta keskustan ja liberaalien tukeen. Huteran järjestely on osoittautunut sinnikkääksi, sillä sen vaihtoehdot ovat olleet vähissä. Ruotsidemokraattien tuen varassa kun ei kenenkään muun tee mieli hallita.

RUOTSI taisi tulla näyttäneeksi Euroopalle tietä. Historian valossa tuollainen sopii hyvin sekä maan että sen sosiaalidemokratian itseymmärrykseen, mutta tällä kertaa se tapahtui suuremmilla rummutuksilla, ilman tietoista edistyksen soihdun kantoa.

Suurten kansanliikepuolueiden kukoistusaika oli jäänyt kauas 1900-luvulle, ja nyt tehtiin tilejä niiden häntien kanssa. Maltaa ja Portugalia lukuun ottamatta sosiaalidemokraatit eivät nauti missään suhteellisen vaalitavan järjestelmässä yli 30 prosentin kannatusta. Useimmissa maissa on tekemistä 20 prosentinkin kanssa.

Tason pudotuksesta huolimatta sosiaalidemokraattien johdolla on muodostettu hallituksia, kuten Espanjassa 2018 sekä Suomessa ja Tanskassa 2019. Tämän syksyn vaalitulosten perusteella voi odottaa, että Norja ja Saksa liittyvät joukon jatkeeksi.

Viime vuosina on puhuttu paljon polarisaatiosta, kun kansallispopulistiset liikkeet ja muodikas identiteettipolitiikka ovat vanginneet suurimman huomion. Ne lienevät pysyviä ilmiöitä, mutta politiikan kartoilta löytyy tukea toisenlaisillekin trendeille. Kuinka pysyville, sitä on vaikea ennustaa.

Kun parlamenteissa temmeltää muutaman suuren sijaan laajempi joukko keskisuuria puolueita, asetelma luo hallituksia muodostettaessa enemmän kysyntää koalitioiden ja kompromissien rakentajille kuin kärjistäjille. Siinä on pragmaattisen sosiaalidemokratian perinteinen sauma.

Sosiaalidemokraatit eivät ole missään ratsastaneet takaisin valtaan äänivyöryn harjalla. Itse asiassa sekä Tanskassa että Norjassa heidän ääniosuutensa laski viime parlamenttivaalissa, eikä

Suomessakaan juhlistettu 17,7 prosentin kannatusta vaan täpärällä käynyt ykkössijaa puolueiden keskinäisessä kilpailussa.

SYYSKUUSSA 2017 vaalivalvojaiset Willy Brandt Hausissa päättyivät ennen kuin ehtivät alkaakaan. Paljon eivät sosiaalidemokraatit olleet enää odottaneet, mutta tulos osoittautui vielä pelättyäkin synkemmäksi (20,5 %). Illan ainoat aplodit kuultiin johtajien käydessä ilmoittamassa, että puolue jäisi oppositioon.

Vaan eipä jäänytkään. CDU kääntyi jälleen SPD:n puoleen, kun ei onnistunut hallituksen muodostamisessa liberaalien ja vihreiden kanssa. Suuri koalitio jatkoi, vaikka ei ollutkaan enää niin kovin suuri.

Sosiaalidemokraatit valitsivat uudeksi puheenjohtajakseen Andrea Nahlesin, joka aikanaan oli profiloitunut puolueen nuoriso- ja vasemmistosiivellä Schröderin perinnön tiukkana kriitikkona. Puoluesihteerinä ja työministerinä hän oli ollut se keulahahmo, jonka suojeluksessa oli pyritty aatteen uuteen kiillottamiseen.

Ensimmäinen nainen yli 150-vuotiaan puolueen johdossa kesti paikalla vain runsaan vuoden. Nahles jätti tehtävän, kun SPD kärsi kesällä 2019 Euroopan parlamenttivaaleissa yli 11 prosenttiyksikön tappion, eivätkä tulokset osavaltioissakaan olleet sen lupaavampia.

Nahles tilitti eroilmoituksessaan, että kansalaisten vakuuttaminen uudistuneesta sosiaalidemokratiasta ei onnistunut, kun puolue samanaikaisesti kantoi vastuuta hallituksessa. Tukea ei tullut omiltakaan riittävästi, kun erityisesti puolueen nuoret olivat jyrkästi CDU-yhteistyötä vastaan.

Eivät vain ”vanhat”, vaan myös nelikymppisten polvi tuntui heidät pettäneen.

EN TIEDÄ, osallistuiko Suomen SDP:n edustajia edellisillä kerroilla saksalaisen veljespuolueen vaalivalvojaisiin. Tänä vuonna sosiaalisen median niistä levittämistä kuvista joka tapauksessa erotuivat ainakin puoluesihteerit Antton Rönholmin ja Eurooppa-ministeri Tytti Tuppuraisen kasvot.

Molempien kasvoja koristi leveä hymy. Mikä oli muuttunut?

Kun Olaf Scholz runsas vuosi sitten nimettiin SPD:n kansleriehdokkaaksi, sosiaalidemokraattien kannatus mateli 15 prosentin tienoilla, parikymmentä pinnaa kristillisdemokraattien perässä ja selvästi vihreidenkin takana. Edellisenä vuonna hän oli hävinnyt kilvan puolueen puheenjohtajuudesta vasemmistolaisemmille ehdokkaille.

Merkelin hallituksen valtiovarainministerinä ja varakanslerina Scholz sopi SPD:n oikealta siiveltä uhrattavaksi liittopäivävaaleissa odotetun tappion kantajaksi. Teuraalle ei ollut puolueessa tunkua.

Sosiaalidemokraattisen ehdokkaan yhtä yllättävää kuin hämmästyttävää loppusuoran kiriä vaalien voittajaksi on selitetty ennen muuta kilpailijoiden kompastelulla. Se ei oikein yksin riitä, vaikka kamppailu sai leimallisesti kanslerivaalin luonteen Merkelin luopuessa 16 vuoden jälkeen.

Pandemia on perustellusti kohdistanut kansalaisten odotuksia julkiseen valtaan tavalla, joka taitaa pelata koeteltujen valtionhoitajien pussiin. Kriisiä hoitamaan kaivataan mieluummin pragmatikkoja kuin ideologeja, äärilaitojen protesteista puhumattakaan. Scholzin SPD hakeekin hallituskoalitiota politiikan keskikentältä.

Sosiaalidemokratialle on luonut tilaa myös keskuspankkien omaksuma rooli, joka jakaa rahaa ainakin toistaiseksi halpaan hintaan. Jos Euroopan keskustavasemmisto pohti 2010-luvun neuvottomana vaihtoehtoa talouskurille, niin nyt sana ”austerity” on poistettu päivänpolitiikan sanakirjoista.

OIKEISTON irvileukojen mukaan sosiaalidemokratian uusi tuleminen on ostettu lainarahalla. Vastineeksi voi ihmetellä, ovatko pankkiirit yhtäkkiä kääntyneet vasemmistolaisiksi. Vai selittääkö muuttunutta paradigmaa muisto siitä, että lamaannuksista ei ole tavattu toipua pelkillä säästökuureilla?

Demokraattisessa vallanjaossa vaikuttaa tietty heiluriliike. Kun Norjan työväenpuolue ja sen suosittu pääministeri Jens Stoltenberg kärsivät vuonna 2013 vaalitappion, paras kuulemani analyysi selitti, että hummerinkin syömiseen voi kyllästyä. Äänestäjille ei riittänyt, että maalla meni melkein millä tahansa mittarilla hyvin, ellei erinomaisesti.

Kaksi peräkkäistä vaalikautta alkaa olla ajassamme jo pitkä aika, kuten Norjan oikeisto sai nyt vuorostaan kokea ja Fredrik Reinfeldtin Maltillinen kokoomus Ruotsissa vuonna 2014. Stefan Löfven tekee jo valmiiksi tilaa pääministerin paikalla, jotta sosiaalidemokraattien ei kävisi ensi syksynä samalla tavalla.

Demaririuusun uuden kukinnan kestoa ei tiedä kukaan. Viimeaikaiset vaalitulokset ovat kuitenkin palauttaneet sosiaalidemokraatit varteenotettaviksi vallantavoittelijoiksi ja uskottaviksi valanhaltijoiksi. Näistä asemista käsin tuleva menestys on myös heidän omissa käsissään.

Politiikasta.fi 12.10.2021

KAS, löysin itseni tänään HeSasta (’Pikkuporvaristo katselee muita alaspäin’): ”Pikkuporvari arvostaa oopperaa ja kokeilevaa jazzia, vaikkei niitä syvällisesti ymmärräkään. Hän rakastaa taidetta,

mutta ei kykene itse sitä tuottamaan.” Mutta ikävääni Suomi-Areenan kokkareille en tunnista enkä tunnusta, vaikka nilläkin olen joskus käynyt.

Facebook 12.10.2021

OLD HABITS die hard. A toast for our beloved continent always worth raising at Copenhagen's Café Europa.

Facebook 13.10.2021

Keskustan vuoristorata

SUOMEN poliittinen kenttä järähteli vuoden 1970 eduskuntavaaleissa muutoinkin kuin SMP:n 10,5 prosentin kannatusjytlyn voimasta. Kokoomus nousi ensimmäistä kertaa suurimmaksi porvari-puolueeksi, tai ei-sosialistiseksi puolueeksi, kuten silloin tavattiin luokitella.

Keskustapuolue maksoi hintaa yhteiskunnan rakennemuutoksesta, mutta myös osallistumisestaan kansanrintamiksikin kutsuttuihin hallituksiin. Se vajosi 20 vuodeksi 17 prosentin puolueeksi, vaikka jatkoi vallassa punamullan toisena vetohärkänä.

Kannatus palasi vasta oppositiokauden 1987–1991 myötä ja suoraan lukemiin, joihin Maa-laisliitto ei ollut sotien jälkeen yltänyt. Sama toistui Paavo Lipposen sateenkaarien jälkeen (2003) ja uudelleen, kun Jyrki Kataisen sixpack oli jo kuihtunut Alexander Stubbin nelikoksi (2015).

Juha Sipilän Keskusta oli yhden vaalikauden porvarillisen Suomen ajuri. Voiko vastaavaa asetelmaa enää syntyä?

SYYSKUUN mittauksissa ero Kokoomuksen ja Keskustan kannatuksessa venähti 8–9 prosenttiyksikköön. Vastaavaa ei ole eduskuntavaaleissa nähty sitten 1960-luvun, jolloin etumatka oli Maa-laisliitto/Keskustapuolueen hyväksi.

Retrohenkinen ”vihreä kansanrintama” ei tarttunut nykyisen hallitusviisikon lempinimeksi, mutta Keskustalla tuntuu olevan siellä yhtä tukalaa kuin runsaat 50 vuotta sitten. Toisaalta Esko Ahon porvarihallitus sulatti puolueen kannatuksesta viisi prosenttiyksikköä, Matti Vanhasen/Mari Kiviniemen ja Juha Sipilän yli seitsemän.

Keskustan tulisi löytää tie pois tällaiselta vuoristoradalta.

PETTERI ORPO jaksaa jankuttaa vasemmistohallituksesta, joka on kummajainen porvarillisen enemmistön Suomessa. Vähemmälle huomiolle jää se, että äänestäjien tuki viisikolle on säilynyt jatkuvasti eduskuntavaalien tuloksen tasalla noin 55 prosentissa.

Kuntavaalien ja gallupien ykkössija lämmittää Kokoomusta, mutta 21 prosentin kannatus ei ole erityinen mahtisuoritus johtavalta oppositiopuolueelta. Oikealla onkin ahdasta, kun perussuomalaiset hengittävät niskaan.

Annika Saarikko on muistuttanut, että Keskusta kantaa hallituksessa koko ei-vasemmiston vastuuta. Hän tulee näin lukinneeksi vihreät opposition toivomaan lokeroon eikä noteeraa toista hallituskumppaniaan RKP:tä lainkaan.

Identiteetin määrittäminen negaation kautta ei anna itsetunnosta mairittelevaa kuvaa, sen enempää kuin heittäytyminen veropopulistiseen kilpaan oikeiston kanssa. Keskustan olisi jo aika seistä tukevammin omin jaloin eikä asemoitua porvaripuolen edustajaksi ikään kuin väärässä porukassa.

Demokraatti 18/14.10.2021

INTRESSANT: Ingen plats/roll för Ryssland i en artikel där Jaakko Iloniemi analyserar dagens världsordning.⁴⁰

Facebook 14.10.2021

AI VET inte allt, ännu. Googlade P. O. Enquists bok innan jag köpte den. Internet svarade på finska: ”Se voitti elokuun palkinnon vuonna 2008.”⁴¹ Tekoälyllä on käännöshommissa vielä oppimista.

Facebook 20.10.2021

Kansanliikepuolue ja ikääntyvä yhteiskunta

ARVOISAT Wanhat Toverit, ja parhaat onnittelut 50-vuotisesta taipaleesta!

Kylläpä tuntuu hyvältä osallistua pitkästä aikaa juhlatilaisuuteen, oikein perinteiseen tapaan. Osallistua ja esiintyä. Digitaaliset kokoukset ja seminaarit ovat sinänsä olleet toimivia ja tehokkaita

⁴⁰ *Hufvudstadsbladet* 14.10.2021 'En ny världsordning efter Afghanistan?' (Jaakko Iloniemi).

⁴¹ Enquistin *Ett annat liv* (2008) voitti Strindbergin mukaan nimetyn August-palkinnon.

ihmisten tavoittamiseen ja asioiden hoitamiseen, mutta kyllä niistä jää puuttumaan tärkeä tunneulottuvuus, kontakti. Esitelmöidä nyt tietokoneruudulle!

Vaan harvoinpa minulla muutenkaan on tällaista yleisöä kuin tänään täällä, sekä määrällisesti että laadullisesti. Näin on ollut Wanhojen Toverien tilaisuuksissa aina. Suomi on noin yleisestikin kiitollinen maa olla historioitsija. Perheillä ja suvuilla on usein omakohtainen kiinnostus maan moniin dramaattisiinkin vaiheisiin. Ja jollakin tapaa iällä ja historiatietoisuuden tärkeydellä tuntuu olevan korrelaatio.

Tosin ”vanhoista” puhuminen ihmisten kohdalla taitaa olla nykyään poliittisesti epäkorrektia. Lienettekö harkinneet nimen modernisoimista: Sopsisiko esimerkiksi ”Kokeneet Toverit” tai ”Senioritoverit”? En välttämättä suosittelen.

EN PUHU näitä pelkästään lämmittelyksi tai lämpimikseni. 50-vuotisjuhlaan sopisi tietysti historiallinen katsaus, ja sellaista ehkä minulta alun perin toivottiin. Ajattelisin, että peruskuvio 1960-luvun sosiaalidemokratian noususta sisäisestä hajaannuksesta sekä ulko- ja hallituspoliittisesta korpivaelluksesta kokoavaksi voimaksi, johtavaksi valtionhoitajapuolueeksi on täällä olijoille läpeensä tuttu.

Wanhojen Toverien perustaminen oli yksi tämä kehityskaaren ilmentymä. K.-A. Fagerholm, Emil Skog ja muut sosiaalidemokraattisen liikkeen veteraanit rakensivat siinä siltoja menneiden erimielisyyksien ylitse. Uuden asetelman mukaista voimien kokoamista sekin. Minulla ei ole näistä vaiheista uutta tutkimusperäistä tietoa, vaikka näkemyksiä saattaisi ollakin.

Rinnastan seuraavassa 50 vuoden takaista sosiaalidemokratiaa sekä suomalaista yhteiskuntaa ja politiikkaa nykyiseen tilanteeseen, erityisesti väestörakenteen muutoksen näkökulmasta. Siitä esitykseni otsikko, ”Kansanliikepuolue ja ikääntyvä yhteiskunta”, jonka järjestävä taho on kyllä ymmärryksellä siunannut.

KÄVIN ensimmäisen kerran alustamassa Wanhojen Toverien tapaamisessa muistaakseni 2000-luvun alkupuolella. Aina toimelias Olavi Hurri tapasi pyytää ja järjestää, sittemmin muutkin. Kun mainitsin näistä keikoista satunnaisissa kahvipöydissä, joku irtileuka herätti naurua lohkaisemalla, että Wanhat Toverit onkin virein osa sosiaalidemokraattista liikettä.

Nykyään tuollaiselle heitolle sosiaalidemokraatit nauravat vähän väkinäisesti ja moni poliittinen kilpailijakin aika varovaisesti, sillä ikääntyminen on koskettanut kaikkia koko maan kattavia niin sanottuja kansanliikepuolueita. (Eikä vain Suomessa vaan ympäri Eurooppaa, kuten Saksan liittopäivävaaleissa viimeksi havaittiin.) Myös Maalaisliitto/Keskusta voi tältä osin katsoa omaan peiliinsä.

Kolmas Suomen kansaliikepuolueista, kansandemokraatit/kommunistit, katosi kartalta ajat sitten. Sen seuraaja Vasemmistoliitto on parikymmentä vuotta puhunut, että tulevaisuus on kuitenkin heidän puolellaan – jälleen kerran. Puolue kun on onnistunut uusimaan jäsen- ja kannattajakuntaansa nimenomaan nuorten suuntaan.

Onhan se tottakin. Toisaalta ihmettelen, koska tuo tulevaisuus muttuu Vasemmistoliitolle nykyhetkeksi. Vuoden 1995 jälkeen se on onnistunut kasvattamaan kannatustaan eduskuntavaaleissa vain kerran, nimittäin vuonna 2019 ja silloinkin vain yhdellä prosenttiyksiköllä. Eivätkä gallupkäyrät ole sen jälkeen hallitusvastuusta käsin osoittaneet ylöspäin.

Samankaltainen analyysi pätee myös vihreisiin, jotka ovat olleet ”nuorten puolue” kai jo nelisenkymmentä vuotta. Kannatuksen tason nousua on toki tapahtunut, mutta liikkeen perustamisvaiheesta asti vaikuttanut niin sanottu ”pyhä perhe” lähestyy eläkeikää. Kesän kuntavaalien vaisu tulos viilsi vihreitä syvältä osoittaessaan, että tulevaisuus ei ole pelkää eteenpäin menoa.

EN TEE näitä rinnastuksia ilkeilläkseni, eivätkä SDP:n vaalitulokset 2000-luvulla tarjoa sen parempaa trendiä. Samanaikaisesti sosiaalidemokraatteja on varmasti auttanut se, että varttuneemmissa ikäluokissa lienee enemmän sekä ylipäättään äänestysuskollisuutta että puolueuskollisuutta. Mutta jokainen ääni on edustuksellisessa demokratiassamme yhtä arvokas, tuli se sitten kaksikymppiseltä tai kasikymppiseltä kansalaiselta.

Aikoinaan kuuli esitettävän, että nuoret tasoittuvat sekä vasemmalta että oikealta ”tavalliseksi demareiksi”, kunhan astuvat työelämään ja perustavat perheen. Arkea auttavat palvelut ja rakenteet nousevat arvossaan, niiden järjestäminen ja hyvä hoitaminen, ja keski-ikä alkaa muutenkin hioa särmiä.

Minusta tuo on tuntunut hiukan peukalosta imaistulta teorialta enkä tiedä, onko sen tueksi empiiristä tutkimusta äänestyskäyttäytymisestä. Viime vuosisadalla sosiaalistumisessa jonkun puolueen kannattajaksi oli paljon sitkoa.

Mutta 2000-luvulla olemme kulkeneet yhä enemmän kohti asetelmaa, jossa jokainen ääni pitää vaaleissa voittaa uudelleen. Sen vuoksi jonkun puolueen usko ruusuiseen tulevaisuuteensa nuoren kannattajakuntansa perusteella perustuu vanhentuneeseen oletukseen: ikään kuin nuorelta saatu ääni pysyisi automaattisesti plakkarissa ja seuraavat ikäluokat vain kasvattaisivat pottia.

Pitkä 1900-luku on päättynyt, mutta se vaikuttaa sekä vanhoihin kansaliikepuolueisiin että niiden haastajiin. Tämän voisivat myös tiedotusvälineet välillä muistaa. Monet vaalianalyysit nojautavat yhä vertailuihin viime vuosisadan tuloksiin, eli olosuhteisiin kovin toisesta ajasta.

SUOMI muuttui suurten ikäluokkien myötä ja mukana perin juurin koulutusjärjestelmistä työmarkkinoihin ja yhteiskunnalliseen valveutumiseen. Poliitiikan puolelta julkista muistikuvaa hallitsee kuitenkin epämääräinen 1960-luvun ”radikalisoituminen”, jota seurasi 1970-luvun ”ylipolitisoituminen”.

Pelkistyneimmillään tarina kuuluu, että poliittisen herätyksen saaneet nuoret kulkivat isäkapinassa vasemmalle sosiaalidemokratian kautta aina taistolaisiksi asti. Unohtuu, että moni pysähtyi tuossa prosessissa matkan varrelle. Eipä Vanhaakaan ollut paikan päällä valtaamassa kovin suuri prosenttiosuus opiskelijoista, mutta silti siitä kuulee puhuttavan kuin kaiken läpäisevästä sukupolvi-kokemuksesta.

1960- ja 1970-luvulla toteutettu uudistuspolitiikka herättää vähemmän tunteita, sillä sen tulokset opittiin nopeasti ottamaan itsestään selvyytenä. Sosiaalidemokraatit rekrytoivat sen läpiviemiseen melkoisen joukon nuorempaa väkeä: ammattiyhdistysliikkeeseen, puolueen järjestöihin ja työryhmiin, edelleen voimakkaasti kasvaneeseen virkamieskuntaan uudistuksia toteuttamaan.

Eiväthän demarit tietenkään yksin saaneet muutosta aikaan, mutta suuntaa liike määritti ja kykeni rakentamaan ympärilleen tarvittavia koalitioita.

Näissä kahdessa suhteessa on nyt suuri ero 50 vuoden takaiseen tilanteeseen. Ensinnäkin, SDP:n asema nuorten keskuudessa on pitkään ollut vaatimaton ja esimerkiksi ylioppilaskuntien vaaleissa peräti heikko. Se kaventaa kannatuspohjaa sekä kenties vielä kohtalokkaammin sitä joukkoa, josta rekrytoidaan uusia aktiiveja tulevaisuuden vaativiin tehtäviin.

Toiseksi, määrätietoisten koalitioiden rakentaminen on ajassamme vaikeaa, kun johtavien puolueiden sijaan on joukko keskisuuria. Tämä koskee SDP:n ohella luonnollisesti maan koko poliittista järjestelmää.

SUOMEN ja sosiaalidemokraattien ikäpyramidi oli siis Wanhoja Tovereita perustettaessa kovin toisen näköinen kuin tänään. Poliitikassa se näkyi muun muassa helmikuussa 1972 muodostetussa SDP:n vähemmistöhallituksessa, joka herätti huomiota poikkeuksellisen nuorella ministerikaartil- laan.

Laskeskelin, että Rafael ”Pappa” Paasion nappulaliigan keski-ikä oli tuolloin 46 vuotta. Vaikka väestö on sittemmin vanhentunut rajusti, niin nykyisen hallituksen keski-ikä on tällä hetkellä 48 vuotta (SDP:n ministereiden 50). Eli suurin piirtein samoihin vetää ottaen huomioon, että hallitus on istunut jo pari vuotta, toki muutamin ministerivaihdoksin.

Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän keski-ikäksi tuli vuoden 2019 vaaleissa 49 vuotta, kun se nappulaliigaa muodostettaessa oli 44. Nousua on siis tapahtunut, mutta tuskin edes samassa

suhteessa kuin keskimääräisessä eliniässä. Merkittävämpää on ryhmän pienentyminen (55->40) sekä ennen muuta muutos sukupuolijakaumassa.

Naisten osuus ryhmässä on noussut noin neljänneksestä peräti 58 prosenttiin (15->23) ja he ovat keskimäärin kolme vuotta nuorempia (48->45) kuin 50 vuotta sitten. Sosiaalidemokraattisia mieskansanedustajia on vastaavasti paljon vähemmän ja he ovat ikääntyneet peräti kymmenen vuotta (43->53). Vallan punnukset ovat kääntyneet vastaavasti. Kun Paasion hallituksessa oli vain yksi naisministeri, heitä on nyt 11 – pääministeriä myöten.

MITÄ johtopäätöksiä näistä tilastoista voi ja kannattaa vetää? Minusta yksi on ylitse muiden: Jos sosiaalidemokraattien äänestäjät ovatkin keskimääräisesti suhteellisen varttuneita, niin he haluavat tukea nuoria voimia ja luottaa, että seuraavat sukupolvet kantavat heidän arvojensa soihtua kunnialla eteenpäin, uuden ajan vaatimuksiin sopeutuen.

”Wanhat Toverit” – laajasti ymmärrettynä – ovat näin valtava voimavara, joka välittää kokemusta eteenpäin. Korkea ikä on saavutus eikä ongelma tai rasite, kuten poliittinen uutisointi helposti esittää vähintään rivien välissä. Tämähän on kuultanut esimerkiksi viime päivien eläkekeskustelussa, johon en ota tässä sen kummemmin kantaa.

SDP:n voima oli 50 vuotta sitten sen kokonaisvaltaisessa yhteiskuntanäkemyksessä. Tuskin se nytkään haluaa heittäytyä miksikään eturyhmäpuolueeksi, vaan hoitaa ajankohtaiset huolet ja luoda kestävää katsetta tulevaisuuteen.

Eläkeläisköyhyys on tärkeä kysymys, mutta niin on nuorten mielenterveyspalvelutkin. Sosiaalidemokratian ideaan sopii huonosti peluuttaa ikäryhmiä toisiaan vastaan.

Poliittinen toiminta ei tule palaamaan vanhaan kansanliikepuolueiden malliin, eikä sen perään kannata haikailla. Muutosta on tapahtunut aina: perinteinen työväentalokulttuuri hiipui 1950-luvun kuluessa, mutta 60-lukulaiset löysivät uudet toimimisen ja vaikuttamisen tavat, kollektiivisen sosiaalisuutensa.

Nyt se on millenniaalien ja heitä nuorempien tehtävä mutta mieluummin tavalla, johon myös wanhoilla tovereilla on paljon annettavaa.

Esitelmä Wanhojen Toverien 50-vuotisjuhlassa 22.10.2021

JOS LAUANTAI kului kirjamessuilla, niin sunnuntaikävely vei WeeGeen Emmaan. Chiharu Shiota on luonut sinne 350 kilometrillä (!) punaista lankaa melkoisen maiseman. Ilo tavata myös Pekka

Jylhän tuttua vapisevaa pupua, ja museokaupan löytönä kauan kaipaamani kirja Nubbenin muutama vuoden takaisesta näyttelystä.⁴² Ah, avoimen yhteiskunnan antimia!

Facebook 31.10.2021

SUOMESSA kuulee välillä oikeiston haikailevan, että olisipa meillä Ruotsin demarit. Täällä kun on verohelveltikin valloillaan. Ruotsin yrittäjät eivät näytä olevan omiinsa yhtä ihastuneita:

Varannan företagare runt om i landet anser att regeringen Löfven skött sin uppgift ganska eller mycket dåligt.

Två tredjedelar av landets företagare saknar förtroende för Sveriges skattesystem.

Facebook 3.11.2021

Ruotsin sosiaalidemokraattien linja tuskin muuttuu, vaikka puheenjohtaja vaihtuu

Stefan Löfvenin lähes kymmenvuotinen valtakausi puolueessa päättyy, kun tilalle astuu valtiovarainministeri Magdalena Andersson.

[...]

AJATUSPAJA Magman tutkijan Mikko Majanderin mukaan sosiaalidemokraattien puheenjohtajavaihdoksen taustalla eivät ole niinkään poliittiset linjakysymykset, vaan puolueen tarve vaihtaa johdohahmoaan sopivasti ennen ensi vuoden syyskuussa järjestettäviä valtiopäivävaaleja.

Majander ja [Åbo Akademin valtio-opin emeritusprofessori Göran] Djupsund molemmat arvioivat, että Löfvenin kasvot ehtivät jo kulua pahasti vuodesta 2014 jatkuneen pääministerikauden aikana.

– Kaksi kautta vallassa on aika pitkä aika nykydemokratiassa. Puolueiden pitää uudistua, sillä äänestäjät kaipaavat uusia kasvoja, Majander sanoo STT:lle.

[...]

SEKÄ Djupsund että Majander arvioivat, että Ruotsin ensi vuoden valtiopäivävaaleissa keskeiseksi kysymykseksi nousee sisäinen turvallisuus, esikaupungit ja niiden jengirikollisuus ja väkivalta.

[...]

⁴² Nubben. *Lars-Gunnar Nordström 1924–2014* (2015).

Etenkin ruotsidemokraatit ovat kytkeneet sisäisen turvallisuuden yhteen maahanmuuttopolitiikan kanssa. Djupsund ja Majander eivät usko, että Ruotsin sosiaalidemokraatit lähtisivät tanskalaisten aatetovereidensa tavoin erittäin tiukan maahanmuuttopolitiikan linjoille.

– Ruotsin demarit muuttivat maahanmuuttolinjaansa vuoden 2015 pakolaiskriisin myötä olennaisesti tiukempaan suuntaan. Tässä ei varmaan tule mitään uutta rykäystä siihen suuntaan, Majander sanoo.

Majander muistuttaa, että sosiaalidemokraattien siirtymistä oikealle hillitsee osaltaan sekin, että Ruotsin vasemmistopuolue on ollut viime aikoina kannatusnousussa.

– Demareilla ei ole varaa jättää vasenta kylkeä auki. Anderssoninkin johdolla demareiden täytyy hoitaa hyvinvointivaltio- ja kansankotipuolueen perintöä, Majander painottaa.

SOSIAALIDEMOKRAATTIEN puoluekokouksen lisäksi Anderssonin pitää saada vielä valtiopäivien tuki pääministeriydelleen. Jos Andersson saa sen, hänestä tulee ensimmäinen nainen Ruotsin pääministerinä.

Djupsund ja Majander eivät usko, että pääministerin sukupuolen mahdollinen vaihtuminen tulee merkittävästi näkymään hallituksen politiikassa.

– Ruotsi on harjoittanut feminististä ulkopoliittikkaa jo pitkän aikaa, ja maassa on ollut erittäin laaja koko yhteiskunnan läpäisevä tasa-arvo-ohjelma, Majander muistuttaa.

Se, että Ruotsin ensimmäinen naispääministeri tulee nimenomaan sosiaalidemokraattien riveistä, on Majanderin mukaan puolueelle suuri kunnia-asia ja merkittävä symbolinen voitto.

– Ruotsi on perinteisesti kokenut olevansa progressiivinen edelläkävijämaa ja edistyksellisyiden tienraivaaja ja esitaistelija. On koetellut sosiaalidemokraattien itseymmärrystä, kun Ruotsilla ei ole ollut naispääministeriä, etenkin kun kaikissa naapurimaissa on ollut sellainen jopa yhtä aikaa, Majander sanoo.

Majanderin mukaan Anderssonin kohdalla on mielenkiintoista nähdä, miten tämä sopeutuu sosiaalidemokraattisen puolueen keulakuvaksi toimittuaan seitsemän vuotta virkamiesmäisessä valtiovarainministerin tehtävässä. Anderssonin on kerrottu lähteneen uuteen tehtäväänsä jossain määrin vastahakoisesti.

– Nähtäväksi jää, miten Andersson kasvaa poliittiseksi johtajaksi asiantuntijataustaisemmasta roolista. Siinä on kova haaste. Vaalikampanja on pitkä, ja sinä tulee monenlaista vastaan, Majander pohtii.

Suomen Tietotoimisto STT 4.11.2021 (Tuomas Savonen & Jussi Lankinen)

Sosiaalidemokraatit tarvitsevat hallituskumppaneita yli blokkirajan

RUOTSIN sosiaalidemokraatit hurrasivat yksimielisinä uudeksi johtajakseen Magdalena Anderssonin, jonka katsotaan tulevan liikkeen oikealta siiveltä. Samanaikaisesti puolueen vasemmistoaatetta vaalii ja kehittää huomattava järjestäytynyt fraktio ”Reformisterna”. Samasta suunnasta sosiaalidemokraattien kannatusta nakertaa myötätuulella oleva Vasemmistopuolue Nooshi Dadgostarin johdolla.

Anderssonilla on siis joukkojen kokoamista kohti ensi syksyn parlamenttivaaleja, mutta samalla tulisi yhteistyökykyä vaalia myös oikealle. Sosiaalidemokraattien suuri taktinen saavutus tällä vaalikaudella on ollut porvariallianssin hajottaminen, kun Keskusta ja Liberaalit ovat tukeneet heidän johtamaansa hallitusta. Eikä mikään viittaa siihen, että punavihreä kannatus yksin riittäisi valtaan seuraavien vaalien jälkeenkään.

Paljon on siis auki vaalivuoden ja -kampanjan kynnyksellä. Alkaen perinteisestä jännitysmomentista, selviävätkö kaikki nykyisen parlamentin puolueet yli neljän prosentin äänikynnyksen. Blokkirajan oikealla puolella on välistä tuntunut siltä, kuin Liberaalit tekisivät parhaansa tuhotakseen kannattajiensa luottamuksen. Vaikeampaa on selittää, miksi Ympäristöpuolueen suosio hupeene keskellä ilmastokriisiä.

Ruotsidemokraatit pysyvät hallituspelinä mutkistavana jokerikorttina. Uusi konservatiivinen blokki Kokoomuspuolueen johdolla ja Kristillisdemokraattien kanssa tuskin sekään haaveilee enemmistöstä parlamentissa. Jättääkö ja nostaako asetelma jälleen Keskustan kuninkaan- tai paremminkin pääministerintekijän asemaan?

KUTEN Suomessa nyt ja kenties jatkossakin, vaikka täällä kynnys hallita Perussuomalaisten tuella lienee matalampi kuin naapurissa Ruotsidemokraattien. Samoin sinipunan synnylle on historiallisesti ja periaatteellisesti paremmat edellytykset kuin Ruotsissa, vaikka se vaihtoehto on ollut vastatuulella Kataisen–Urpilaisen/Stubbin–Rinteen hallituksista lähtien.

Sanna Marin korosti *Helsingin Sanomien* (6.11.) talousasioihin keskittyneessä haastattelussa pragmaattisuuttaan asiakysymyksissä, vaikka muuten vannoi oman aatemaailmansa ja SDP:n vasemmistolaisuutta. Vaalituloksen pohjalta voidaan Suomelle perinteiseen tyyliin sitten neuvotella ja katsoa (vaikka Kokoomuksenkin kanssa), ”mitkä asiat yhdistävät ja erottavat”.

Kommentaattorit ja spekulantit ovat tarttuneet täkyyn ja pohtivat, onko kyseessä signaali sinipunanan suuntaan vai säikäytys kohti Keskustaa. Niin tai näin, henkilökysymyksiin ei Suomen poliittisessa järjestelmässä ole varaa kaataa yhtäkään varteenotettavaa hallitusvaihtoehtoa. Sen sopisi oikeisto-oppositionkin muistaa, kun pääministeriin kohdistettu arvostelu on väliin karannut pahasti laukalle.

Ruotsiin ja miksei Saksaankin verrattuna Marin käy sosiaalidemokraattisena johtajana kohti seuraavia vaaleja eri tulokulmasta. Hänen tehtävänsä on vakuuttaa yhteistyökykyään oikealle vasemmistolaisuudesta huolimatta, siinä missä Anderssonin haaste on korostaa omaa aatteellisuuttaan ja pitää myös vasemmisto rattailla.

Molemmilla on edessään vaikea tehtävä, mutta mahdoton se ei ole kummallekaan. Ruotsin tulevat parlamenttivaalit ovat joka tapauksessa myös Suomen näkökulmasta poikkeuksellisen kiinnostavat, kunhan nykyinen hallitusviisikko pitää omat rivinsä jotenkin suorassa kevääseen 2023 asti.

mikkomajander.fi 9.11.2021

Elina Valtosen sauma pääministeriksi

SUOMESSA kuten muuallakin Euroopassa vaaleissa kisaa entistä tasaisempi joukko keskisuuria puolueita. Se on nostanut tuloksissa sijoituksen merkitystä kannatusprosenttien kustannuksella. Eri-tyisesti houkuttelee kärkipaikka, jos se blokkipolitiikan murtuessa avaa tien pääministeripuolueeksi.

SDP nousi 2019 hallituksen johtoon 17,7 prosentin kannatuksella, Ruotsissa vuotta aikaisemmin sosiaalidemokraateille riitti 28,3 ja Saksassa tänä syksynä 25,7 prosenttia. Historiallisesti ne ovat kullekin alhaisia lukuja, mutta tuloksia on turha verrata vanhoihin kansanliikepuolueiden kulta-aikoihin.

Voittaja ei korjaa koko pottia Britannian ja Yhdysvaltojen enemmistövaalien tapaan, mutta pääministeriys takaa paikan, jos ei auringossa niin politiikan parrasvaloissa.

KESÄKUUN kuntavaalien tulos oli Kokoomukselle helpotus. Vielä pari kuukautta ennen äänestyspäiviä puolue oli jumiutunut kolmannelle sijalle 16–17 prosentin kannatuksella. Vaalituloksissa se kuitenkin päihitti SDP:n 3,7 prosenttiyksiköllä, ja eroa Keskustaan ja Perussuomalaisiin tuli lähemmäs 7 prosenttiyksikköä.

Helpotus oli suurin Petteri Orpolle. Heikompi menestys olisi avannut portit puheenjohtajan vaihdolle, jonka tarpeesta oli kuiskuteltu niin kabineteissa kuin kuppiloissa. Kokoomuksen oppositiopolitiikka oli sujunut vaisusti, eikä koronapandemian poikkeusolot auttaneet asetelmaa.

Selkeä ykköstila sai Orpon esiintymään rehvakkaasti, kuin tuleva pääministeri. Poliitiikan kommentaattorit katsoivat lähes poikkeuksetta sekä Kokoomuksen että sen puheenjohtajan aseman vahvistuneen olennaisesti. Hallituksen ykköshaastajan paikasta ei ollut enää epäselvyyttä, vaikka Perussuomalaiset olivat aikaisemmin keikkuneet mielipidemittausten kärjessä.

Toisaalta 21,4 prosentin kannatus ei ollut johtavalle oppositiopuolueelle mikään mahtisuoritus, varsinkaan, kun alhainen äänestysprosentti satoi suhteellisesti eniten Kokoomuksen (ja RKP:n) laariin. Mielipidemittausten kärki onkin kuntavaalien jälkeen ollut tasaisempi.

VÄHINTÄÄN Petteri Orpon veroinen voittaja kuntavaaleissa oli Elina Valtonen. Vielä keväällä hän oli jättämässä koko kisan väliin, mutta pyörsi sitten päätöksensä, muutti Helsinkiin ja nousi äänikuningattareksi. Pormestariehdokkaansa kanssa sekoillut Kokoomus ja Juhana Vartiainen⁴³ saavat kiittää Valtosta paljosta.

Tulosten selvittyä Valtoselta kysyttiin, aikooko hän lähteä haastamaan puolueen puheenjohtajaa Orpoa. ”Ei ole kyllä käynyt mielen vieressäkään”, Valtonen kuittasi Kokoomuksen kollektiivisen menestyshuuman keskellä. Totta tai ei, tarkkaan ottaen vastaus ei ollut kielteinen, vaan taitava väistö.

Sittemmin kysymys on varmasti käynyt mielen ytimessäkin, ja ensi vuoden puolella se ehditään esittää vielä useaan kertaan. Kokoomus päättää kesäkuun 2022 puoluekokouksessa, kenen johdolla se käy seuraaviin eduskuntavaaleihin. Sitä ennen ehditään tammikuussa katsoa vielä ensimmäiset aluevaalit, joiden tuloksen merkitystä on vaikea verrata mihinkään.

POLITIIKAN penkkiurheilijan silmään Elina Valtonen on ollut syksyn näkyvin kokoomuspoliitikko. Hänen varjoonsa ovat jääneet niin Petteri Orpo kuin perintöprinssit Antti Häkkänen ja Kai Mykkänen.

Jos kokoomusjohdolla on yhä tilataksi käytössään, niin pojat eivät voi ajella sillä enää ilman Elinaa.⁴⁴

Kapasiteettiinsa itsetietoisesti luottavalta Valtoselta ei ole puuttunut poliittisella urallaan pyrkyä. Pääministeriehdokkuuden luulisi houkuttavan kunnianhimoista, valmiiksi nousukiidossa lii-

⁴³ Helsingin Kokoomus ehti nimittää pormestarikandidaatikseen Kirsi Pihan, joka kuitenkin viime hetkellä vetäytyi ehdokkuudesta. Tilalle astui Juhana Vartiainen, joka sitten myös valittiin tehtävän. Piha avautui prosessista vasta vaalien jälkeen, ks. *Helsingin Sanomat* 3.7.2021 'Miksi sanoin EI'.

⁴⁴ ”Valtaa käyttää tilataksiin mahtuva miesporukka”, Lepomäki (Valtonen) mätki Kokoomuksen johtamistapaa kirjassaan *Vapauden voitto* (2018).

tävää tähteä. Montako kertaa tällainen sauma aukeaa? Ajatellen sitäkin, että Orpon mahdollisessa hallituksessa ei Kokoomukselle ole luvassa valtiovarainministerin paikkaakaan.

Eduskuntavaaleissa puolueen on kuitenkin pärjättävän kollektiivina, eikä pääkaupunkiseudun hurmos välttämättä kannata koko maassa. Jan Vapaavuori ei yltänyt Kokoomuksen puheenjohtajavaalissa vuonna 2014 edes finaaliin, ja nopeasti vaihtoon meni sen kisan espoolainen voittajakin Alexander Stubb. Molemmat lukeutuvat äänikenttien ennätysmiehiin.

Valtonen olisi ensimmäinen nainen Kokoomuksen puheenjohtajana. Sukupuolesta ei kuitenkaan ole erottautumisessa apua kuin omien joukossa, sillä seitsemää muutakin eduskuntapuoluetta vedetään naisenergialla. Mutta olisihan se vaalikeskusteluissa komea näky Hjallis Harkimon ympärillä!

mikkomajander.fi 17.11.2021

Kööpenhamina näkee punaista

TANSKASSA rukattiin paikallishallintoa vuonna 2007 niin, että se on tätä nykyä jaettu viiteen laajaan alueeseen ja 98 kuntaan. Molemmat luvut ehtivät matkan varrella esiintyä tavoitteina myös Suomessa, jonka sote-uudistuksen lopputulema on kuitenkin 21 hyvinvointialuetta sekä Helsinki omana yksikkönään. Kuntia Suomessa on edelleen yli 300.

Hallintorakenteita ei voi suoraan verrata. Pinta-alaltaan Tanska (ilman Grönlantia) on pieni maa, vain vajaat 13 prosenttia Suomesta, mutta väkiluku on 300 000 suurempi. Palveluverkostojen virittämistä helpottaa, että etäisyydet ovat lyhyitä ja väestötiheys suuri.

TÄLLÄ viikolla Tanskassa äänestettiin kunta- ja aluevaaleissa, joiden tulokset kertovat politiikan tuulten lyövän ristiaallokkoa. Konservatiivinen oikeisto menestyi hyvin, vaikka menetti Kööpenhaminan Frederiksbergissä pormestarin pestin ensimmäistä kertaa yli sataan vuoteen.

Suurimmaksi puolueeksi nousi siellä vasemman laidan punavihreä yhtenäisyyslista. Pormestarin paikka mennee kuitenkin sosiaalidemokraateille, vaikka nämä kärsivät Kööpenhaminassa kymmenen prosentin tappion. Takkiin tuli muissakin suurissa kaupungeissa Odensessa, Århusissa ja Ålborgissa.

Kaiken kaikkiaan pienet vasemmistoryhmät etenivät jonkin verran Mette Frederiksenin sosiaalidemokraattien kustannuksella. Pääministeripuolue säilytti kuitenkin selvän ykkösasemansa 28,5 prosentin kannatuksella. Tästä kulmasta Tanskan tulos oli mieluummin keskustapakoinen kuin keskustahakuinen.

Oikealta katsoen näyttää hiukan toisenlaiselta. Sosiaalidemokraattien kireä maahanmuuttopolitiikka puree edelleen Tanskan kansapuolueeseen, jonka kannatus kutistui nyt 4,1 prosenttiin. Oikealta sitä syövät ”uudet porvarit” radikaalilla EU:n ja islamin vastaisella linjallaan.

Yhteen laskettunakin näiden ”kansallismielisten populistien” kannatus jää alle kahdeksan prosentin. Perinteinen oikeisto pitää siten hyvin kutinsa Venstren (21,2 %) johdolla, vaikka silläkin on omat hajaannuksensa takanaan.

ALUE- ja kuntavaaleista ei kannata tehdä sen enempää Tanskassa kuin Suomessakaan kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä, vaikka niillä oma signaaliarvonsa onkin. Pientä jarrua tanskalaiset joka tapauksessa panivat puheille, joissa Norjan ja Saksan parlamenttivaalien jälkeen on innostuttu hehkuttamaan sosiaalidemokraattien uutta tuleamista.

Asemien säilyttäminen, saati eteneminen on vallasta käsin monipuoluejärjestelmissä vaikeaa. Miten lie vähemmän liberaaleissa demokratioissa, sitä koetellaan EU:ssa esimerkiksi Unkarin ensi kevään vaaleissa. Bulgaarit puolestaan ovat niin innokkaita demokraatteja, että äänestivät viime viikonloppuna jo kolmannen kerran uuden parlamentin seitsemän kuukauden sisään.

mikkomajander.fi 18.11.2021

Ketkä ovat Suomen fiksuimmat poliitikot

Ylioppilaslehti pyysi kansanedustajia ja politiikan toimittajia nimeämään Suomen älykkäimmät poliitikot. Kilpailu oli vähäistä.

[...]

*Ylioppilaslehti pyysi päivystäviltä politiikan kommentaattoreilta kuumat tempaisut tuloksista.*⁴⁵

Politiikka on ollut perinteisesti vaikea laji intellektuelleille. Moni arvostaa älykköjä, mutta eivät pidä heitä ”minun ehdokkainani”. Toinen on, että vaikka olisi kuinka älyä, ollaan poliittisesti naiiveja eikä haluta alentua tasolle, jota poliittisesti pärjääminen edellyttäisi. Listalla pärjätäkseen on pitänyt päästä esille ja osata esiintyä hyvin. Se on ennen muuta sosiaalinen taito, jota tarvitaan, jotta voi antaa fiksun ja intellektuaalin vaikutelman. Näkyvyys ja sosiaalinen habitus on myös erittäin mediariippuvaista. Aikanaan, jos olisi kysytty kansakunnan älykköjä, tv-toimittaja Timo Harakka (sdp) olisi varmaan pärjännyt hyvin. Ministerinä hän saa yhden vaivaisen pisteen. Eikä Matti Vanhanenkaan olisi

⁴⁵ Kymenen kärki: 1. Li Andersson (vas) 55, 2. Anna Kontula (vas) 54, 3. Elina Valtonen (kok) 36, 4. Matti Vanhanen (kesk) 32, 5. Jussi Halla-aho (ps) 32, 6. Anders Adlercreutz (rkp) 30, 7. Ben Zyskowicz (kok) 27, 8. Erkki Tuomioja (sdp) 26, 9. Sari Essayah (kd) 25, 10. Sakari Puisto (ps) 24.

ollut pääministeriaikanaan valtakunnan älykköpoliitikkojen nelonen, vaan kului 15 vuotta, että hänestä tuli vanha, viisas valtiomies.

Mikko Majander

Ylioppilaslehti 6/25.11.2021 (Oskari Onninen)

TV OSUI auki keskeltä *Politiikka-Suomea*⁴⁶ kohdasta, jossa Riikka Purra avasi yhteiskunnallista valveutumistaan opiskellessaan Turun yliopistossa:

Jo silloin 2000-luvun alussa niin esimerkiksi kansainvälisen politiikan opintovaatimuksissa oli paljon kirjallisuutta, jotka kauniisti sanottuna niin olivat aika kevyttä ideologiaproosaa... Havaitsin esimerkiksi politiikan politiikan oppiaineessa.

Mitähän siellä Turussa opiskelijaparoilla luetettiin?

Facebook 5.12.2021

Hobsbawm, jazz & Dylan

ERIC HOBSBAWM oli 1960-luvun alkaessa nelikymppinen virkaheitto historioitsija, joka asui tovereidensa kanssa kommuunissa Lontoon Bloomsburyssa. Takana oli niin väitöskirja kuin stipendiaattivuodet Cambridgessa. Akateeminen ura ei kuitenkaan ollut edennyt kuin luennoitsijaksi Birkbeck Collegeen, joka tarjosi lähinnä iltaopiskelua Lontoon yliopiston suojissa.

Matka kohti maailmanmainetta alkoi vasta *The Age of Revolutionin* (1962) myötä, joka oli ensimmäinen osa niin sanottua pitkää 1800-lukua tarkastelevaa trilogiaa. Sitä ennen Hobsbawm oli toki julkaissut merkittäviä artikkeleita ja kirjan kapinallisista yhteisöissään ennen järjestäytyneitä poliittisia liikkeitä (*Primitive Rebels*, 1959). Sekä tutkielman *The Jazz Scene* (1959) salanimellä Francis Newton.

Perheetön puolivallaton poikamies oli hakeutunut vuonna 1956 vasemmistolaisen viikkolehden *New Statesmanin* kulttuurikolumnistiksi. Siinä yhdistyivät huvi ja hyöty. Pitkän linjan jazzentusiastiksi notkui yömyöhään Lontoon klubeissa ja vastakulttuuripiireissä sosiaalishistoriallisena tarkkailijana ja sai havaintojensa kirjaamisesta tervetulleita lisätuloja.

⁴⁶ Syksyllä 2021 Yleisradio lanseerasi kymmenosaisen dokumenttisarjan *Politiikka-Suomi*, joka palkittiin Suurella journalistipalkinnolla sekä kahdella Kultaisella Venlalla.

The Jazz Scene ei ollut mikään kolumnikokoelma, vaan intellektuaalisesti haastava kartoitus yhteen 1900-luvun erikoislaatuiseen ja merkittävään kulttuurikenttään. Jazz oli levinnyt Yhdysvalloissa Mississippin suistomailta pohjoiseen ja rannikolta rannikolle, ensimmäisen maailmansodan myötä myös Eurooppaan ja edelleen globaaliksi ilmiöksi.

Alati uusia ilmaisumuotoja etsivä musiikki ylitti rotu- ja luokkarajoja siinä missä kansallisia kategorioita. Sen sykkeessä soi seksuaalista ja sosiaalista kapinaa, joita tuskin saattoi erottaa toisistaan. Nuori Eric jäi jazzin koukkuun jo 1930-luvulla, samaan tahtiin kuin kypsyi marxilaiseksi ja liittyi kommunistiseen puolueeseen.

Yhtä lailla kyse oli ulkonäöstään ja viehätysvoimastaan epävarman teinipojan ensirakkautesta tai sen korvikkeesta, älyllistä ponnistelua tasapainottavasta tunne-elementistä, kuten Hobsbawm kuvaa muistelmissaan *Interesting Times* (2002):

Jazz brought the dimension of worldness, unquestioning physical emotion into a life otherwise almost monopolized by words and the exercises of the intellect.

SUKUPOLVIKOKEMUKSELTAAN Hobsbawm oli siten kaukana 60-lukulaisesta, vaikka vuosikymmenen rakenteita murtavalla kumouksellisuudella oli hänenkin mielessään viehätöksensä. Toisin kuin nuorisokulttuurin polttoaineella rock and rollia, jonka saattoi lukea lähtökohtaisesti muun populaarimusiikin tavoin amerikkalaisen kulutusteollisuuden kaupalliseksi massatuotteeksi.

Kolmen soinnun renkutuksia ei voinut verrata jazzin improvisaatioihin ja virtuositeettiin. Beatlesit olivat mukavia poikia, mutta 20 vuoden päästä heitä ei enää muistettaisi, Francis Newton ennusti *New Statesmanin* sivuilla marraskuussa 1963. Bob Dylan ei saanut senkään vertaa sympatiaa, kun hän seuraavana keväänä saapui akustisen kitaransa kanssa Lontooseen.

Royal Festival Hall oli loppuunmyyty, ja John Lennon pahoitteli sähköellä, että Beatlesit eivät filmauskiireiltään ehtineet paikalle. Keikan jälkeen fanit olivat repiä huomiosta hämmentyneen 23-vuotiaan amerikkalaistrubaduurin parhaaseen tai pahimpaan beatlemanian malliin. Arvostelut olivat ekstaattisen ylistäviä, mutta Francis Newton ei esitykselle lämmennyt.

Laulusoundi repi korvia, ja kappaleista puuttui hänestä muutenkin musikaalisuutta. Dylanin surkeat säkeet vain osoittivat, miten *Valittujen Palojen* vaikutuspiirissä näivettyivät sekä sielu että kieli.

It's clear – especially from Dylan's fairly numerous bad verses – that he comes from that *Reader's Digest* mass civilisation which has atrophied not merely men's souls but also their language.

Kirjallisuuden Nobelin näkökulmasta sitaatti on liian herkullinen, että Richard J. Evans olisi malttanut jättää sen Hobsbawmin elämäkerrassa⁴⁷ käyttämättä. Muistelmissaan Eric oli itselleen armollisempi korostaen 1960-luvun ylittämätöntä sukupolvikuilua. Nuoriso palvoi Rolling Stonesia, joka hänestä lähinnä imitoi – sinänsä uskottavasti – mustaa bluesia.

Sekin vaati lahjakkuutta, jota Hobsbawm mainitsi löytäneensä myös Beatleseista ja Dylanilta, hetkittäin jopa neroutta:

As it happens I rather admired the Beatles and recognized the fragments of genius in Bob Dylan, a potential major poet too idle or self-absorbed to keep the muse's attention for more than two or three lines at a time.

HISTORIOITSIJA jos kuka tietää, miten aikaperspektiivi muokkaa mielipiteitä. Francis Newton arvioi tuoreeltaan jazzin päättynyttä 1950-lukua taiteelliseksi pettymykseksi. Miles Davis ja kumppanit eivät olleet edeltäjiensä, verevien Louis Armstrongin ja Charlie Parkerin veroisia tiennäyttäjiä, vaan ”Too Cool”: yrittivät tuhoisalla tavalla tehdä jazzista liian akateemista ja älyllistä.

Hobsbawm kiteytti 2000-luvulla toisin, kun hän muisteli ensimmäistä vierailuaan Yhdysvalloissa vuonna 1960:

as we listened to the unique originality of Monk and the absolutely extraordinary Miles Davis Quintet of *Milestones* and *Kind of Blue*, we could not help noticing that the second half of the fifties was a golden age of the music, the last as it turned out.

Free jazzia kun ei kuunnellut enää Erkkikään. *The Jazz Scenen* myöhempien laitosten esipuheissa Hobsbawm analysoi, kuinka äkillisesti rock vei tilan nuorison sydämissä ja jazz vajosi pariksi vuosikymmeneksi marginaaliin, ellei pimentoon. Syitä hän löysi myös musiikista itsestään, joka tuntui tietoisesti karkottavan piiristään uskollisimmatkin harrastajat:

the new avant-garde of 'free jazz', moving towards atonality and breaking down everything that had hitherto given jazz a structure – including the beat round which it was organized – widened the gap between the music and its public, including the jazz public.

Perinteisten tyylilajien ystävänä Hobsbawm ei ollut varsinaisesti pahoillaan, että jazz herätti 1980-luvulla jälleen laajempaa kiinnostusta lähinnä sovinnaisissa uuskonservatiivisissa merkeissä. ”Is jazz becoming terminally fossilized?” hän rohkeni kuitenkin kysyä, mutta ei haudannut uskoa sen sitkeään elinvoimaan ja uudistumiskykyyn.

⁴⁷ Richard J. Evans: *Eric Hobsbawm. A Life in History* (2019).

However, jazz has shown extraordinary powers of survival and self-renewal inside a society not designed for it and which does not deserve it”, Hobsbawm muistutti. ”It is too early to think that its potential is exhausted.

Kulttuurinen kulta-aika ei tälläkään kentällä ole palaamassa, ei ainakaan menneiden vuosikymmenten muodossa. Mutta 95-vuotiaana kuollut emeritus voi silti levätä rauhassa: Globaali jazz-skene elää ja paikoin kukoistaakin yhä 2020-luvulla, jos ei pulskasti niin sentään monipuolisen pontevasti.

mikkomajander.fi 7.12.2021

RUOTSISISSA on kysely äänestäjien näkemyksiä puolueista. Nuorimmassa kohortissa 18–29 v. miehistä 22,8 % ja naisista 2,8 % symppasi ruotsidemokraatteja.

Facebook 9.12.2021

HYVÄ nähdä *La Traviata* säännöllisin välein, että muistaa, että isien ei tule puuttua poikiensa puuhiin.

Facebook 10.12.2021

Perussuomalainen kaksari hillotolpalla

”HILLOTOLPPA on huhtikuussa”, Timo Soini määritteli lokakuussa 2014 plokissaan tarkoittaen seuraavan kevään eduskuntavaaleja. Poliitikalle uusi käsite oli peräisin ravipiireistä, joissa sillä kuumemma viitataan maaliviivan reunassa olevaan paaluun. Ken sinne kärjessä ehtii, sitä odottavat niin palkintosijat kuin palkintorahatkin.

”Silloin veri punnitaan”, Soini ennusteli. Perussuomalaiset nousi vahvalla loppukirillään vaaleissa kakkoseksi ja pääsi kolmanneksi pyöräksi Juha Sipilän muodostamaan porvarihallitukseen. Soinin omassa jaakopinpainissa oli kultainen reunus: ryhtyäkö valtiovarainministeriksi vai ulkoministeriksi.

Teinipojasta asti politiikassa pyörinyt 53-vuotias mies oli antanut perustamalleen puolueelle kaikkensa ja hilannut sen menestykseen. Saavutetulla hillotolpalla hän asetti viimein henkilökohtai-

sen viehtymyksen etusijalle. Olihan muutenkin koittamassa aika jättää Perussuomalaisten vetäminen muiden hommaksi.

UUSIMMISSA muistelmissaan *Yhden miehen enemmistö* (2021) Soini avaa tyylilleen tyypillisesti valintatilannetta, jossa hän katsoi itseään syvälle silmiin ja sieluun: ”Kyse oli puolueesta, isänmaasta ja minusta.” Ei ole yllättävää, mitä mies mieli, sillä ”valtiovarainministerinä työni olisi ollut päivittäistä pyristelyä pakkopaidassa”.

Hämmentävän kiinnostava sen sijaan on ratkaisun toinen peruste. Soini kertoo nyt, että hänen mielessään oli ”myös perussuomalainen kaksari: ulko- ja puolustusministeri samasta puolueesta oli mahdollisuus ajaa Suomea lähemmäksi läntistä arvo- ja puolustusyhteisöä”. Siis lähemmäs mitä ja pois mistä?

Suomenhan on yleensä vakuuteltu samastuvan Euroopan unionin arvoyhteisöön, sen liberaalia demokratiaa määrittävien peruskivien muodossa. Soinille taas EU on ollut lähinnä rakas inhokki, jolle riittäisi toimia vapaakauppa-alueena. Ministerinä hän sanoo lähettäneensä EU-kokouksiin usein tuuraajakseen valtiosihteeri Samuli Virtasen.

NATOon taas Soinilla ei omien sanojensa mukaan ollut puolustusministeri Jussi Niinistön kanssa ”erityistä hinkua”, mutta ”se mahdollisuus pitää olla todellisena vaihtoehtona olemassa”. Poikkeako tämä jotenkin Suomen jo vakiintuneesta linjasta, jossa NATO-optiolla on oma enemmän tai vähemmän painava sijansa?

SOINILLE mieleistä läntistä yhteisöä lienee etsittävä kauempaa, anglosaksisesta maailmasta. ”Transatlanttisten suhteiden tiivistäminen oli lempilapseni monella tavalla”, hän kirjoittaa ja korostaa yhteyksiään USA:n republikaaneihin: ”etenkin pitkäaikainen yhteistyöni konservatiivisen ajatushautomon Heritage-Centerin kanssa osoittautui hyödylliseksi”.

Ehkä näin, kun Donald J. Trumpin hallinto ryhtyi vuonna 2017 hoitamaan asioita. Mutta arvoyhteisönä Yhdysvallat oli ollut jo vuosia sisäisesti riekaleina, ja kuilu Eurooppaan vain kasvoi uuden presidentin aikana.

Samoin kävi Britannian kanssa. Brexitä Soini kuvaa kommentoineensa viran puolesta Suomen virallisen linjan mukaisesti mutta nauruaan pidätellen. Europarlamentaarikkona hän oli pyörinyt lähinnä brexiteerien kanssa. Nigel Faragea Soini ylistää yhä yli muiden, mutta mainitsee myös Boris Johnsonin ystävänänsä. Brittinä hän olisi ”silmää räpäyttämättä äänestänyt brexitin puolesta”.

Tässäkö siis se arvoyhteisö, johon ulkoministeri Soini halusi Suomea lähentää? Pohjoismaista sen enempää kuin muusta Euroopasta hän ei kirjoita juuri mitään. Perussuomalaisissahan oli (ja on) niitäkin, joille tavoiteltava viiteryhmä löytyy lähinnä Puolan ja Unkarin suunnalta.

PRIORITEETTEJAAN eritellessä Soini katsoo, että ”ero edeltäjääni Erkki Tuomiojaan oli selvä muttei vallankumouksellinen”. Kyse taisi olla lähinnä Yhdysvalloista, sillä agendan muut kohdat ovat varmasti yhtä lähellä Tuomiojan sydäntä: ”Itämeren alueen vakaus, arktiset alueet, Suomen ja Ruotsin yhteistyö, transatlanttinen suhde sekä rauhanvälitys”.

Niin tai näin, Soinin on tulkittu hoitaneen kaiken kaikkiaan ulkoministerin tehtävät hyvin, jos kohta Kanadassa olisi voinut jättää osallistumatta iltavigiliaan elämän puolesta eli aborttia vastaan. Virkamatkalla on vaikea poseerata yksityishenkilönä ja edustaa toisia arvoja kuin maansa virallinen linja.

Mitään erityisen perussuomalaista ei Soinin ulkoministerikauden asialistasta erotu. Suhtautumisen Euroopan unioniin hän ei antanut hillotolppaansa pilata: ”Kahta kertaa ei kannata ottaa samasta asiasta luotia puolueen otsaan, semminkin kun Suomi ei käytännössä yksin pysty estämään tukipaketteja.”

Reki oli kolannut varsan, eikä kyse ollut Jussi Halla-ahosta ja tämän tukijoista, kuten Soini aikanaan ennusti, vaan hänestä itsestään. Vuonna 2014 oli äänessä vielä puoluepukari, kirjan nimeä myöten *Peruspomo*, kun taas *Yhden miehen enemmistö* osoittaa arvostuksen janoa ja todistelee Soinin mitat täyttäväksi ulkoministeriksi, melkeinpä valtiomieheksi.

mikkomajander.fi 11.12.2021

Hävittäjäratkaisun jälkipeli

PÄÄTÖS Suomen seuraavista hävittäjäkoneista on tehty, ja jälkipeli ratkaisusta velloo villinä. Siinä on heiluteltu surutta myös suomettumiskorttia, joka tosin kaivettiin esiin ja lyötiin pöytään jo hyvissä ajoin ennen viimeistä valinnan hetkeä.

Ruotsalaista Gripeniä kuulemma kannattivat ne, jotka oikeasti olisivat halunneet ostaa neuvostoliittolaiset (!) koneet. Rinnastus on suurin piirtein yhtä hauska kuin kirjoittaa, että amerikkalaishävittäjiä kannattivat ne, jotka oikeasti olisivat halunneet saksalaiset Messerschmittit Suomen ilmavoimille sopivine hakaristitunnuksineen.

Mersuthan ilmestyivät Suomen sinivalkotaivaalle jatkosodan aikana, ilmeiseen tarpeeseen ja suureksi helpotukseksi. Lento-osasto Kuhlmeyn ”Stukilla” oli oma sekä sotilaallinen että moraalinen merkityksensä vielä kesällä 1944, kun puna-armeijan suurhyökkäystä pysäytettiin Kannaksella.

KIRJOITIN keväällä ilmestyneeseen kokoomateokseen *Raportti uusien hävittäjien hankinnasta* (2021) artikkelin siitä näkökulmasta, miten lentävät sotakoneet ovat heijastelleet Suomen kansainvälistä viiteryhmää.

Talvisodassa ei ollut osoittaa koko Pohjois-Suomen ilmapuolustukseen yhtään hävittäjää, ennen kuin Ruotsista saatiin sinne tusinan verran Gloster Gladiatoreita. Länsinaapuristahan olivat peräisin jo ilmavoimien ensimmäiset lentokoneet kevättalvella 1918.

Kylmän sodan maailmassa ruotsalaiset Drakenit tasapainottivat sitä asetelmaa, jossa MiG-hävittäjät leimasivat Suomea Neuvostoliiton asiakkaaksi ja siten rasittivat kuvaa maan puolueettomuudesta. Amerikkalaiset Hornetit taas manifestoivat irtaantumista idän etupiiristä, tehtiin valinta sitten puhtaasti suorituskyvyn perusteella tai ajatellen turvallisuuspolitiikkaa laajemmin.

HORNETIT ovat käsittääkseni täyttäneet niille asetetut odotukset, eikä minulla ole mitään amerikkalaisia hävittäjiä vastaan, jos maanpuolustus tällaista kalustoa kerran tarvitsee. Sekin sopii hyvin, että sotilaat ovat huippuasiantuntijoina etusijalla arvioimassa tarjokkaita.

Gripenin suorituskyvystä en tiedä, mutta Suomen nykyistä turvallisuuspoliittista viitekehystä sen valinta ei olisi muuttanut. Suomi ja Ruotsi ovat erikseen ja yhdessä sekä NATO:n että Yhdysvaltojen läheisiä ja arvokkaita kumppaneita, joiden toimintakykyä on sovitettu jo pitkään yhteen.

Tätä suurta linjaa ei päätyminen ruotsalaishävittäjään olisi romuttanut.

Suomen ja Ruotsin puolustusyhteistyön syventäminen nauttii molemmissa maissa laajaa kannatusta niin kansalaisten kuin poliitikkojen keskuudessa yli puoluerajojen. Gripen-vaihtoehdon leimaaminen jälkisuomettuneeksi anti-amerikkalaisuudeksi heijasteleekin lähinnä esittäjänsä omia henkisiä traumoja.

mikkomajander.fi 13.12.2021

Yhä useampi oikeistolainen luonnehtii itseään vahvasti oikeistolaiseksi

Suurempi osa suomalaisista on oikeistolaisia kuin vasemmistolaisia, selviää Elinkeinoelämän valtuuskunnan kyselytutkimuksesta.

[...]

MTV Uutiset Livessä vierailut ajatushautomo Magman tutkija Mikko Majander muistuttaa, että mitään absoluuttista mittaristoa tai asteikkoa ei ole sille, mikä on oikeistolaista ja mikä vasemmistolaista. EVAn kyselytutkimuksessa on mitattu subjektiivista kokemusta.

– Vähän sama asia kuin vaalitaistelussa kysytään, onko sydän oikealla vai vasemmalla puolella, sanoo myös Helsingin yliopiston poliittisen historian dosenttina työskentelevä Majander.

IHMISTEN kokemaan identifikaatioon poliittisella kartalla voi tutkija Mikko Majanderin mukaan vaikuttaa vuosia jatkunut tietyn tyyppinen poliittinen retoriikka.

– Ehkä jo edellisen porvarihallituksen aikana ja nyt 2,5 vuotta on kovasti rummutettu, miten vasemmistolainen hallitus on. Vähän pelottelunkin merkeissä.

Majanderin mukaan itse asiassa suomalaisten asenteet ovat pysyneet hämmästyttävän stabiileina.

– EVAn analyysissäkin puhutaan ”piirun verran” ja ”hienoisesti”. Ainakaan mitään draamaattista liikettä ei ole tapahtunut.

Pitää muistaa myös maakohtaiset erot. Suomalainen kokoomuslainen ei ole välttämättä amerikkalaisen mielestä kovinkaan oikeistolainen.

– Ihan selvä demarihan se on. Ei tarvitse mennä edes Amerikkaan asti. 1990-luvulla kun opiskelin Britanniassa, kyllä siellä jäseneltiin suomalainen poliittinen kartta aivan toisella tavalla.

KYSELYTUTKIMUKSEN mukaan aiempaa useampi oikeistolaiseksi itsensä mieltävä luonnehti kyselyssä itseään vahvasti oikeistolaiseksi.

– Tämän voisi nähdä reaktiona nykyiseen hallitukseen. Ne jotka ovat jo valmiiksi pitäneet identiteettiään oikeistolaisena, ehkä nyt sitä enemmän korostavat, arvioi Majander.

Tutkimuksen mukaan merkittävin muutos vuoteen 2014 verrattuna on perussuomalaisia äänestävien selkeä oikeistolaistuminen.

MTV Uutiset 13.12.2021 (Janne Ahjopalo)

”MARININ suosio rapautui Sdp:n ryhmässä”, luin *Suomen Kuvalehden* kannesta. Hetken kesti ennen kuin huomasin, että käteen oli osunut huhtikuun numero. Samantapaista sanomaa kun on taas pukannut iltapäivälehtien klikkiotsikoissa harva se viikko.

Että onkohan sillä Sanalla omien joukossa enää lainkaan kavereita, paitsi Bile-Ilmari?⁴⁸

Jännite ryhmän kanssa taitaa tosin kuulua pääministerin virkaetuihin. Paavo Lipponen sen tietää, ja Mauno Koiviston toisen pääministerikauden pelikuvioista kiistellään yhä.

Marinin lohdutukseksi voi todeta, että mutunoista huolimatta puolue on pruukannut tarvita tähteään. Koivisto valittiin presidentiksi, ja Lipposen johdolla SDP sai yhä 2000-luvun parhaan vaalitulosensa 24,5 %, vaikka jäikin Irak-gaten vääryydellä niukasti toiseksi.

Facebook 14.12.2021

KORRELAATIO vai sattumaa? Suomi ja Tanska, nuo maailman onnellisimmat maat, kilvoittelevat kärjessä myös maailman humalahakuisimman maan tittelistä. (Ykkössija meni kuitenkin Australiaan.)

Facebook 18.12.2021

Keisaria kai tässä on kiittäminen

MINÄ OLEN LUOJA, luon keisarin maailmaa, hänen untansa, ja tärkeää on, ettei hän herää siitä. Keisari ei ole nähnyt palanutta Helsinkiä, hän maltaa odottaa ensimmäistä tarkastuskäyntiään, kunnes maisema on luotu hänen mielikuviensa mukaiseksi.

Kun joulupukkia odotellessa joutuu kirjanostokieltoon, sitä nälissään paikkaa vanhoja rästejä. Ja onhan se paikallaan, että lukee Jukka Viikilän Finlandia-voittajat järjestyksessä. *Akvarelleja Engelin kaupungista* (2016) panee ihaillemaan Helsingin ihmettä: Muutaman tuhannen asukkaan tuppukylän tuhkasta on noussut tällainen kaupunki!

Itse Matti Klinge on kehaissut (*Paššan epäsuosio*, 2017) kirjaa yleisesti hyväksi, joskin aika niukaksi, ennen kuin luettelee pari sivua virheitä ja puutteita. Eikä emeritus malta olla huomauttamatta, että hänen omaa kirjaansa Viikilä ei näytä lehteilleen, vaikka ”siitä olisi kyllä ollut apua”.

⁴⁸ SDP:n nuori kansanedustaja Ilmari Nurminen tunnettiin Marinin läheisenä ystävänä, joka liikkui myös tämän vapaa-ajan seurueissa.

Onneksi lukija voi helposti korjata tilanteen, sillä Klingen *Pääkaupunki. Helsinki ja Suomen valtio 1808–1863* (2012) todella sopii hienosti rinnakkaisteokseksi. Siinä sivussa tulee vakuutuneeksi, että keisaria kai tässä on kiittäminen.

KORONAKÄVELYNI ovat kiertäneet kohta kaksi vuotta etupäässä rakkaan kotikaupungin katuja ja rantoja. On ollut aikaa katsella Engelin ja kumppaneiden kädenjälkeä.

Ja Tähtitorninmäellä tai Kaivopuiston kallioilla samastuu raa’an tuulen puhaltaessa helposti yhä saksalaisemigrantin ajatukseen parinsadan vuoden takaa, oli se peräisin Engelin julkaistuista kirjeistä Berliiniin tai Viikilän kynästä:

Ne jotka asuvat lämpimän meren, kuten Välimeren rannalla, hakevat mereltä lyyrisiä hetkiä. Helsingin rannoilta haetaan karaistusta. Itsekin katselen aika ajojin merelle, jonka vesi hakkaa myös kotimaani rantoja, tosin lempeämmäksi muuttuneena. Kun meri on jäässä, ajattelen että kotini on kävelymatkan päässä.

mikkomajander.fi 19.12.2021

”HALLITUS ei voi synnyttää tuhatmäärin uusia suomalaisia”, HeSa toteaa päivän pääkirjoituksessa. Mutta iloitsemme ja onnittelemme jokaisesta, lisäksiin aamun uutisten myötä.⁴⁹

Facebook 22.12.2021

Perussuomalaisten peruskysymys

”PAHA UNI on nyt täällä”, emeritusprofessori Tuomo Martikainen kommentoi lokakuussa 2008 kuntavaalien tulosta, jota piti oikeistopopulismin läpimurtona. Perussuomalaiset nosti kannatuksensa yli viiteen prosenttiin ja nelinkertaisti valtuutettujensa määrän. Timo Soini sai Espoossa yli 8 000 ja Jussi Halla-aho Helsingissä lähes 3 000 ääntä.

Ei se ollut uni, ei hyvä eikä paha. Jos joku oletti kansakunnan kohta heräävän hetkellisestä häiriötilasta, niin odottavan ajasta tuli pitkä. Eduskuntavaalien jytkyputki seuraavalla vuosikymmenellä osoitti, että ilmiö oli tullut jäädäkseen.

⁴⁹ Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru ilmoitti odottavansa lasta. Häntä ennen istuvan hallituksen ministereistä perheenlisäystä olivat saaneet Li Andersson ja Antti Kaikkonen, ja Maria Ohisalo oli viimeisillään raskaana.

Oppineet ovat sittemmin kiistelleet, millä laatusanoilla Perussuomalaisia tulisi luokitella. Sillä on väliä niin vertailevien analyysien kuin mielikuvien kannalta, luonnehditaanko puoluetta radikaali- tai äärioikeistoksi, vai tyydytäänkö puhumaan väljemmin esimerkiksi kansallispopulismista.

”PERUSSUOMALAISTEN kannatus on osoittautunut niin laajaksi ja pitkäaikaiseksi, ettei se enää selity vaalikausikohtaisilla hallitus–oppositio-asetelmilla ja kannatusheilahteluilla”, Markku Jokisipilä arvioi tuoreessa kirjassaan.⁵⁰ Tarkkaan ottaen tuota teesiä ei ole vielä kunnolla testattu.

Itse asiassa Perussuomalaiset osoittautui hyvin herkäksi heilahduksille, kun se vuonna 2015 meni mukaan hallitukseen. Kannatus puolittui muutamassa kuukaudessa, ja kuntavaaleissa se oli kirkkaasti suurin häviöjä. Kesällä 2017 hajosi sitten jos ei koko puolue niin sen eduskuntaryhmä.

Soini ja kumppanit jäivät ministereiksi ilman joukkoja ja pyyhkiytyivät seuraavissa vaaleissa poliittiselta kartalta. Kolmannen jytlyn Halla-ahon Perussuomalaiset saavutti jälleen oppositiosta käsin.

POPULISTIPUOLUEEN käytinvoimana on kanavoida osattomuutta tuntevan kansan ääni eliittejä vastaan. Soini oli siinä taitava suhteellisen lavealla teemavalikoimalla. Halla-aho puolestaan ei peitellyt, että hän näki Perussuomalaiset viime kädessä yhden asian liikkeenä.

”Jos Suomessa olisi Ruotsin kokoomus ja Tanskan demarit, persuja ei tarvittaisi”, mestari twiittasi toukokuussa 2021 viitaten skandinaavien suomalaisia veljespuolueitaan tiukempiin asenteisiin maahanmuuttoon.

Yhtälö on osin jo toteutunut Tanskassa, jossa populistinen kansanpuolue ylsi syksyn paikallisvaaleissa enää neljän prosentin kannatukseen. Sen kyljestä lohjennut jyrkemmän profiilin Nye Borgerlige pysyi niukasti takana. Vastaava pirstaloituminen ei ole harvinaista muuallakaan eurooppalaisessa oikeistossa.

Kestäisikö Perussuomalaisten sisäinen koheesio ja ulkoinen kannatus hallitusvastuuta, jos Riikka Purra pääsisi sitä jakamaan? Kymmenen vuotta ison jytlyn jälkeen se on yhä avoin kysymys.

Demokraatti 23/23.12.2021

⁵⁰ Markku Jokisipilä: *Perussuomalaiset Halla-ahon ja Purran linjalla* (2021).

EN OLISI uskonut, että hyvää ja rauhallista joulua täytyy toivottaa kulkutaudin ja sodanuhkan varjossa. Luulin, että Väinö Tannerin ja J. K. Paasikiven kirjeenvaihto (26.7. & 5.8.1939) etupiireistä kuului historiankirjojen sivuille.

Tanner: Mutta minä en usko sotaan. Niin järjettömäksi ei maailma voi tulla.

JKP: Missä olet nähnyt järjen vallitsevan viimeisten neljän vuosikymmenen aikana?

Kuranttia tavaraa vuonna 2021.

Facebook 23.12.2021

Kylmän sodan Suomi ankkuroitui Pohjolaan

TOISEN maailmansodan vaihtuessa 1940-luvun jälkipuolella kylmäksi sodaksi Suomi kuului Neuvostoliiton turvallisuuspoliittiseen etupiiriin, jota konkreettisimmin kuvastivat Porkkalan sotilastukikohta ja YYA-sopimus. Mutta poliittisena järjestelmänä ja yhteiskuntana Suomi väisti sulautumisen ”itään”.

Jatkosodan jälkeen Stalin taisi ajatella, että Suomi oli jo voittoisan Neuvostoliiton taskussa. Aika ja kansainvälinen kehitys tekivät kuitenkin hämmästyttävästi työtä hävinneen hyväksi. Suomalaisten sisäinen selkäranka kesti kommunismin haasteen, ja tilanteen kiristyessä Keski-Euroopassa Stalin päätti pohjoisessa tyytyä maksimin sijasta minimiin.

Suomi käytti sille avautuneen raon ja onnistui ankkuroitumaan Pohjolaan – ja sen myötä ”länteen”. J. K. Paasikiven punktilistalla Venäjä pysyi aina suomalaisille vieraana valta- ja kulttuuripiirinä, vaikka poliittisesti sinne tulikin vaalia hyviä suhteita.

USEIN siteerataan pääministeri Urho Kekkosen maaliskuussa 1953 radioitua muistopuhetta, jossa tehtiin kunniata kuolleen Stalinin paarien ääressä. ”Meillä suomalaisilla on se käsitys – ja monien tosiasioiden perusteella uskomme olevamme oikeassa – että generalissimus Stalin tunsu erityistä henkilökohtaista kiintymystä ja ystävyyttä Suomea kohtaan.”

Harvemmin muistutetaan, että Ruotsin kuningas Kustaa VI Aadolf ja kuningatar Louise osoittivat edellisenä kesänä omaa suopeuttaan tekemällä virallisen valtiovierailun Helsinkiin. Kauputorin ympäristö oli mustanaan suomalaisia ottamassa heitä hurraten vastaan, kuten YLEn Elävän arkiston uutisfilmistä voi katsoa.

Ruotsin pääministeri Tage Erlander oli ehtinyt vuosina 1947–1952 käydä Helsingissä peräti viidesti, sosiaalidemokraattien vieraana tosin, mutta useimmiten myös presidentti Paasikiven tavaten. Pohjoismainen yhteydenpito aateveljien kesken oli puoluetasolla ja ammattiyhdistysliikkeessä tiivistä, monipuolista ja jatkuvaa.

Näyttävä symbolinen huipentuma koettiin lokakuussa 1949, kun SDP:n 50-vuotisjuhliin osallistui neljä pohjoismaista pääministeriä: Erlanderin lisäksi Norjan Einar Gerhardsen ja Tanskan Hans Hedtoft sekä isännöivän puolueen K.-A. Fagerholm. Ja kuinka usein tavattiinkaan epävirallisemmissä merkeissä Tukholmassa, Kööpenhaminassa, Osllossa...

Sodanjälkeisinä vuosina lujitettiin suomalaisessa yhteiskunnassa myös ne rakenteet, joita idänsuhteiden dominanssi ei kyennyt kylmän sodan vuosikymmeninä murtamaan.

mikkomajander.fi 28.12.2021

Hakemisto

- 14. heinäkuuta* (kirja) 102
Aalto, Alvar 82
Aalto, Touko 145
Aaltonen, Arvo 157
Aaltonen, Joonas 119, 140
Aaltonen, Juhani 54
Abba (yhtye) 82, 88–89, 165
Acton, Lord 37
Adair, Tom 47
Adams, George 20
Adams, John 72
Adlercreutz, Anders 194
The Age of Revolution (kirja) 195
Agricola, Mikael 74, 109
Ahjopalo, Janne 202
Aho, Esko 53, 67, 97, 182
Aho, Lauri 87
Ahosniemi, Arno 135
Ahtisaari, Martti 97
Akkanen, Juha 73
Akseli ja Elina (elokuva) 111
Akvarelleja Engelin kaupungista (kirja) 203–204
Alanko-Kahiluoto, Outi 109
Alastalo, Simo 99, 127, 147
Alaston satama (elokuva) 10
Albers, Josef 15
Alkio, Santeri 24
Allen, Woody 43, 103
Always Say Goodbye (levy) 47
American Recordings I–VI (levyt) 55
American Utopia (show, elokuva) 170–171
Amis, Martin 13
Andersen, Henrik 155
Andersson, Claes 45
Andersson, Li 26, 28, 133, 194, 204
Andersson, Magdalena 72, 163, 188–191
Anna Karenina (kirja) 106
Annie Hall (elokuva) 44
Armstrong, Louis 197
Attlee, Clement 157
Augustus 36
Aura, Teuvo 105
Ayler, Albert 20
Babylon Berlin (tv-sarja) 16
Bacall, Lauren 47
Baerbock, Annalena 172
Baggio, Roberto 124
Bailey, Blake 109
Baker, Chet 47
Barfoed, Kasper 154
Barron, Kenny 54
Bauhaus – uusi aika (tv-sarja) 16
The Beatles (yhtye) 48, 60, 196–197
Bengtsson, Håkan A. 94, 96
Bergman, Ingmar 82, 88, 102
Bergquist, Mats 75
Berlin, Isaiah 26
Berner, Anne 25
Biden, Joe 77, 79, 80, 101, 173
Bildt, Carl 53
bin Laden, Osama 59
Blade Runner (elokuva) 65
Blair, Tony 22, 178
Blake, William 129
Bogart, Humphrey 47
Boheemielämä (elokuva) 9
La Bohème (ooppera) 9
Bolla (kirja) 105
Borg, Björn 88
Borg, Sami 139
Brando, Marlon 10–11, 37
Brandt, Willy 176, 180
Brax, Tuija 30
Brežnev, Leonid 161
Britain's Europe (kirja) 18–19
Bulgakov, Mihail 36–37
Busch, Ebba 164
Bush, George W. 56
Byrne, David 169–171
Caligula 36
Canth, Minna 109
Cardinale, Claudia 93
Cash, Johnny 55
Cavalleria rusticana (ooppera) 162, 165
Chandler, Raymond 47
Cheek 129
The Chicks (yhtye) 50–51
Chiesa, Federico 157
Chronicles Vol. 2 ("kirja") 113
Clark, Guy 55–56

Clinton, Bill 77
 Clinton, Hillary 76–77
 Cohen-Almagor, Raphael 166
Coin Coin Chapter Four: Memphis (levy) 14
 Coltrane, John 19
 Coppola, Francis Ford 10–11
 Corbyn, Jeremy 23, 173, 178
The Corrections (kirja) 81–83
Cosi fan tutte (ooppera) 60
Country for Old Men (levy) 20
Covid fan tutte (ooppera) 69
 The Cowboy Junkies (yhtye) 57
 Cronberg, Tarja 29
The Crown (tv-sarja) 106
 Cullum, Jamie 42
The Cutting Edge (levy) 170
 Dadgostar, Nooshi 151, 163–164, 190
 d’Anna, Alessandro 19
 Daniel, prinssi 106
 Darius, Sara 129
 Dante Alighieri 156
 Davis, Miles 153, 197
The Dead Don’t Dream (levy) 47
 Delon, Alain 93
 Delors, Jacques 33
The Deluge (kirja) 166
 Demme, Jonathan 138
 Dennis, Matt 47
 Dewey, Thomas 78
 DiCaprio, Leonardo 160
 Dickey, Whit 14
 The Dixie Chicks (yhtye) 56–57
 Dixon, Bill 33
 Djupsund, Göran 188–189
 Donner, Jörn 21, 95, 100
 Donner, Rafael 100
 The Doors (yhtye) 10
 Dorsey, Tommy 47
 Dostojevski, Fedor 157
 Douglas, Dave 46
 Dunkel, Manuel 19
 Duvall, Robert 11
 Dylan, Bob 21, 33, 38, 54–56, 59–60, 108, 113,
 128–129, 153, 169–170, 195–197
Dylan suomeksi (levy) 59
Easy Rider (elokuva) 56
 Edelfelt, Albert 14
 Ehrnrooth, Jari 103
 Eldh, Petter 48
 Eliasson, Eina 92
Ella Fitzgerald (dokumentti) 48
 Ellemann-Jensen, Uffe 154
 Ellington, Duke 48
 Eloranta, Jarkko 45
Elämä oli laiffii (kirja) 73
 Engel, Carl Ludvig 203–204
Ennen kuin olet poissa (kirja) 100
 Enquist, Per Olov 183
Eppu Normaali (yhtye) 128
Eric Hobsbawm (kirja) 197
 Erlander, Tage 207
 Erola, Jan 77
 Essayah, Sari 194
Ett annat liv (kirja) 183
 Evans, Richard J. 197
 Fagerholm, Karl-August 184, 207
 Fagerholm, Monika 96, 105
Fanny ja Alexander (elokuva) 102
 Farage, Nigel 199
The Father, the Sons & the Junnu (levy) 54
Finlandia (sävellys) 82
 Fitzgerald, Ella 47
 Flanagan, Tommy 43
 Fleming, Klaus 14
 Fonda, Peter 56
 Ford, John 55
 Forrester, Katrina 166
 Franzen, Jonathan 81–83
 Frederiksen, Mette 168, 193
 Fredi (Matti Siitonen) 60
Free Jazz Communism (kirja) 33
*Från Platon till Lenin, ...till Mao Zedong, ...till
 Reagan, ...till Gorbatsjov, ...till kommunismens
 fall, ...till kriget mot terrorismen, ...till
 demokratins kris* (kirjat) 93
 Gabrielsson, Otto 100
 Gaddis, John Lewis 26
 Gale, William 127
 Gerhardsen, Einar 207
Geschichte des Westens (kirja) 53
 Giuffre, Jimmy 33
 Gogol, Nikolai 157
Good Hope (levy) 46–47
 Gopnik, Adam 106
 Gorbatsšov, Mihail 93
 Granz, Norman 47
 Grieg, Edvard 82
 Gropius, Walter 16

- Göring, Hermann 164
 Haavikko, Paavo 164
 Haavisto, Pekka 29–30
 Habermas, Jürgen 72
 Haden, Charlie 47, 153
 Halla-aho, Jussi 26, 28, 84–85, 113, 146, 158, 162, 194, 200, 204–205
 Halonen, Tarja 52
Hamlet (näytelmä) 38
 Hamsun, Knut 82
 Harakka, Timo 194
Harhama (kirja, näytelmä) 71
 Harkimo, Harry ”Hjallis” 164, 193
 Harma, Heikki (Hector) 59
Haudallasi, Adriana (kirja) 35–36
 Haukkala, Hiski 101
 Hautala, Heidi 30
 Hawks, Howard 47
 Hector (Heikki Harma) 59
 Hedtoft, Hans 207
 Heikinheimo, Ilmari 54
Helene (elokuva) 96
Helkavirsistä (kirja) 108
 Helm, Dörte 16
 Hemmilä, Ilkka 119, 169
 Henriksson, Anna-Maja 26, 28
 Herlin, Heikki 99–100
 Herlin, Niklas 99–100
 Herlin, Pekka 99–100
Herodes (kirja) 36
 Herolf, Gunilla 75
 Hill, Nathan 105
Historievenskap som teori, praktik, ideologi (kirja) 116
 Hitler, Adolf 14, 164–165
Hitlerin sateenvarjo (näytelmä) 164–165
 Hobsbawm, Eric 195–198
 Hokkanen, Kari 24
 Holiday, Billie 48
 Holkeri, Harri 67
 Holland, Dave 46, 54
 Hollande, François 177
 Hollo, J. A. 102
 Holmes, Stephen 53
 Hopper, Dennis 11, 56
 Hotakainen, Kari 91
 Hruštšov, Nikita 161
 Huhtasaari, Laura 26, 28
Hurjapäät (elokuva) 10
 Hurme, Juha 70–71, 74
 Hurri, Olavi 184
 Hussain, Zakir 46
 Hussein, Saddam 56
Hytti nro 6 (elokuva) 160
 Hyvönen, Hannes 73
Hyökkäys erämaassa (elokuva) 55
 Hägglund, Martin 57
Häkissä (kirja) 73
 Häkkinen, Mika 81
 Häkkänen, Antti 28, 68, 192
 Häkämies, Jyri 45
 Hämäläinen, Timo 45
 Ibsen, Henrik 82
Ihan yössä (elokuva) 65
Ilmeotukset ja niiden olinpaikat (elokuva) 65
 Ijäs, Johannes 127, 152
 Ikonen, Ansa 65
Ilmestyskirja. Nyt (elokuva) 10–12, 37
 Iloniemi, Jaakko 183
In the Shadow of Justice (kirja) 166
Infidels (levy) 169
 Innanen, Mikko 26
Interesting Times (kirja) 196–161
 Irabagon, Jon 105
 Iyer, Vijay 14
 Jakobsdottir, Katrín 169
 Jakobson, Max 88
Jakolinjojen Suomi (kirja) 131
 Jansson, Tove 96
 Jarrett, Keith 153
The Jazz Scene (kirja) 195–197
 Jeanne d’Arc 51
 Jeesus Kristus 36, 38, 170
 Jefferson, Margo 48
 Jeltsin, Boris 53
John Lennonin muistolle (kirja) 59
 Johnson, Boris 178, 199
 Jokisipilä, Markku 205
 Judt, Tony 166
 Juholt, Håkan 178
Julius Caesar (näytelmä, elokuva) 10, 37
Jumalainen näytelmä (kirja) 156
Jumalan tuomio (elokuva) 65
 Juncker, Jean-Claude 17–18
 Junkkari, Marko 25, 71
 Jurkka, Jussi 111
 Jussila, Osmo 161
Just, Reasonable Multiculturalism (kirja) 166

- JVG (yhtye) 129
 Jylhä, Pekka 187–188
Jälkiä jättämättä (tv-sarja) 160
Jäniskerroin (kirja) 129
 Järvinen, Asko 111
 Jäätteenmäki, Anneli 29, 67
 Kaarle, herttua 14
 Kaarle XVI Kustaa 107
 Kafka, Franz 129
 Kaihovaara, Antti 162
 Kaikkonen, Antti 204
Kaksitoista vuotta politiikassa (kirja) 45
 Kaleva, Atte 156
Kalevala (kirja) 74, 109
 Kandinsky, Wassily 15
 Karvala, Kreetta 77
 Katainen, Jyrki 30, 67, 125, 159, 182, 190
 Kaukonen, Martta 44
 Kauppi, Minna 73
 Kaurismäki, Aki 9, 160
Keihäsmies (kirja) 66
Keisarillisen Rooman historia (kirja) 36
 Kekkonen, Urho 82, 85, 87, 165, 176, 206
 Kendall, Liz 178
Kenen Kokoomus (pamfletti) 124
 Kennedy, John F. 38, 153
 Kepsu, Kaisa 95
 Kerbs, Liselotte 15–16
 Keskinen, Juha 164
Kesä '92 (elokuva) 154
 Kierkegaard, Søren 82
The Killing (tv-sarja) 160
Kind of Blue (levy) 197
Kirjatyttö (kirja) 175
 Kiuru, Krista 204
 Kivi, Aleksis (Stenvall, Alexis) 74
 Kiviniemi, Mari 29–30, 182
 Klee, Paul 15
 Klinge, Matti 132, 203–204
 Kohl, Helmut 154, 166
 Koivisto, Mauno 63, 67, 97, 176, 203
 Koivistoinen, Eero 33
 Kolehmainen, Hannes 81
 Koma Saxo (yhtye) 50
Komplekseja, kilpailua ja kumppanuutta (kirja) 6, 81, 127
Koneen ruhtinas 99
 Kontula, Anna 194
 Kortesus, Katleena 131
 Koskela, Johannes 162
 Kramp-Karrenbauer, Annegret 167
 Krastev, Ivan 53
Kriegsroman (kirja) 38
 Kristersson, Ulf 164
 Krugman, Paul 127
Kuinka se oikein tapahtui (kirja) 112
 Kujanpää, Antti 26
 Kullas, Emilia 34, 104, 114
 Kullhammar, Jonas 54
 Kulmuni, Katri 26–27, 46, 50, 54, 66–67
Kummisetä 1 & 2 (elokuvat) 10
Kun nykyaikaa rakennettiin (dokumentti) 15
 Kuosmanen, Juho 160
 Kurronen, Sanna 114
 Kustaa VI Aadolf 206
 Kärki, Jussi 35
 Kärnä, Mikko 165
L.A. Confidential (elokuva) 65
Lady Chatterleyn rakastaja (kirja) 106
 Lagercrantz, Olof 44–45
 Lagerkvist, Pär 82
 Lahti, Pauli 161
 Laine, Edvin 111
 Laitinen, Aarno 176
 Lancaster, Burt 93
Der lange Weg nach Westen (kirja) 52
 Lankinen, Jussi 189
 Laschet, Armin 167
Lasikaton paradoksi (raportti) 104
 Latvus, Kari 70
 Laurent, Lina 88
 Lee, Spike 170
 Lehtilä, Hannu 52
 Lehtinen, Lasse 53
 Lehto, Marika 73
 Lehtola, Jyrki 23–25
 Leino, Eino 108, 156
 Leino, Yrjö 72, 92
 Lempinen, Marko 73
 Lenin, Vladimir 81
 Lennon, John 59, 196
 Lepomäki (Valtonen), Elina 26, 28, 68, 104, 144, 147, 191–193, 194
 Leppänen, Keijo 73
 Leskinen, Väinö 157
 Liedman, Sven-Eric 93
The Light That Failed (kirja) 53
 Lightfoot, Gordon 21

- Liikanen, Erkki 33, 107
 Lindén, Aki 144
 Lindgren, Astrid 88
 Lindgren, Minna 69
 Lindh, Anna 66, 163
 Lindtman, Antti 26
 Linna, Väinö 38, 89–92
 Lintilä, Mika 46, 50
 Lintu, Hannu 162
 Lipponen, Paavo 22, 29, 49, 62, 97–98, 110, 112, 125, 178, 182, 203
Live 1975: The Rolling Thunder Revue (levy) 21
Live/Shapeshifter (levy) 14
 Ljashko, Aleksander 87
 Lloyd, Charles 46
 Lohi, Markus 121
 Lorca, Federico García 129
 Louhimies, Aku 48
 Louise, kuningatar 206
Lukemisen hulluus (kirja) 8, 81
Lukemisen ja kirjoittamisen taidosta (kirja) 44
 Lyly, Lauri 144–145
 Löfven, Stefan 66, 151–152, 163, 179, 181, 188
 Lönnrot, Elias 74, 109
 Lötjönen, Antti 48
 Lööf, Annie 164
 Mainio, Aleksi 103
 Majander, Antti 10
 Majander, Seija 79, 85
 Majander, Taito 85
 Majander-Reenpää, Leena 128, 175
Manhattan (elokuva) 44
 Mannerheim, C. G. 86, 92, 109, 165
Mannerheimin unet (kirja) 132
 Manninen, Laura 134, 140,
 Mao Zedong 93
 Marcus Antonius 10, 37
 Marin, Sanna 13, 16, 23, 26–29, 39, 41, 50–51, 60–62, 68, 84, 96–98, 110, 113–114, 123, 130–136, 142, 144–145, 156, 168, 190–191, 203
 Martikainen, Tuomo 204
 Marx, Karl 63–64
 Mattsson, Matti 157
 Maustetytöt (yhtye) 55
 McGuinn, Roger 56
 Meaas Svendsen, Christian 54
 Meinander, Henrik 75
 Melender, Tommi 106
 Merimaa, Juha 138, 140
 Merkel, Angela 17, 114, 123, 166–167, 172, 175, 177, 180–181
Midnight in Paris (elokuva) 103
 Miettinen, Timo 166
Mikael Persbrandt (kirja) 57
 Mikkelsen, Mads 160
Milestones (levy) 197
 Miliband, David 178
 Miliband, Ed 178
 Miller, Norma 48
Mina tolv politiska år (kirja) 45
Minna Kauppi (kirja) 64
Minä ja Kekkonen (kirja) 53
 Mitchell, Joni 21, 33
 Monk, Thelonious 197
 Monroe, Marilyn 47
More Sightigs (levy) 20
 Motian, Paul 46, 153
 Mouffe, Chantal 72
 Mozart, Wolfgang Amadeus 69, 162
 Mulligan, Gerry 32
 Mussolini, Benito 93
 Mutanen, Annikka 129
Muutoksia (kirja) 81–83
 Mykkänen, Kai 192
 Myrdal, Gunnar 82
 Möller, Gustav 112
 Nahles, Andrea 180
 Navalnyi, Aleksei 96, 98
 Nero 36
 Newton, Francis (Eric Hobsbawm) 195–197
 Niemi, Jussi 73
 Niemi, Kaius 117
 Niinistö, Jussi 199
 Niinistö, Meeri 131
 Niinistö, Sauli 12, 28, 49–50, 98–99, 125
 Niinistö, Ville 62, 143–145
 Nikkilä, Jussi 69
 Nikolai I 70
 Nikula, Paavo 30
 Nilsson, Torsten 87
Nix (kirja) 105
 Nordström, Lars-Gunnar (”Nubben”) 188
Nubben (kirja) 188
 Nurmi, Paavo 81
 Nurminen, Ilmari 203
 Nyberg, René 52
 Nybom, Thorsten 116
 Nykänen, Matti 73, 92

- Näkemiin, Hollywood* (elokuva) 44
 Obama, Barack 76–77, 79
 Ohisalo, Maria 26, 30, 46, 133, 142–143, 204
 Oittinen, R. H. 63
 Ojanen, Hanna 75
 OK:KO (yhtye) 48
 Ólafsson, Víkingur 162
Om Bob Dylan (kirja) 129
On Grand Strategy (kirja) 26
 Onninen, Oskari 195
 Orpo, Petteri 26, 28, 141, 144, 146–147, 158–159, 164, 183, 192–193
 Orwell, George 65
 Ostwald, Wilhelm 15
 Paasikivi, J. K. 25, 75, 85–87, 109, 206–207
 Paasio, Rafael 186–187
Pajatso (ooppera) 162, 165
 Palmgren, Raoul 92
 Palo, Tauno 65
 Parker, Charlie 197
 Parker, William 14
 Partanen, Anu 77, 105
Paššan epäsuosio (kirja) 203
Patriarkkoja ja oligarkkeja (kirja) 52
Peer Gynt (näytelmä, sävellys) 82
Pelastakaa sotamies Ryan (elokuva) 11
Pelko ja viha (levy) 54
 Pelle Miljoona 59, 128
 Pelli, Petja 21
 Pellonpää, Matti 9
 Penttilä, Risto E. J. 107
 Persbrandt, Mikael 57
 Persson, Göran 66, 178
Peruspomo (kirja) 200
Perussuomalaiset Halla-ahon ja Purran linjalla (kirja) 205
 Peterson, Marvin ”Hannibal” 20
 Petrarca, Francesco 129
 Petäjaniemi, Eero 78
Philip Roth (kirja) 109
 Piha, Kirsi 112, 155, 192
Pilatus (kirja) 35–37
 Pilatus, Pontius 35–37
 Pilke, Antti 32, 62
 Pitkämäki, Tero 73
 Platon 93
Pohjoinen teoria kaikesta (kirja) 105
 Pohjola, Verner 47
Politiikka-Suomi (dokumenttisarja) 195
Postwar (kirja) 166
 Potter, Chris 46
 Poutiainen, Eino 79
Primitive Rebels (kirja) 195
 Proust, Marcel 106
 Puccini, Giacomo 9
 Puisto, Sakari 194
 Purra, Riikka 195, 205
 Putin, Vladimir 53, 99, 101, 171
 Puzo, Mario 10
Päiväkäskey (kirja) 87
Pääkaupunki (kirja) 167
Raamattu (kirja) 37
 Raittinen, Eero 59
 Rajala, Panu 108
Rankka päivä (elokuva) 65
 Rantala, Riku 24
 Rantamala, Irmari (Algot Untola) 71
Raportti uusien hävittäjien hankinnasta (kirja) 201
 Razmyar, Nasima 84, 113
 Reagan, Ronald 93
Rebellion(s) (levy) 105
 Reinfeldt, Fredrik 17, 181
 Rentola, Kimmo 37
 Renzi, Matteo 23, 177
 Repin, Ilja 123
Restoration Ruin (levy) 153
 Ribot, Marc 20–21
 Rifflet, Sylvain 105
Rikkaruoho (kirja) 100
Rikos (tv-sarja) 129
 Rimbaud, Arthur 129
Ring (oopperasarja) 60
 Rinne, Antti 16, 22, 26–27, 41, 66, 68, 91, 132, 158, 173, 190
 Rissanen, Jarkka 59
 Roberts, Matana 14
 Robin (Esa Simonen) 60
Rocco ja hänen veljensä (elokuva) 165
 The Rolling Stones (yhtye) 197
Rolling Thunder Revue (dokumentti) 21
 Romakkaniemi, Juho 72
 Ronson, Mick 21
 Ronstadt, Linda 55
 Roosevelt, F. D. 78
Rootless Cosmopolitans (levy) 21
 Rossi, Matti 38
Rosso (elokuva) 165

- Roth, Philip 109
Rough and Rowdy Ways (levy) 54
Rouva Bovary (kirja) 106
Runeberg, J. L. 74, 109
Ruotsin malliin (raportti) 72
Räikkönen, Kimi 91
Räsänen, Päivi 49
Rönholm, Antton 180
Saarela, Jan 95
Saarikivi, Janne 74
Saarikko, Annika 26, 66–68, 71, 84, 107–108, 120–123, 126, 138, 146, 158, 183
Saarikoski, Laura 24, 76, 104
Saarikoski, Pentti 59, 74
Saarikoski, Saska 15, 24
Saarikoski, Sonja 71–72
Saatana saapuu Moskovaan (kirja) 36
Sabuni, Nyamko 164
Sahlberg, Asko 35–37
Sahlin, Mona 66, 130, 163, 178
Saints (levy) 20
Sajakorpi, Ismo 60
Salmi, Vexi 71
Salo, Catariina 133
Sanders, Bernie 173, 178
Sangam (levy) 46
Saukkonen, Pasi 166
Sauri, Pekka 155
Savonen, Tuomas 189
Scaduto, Anthony 128
Schjerfbeck, Helene 96
Schlemmer, Oskar 15
Schmidt, Helmut 176
Scholz, Olaf 167, 172, 174, 180–181
Schröder, Gerhard 22, 178, 180
Schumann, Robert 72
Scofield, John 20
Scorsese, Martin 21
Shakespeare, William 37–38, 128–129
Shaun of the Dead (elokuva) 65
Shelton, Robert 128
Shepp, Archie 33
Shiota, Chiharu 187
Shipp, Matthew 14
Shut up and Sing (dokumentti) 56
Sibelius, Jean 81
Sihto, Heikki 147
Siitonen, Matti (Fredri) 60
Sillanpää, Jari 129
Simms, Brendan 18–19
Simonen, Esa (Robin) 60
Sinatra, Frank 47
Sinnemäki, Anni 29, 113
Sipilä, Juha 17, 25–26, 61, 67, 94, 98, 136, 150, 156, 182, 198
Sjövall, Mikael 70
Skog, Emil 184
Smith, Patti 160
Snellman, J. V. 74, 109
Soini, Timo 79, 146, 198–200, 204–205
Soininvaara, Osmo 29–30
Somewhere Before (levy) 153
Sorkin, Aaron 105
Sorsa, Kalevi 53–54, 87
Sourander, Anna 80
Spengler, Oswald (kirja) 47
Spiritual Unity (levy) 20
Springtime in New York (levy) 170
Stalin, Josif 37, 206
Starmer, Keir 173, 178
Statovci, Pajtim 105
Steinbrück, Peer 176–177
Stenmark, Ingemar 88
Stenvall, Alexis (Kivi, Aleksis) 74
Stoltenberg, Jens 181
Stone, Sharon 21
Stop Making Sense (elokuva) 170
Støre, Jonas Gahr 168
Strindberg, August 82, 183
Stubb, Alexander 68, 125, 155, 182, 190, 193
Sundqvist, Ulf 32
Suomalainen, Kari 48
Suomen kieli ja mieli (kirja) 65
Suomi (kirja) 70
Surun ja rakkauden kesä (kirja) 21
Suuren pelin paluu (kirja) 101
Svartström, Anna 143
Den svavelgula himlen (kirja, elokuva) 96
Svendén, Birgitta 159
Syrtti (levy) 48
Syvä uni (kirja, elokuva) 43
Taborn, Craig 14
Tacitus 35–37
Taking the Long Way (levy) 56
Talking Heads (yhtye) 170
Tammenmaa, Corinna 94
Tamminiemen pesänjakajat (kirja) 176
Tanner, Väinö 90, 92, 112, 206

- The Tao Quartets* (levy) 14
Tarja Halonen (kirja) 52
 Tegnell, Anders 89, 110
Teille ei tarjoilla enää (kirja) 134
 Terho, Sampo 74
Terjoen hallitus (kirja) 161
Teslaa metsässä (kirja) 23–24
This Life (kirja) 57
 Thomas, Norman 78
 Thunberg, Greta 58, 105
 Thurmond, Strom 78
 Tiberius 35–37
 Tiihonen, Ilpo 134
Tiikerikissa (kirja, elokuva) 93
 Tikkala, Hannu 137
 Tikkanen, Eero 19
Time Out Of Mind (levy) 129
 Timmins, Margo 57
 Timonen, Tuomas 26
 Toivanen, Lotta 102
 Tolstoi, Leo 157
 Tomasi di Lampedusa, Giuseppe 93
 Tompuri, Elli 92
 Tooze, Adam 127, 166
 Topelius, Zachris 74
 Torstendahl, Rolf 116
Tosca (ooppera) 171
Tove (elokuva) 96
The Transitory Poems (levy) 14
Travelin' Thru (levy) 50
La Traviata (ooppera) 198
The Trial of Chicago 7 (elokuva) 105
Trouble No More (levy) 170
 Truman, Harry S. 78
 Trump, Donald 53, 55, 72, 76–79, 93, 100, 199
 Trygg, Alli 92
 Tšehov, Anton 157
Tulos tai ulos (kirja) 17, 25
Tuntematon Kimi Räikkönen (kirja) 91
Tuntematon sotilas (kirja, elokuvat) 38, 90–91, 111
Tuollapäin on highway (kirja) 99–100
 Tuomainen, Antti 160
 Tuomarila, Alexi 19
 Tuomioja, Erkki 10, 22, 87, 194, 200
 Tuppurainen, Tytti 50, 180
 Turgenev, Ivan 157
Turvavyöhyke (kirja) 155
 Tynkkynen, Sebastian 127
Täällä Pohjantähden alla (kirjat, elokuvat) 90–91, 111
 Uimonen, Risto 17, 25
 Untola, Algot (Irmari Rantamala) 61
 Urpilainen, Jutta 29, 190
 Vaalisto, Heidi 120
 Vainio, Juha ”Junnu” 60
 Vala, Katri 92
 Vallgren, Carl-Johan 57
 Valtonen (Lepomäki), Elina 26, 28, 68, 104, 144, 147, 191–193, 194
 Van Zandt, Townes 55–56
 Vanhanen, Matti 30, 53–54, 58, 68, 119, 182, 194–195
 Vapaavuori, Jan 84, 141, 147, 193
Vapauden voitto (kirja) 104, 192
 Vartiainen, Juhana 106, 112, 147, 155–156, 162, 192
 Vaughan, Sarah 48
Vem dödade bambi? (kirja) 96, 105
 Vennamo, Veikko 79
 Victoria, prinsessa 106
 Viikilä, Jukka 203–204
 Vinterberg, Thomas 160
 Viren, Lasse 81
 Virolainen, Johannes 53–54
 Virtanen, Matti 135
 Virtanen, Samuli 199
Virvatuli (kirja) 108
 Visconti, Luchino 93
 Vuillard, Éric 102
Vuonna 1984 (kirja) 65
 Vuorelma, Johanna 139
 Väisänen, Kim 58
 Väsentänen, Ari 73
 Väyrynen, Paavo 67, 127–128
 Wagner, Richard 11, 69
 Wahlström, Freddi 86
 Waits, Tom 21
 Wallace, Henry 78
 Wallström, Margot 66, 163
 Waltari, Mika 36–37
 Wayne, John 55
 Weinstein, Harvey 44, 56
 Welling, Roosa 174
 Westö, Kjell 96
 Williams, Hank 55
 Winkler, Heinrich August 52–53
 Woodhead, Leslie 48

Wright, Georg Henrik von 116
Writings and Drawings (kirja) 128
Yhden miehen enemmistö (kirja) 199–200
Yhdet vielä (elokuva) 160
Ylitalo, Jussi 71
Zerbricht der Westen? (kirja) 53
Zero Dark Thirty (elokuva) 65

The Zone of Interest (kirja) 13
Zug um Zug (kirja) 176
Zyskowitz, Ben 194
Åkesson, Jimmie 164
Ääripäät (kirja) 135
Östling, Bengt 43

”Sari Sairaanhoidaja” on täällä taas ja miettii, kenen joukoissa seisoo. (6.1.2020)

Ulkoministerin ja sisäministerin tehtävät ovat sellaisia, joissa raaka realismi ja korkeiden ihanteiden idealismi uhkaavat törmätä, ennemmin tai myöhemmin. (12.3.2020)

Ketä meininki hirvittää, hän pysyttelee hiljaa. Mikä vielä eilen oli mahdotonta on tänään välttämätöntä. (7.5.2020)

Ennen ravintoloita kutsuttiin synninpesiksi, nykyään viruslingoiksi. (20.5.2020)

Kestävän kehityksen kolmion kärjistä voidaankin ehkä saavuttaa kaksi, mutta ei niinkään helposti kaikkia kolmea yhtä aikaa. (11.8.2020)

”Suomi” ideoitiin 1800-luvulla pitkälti ruotsiksi saksalaisperäisen romantiikan ja nationalismin pohjalta. (15.10.2020)

Näin kaukaisen nojatuolistrategin näkökulmasta Donald Trumpia näyttäisi odottavan murskatappio [...] Tasaväkinen tulos voi avata väylää hämmennykselle, jonka rinnalla Floridan ääntenlasku vuonna 2000 näyttää harmittomalta farssilta.. (28.10.2020)

Yksi yksinvallan ongelmista on, että se ei kukistu edes kukistumisensa jälkeen. (31.1.2021)

”Can’t trust the Europeans. They don’t play cricket.” (11.7.2021)

Eurooppa seuraa viimeisen suuren kansanpuolueen murenemistä (10.9.2021)

Nuori Eric [Hobsbawm] jäi jazzin koukkuun jo 1930-luvulla, samaan tahtiin kuin kypsyi marxilaiseksi ja liittyi kommunistiseen puolueeseen. (7.12.2021)